

วารสาร

ราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

Journal of Academic Surindra Rajabhat

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2568
VOL.3 No.3 May- June 2025

ISSN 2822-0870 (Print)
ISSN 2822-0889 (Online)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY

กำหนดเผยแพร่ :

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ I Journal of Academic Surindra Rajabhat
ISSN 2822-0870 (Print) I ISSN 2822-0889 (Online)

มีกำหนดเผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์) ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน) ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน)
ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม) ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม) และฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม)

วัตถุประสงค์ :

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการทางสหวิทยาการ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา การบริหารจัดการ การบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอ
ทางออกของปัญหาให้แก่ท้องถิ่น สังคม ประเทศ

เงื่อนไขการตีพิมพ์ :

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิน้อยสาม
ท่าน โดยบทความผู้เขียนภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิก่อนคนละหนึ่งท่าน หรือผู้ทรงคุณวุฒิก่อนอย่างน้อย
น้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้เขียนภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่
เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียน
บทความและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่
พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือ
สิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่ง
ตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการ
ตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บรรณาธิการ : รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม I อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร

กองบรรณาธิการ :

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพัฒน์ ลาภจิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์พันธ์ ผึ้งผาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ นิธิชัยอนันต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัทธา วยะละสุน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฝน ทดทะศรี

อาจารย์ปิยพร สีสันต์

หน่วยงานภายนอก :

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รองศาสตราจารย์ ดร.อัศพรพล เนื้อไม้หอม

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนภูมิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์

รองศาสตราจารย์ ดร.เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชีโนรส

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี

อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ขาวสะอาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กองเลขานุการวารสาร :

เลขานุการ : อาจารย์วิเชียร พรหมแก้ว
ผู้ช่วยเลขานุการ : นางนิรดา งามพานิชกิจ
ศิลปกรรม : นายณัฐนันท์ แสงสว่าง / นายอนันต์ แสงวงมี
ฝ่ายประชาสัมพันธ์ : นางสาวสุปราณี บุญรอด
Fast-track Indexing System & DOI : นายทศพล คำชู / นายอติมาตร เพิ่มพูน

สำนักงาน :

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 31 ชั้น 2
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944
<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru>
E-mail : jasrru@srru.ac.th
ISSN 2822-0870 (Print)
ISSN 2822-0889 (Online)

บทบรรณาธิการ (Editorial)

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ เป็นวารสารทางวิชาการที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ประเมินคุณภาพวารสารรอบที่ 5 อยู่ในกลุ่มที่ 2 (Tier 2) ตั้งแต่ 2568-2572 แต่ทั้งนี้ทั้งนี้กองบรรณาธิการได้ใช้รูปแบบการนำเสนอบทความพร้อมกับข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับโดยเฉพาะวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 นี้ นอกเหนือจากทางวารสารได้ปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการเขียนบทความให้มีมาตรฐานครอบคลุมประเด็นสำคัญและสะดวกต่อผู้ศึกษามาแล้วนั้น เพื่อให้มีความทันสมัยเป็นมาตรฐานมากขึ้น ทางวารสารจึงได้ตระหนักถึงบทบาทของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการผลิตองค์ความรู้ โดยเฉพาะในบริบทของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ซึ่งให้ความสำคัญต่อเจตจำนงของผู้วิจัย การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และการสร้างคุณค่าทางวิชาการอย่างมีจริยธรรม วารสารจึงกำหนดนโยบายการใช้ AI เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับการดำเนินการวารสารซึ่งปรากฏหน้าเว็บวารสาร

โดยบทความในวารสารฉบับนี้มีผู้นิพนธ์มาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวทางกองบรรณาธิการได้จัดส่งไปให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จำนวน 3 ท่าน พิจารณาแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการเผยแพร่ทางวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานของแต่ละสาขาเป็นผู้พิจารณาเพื่อความสมบูรณ์ของบทความ และมอบให้ผู้นิพนธ์นำบทความไปปรับปรุงแก้ไขเป็นการเรียบร้อยแล้วก่อนการตีพิมพ์ตามกติกาและรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่

ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ในวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและตรวจสอบบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	I
บทบรรณาธิการ (Editorial)	III
บทความวิจัย (Research Articles)	
การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)	1-14
The Development of Digital Media for Improving Students Abilities and Performance in Producing Thai Classical Dance Poses for Grade 5 Students in Primary School at Srinakharinwirot University ; Prasarnmit Demonstration School (Elementary) วีรกิจ ยอดนาม, กฤษฎา ตาดเสน Weerakit Yodnum, Kritsada Tadsen	
การยกระดับและพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	15-26
Raising and Developing Academic Performance to Apply for Academic Positions at Surin Rajabhat University นิชกานต์ ทันวัน, เสาวณีย์ ตีมัน, อธิมาตร เพ็ญพูน Nitchakarn Tunwan, Saowanee Deeman, Athimat Permpoon	
ขนมนางเล็ด: กระบวนการผลิตและแนวทางส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้าน สักวัน จังหวัดสุรินทร์	27-38
Nang Led dessert: Production Process and Guideline for Promoting Career in the Community: A Case Study of Ban Sakuan Community Surin Province ชัยนรินทร์ ทับมะเรง, วิชชุดา ยินดี, กนกกาญจน์ ธิบเร่งรัมย์ Chainarin Tubmarerng Witchuda Yindee, Kanokkarn Reebrangrum	
การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบ สำหรับวิสาหกิจชุมชน	39-56
Economic Feasibility Analysis of a Semi-Automatic Chitosan Stirring Machine Prototype for Community Enterprise ปรกเกียรติ ไพลวัลย์, นิคม ลนขุนทด, เทียงธรรม สิทธิจันทเสน, อัสภา วรรณกายนต์, สุพาณี วรรณกายนต์ Pakonkiad Paiwan, Nikom Lonkuntosh, Teangtum Sittichantasen, Asada Wannakayont, Supanee Wannakayont	
แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ตามคำพิพากษาศาลปกครอง กลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563	57-72
Guidelines for Traffic Officers and Investigators According to the Central Administrative Court's Verdict, Red Case No. 1855/2563 เชาวณี ขววิสิฐ, สันติ ผิวทองคำ Chaowanee Chawavisit, Santi Prewtongcam	

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณเชิงพื้นที่ของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย A Comparative ana Lysis of the Spatial Metaphors of the Word “Heart” in Chinese and Thai ภาณุเดช จริยธิตินันท์ Phanudet Jariyathitinant	73-88
การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 School Administration for Promoting Life and Career Skills of Students in Opportunity Expansion Schools Under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2 วีรยา กำลังสง่า, นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์, ทรงเดช สอนใจ Weeraya Kamlangsa, Nawaratwadee Chinacarawat, Songdet Sonjai	89-106
การใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต และลดความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น The Impact of Sports-Based Physical Activity and Digital Tracking Technologies on Stress and Mental Health Among Lower Secondary School Students ชลธิชา แก้วมี, ณปภัช วชิรกลินขจร, กณฐริภา ศิริธนาพานิชกุล, ปรีดีชา จรัสพงษ์, สุริยา จันทกุล Chonthicha Kaewmee, Napapat Wachiraklinkhajorn, Kanthipa Siritanapanitkul, Preedeecha Charanphong, Suriya Chantanakool	107-124
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอน ระดับ ประถมศึกษา Development of Training Courses for Creating Integrated Learning Units in the Social Studies, Religion and Culture Subject Group on the Topic of Phanom Rung Castle for Primary School Teachers บรรพต สรวนรัมย์ Bunpot Saruanram	125-136
The Effect of Project Work on Students’ Reading Comprehension: A Study at Baoshan University Yang Xiaorui, Angcharin Thongpan, Phornnuanphajong Luangwangpho	137-148
การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็ก ในจังหวัดสุรินทร์ Risk Management Affecting the Performance of Small Construction Businesses in Surin Province ฉัตริน ช่อนกลิ้ง, ภรณ์ หลาวทอง, ชินจิรัฐ จรรย์ศิริไพศาล Chattarin Sonklin, Poranee Loatong, Chinjirat Charunsiripaisan	149-166

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG Social Development Through Upgrading Products of Ban Khok Sawai Community With Innovation and Technology Based on the BCG Economic Concept กาญจนา เถาว์ชาลี, ศรีณย์ ศิลาเนร, พงษ์พันธ์ พึ่งตน, วิไลวรรณ งามฉลาด Kanjana Thaochalee, Sarun Silanen, Pongpun Puington, Wilaiwan Ngamchalad	167-182
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง Guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Primary Educational Service Area of Ang Thong เพ็ญประภา สุขนธี Penprpa Sukhontee	183-196
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น Development of Brain-Based Learning Activities to Enhance Learning Achievement and Student Satisfaction in Mathematics: A Case Study of Basic Logic จิราภรณ์ ดีประเสริฐ, ปารเมศ ชินะแขว, รัชนิเพ็ญ พลเยี่ยม, ปิยะธิดา ชนะพันธ์, พิสิฐ พินิจสกุล, นรินทรา มิ่งโกล Jiraporn Deeprasert, Pharamaet Chinakeaw, Ratchaniphen Phonyiam, Piyatida Chanapun, Pisit Pinitakul, Narintra Mingolo	197-206
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 Transformational Leadership of School Administrators in the Digital Era Under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3 อรยา อำภาว, สมฤทัย เต่าจันทร์, ชวนคิด มะเสนะ Oraya Amphawa, Somrutai Taochan, Chuankid Masena	207-222
ภาคผนวก (Appendix)	
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ	223
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์เพื่อตีพิมพ์ ในวารสาร	224-236
จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน	237-239
นโยบายการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Policy)	240-241
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ลงวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ	242

การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

The Development of Digital Media for Improving Students Abilities and
Performance in Producing Thai Classical Dance Poses for Grade 5 Students
in Primary School at Srinakharinwirot University ; Prasarnmit Demonstration
School (Elementary)

วีรกิจ ยอดนาม^{1*}, และ กฤษฎา ตาดเสน²

Weerakit Yodnum^{1*}, and Kritsada Tadsen²

¹⁻²โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม); Srinakharinwirot University: Prasarnmit
Demonstration School (Elementary), Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : pipweerakit21@hotmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.22

Received : February 25, 2025; Revised : April 30, 2025; Accepted : May 1, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาสื่อดิจิทัลเรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน 2) ศึกษาผลการใช้สื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้หาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นนักเรียนชายที่เรียนวิชานาฏศิลป์และโขน จำนวน 23 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้สื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นนักเรียนชายที่เรียนวิชานาฏศิลป์และโขน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สื่อดิจิทัลเรื่องภาษาท่าของโขน แบบประเมินคุณภาพสื่อดิจิทัล แผนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินทักษะภาษาท่าของโขน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของสื่อดิจิทัลเรื่องภาษาท่าของโขน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.65) มีประสิทธิภาพ 82.00/88.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ส่วนผลการใช้สื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนผ่านสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มนี้มีทักษะการแสดงโขนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.43$, S.D.=0.60)

คำสำคัญ (Keywords) : สื่อดิจิทัล, ภาษาท่าของโขน, ทักษะการแสดงโขน, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Citation : Yodnum, W., & Tadsen, K. (2025). The Development of Digital Media for Improving Students Abilities and Performance in Producing Thai Classical Dance Poses for Grade 5 Students in Primary School at Srinakharinwirot University ; Prasarnmit Demonstration School (Elementary). *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 1–14. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.22>

Abstract

This research article aimed to 1) develop digital media on the gestures of Khon dance to enhance the Khon performance skills (Thai Classical Dance Poses) 2) study the use of a digital media on the gestures of Khon dance to enhance the Khon performance skills (Thai Classical Dance Poses) of Grade 5 students at Srinakharinwirot University: Prasarnmit Demonstration School (Elementary). This research is a research and development. The sample group for the research was divided into two groups: 1) a group selected through purposive sampling to study the effectiveness of the digital media which consisted of 23 male students who studied performing arts and Khon dance, and 2) a group selected through purposive sampling to study the effect of using the digital media on Khon gestures, consisting of 30 male students studying performing arts and Khon dance. The research tools included the digital media on Khon gestures, an assessment and evaluation form for the quality of the digital media, a lesson plan, learning achievement tests, and an assessment and evaluation form for Khon gesture skills. The data analysis was analyzed by calculating the efficiency E_1/E_2 , mean, standard deviation, and paired sample t-test.

The research findings indicated that the quality of the digital media on Khon gestures was excellent ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.65), with an efficiency of 82.00/88.00, which was higher than the set criteria of 80/80. Regarding the use of the digital media, the students' academic achievement after learning through the digital media on Khon gestures was significantly higher than before learning at 0.05 statistic level. Additionally, the students demonstrated very high overall Khon performance skills. ($\bar{x} = 2.43$, S.D. = 0.60).

Keywords : Digital Media, Khon Sign Language, Khon Performance Skills, Grade 5 Students

บทนำ (Introduction)

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ได้จัดการเรียนการสอน โขนให้กับนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในวิชานาฏศิลป์และโขน ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการเรียนการสอนโขน มุ่งให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ในลักษณะที่ เป็นผู้สืบทอดศิลปะการแสดงโขน รู้ และเข้าใจเรื่องราวประวัติของโขน เรื่องราวของรามเกียรติ์ ผู้เรียนได้ฝึกหัดท่าเต้นท่ารำอย่างถูกต้อง ตั้งแต่ การฝึกโขนเบื้องต้น แม่ท่า และท่าเต้นท่ารำที่ใช้ในการแสดง ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนที่ได้ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและเกิด ความภาคภูมิใจในตนเองในการแสดงโขนอีกด้วย (กระทรวงวัฒนธรรม, 2558) การฝึกปฏิบัติภาษาท่าโขนเพื่อใช้ การแสดงนั้น นักเรียนจะได้รับการฝึกทักษะขั้นพื้นฐาน โดยอาจารย์ผู้สอนจะทำการสาธิตพร้อมกับการฝึก ปฏิบัติ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนที่ได้รับการสืบทอดท่าเต้นท่ารำโขนที่ถูกต้องจากครูโขน ทำให้นักเรียนที่อยู่ในแถว หลังมองไม่เห็นการสาธิต อาจารย์ผู้สอนต้องช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนรู้ช้าและปฏิบัติตามไม่ทัน ทำให้จำท่า รำไม่ได้ อีกทั้งเวลาในการเรียนมีน้อยทำให้ไม่เพียงพอต่อการฝึกปฏิบัติ (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2544)

Citation : วีรกิจ ยอดนาม, และ กฤษฎา ตาดเสน. (2568). การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). วารสารราชภัฏ

สุรินทร์วิชาการ, 3(3), 1-14. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.22>

จากการเรียนการสอนที่ผ่านมามีปัญหาในการฝึกซ้อม โขน นักเรียนจำและปฏิบัติตามท่ารำ โขนที่อาจารย์ผู้สอนสาธิตไม่ได้เท่าที่ควร ถึงแม้จะได้แก้ปัญหาโดยให้นักเรียนใช้เวลาว่างในการฝึกซ้อมเพิ่มเติม หรือการฝึกปฏิบัติโดยให้เพื่อนสอนเพื่อน พี่สอนน้อง แต่ในบางครั้งเวลาการเรียนไม่ตรงกัน ทำให้ไม่ได้ฝึกปฏิบัติเท่าที่ควร อีกทั้งได้มีการนำสื่อเทคโนโลยีการศึกษาเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน เช่น วิดีทัศน์สาธิตท่ารำ โขน สื่อดิจิทัลในเว็บไซต์ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ และนิทรรศการในห้องโขน แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องอุปกรณ์ในการนำเสนอที่ต้องใช้ผู้สอนดูแลให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีส่วนช่วยให้การนำเสนอ ได้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบวิธีการใหม่ๆ การส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติ ทั้งยังสามารถนำเสนอข้อความ ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียงและวิดีโอได้แก่ สื่อการสอนประเภทคอมพิวเตอร์ โดยการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนจากรูปแบบวิธีทัศน์ให้เป็นรูปแบบแอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติของผู้เรียน ผ่านการรับรู้สายตาการฟังภาพและเสียง ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีความสะดวกรวดเร็ว (สตียา ลังการพิณรุ, 2552) ดังนั้นสื่อดิจิทัลจึงช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาและฝึกปฏิบัติตามได้ด้วยตนเอง สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งในระบบการเรียนการสอนออนไลน์และออนไลน์ และยังสามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้อีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวพระ ตัวนาง ตัวยักษ์ และตัวลิง ที่ออกแบบบทเรียนเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในทักษะการแสดงโขน สามารถนำไปปฏิบัติตามได้และยังฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักการสืบค้นคว้าข้อมูลเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองในยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
2. เพื่อศึกษาผลการใช้สื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน มีดังนี้
สื่อดิจิทัล หมายถึง การนำองค์ประกอบของสื่อชนิดต่างๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วยตัวอักษรหรือข้อความ (Text) ภาพนิ่ง (Still Image) เสียง (Sound) วิดีโอ (Video) และ ภาพเคลื่อนไหว หรือ แอนิเมชัน (Animation) โดยผ่านกระบวนการทางระบบคอมพิวเตอร์เพื่อสื่อความหมายกับผู้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (Interactive Multimedia) และได้บรรลุผล ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน องค์ประกอบของสื่อดิจิทัล ประกอบไปด้วยพื้นฐาน 5 ชนิด

1. ข้อความ เป็นส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อหาของมัลติมีเดีย ใช้แสดงรายละเอียด หรือเนื้อหาของเรื่องที่นำเสนอ นอกจากจะมีรูปแบบและสีของตัวอักษรให้เลื่อมมากมายตามความต้องการแล้วยังสามารถกำหนดลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ (โต้ตอบ) ในระหว่างการนำเสนอได้อีกด้วย

2. ภาพนิ่ง เป็นภาพที่ไม่มีการเคลื่อนไหว เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด และภาพลายเส้น เป็นต้น สามารถถ่ายทอดความหมายได้ลึกซึ้งมากกว่าข้อความหรือตัวอักษรซึ่งข้อความหรือตัวอักษรจะมีข้อจำกัดทางด้านความแตกต่างของแต่ละภาษาภาพนิ่งมักจะแสดงอยู่บนสื่อชนิดต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์หรือวารสารวิชาการ เป็นต้น

3. ภาพเคลื่อนไหว ภาพกราฟิกที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงขั้นตอนหรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การผลิตภาพเคลื่อนไหวจะต้องใช้โปรแกรมที่มีคุณสมบัติเฉพาะทางซึ่งอาจมีปัญหาก่อเกิดขึ้นอยู่บ้างเกี่ยวกับขนาดของไฟล์ที่ต้องใช้พื้นที่ในการจัดเก็บมากกว่าภาพนิ่งหลายเท่า

4. เสียง งานมัลติมีเดียมีการใช้เสียงที่เข้าใจและสอดคล้องกับเนื้อหาใน การนำเสนอ จะช่วยให้ระบบมัลติมีเดียนั้นเกิดความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความน่าสนใจและน่าติดตามในเรื่องราวต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากเสียงมีอิทธิพลต่อผู้ใช่มากกว่าข้อความหรือภาพนิ่ง

5. วิดีโอ เป็นองค์ประกอบของมัลติมีเดียที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากวิดีโอในระบบดิจิทัลสามารถ นำเสนอข้อความหรือรูปภาพ (ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว) ประกอบกับเสียงได้สมบูรณ์มากกว่าองค์ประกอบชนิดอื่นๆ

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนกับการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ ในยุคปัจจุบันสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบวิธีการใหม่ๆ การส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติในปัจจุบัน ได้แก่ สื่อการสอนประเภทคอมพิวเตอร์ โดยการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนจากแบบวิธีทัศน์ให้เป็นรูปแบบแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ประกอบด้วย รูปภาพท่ารำ เสียงดนตรี/เสียงบรรยายประกอบ กราฟิก คลิปวิดีโอการสาธิตท่ารำ แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน โดยเลือกใช้สื่อแอปพลิเคชันเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติของผู้เรียน ผ่านการรับรู้สายตา การฟัง ภาพและเสียงช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามวิชานาฏศิลป์ จำเป็นต้องสอดแทรกการสอนที่เป็นรูปธรรม มีการฝึกปฏิบัติจริง เพราะเป็นวิชาฝึกทักษะเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ด้วยสื่อสมัยใหม่ ควรเป็นองค์ประกอบของรายวิชา เนื่องจากวิชานาฏศิลป์ เป็นวิชาที่ผู้เรียนต้องฝึกทักษะปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงปฏิบัติแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม อีกทั้งควรสอดแทรกรูปภาพเข้าไปในเนื้อหาพร้อมด้วยกับการจัดการเรียนการสอน ดังเช่น แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน

ดังนั้น สื่อดิจิทัล เป็นที่มีการนำเอาข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง และ วิดีโอ เป็นต้น โดยอาศัยเทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์ เข้ามาช่วยให้ข้อมูลที่เป็นสื่อต่างๆ เหล่านั้นมาแปลงสภาพ และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการใช้งาน (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2561) (ชนาพร กองจินดา และคณะ, 2564)

ภาษาท่าที่ใช้ในการแสดงโขน

1) โขน เป็นการแสดงนาฏศิลป์ชั้นสูงของไทยที่มีเอกลักษณ์ คือ ผู้แสดงจะต้องสวมหัวที่เรียกว่าหัวโขน และใช้ลีลาท่าทางการแสดงด้วยการเดินไปตามบทพากย์ การเจรจาของผู้พากย์และตามทำนองเพลงหน้าพาทย์ที่บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ เรื่องที่นิยมนำมาแสดง คือ พระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์ แต่ง

การเลียนแบบเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ที่เป็นเครื่องต้น เรียกว่าการแต่งกายแบบ “ยืนเครื่อง” มีจารีตขั้นตอนการแสดงที่เป็นแบบแผน นิยมจัดแสดงเฉพาะพิธีสำคัญได้แก่ งานพระราชพิธีต่างๆ

2) ตัวละครในการแสดงโขน

ตัวพระ การคัดเลือกตัวพระสำหรับการแสดง จะคัดเลือกผู้ที่มีลักษณะใบหน้ารูปไข่ สวงาม คมคาย เด่นสะดุดตา ท่าทางสะอิดสะเอ้งและผึ่งผาย ลำคอระหง ไหล่ลาดตรง ช่วงอกใหญ่ ขนาดลำตัวเรียว เอวเล็ก กวักคอดตามลักษณะชายงามในวรรณคดีไทยเช่น พระอภัยมณี ศรีสุวรรณ พระลอ สังคามาระตา ฯลฯ

ตัวนาง การคัดเลือกตัวนางสำหรับการแสดง ในการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ ตัวละครที่เป็นตัวนางนั้นมีเป็นจำนวนมากเช่น เป็นมนุษย์ได้แก่ นางสีดา นางมณฑิรา นางไกรเกษิ นางเกาสุริยา เป็นเทพหรือนางอัปสรได้แก่ พระอุมา พระลักษมี เป็นกึ่งมนุษย์กึ่งสัตว์ได้แก่ นางสุพรรณมัจฉา นางกาลอัจคนาคราช นางองุ่นคนาคี

ตัวยักษ์ การคัดเลือกตัวยักษ์สำหรับการแสดง จะคัดเลือกผู้ที่มีลักษณะคล้ายกับตัวพระ รูปร่างสูงใหญ่ วงเหลียวของผู้แสดงเป็นตัวยักษ์ตลอดจนถึงการทรงตัวต้องดูแข็งแรง กิริยาท่าทางการเยื้องย่างแลดูสง่างาม โดยเฉพาะผู้แสดงเป็นทศกัณฐ์ ซึ่งเป็นตัวละครสำคัญในเรื่องรามเกียรติ์

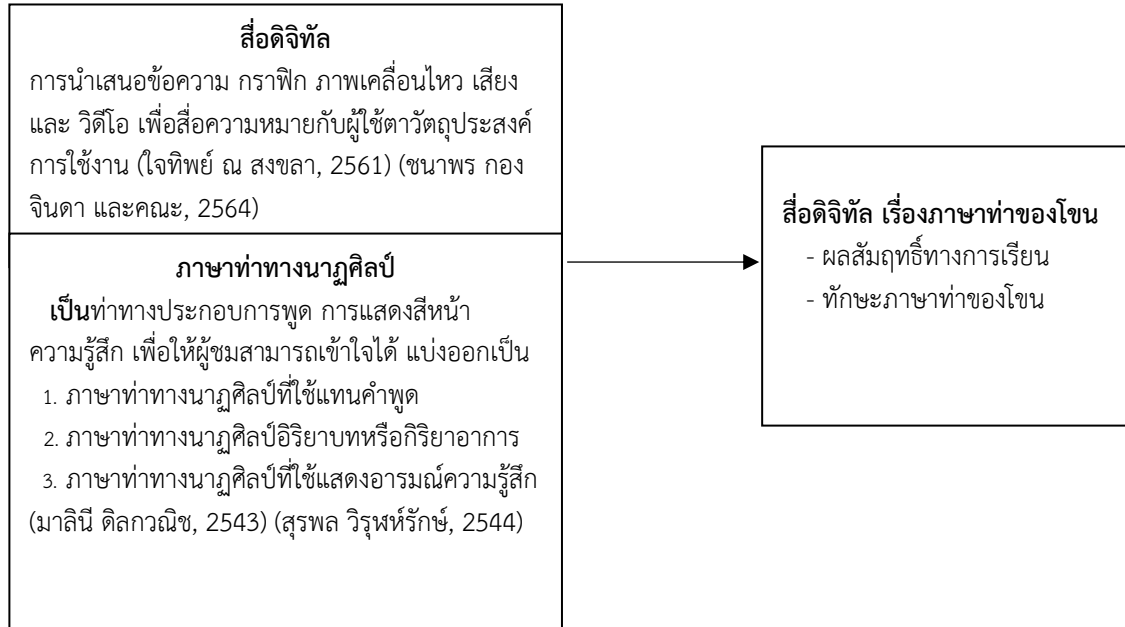
ตัวลิง การคัดเลือกตัวลิงสำหรับการแสดง จะคัดเลือกผู้ที่มีลักษณะท่าทางไม่สูงมากนัก กิริยาท่าทางคล่องแคล่วว่องไวตามแบบฉบับของลิง มีการดัดโครงสร้างของร่างกายให้อ่อน ซึ่งลีลาท่าทางของตัวลิงนั้นจะไม่อยู่นิ่งกับที่ ตีลังกาลูกกลิ้งลูกตามธรรมชาติของลิง สำหรับผู้ที่หัดเป็นตัวลิงนั้น ตามธรรมเนียมโบราณมักเป็นผู้ชาย โดยเริ่มหัดตั้งแต่อายุ 8-12 ขวบ

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวันทุกวันนี้มนุษย์เราใช้ท่าทางประกอบการพูดหรือบางครั้งมีการแสดงสีหน้า ความรู้สึก เพื่อเน้นความหมายด้วยในทางนาฏศิลป์ ภาษาท่าเหมือนเป็นภาษาพูด โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยส่วนประกอบอวัยวะของร่างกาย แสดงออกมาเป็นท่าทาง โดยเลียนแบบท่าทางธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ การปฏิบัติภาษาท่าทางนาฏศิลป์แบ่งออกได้ ดังนี้ 1) ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ที่ใช้แทนคำพูด เช่น ฉันทน์ เธอ ท่าน ปฏิเสธ ท่าเรียก ท่าไป 2) ภาษาท่าทางนาฏศิลป์อิริยาบทหรือกิริยาอาการ เช่น ท่ายืน ท่าเดิน ท่านั่ง 3) ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ที่ใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เศร้าโศก (มาลินี ดิลกวนิช, 2543) (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2544)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) มีจำนวนนักเรียน 240 คน เป็นนักเรียนชายเรียนวิชานาฏศิลป์และโขน และนักเรียนหญิงเรียนวิชานาฏศิลป์

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เป็นนักเรียนชายที่เรียนวิชานาฏศิลป์และโขน จำนวน 53 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้หาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นนักเรียนชายที่เรียนวิชานาฏศิลป์และโขน จำนวน 23 คน

- การทดลองครั้งที่ 1 จำนวน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของสื่อดิจิทัล
- การทดลองครั้งที่ 2 จำนวน 5 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของสื่อดิจิทัล
- การทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 15 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล และกำหนด

เกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพ 80/80 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2

80 ตัวแรก หมายถึง ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของผู้เรียนทุกคนได้คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

Citation : วีรกิจ ยอดนาม, และ กฤษฎา ตาดเสน. (2568). การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 1–14. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.22>

80 ตัวหลัง หมายถึง ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียน
ทุกคนได้คะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้ของสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน ได้มาจากการ
เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นนักเรียนชายที่เรียนวิชานาฏศิลป์และโขน จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน ประกอบด้วยสื่อ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว มีตัวอักษรเสียงและ
วีดิทัศน์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการฝึกภาษาท่าที่ใช้ในการแสดงโขน 4 เรื่อง คือ 1) ตัวพระ 2) ตัวนาง 3) ตัวยักษ์
4) ตัวลิง นำสื่อดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงโขน 3
ท่าน ด้านการวัดประเมินผล 3 ท่านด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพสื่อดิจิทัล
เรื่องภาษาท่าของโขน

2. แบบประเมินคุณภาพสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน พัฒนาโดยการศึกษาองค์ประกอบของสื่อ
ดิจิทัล เพื่อนำมากำหนดเป็นข้อคำถามของรายการประเมิน 12 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลการประเมินดังนี้ 4.51–5.00 คือมี
คุณภาพดีมาก 3.51–4.50 คือมีคุณภาพดี 2.51–3.50 คือมีคุณภาพพอใช้ 1.51–2.50 คือมีคุณภาพน้อย
และ 1.00–1.50 คือควรปรับปรุง นำแบบประเมินคุณภาพไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาความ
สอดคล้องของข้อคำถามที่ต้องการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย ด้านการแสดงโขน 1 ท่าน
ด้านการวัดประเมินผล 1 ท่าน ด้านเทคโนโลยีการศึกษา 1 ท่าน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
ผลการประเมิน พบว่า แบบประเมินคุณภาพสื่อดิจิทัล มีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. แผนการสอนภาษาท่าของโขน ใช้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำ
แผนการสอนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ด้านการแสดงโขน 1 ท่าน ด้านการวัด
ประเมินผล 1 ท่านด้านเทคโนโลยีการศึกษา 1 ท่าน โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการสอน
เกี่ยวกับด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อดิจิทัล ด้านการวัดและประเมินผล
ครอบคลุมขั้นตอนการจัดกิจกรรม และนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการวิเคราะห์
พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.0

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิเคราะห์
เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ สร้างเป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ หาค่าความ
เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดง
โขน 1 ท่าน ด้านการวัดประเมินผล 1 ท่านด้านเทคโนโลยีการศึกษา 1 ท่าน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าดัชนี
ความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับนี้อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ถือว่ามีความ
สอดคล้องนำไปใช้ได้ นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือก
แบบทดสอบที่มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.47 - 0.67 และข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.34 ขึ้นไป
คัดเลือกแบบทดสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ได้จำนวน 10 ข้อ นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่าน
การคัดเลือกแล้ว 10 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.78 แสดงว่าแบบทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเชื่อมั่น

5. แบบประเมินทักษะภาษาท่าของโขน สร้างแบบประเมินเพื่อพิจารณาความสามารถของนักเรียน ตามนิยามปฏิบัติการทักษะการแสดงโขน ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ท่าทางการรำ 2) จังหวะถูกต้อง 3) ความสวยงามของท่ารำ 4) ความถูกต้องของท่ารำ 5) ความกล้าแสดงออก มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นรายด้านดังนี้ 2.00-3.00 คะแนน หมายถึง ดีมาก โดยสามารถปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามหลักภาษาท่าโขน ได้อย่างมั่นใจ สวยงามอ่อนช้อย ตรงตามจังหวะ 1.00-1.99 คะแนน หมายถึง ดี โดยสามารถปฏิบัติท่ารำถูกต้องตามหลัก ภาษาท่าโขนผิดบางท่า ในบางท่าเมื่อมีผู้สาธิต ค่อนข้างตรงตามจังหวะและสวยงาม 0-0.99 คะแนน หมายถึง พอใช้ โดยปฏิบัติท่ารำไม่ถูกต้องตามหลักภาษาท่าโขน ผิดจังหวะ ไม่มั่นใจในการปฏิบัติท่ารำ ต้องมี ผู้สาธิตให้ดูถึงปฏิบัติได้ จากนั้นนำแบบประเมินทักษะภาษาท่าของโขนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณา ความสอดคล้องของข้อคำถามที่ต้องการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย ด้านการแสดงโขน 1 ท่าน ด้านการวัดประเมินผล 1 ท่านด้านเทคโนโลยีการศึกษา 1 ท่าน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) ผลการประเมิน พบว่า แบบประเมินทักษะภาษาท่าของโขนมีความสอดคล้องอยู่ ระหว่าง 0.67-1.0

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนาและศึกษาผลการใช้สื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อ ส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม ขั้นตอน ดังนี้

1. นำสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพแล้ว ไปทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้สื่อดิจิทัลเรื่องภาษาท่าของโขน กลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย จำนวน 30 คน
2. ก่อนดำเนินการสอน ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้และทักษะภาษาท่า ในการแสดงโขน
3. ดำเนินการทดลองกับนักเรียน เรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชม. เป็นจำนวน 8 สัปดาห์ ระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยทำการประเมินผู้เรียนในทักษะภาษาท่าของโขน โดยใช้แบบ ประเมินทักษะภาษาท่าของโขน
4. หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอน ครบทั้ง 4 เรื่องแล้ว ให้นักเรียนทำ แบบทดสอบหลังเรียน
5. นำผลที่ได้จากการแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนมาตรวจให้คะแนน เปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ย โดยใช้การทดสอบค่า t-test สำหรับ Dependent sample
6. นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ผลทางสถิติ สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) พบว่า ได้สื่อดิจิทัลเรื่องภาษาท่าของโขนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาท่าของโขน ใน เรื่องรามเกียรติ์ มีตัวละครได้แก่ ตัวพระ ตัวนาง ตัวยักษ์ ตัวลิง มีลักษณะเป็นเว็บไซต์นำเสนอวิดีโอสาธิต

Citation : วีรกิจ ยอดนาม, และ กฤษฎา ตาดเสน. (2568). การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). วารสารราชภัฏ สุรินทร์วิชาการ, 3(3), 1-14. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.22>

ภาษาท่าของโขน ใช้ประกอบการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนได้เข้าถึงและเรียนรู้ได้สะดวก สามารถฝึกปฏิบัติทบทวนได้ทุกที่ทุกเวลา ผลปรากฏดังนี้

1.1 ผลการประเมินคุณภาพสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดง โขน พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.65) มีข้อเสนอแนะปรับปรุงเนื้อหาให้สามารถเข้าถึงวิดีโอให้ง่ายขึ้น และควรเพิ่มเนื้อหาอธิบายได้ภาพของวิดีโอเพื่อให้สามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องมีความชัดเจน ปรับสีของพื้นหลังในการถ่ายวิดีโอ ให้ตัวละครมีความโดดเด่น ปรับสีให้มีความสวยงามเหมาะสมกับวัย

1.2 ผลการหาประสิทธิภาพสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดง โขน ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดง โขน (n=30)

	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	ประสิทธิภาพ E_1/E_2
คะแนนก่อนเรียน	10	8.20	0.77	82.00	82.00/88.00
คะแนนหลังเรียน	10	8.80	1.01	88.00	

จากตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขนมีประสิทธิภาพ 82.00/88.00 สรุปได้ว่า การเรียนผ่านสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ 80/80

2. ผลการใช้สื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ผลปรากฏดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนผ่านสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน (n=30)

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	SD	t	p
คะแนนก่อนเรียน	10	7.86	0.87	3.51	0.01*
คะแนนหลังเรียน	10	8.60	0.59		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนผ่านสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการประเมินทักษะการแสดงโขน จากการเรียนผ่านสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะการแสดงโขน จากการเรียนผ่านสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน (n=30)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะการแสดงโขน
1 ท่าทางการรำ	2.53	0.51	ดีมาก
2 จังหวะถูกต้อง	2.53	0.57	ดีมาก
3 ความสวยงามของท่ารำ	2.30	0.65	ดีมาก
4 ความถูกต้องของท่ารำ	2.57	0.63	ดีมาก
5 ความกล้าแสดงออก	2.22	0.66	ดีมาก
รวม	2.43	0.60	ดีมาก

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะการแสดงโขน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มนี้มีทักษะการแสดงโขนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.43$, S.D.=0.60) นักเรียนส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามหลักภาษาท่าโขน ได้อย่างมั่นใจสวยงามอ่อนช้อย ตรงตามจังหวะ แต่ยังมีนักเรียนบางคนที่สามารถปฏิบัติท่ารำถูกต้องตามหลักภาษาท่าโขนแต่ผิดบางท่า และต้องมีผู้สาธิตในบางท่า ท่ารำค่อนข้างตรงตามจังหวะ จึงต้องใช้เวลาในการฝึกซ้อมให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) พบว่า มีคุณภาพในระดับดีมาก และมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อดิจิทัลมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาท่าของโขน ประกอบด้วย มีตัวละครตัวพระ ตัวนาง ตัวยักษ์ ตัวลิง มีลักษณะเป็นเว็บไซต์นำเสนอวิดีโอสาธิตภาษาท่าของโขน ทั้งนี้สื่อดิจิทัล ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เป็นแนวทางในการฝึกภาษาท่าของโขนด้วยตนเองผ่านเว็บไซต์ได้ทุกที่ทุกเวลา และยังช่วยลดระยะเวลาในการเรียนการสอนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ศิวตล ภาภิรมย์ และคณะ (2567) ได้พัฒนาแอนิเมชัน 2 มิติ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลสำหรับกลุ่มเจนเนอเรชันแอลฟา พบว่า แอนิเมชัน 2 มิติมีประสิทธิภาพและความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา การออกแบบและการนำไปใช้งานต่อกลุ่มเจนเนอเรชันแอลฟา ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ ได้รับความเพลิดเพลิน สร้างการจดจำได้ง่าย และไม่รู้สึกรำคาญ และยังสอดคล้องกับ ชนาพร กองจินดา และคณะ (2566) ที่ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนแอปพลิเคชันบนสมาร์ต

Citation : วีรกิจ ยอดนาม, และ กฤษฎา ตาดเสน. (2568). การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). วารสารราชภัฏ

สุรินทร์วิชาการ, 3(3), 1–14. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.22>

โฟโนวชิราวุฒิสถาบัน เรื่อง นาฏศิลป์ พื้นเมือง 4 ภาค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและด้านการฝึกทักษะปฏิบัติ สื่อประกอบไปด้วยภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง คำบรรยายสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สะดวก และทบทวนบทเรียนได้หลายครั้งตามความต้องการ โดยเฉพาะด้านทักษะปฏิบัติ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝน ทบทวนบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ สามารถจดจำและปฏิบัติได้

ดังนั้นการพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขนนั้น จะช่วยให้ลดข้อจำกัดของสถานที่และเวลาในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และช่วยกระตุ้นความสนใจเร้าความรู้สึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สนุกสนาน อีกทั้งยังส่งผลต่อความมั่นใจในการแสดงออกให้กับนักเรียนต่อไป

2. ผลการใช้สื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนผ่านสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะได้มีการสาธิตการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน จากง่ายไปยาก จากซับซ้อนน้อยไปซับซ้อนมาก จากนั้นนักเรียนมีเวลาในการฝึกปฏิบัติอย่างเพียงพอจนสามารถ ปฏิบัติได้เองโดยไม่ใช้ตัวแบบหรือคำสั่งนำทาง และนำไปสู่การสังเกตที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ ในการต่อยอดออกแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิญา สุขบัว (2563) ที่ได้พัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องทัศนศิลป์สะท้อนชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพญาไท ช่วยแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในวิชาทัศนศิลป์ เพราะเป็นวิชาที่ต้องใช้ทักษะ และการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนและฝึกฝนอยู่บ่อยๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่จะนำไปใช้ในการเรียน ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ และยังสอดคล้องกับ จิรณัฐกร เปาริสารคุณกร และมนตรี วงษ์สะพาน (2567) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ผลการประเมินทักษะนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ประกอบด้วย ความรู้ทางนาฏศิลป์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีความสามารถพื้นฐานทางนาฏศิลป์และความสามารถในการออกแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนผ่านสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนมีทักษะการแสดงโขนอยู่ในระดับดีมาก อันเนื่องมาจาก การใช้สื่อสื่อดิจิทัล เรื่องภาษาท่าของโขน ช่วยส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขนให้กับนักเรียน นักเรียนสามารถฝึกทักษะการแสดงโขนได้ผ่านทางเว็บไซต์ สามารถกลับไปเปิดเว็บไซต์ในการฝึกซ้อมท่ารำต่าง ๆ ได้ที่บ้านหรือที่อื่น ๆ ที่นักเรียนมีความพร้อมต่อการฝึกซ้อม ซึ่งสอดคล้องกับ ตูลารักษ์ อยู่เลห์ (2560) ได้พัฒนาสื่อการเรียนรู้ทางศิลปะตามแนวคิดของกิลฟอร์ดได้ผลลัพธ์อย่างชัดเจนว่า สามารถเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอายุ 5-6 ปี โดยผลการทดสอบความคิดสร้างสรรค์หลังการใช้สื่อการเรียนรู้ทางศิลปะตามแนวคิดของกิลฟอร์ดสูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งการปฏิบัติงานตามสื่อการเรียนรู้ทางศิลปะนี้ ทำให้เด็กเกิดกระบวนการความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นโดยที่สื่อการเรียนรู้นี้ทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยและสามารถใช้จินตนาการและความคิดโลดแล่นเร็วขึ้นจึงเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการด้านความคิดริเริ่มความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดละออได้เป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่เหมาะสม

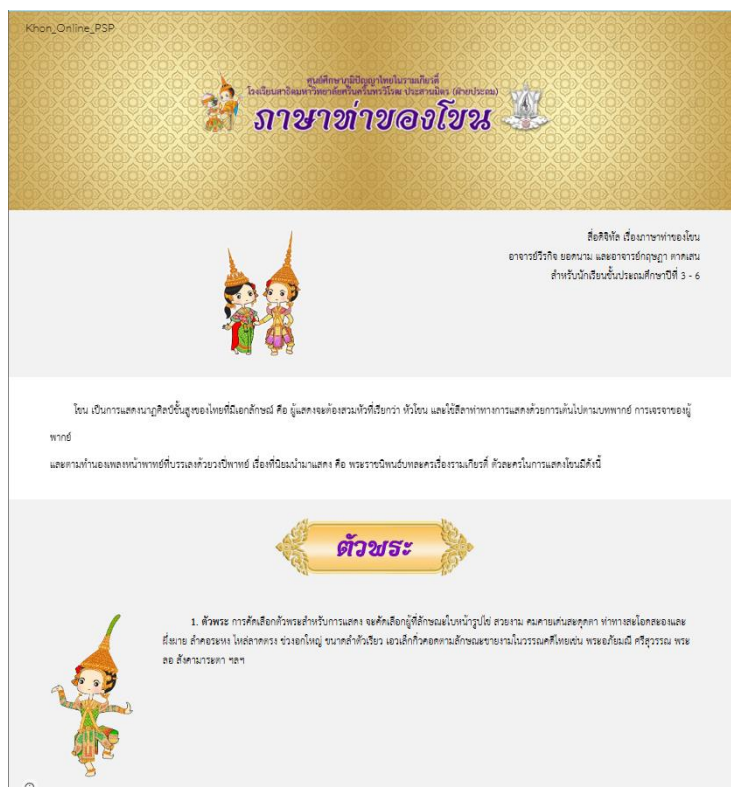

จะต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ มีการปฏิบัติซ้ำๆ และค่อยๆ เพิ่มความยากเพื่อความท้าทาย ซึ่งสอดคล้องกับ ธีรภัฏมน ดิษฐกุลพัฒน์ (2563) ได้ศึกษาทักษะเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของนิ้วเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและนักคลาริเน็ตโดยตรง สามารถนำเทคนิควิธีการไปปรับใช้ในการฝึกซ้อมให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากในบทเพลงและแบบฝึกทักษะของคลาริเน็ตจะมีโน้ตและเทคนิคที่หลากหลาย ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้เทคนิควิธีการในการเคลื่อนไหวของนิ้วเป็นอย่างมาก ซึ่งมีผลต่อวิธีการฝึกซ้อมปฏิบัติคลาริเน็ต เรื่องความคล่องตัวของระบบนิ้วที่ถูกต้องเหมาะสม จะทำให้เกิดผลที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติคลาริเน็ต ทั้งนี้จะเห็นว่า กิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวทางร่างกาย มีความสอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็ก กิจกรรมนาฏศิลป์จึงเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และเป็นผู้กำหนดการกระทำด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีธนา หนูใหญ่ศิริ และชาธิณี ตรีวรัญญ (2567) ได้ศึกษากิจกรรมนาฏศิลป์ตามแนวคิดการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์กับทักษะสมองอีเอฟกลุ่มทักษะกำกับตนเองของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการมีทักษะสมองอีเอฟกลุ่มทักษะกำกับตนเองสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมและเมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามทักษะซึ่งได้แก่ ทักษะการจดจ่อใส่ใจ ทักษะการควบคุมอารมณ์ และทักษะการติดตามประเมินตนเองพบว่า ทุกทักษะมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้น

ดังนั้น ผลการใช้สื่อดิจิทัลเรื่องภาษาท่าของโขน เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะการแสดงโขน ซึ่งภาษาท่าของโขนเป็นท่าทางประกอบการพูดหรือการแสดงสีหน้า ความรู้สึก เพื่อเน้นความหมายในทางนาฏศิลป์ ภาษาท่าจึงเป็นเสมือนภาษาพูด โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยส่วนประกอบอวัยวะของร่างกายแสดงออกมาเป็นท่าทาง โดยเลียนแบบท่าทางธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ จะเห็นได้ว่าการนำเอาข้อความภาพกราฟิกภาพเคลื่อนไหว และเสียง เข้ามาช่วยเป็นสื่อในฝึกทักษะปฏิบัติการแสดงโขน จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในทักษะการแสดงโขน สามารถปฏิบัติตามได้ด้วยตนเอง และรู้จักการสืบค้นข้อมูลเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองในยุคดิจิทัลต่อไป

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

สื่อดิจิทัลมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาท่าของโขน ประกอบด้วย ตัวพระ ตัวนาง ตัวยักษ์ และตัวลิง มีลักษณะเป็นเว็บไซต์นำเสนอวิดีโอสาธิตภาษาท่าของโขน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในทักษะท่ารำภาษาท่าของโขนได้อย่างถูกต้องจนสามารถนำไปปฏิบัติตามได้ สามารถเรียนรู้ได้บ่อยครั้งตามต้องการได้ทุกที่ทุกเวลา อีกทั้งสามารถนำเสนอได้ในหลากหลายอุปกรณ์และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลและสืบค้นในการพัฒนาความสามารถด้วยตนเอง

ภาพที่ 2 ภาพเว็บไซต์ ภาษาท่าโขน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้สอนควรจัดเตรียมสื่อดิจิทัลและจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้พร้อมในการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติภาษาท่าของโขน เพื่อความสะดวกในการเรียนการสอน
 - 1.2 ผู้สอนควรแนะนำขั้นตอนการเข้าถึงสื่อดิจิทัลให้กับนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถสืบค้นและฝึกปฏิบัติภาษาท่าของโขนได้ด้วยตนเอง
 - 1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัล ควรใช้แบบประเมินทักษะปฏิบัติในการประเมินผลนักเรียน
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรพัฒนาสื่อดิจิทัลเกี่ยวกับนาฏศิลป์และโขน เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ในการฝึกซ้อมและฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง
 - 2.2 ควรพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ในการออกแบบประยุกต์ท่ารำต่างๆ ในการแสดงโขน
 - 2.3 ควรพัฒนาสื่อดิจิทัลในรูปแบบเสมือนจริง (AR) เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนาฏศิลป์และการแสดงโขน ในการสืบสานภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2558). *โฉมพระราชทานเฉลิมพระเกียรติ*. รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- จิรณัฐกร เปาริสารคุณกร, และมนตรี วงษ์สะพาน. (2567). การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุรินทร์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 13(5), 373-383.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). *การออกแบบการเรียนรู้แนวดิจิทัล = Digital learning design*. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ชนาพร กองจินดา, สุริรัตน์ จินพงษ์, และรัฐพล ประดับเวทย์. (2566). แนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน วิชานาฏศิลป์ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง 4 ภาค. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18(2), 28-44.
- ตุลารักษ์ อยู่เล่าห์. (2560). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทางศิลปะตามแนวคิดของกิลฟอร์ดเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอายุ 5-6 ปี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]
- ธัญญกมล ดิษฐกมลพัฒน์. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนวงโยธวาทิต ระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ในการปฏิบัติแบบฝึกทักษะการปฏิบัติคลาริเน็ตเรื่องความคล่องตัวของระบบนิ้วตามแนวคิดของ คาร์ล เบิร์แมน (Carl Baermann). [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- มาลินี ดิลกวนิช. (2543). *ระบำและละครในเอเชีย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรัณยา หนูใหญ่ศิริ และชาริณี ตริวัณณ. (2567). กิจกรรมนาฏศิลป์ตามแนวคิดการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์กับทักษะสมองอีเอฟกลุ่มทักษะกำกับตนเองของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 25(2), 49-66.
- ศิวดล ภาภิรมย์, นครินทร์ ปรีชา และพงษ์พิพัฒน์ สายทอง. (2567). การพัฒนาแอนิเมชัน 2 มิติ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ในกลุ่มเจนเนอเรชันแอลฟา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองบัวเรียน. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 10(2), 122-130.
- สตียา ลังการพิณ. (2552). *Learning Object สื่อการเรียนรู้ยุคผ่านดิจิทัล*. *วารสาร สสวท*, 33(134), 70-74.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2544). *วิวัฒนาการนาฏศิลป์ไทยในกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2477-2325*. สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา สุขบัว. (2563). การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ทักษะศิลปะสะท้อนชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพญาไท. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

การยกระดับและพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Raising and Developing Academic Performance to Apply for Academic Positions at Surin Rajabhat University

นิชกานต์ ทันวัน¹, เสาวณีย์ ตีมัน², และ อธิมาตร เพ็ญพูน^{3*}

Nitchakarn Tunwan¹, Saowanee Deeman², and Athimat Permpoon^{3*}

¹⁻³กองบริหารงานบุคคล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Human Resources Management Division,
Office of the President, Surin Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Atimat-1@hotmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.23

Received : March 31, 2025; Revised : May 6, 2025; Accepted : May 4, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การยกระดับและพัฒนาผลงานทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญในการขอตำแหน่งทางวิชาการ เพราะช่วยแสดงถึงความเชี่ยวชาญและความสามารถในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเป็นเกณฑ์หลักในการประเมินคุณสมบัติสำหรับการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการอย่างเป็นทางการ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะในการผลิตผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยผสมผสานวิธีเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรสายวิชาการ ใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบผลกระทบและข้อควรปรับปรุงจากการดำเนินงาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การเข้าร่วมของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 35 คน ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 100% 2) การมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาคี ซึ่งช่วยให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผลการดำเนินงานในแต่ละระยะ พบว่า มีการอบรมและให้คำปรึกษาเชิงลึกเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการ และ 4) การปรับปรุง โดยการสรุปผลและประเมินประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลงานทางวิชาการในอนาคต ผลการดำเนินงานยังสามารถพัฒนาผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดหลักของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย และสร้างนวัตกรรมทั้งในด้านการพัฒนาผลงานทางวิชาการและระบบการบริหารจัดการผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการพัฒนาผลงานทางวิชาการและการยกระดับตำแหน่งทางวิชาการผ่านการร่วมมือจากหลายภาคส่วน พร้อมทั้งการสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : การยกระดับผลงานทางวิชาการ, การพัฒนาผลงานวิจัย, การกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Abstract

Academic performance enhancement and development are important in applying for academic positions because they help demonstrate expertise and the ability to create new knowledge, which are the main criteria for evaluating qualifications for formal academic

Citation : Tunwan, N., Deeman, S., & Permpoon, A. (2025). Raising and Developing Academic Performance to Apply for

Academic Positions at Surin Rajabhat University. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 15–26.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.23>

promotion. This research aims to develop skills in producing academic performance in order to apply for higher academic positions This research used a mixed methods research methodology by combining qualitative and quantitative methods, divided into 4 stages: planning, implementation, monitoring and improvement. The target group was academic personnel. Various data collection tools were used, such as questionnaires, interviews and focus groups, to examine the impact and improvements from the operations The research results found that 1) the target group's participation was 35 people, 100% of which was the set target. 2) The participation of partner agencies helped the project proceed in the right direction. 3) The results of operations in each phase found that there was in-depth training and consultation to develop academic work. 4) Improvements were made by summarizing the results and evaluating efficiency to be used as a guideline for developing academic work in the future The results of the operation can also develop results according to the main indicators of the university's strategy and create innovations in both academic work development and research management systems, demonstrating success in academic work development and academic position elevation through collaboration from many sectors, as well as creating innovations that can be effectively applied as future practices.

Keywords : Academic Performance Improvement, Research Performance Development, Academic Position Determination, Surin Rajabhat University

บทนำ (Introduction)

ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2565 โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม 2565 เป็นต้นไป (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) โดยมีเป้าประสงค์มุ่งเป็นช่องทางในการพัฒนาคุณภาพวิชาการและนวัตกรรมของประเทศให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับความหลากหลายของศาสตร์ทั้งปวง รวมทั้งครอบคลุมผลงานที่คณาจารย์ได้นำความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาของตนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ ชุมชน หรือสังคม โดยเน้นการนำไปใช้จริงที่สามารถประเมินผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนเร่งรัดให้สถาบันอุดมศึกษาไทยก้าวสู่ความเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำระดับนานาชาติและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ที่กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งให้เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 4.0 เป็นเสาหลักทางวิชาการ ส่งมอบบุคลากรสมรรถนะสูงและนวัตกรรม สร้างคุณค่าและมูลค่าพร้อมทั้งเป็นสถาบันแห่งความภูมิใจของจังหวัดสุรินทร์และภูมิภาค โดยมีพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเป็นหลักในการขับเคลื่อน และพัฒนา ท้องถิ่น ทำการวิจัยและสร้างนวัตกรรมที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น พัฒนาท้องถิ่นตามศักยภาพ สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และน้อมนำพระบรมราโชบายและแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติ สืบสาน อนุรักษ์ ส่งเสริม เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการบริหารจัดการที่มีคุณภาพโดยใช้เทคโนโลยี และหลักธรรมาภิบาล (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2565)

Citation : นิชกานต์ ทันวัน, เสาวณีย์ ตีมัน, และ อธิมาต รเพิ่มพูน. (2568). การยกระดับและพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อข้อกำหนดตำแหน่ง

ทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 15–26.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.23>

โดยการพิจารณาแต่งตั้งอาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ให้พิจารณาจากคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ผลการสอน ผลงานทางวิชาการ และจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ ตามที่กำหนดในประกาศ ก.พ.อ. ฯ และที่มหาวิทยาลัยกำหนด ซึ่งผลงานทางวิชาการ ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก คือ กลุ่ม 1 งานวิจัย กลุ่ม 2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น อีกจำนวน 12 ลักษณะ ได้แก่ 1) ผลงานวิชาการเพื่ออุตสาหกรรม 2) ผลงานวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการเรียนรู้ 3) ผลงานวิชาการเพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะ 4) กรณีศึกษา (case study) 5) งานแปล 6) พจนานุกรม สารานุกรม นามานุกรม และงานวิชาการในลักษณะเดียว 7) ผลงานสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 8) ผลงานสร้างสรรค์ด้านสุนทรียะ ศิลปะ 9) สิทธิบัตร 10) ซอฟต์แวร์ 11) ผลงานรับใช้ท้องถิ่นและสังคม และ 12) ผลงานนวัตกรรม และกลุ่ม 3 จำนวน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ตำรา 2) หนังสือ 3) บทความทางวิชาการ นอกจากการเสนอข้อกำหนดตำแหน่งทางวิชาการทั่วไป ตามหมวด 1 ข้อ 3 ถึงข้อ 5 ตามประกาศ ก.พ.ว. ฯ แล้ว ผู้ขออาจเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการเฉพาะด้านด้านหนึ่งด้านใดใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านรับใช้ท้องถิ่นและสังคม 2) ด้านสร้างสรรค์สุนทรียะ ศิลปะ 3) ด้านการสอน 4) ด้านนวัตกรรม และ 5) ด้านศาสนา

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์คุณภาพการศึกษาและพัฒนานวัตกรรมสู่สากล ตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ที่ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมุ่งการบูรณาการพันธกิจร่วมระหว่างหน่วยงานเพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงพื้นที่คุณภาพการให้บริการของกลุ่มคนทุกช่วงวัย และเป็นศูนย์กลางความร่วมมือทางวิชาการและงานวิจัย จึงเห็นความสำคัญที่จะยกระดับและพัฒนาผลงานทางวิชาการของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ในการดำเนินงาน “Intensive Academic Course (IAC) : การยกระดับและพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น” เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ด้านวิชาการ และการพัฒนาผลงานทางวิชาการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ คณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ มีผลงานทางวิชาการสำหรับการเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพตนเอง พัฒนาชุมชน สังคม และประเทศสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อพัฒนาทักษะในการผลิตผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมโดยมีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development Theory)

ทฤษฎีการพัฒนาวิชาชีพมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะในแวดวงการศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา การพัฒนาวิชาชีพของอาจารย์มหาวิทยาลัยครอบคลุมการเพิ่มพูนทักษะด้านการสอน การวิจัย และการผลิตผลงานวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขอตำแหน่งทางวิชาการ (Guskey, 2002) แนวคิดของ Guskey (2000) ได้เสนอว่า การพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพควรอยู่บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการปฏิบัติจริง โดยผู้สอนต้องได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากร องค์ความรู้ และการสะท้อนผลลัพท์จากการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์กร นอกจากนี้ Knowles (1980) ได้กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) ซึ่งเป็นหลัก

Citation : Tunwan, N., Deeman, S., & Permpoon, A. (2025). Raising and Developing Academic Performance to Apply for

Academic Positions at Surin Rajabhat University. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 15–26.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.23>

สำคัญของการพัฒนาวิชาชีพที่อาจารย์มหาวิทยาลัยสามารถใช้ในการพัฒนาตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจเฉพาะบุคคล

แนวทางการประเมินผลงานทางวิชาการ และนโยบายและเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการ

การประเมินผลงานทางวิชาการเป็นกระบวนการสำคัญในการพิจารณาคุณภาพของงานวิจัยและการขอตำแหน่งทางวิชาการในมหาวิทยาลัย โดยเกณฑ์การประเมินมักพิจารณาจากคุณภาพของวารสารที่ตีพิมพ์ อิทธิพลของงานวิจัยต่อสังคม และความสอดคล้องกับนโยบายของสถาบัน (Brew, 2010) สำหรับประเทศไทย สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2565) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการที่เน้นการผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูง รวมถึงผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติและได้รับการอ้างอิงอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ยังมีนโยบายสนับสนุนอาจารย์ให้พัฒนางานวิชาการผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การส่งเสริมการวิจัย และการสนับสนุนทุนพัฒนาศักยภาพนักวิจัยเพื่อให้สามารถขอตำแหน่งทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายและเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการ

นโยบายและเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพและการยกระดับมาตรฐานการวิจัยภายในองค์กร ในประเทศไทย มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้กำหนดเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการที่ชัดเจน โดยมักพิจารณาจากหลายปัจจัย เช่น การผลิตผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาการ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (The Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2020) การประเมินตำแหน่งทางวิชาการมักจะพิจารณาจากการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ และสามารถเผยแพร่ไปสู่สังคมวิชาการในระดับสากล

สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นโยบายการขอตำแหน่งทางวิชาการจะเน้นไปที่การสร้างผลงานวิจัยที่มีความหมายต่อการพัฒนาท้องถิ่นและสังคม รวมถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาผ่านกิจกรรมการอบรม การเผยแพร่ผลงานวิจัยและการเข้าร่วมประชุมวิชาการต่าง ๆ การประเมินการขอตำแหน่งทางวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์จะพิจารณาผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาการ พร้อมกับการยืนยันถึงการมีผลงานที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2021)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

กรอบแนวคิดการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 4 ระยะสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ในการยกระดับและพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น ผ่านกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาผลงานทางวิชาการและการสร้างกลไกการให้คำปรึกษาในแต่ละขั้นตอน ซึ่งเริ่มต้นจากการวางแผนการดำเนินงาน การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน การตรวจสอบผลลัพธ์ และการปรับปรุงผลกระทบในอนาคต โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งในด้านกิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่สามารถวัดได้เพื่อประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน ในระยะนี้จะมีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยจะต้องพิจารณาถึงทรัพยากรที่มีอยู่และความต้องการในการพัฒนาผลงานทางวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

Citation : นิชกานต์ ทันวัน, เสาวณีย์ ตีมัน, และ อธิมาตย์ เพิ่มพูน. (2568). การยกระดับและพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 15–26.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.23>

ระยะที่ 2 การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อมีการวางแผนแล้ว จะต้องมีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามที่วางไว้ โดยจะต้องมีการตรวจสอบและประเมินผลในระยะนี้

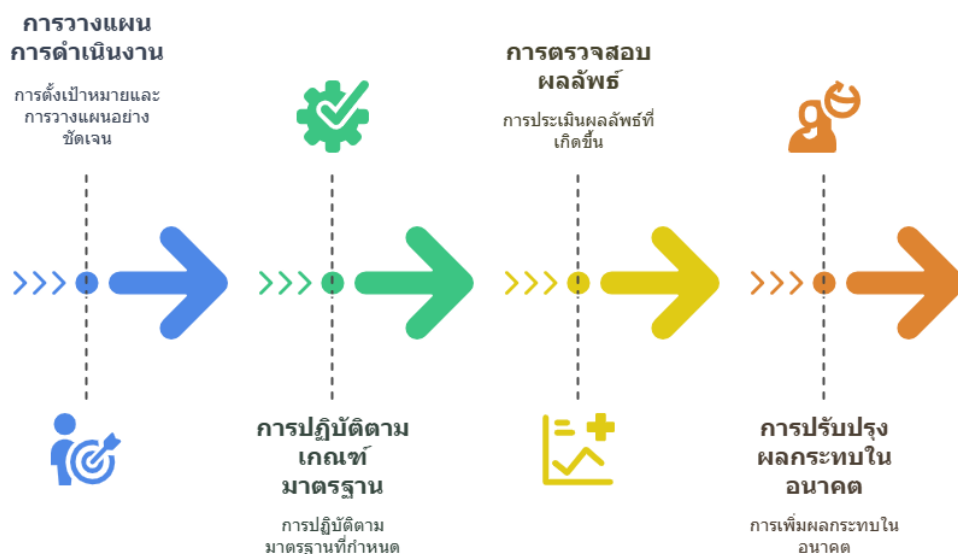
ระยะที่ 3 การตรวจสอบผลลัพธ์ ในระยะนี้จะมีการตรวจสอบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน โดยจะต้องมีการวัดผลที่ชัดเจน ทั้งในด้านกิจกรรม ผลผลิต และผลลัพธ์ เพื่อให้สามารถประเมินความสำเร็จของโครงการได้

ระยะที่ 4 การปรับปรุงผลกระทบในอนาคต สุดท้ายจะมีการปรับปรุงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลและผลลัพธ์ที่ได้ เพื่อให้สามารถพัฒนาผลงานทางวิชาการในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ในการประเมินผลการดำเนินงาน จะมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่สามารถวัดได้ในด้านกิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงได้ตามความต้องการ เอกสารนี้จึงเป็นแนวทางในการพัฒนาผลงานทางวิชาการที่มีระบบและสามารถนำไปใช้ในการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบการวิจัยเพื่อการพัฒนาผลงานทางวิชาการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย เป็น 4 ระยะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายวิชาการ จำนวน 35 คน ที่ได้รับการคัดเลือกจาก 6 คณะภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการ จำนวน 35 คน 2) การสนทนากลุ่ม ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนจากบุคคลากรสายวิชาการ โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการ ควบคุมการประชุมและตั้งคำถาม ไปยังผู้เข้าร่วมการประชุมได้สนทนาให้ความคิดเห็น จำนวน 4 ครั้ง 3) รายงานการประชุม ใช้เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) เอกสารประกอบการสัมมนา ใช้เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับผลงานทางวิชาการ และ 5) การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากโครงการ

3. ขั้นตอนการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการตามขั้นตอน 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวางแผน (Plan) ได้แก่ 1) จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 2) สำรวจและคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติ และ 3) ประกาศรายชื่อผู้เข้าร่วม

ระยะที่ 2 การปฏิบัติ (Do) ได้แก่ 1) จัดสัมมนาวิชาการเข้มข้นหลายชุดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลงานทางวิชาการ 2) การให้คำปรึกษาและการฝึกปฏิบัติการเขียนผลงานทางวิชาการ และ 4) สร้างระบบและกลไกพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา (Coaching & Mentoring)

ระยะที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ได้แก่ 1) ถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการยกระดับผลงานทางวิชาการ และ 2) การเตรียมเอกสารหลักฐานเพื่อยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ

ระยะที่ 4 การปรับปรุง (Act) ได้แก่ 1) สรุป วิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินงาน และ 2) รายงานผลการดำเนินงาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการตามกระบวนการดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เชิงสถิติ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินการต่อผู้เข้าร่วม

4.2 การวิเคราะห์เนื้อหา จากการสนทนากลุ่มและการถอดบทเรียน เพื่อสรุปข้อดีและข้อควรพัฒนาในการดำเนินงาน

4.3 การเปรียบเทียบผลลัพธ์ เพื่อดูผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติและการให้คำปรึกษาจากพี่เลี้ยง

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยสามารถสรุปตามประเด็นสำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

1. ผลการเข้าร่วมของกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ได้รับผลประโยชน์ จากการดำเนินงาน พบว่า มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 35 คน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยการเข้าร่วมทั้งหมดเป็นไปตามเป้าหมาย 100% แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมที่สูงและการวางแผนโครงการที่มีประสิทธิภาพ

2. หน่วยงานและองค์กรภาคีที่มีส่วนร่วมดำเนินงาน พบว่า การดำเนินงานได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานจาก 6 คณะของมหาวิทยาลัย รวมถึงหน่วยงานภาคีเครือข่ายจากศูนย์ สำนัก และสถาบันที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้ดำเนินงานไปอย่างมีทิศทางและสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3. ผลการวิจัยสรุปตามประเด็นสำคัญ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวางแผน (Plan) การดำเนินงานเริ่มต้นด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจากหลากหลายหน่วยงาน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางและแผนงานอย่างเป็นระบบ มีการคัดเลือกผู้เข้าร่วม จำนวน 35 คนจาก 6 คณะ โดยยึดตามเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมแจ้งข้อมูลให้ทุกคณะทราบเพื่อประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ ระยะที่ 2 การดำเนินการ (Do) มีการจัดกิจกรรมอบรมและให้คำปรึกษาเชิงลึก (Coaching & Mentoring) ครอบคลุมนโยบาย หลักเกณฑ์ และการออกแบบผลงานทางวิชาการ ส่งผลให้เกิดกลุ่มพัฒนาผลงาน 6 กลุ่ม ครอบคลุมตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ถึงศาสตราจารย์ และช่วยให้ผู้เข้าร่วมสามารถพัฒนาผลงานตามมาตรฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระยะที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ดำเนินการถอดบทเรียนผ่านกิจกรรมสนทนากลุ่ม วิเคราะห์จุดแข็ง-จุดที่ควรปรับปรุง และจัดเตรียมเอกสารสำหรับการขอตำแหน่งทางวิชาการ ส่งผลให้ได้แผนพัฒนาผลงานที่ชัดเจน และเอกสารที่ครบถ้วนตรงตามเกณฑ์ และระยะที่ 4 การปรับปรุง (Act) มีการสรุป วิเคราะห์ และประเมินผลกิจกรรม พร้อมจัดทำรายงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลงานทางวิชาการในอนาคต ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดหลักของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

4.1 ด้านการผลิตและพัฒนาครู มีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบัณฑิตครูและผู้ทรงคุณวุฒิ

4.2 ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย, ผลงานนักศึกษาและอาจารย์ได้รับการเผยแพร่ และมีมาตรฐานทางภาษาอังกฤษตาม CEFR

4.3 ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ ผลการสำรวจการรับรู้ข่าวสารของบุคลากรอยู่ในระดับสูง และมีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

5. นวัตกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้การดำเนินงาน

5.1 นวัตกรรมเฉียบพลัน (Radical Innovation) การพัฒนาผลงานทางวิชาการคุณภาพสูง 35 ผลงาน และการยื่นขอตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น 35 ราย

5.2 นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) การพัฒนาระบบและกลไกการพัฒนาผลงานทางวิชาการที่มีมาตรฐาน

5.3 นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) แผนปฏิบัติการแบบมุ่งเป้าที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 35 คน ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างครบถ้วน ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในการดำเนินงานและการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การ

Citation : Tunwan, N., Deeman, S., & Permpoon, A. (2025). Raising and Developing Academic Performance to Apply for Academic Positions at Surin Rajabhat University. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 15–26.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.23>

ดำเนินงานยังได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการติดตามผล 6 คณะของมหาวิทยาลัย รวมถึงหน่วยงานภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การดำเนินงานสามารถดำเนินไปตามทิศทางที่วางไว้ โดยใช้แนวทางการดำเนินงานแบบ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพผลงานทางวิชาการของผู้เข้าร่วม ในด้านผลลัพธ์ การดำเนินงานมีส่วนช่วยส่งเสริมยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในหลายมิติ ทั้งการพัฒนาท้องถิ่น การปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การพัฒนาครู และการเสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การดำเนินงานยังก่อให้เกิดนวัตกรรมใน 3 ด้าน ได้แก่ นวัตกรรมเชิงผลงานวิชาการ (Radical Innovation) นวัตกรรมระบบพัฒนาผลงาน (Product Innovation) และนวัตกรรมแผนปฏิบัติการที่เป็นมาตรฐาน (Process Innovation) ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดและพัฒนาในอนาคตเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนต่อสถาบันการศึกษาและชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการดำเนินงานที่มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 35 คน แสดงให้เห็นถึงความสามารถของการดำเนินงานในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยการวางแผนและดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจน (Kotler & Keller, 2016) นอกจากนี้ การได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการติดตามผล 6 คณะของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับ การดำเนินงาน ทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีทิศทางที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ (Kerzner, 2017)

การนำแนวทาง PDCA (Plan-Do-Check-Act) มาใช้ในการดำเนินงานช่วยให้เกิดกระบวนการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ โดยระยะการวางแผน (Plan) ช่วยให้เกิดการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจน ระยะดำเนินการ (Do) ทำให้สามารถนำแผนไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ระยะตรวจสอบ (Check) มีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของกระบวนการ และระยะปรับปรุง (Act) ช่วยให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Deming, 1986) จากผลการดำเนินงาน พบว่า แนวทางนี้ช่วยให้การพัฒนาผลงานทางวิชาการของผู้เข้าร่วมเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานนี้ยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การพัฒนาครู และการเสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การการศึกษา (UNESCO, 2020) โดยการพัฒนาหมู่บ้านโรงเรียน และเครือข่ายครู ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน (Fullan, 2016)

นอกจากนี้ การดำเนินงานยังนำไปสู่การเกิดนวัตกรรมใน 3 ด้าน ได้แก่ นวัตกรรมเชิงผลงานวิชาการ (Radical Innovation) นวัตกรรมระบบพัฒนาผลงาน (Product Innovation) และนวัตกรรมแผนปฏิบัติการที่เป็นมาตรฐาน (Process Innovation) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถาบันการศึกษาและชุมชนในระยะยาว (Tidd & Bessant, 2018) การพัฒนาแนวทางเหล่านี้ช่วยให้การดำเนินงานสามารถนำไปต่อยอดและพัฒนาในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การดำเนินงานนี้มีความสำเร็จในระดับสูง ไม่เพียงแต่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่ยังส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อระบบการศึกษาและชุมชน โดยมีการบริหารจัดการที่

Citation : นิชกานต์ ทันวัน, เสาวณีย์ ตีมัน, และ อธิมาตร เพิ่มพูน. (2568). การยกระดับและพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อข้อกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 15–26.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.23>

เป็นระบบและใช้แนวทางที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาว ควรมีการพัฒนากิจกรรมต่อเนื่องในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือที่กว้างขึ้น และเน้นการเผยแพร่ผลงานในระดับนานาชาติ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาและติดตามผล

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

New Concept : “ Integrated Innovation and Sustainable Development Model for Educational Institutions ” การวิจัยครั้งนี้เน้นการบูรณาการการพัฒนาหลายมิติในสถาบันการศึกษา ด้วยการใช้แนวทาง PDCA ที่มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดนวัตกรรมที่สามารถใช้ต่อยอดและพัฒนาได้ในอนาคต งานนี้สามารถเป็นโมเดลการพัฒนาในหลายมิติ โดยเน้นการเชื่อมโยงการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การพัฒนาท้องถิ่น การเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ และการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา พร้อมกัน

1. การบูรณาการการดำเนินงาน (Integrated Approach) การเชื่อมโยงการวางแผนและการปฏิบัติ โดยใช้แนวทาง PDCA ที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างครบถ้วนและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง การบูรณาการระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายต่างๆ เช่น คณะกรรมการติดตามผลและหน่วยงานภายนอกที่มีความสำคัญในการร่วมมือสร้างสรรค์ผลลัพธ์

2. การยกระดับคุณภาพทางวิชาการและการพัฒนาครู การใช้แนวทาง PDCA และการพัฒนาอย่างเป็นระบบช่วยยกระดับผลงานทางวิชาการ ซึ่งสามารถเพิ่มศักยภาพในการสอนและการเรียนรู้ของครู รวมถึงการสร้างนวัตกรรมด้านผลงานวิชาการ (Radical Innovation) ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และการพัฒนาอาชีพครูและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

3. นวัตกรรมใน 3 ด้าน (Innovation Types) ได้แก่ 1) นวัตกรรมเชิงผลงานวิชาการ (Radical Innovation) งานวิจัยได้สร้างความคิดใหม่ในด้านการพัฒนาผลงานวิชาการ ที่สามารถสร้างผลลัพธ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ในระยะยาว 2) นวัตกรรมระบบพัฒนาผลงาน (Product Innovation) การพัฒนาระบบที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาผลงานวิชาการ และการสร้างเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ช่วยให้งานวิจัยดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) นวัตกรรมแผนปฏิบัติการที่เป็นมาตรฐาน (Process Innovation) การจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

4. การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) งานวิจัยนี้ไม่ได้มุ่งเน้นแค่ผลลัพธ์ระยะสั้น แต่เน้นการสร้างโครงสร้างที่สามารถพัฒนาในระยะยาวได้ โดยมีการบูรณาการระบบและนวัตกรรมต่างๆ เพื่อรองรับการเติบโตและการพัฒนาในอนาคต

ทั้งนี้ ผลกระทบและการนำไปใช้ในอนาคต โมเดล Integrated Innovation and Sustainable Development นี้สามารถนำไปใช้ในสถาบันการศึกษาทั่วไป โดยเน้นการพัฒนาในหลายด้าน ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาผลงานทางวิชาการ และการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อยอดและขยายผลต่อไปในอนาคต โดยสามารถปรับใช้ได้ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

โมเดลนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในสถาบันการศึกษา

ภาพที่ 2 โมเดลนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในสถาบันการศึกษา (Integrated Innovation and Sustainable Development Model for Educational Institutions)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ส่งเสริมการใช้แนวทาง PDCA การดำเนินการวิจัยตามหลัก PDCA (Plan-Do-Check-Act) ได้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาผลงานทางวิชาการในอนาคต โดยเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการฝึกอบรมและสนับสนุนการใช้ PDCA ในการบริหารผลงานทางวิชาการต่างๆ

1.2 สนับสนุนการพัฒนาผลลัพธ์ที่ยั่งยืน นโยบายการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในทั้ง 3 ด้าน (Radical Innovation, Product Innovation, Process Innovation) ควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนในระยะยาว

1.3 สร้างพันธมิตรทางการศึกษา ส่งเสริมการสร้างร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่าย เช่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรในการพัฒนาการศึกษาระดับสูงและการสร้างนวัตกรรม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 เสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จากผลลัพธ์ที่ได้ การวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาการวิจัยไปสู่ความสำเร็จ ควรมีการสร้างระบบติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานที่มีความโปร่งใสและเป็นมาตรฐาน

2.2 พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ควรเพิ่มการฝึกอบรมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการสอน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการในการศึกษาของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 กระบวนการใช้แนวทาง PDCA ให้ครอบคลุมทุกระดับ ควรขยายการใช้แนวทาง PDCA ไปยังทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาตามหลักการ PDCA ทั้งในระดับการบริหาร และการปฏิบัติการ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาผลกระทบของการใช้ PDCA การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้ PDCA ในการดำเนินงานต่างๆ ควรทำเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการพัฒนาและการดำเนินงานระหว่าง กิจกรรมที่ใช้ PDCA และกิจกรรมที่ไม่มีการใช้ PDCA

3.2 การประเมินผลในระยะยาว ควรมีการติดตามผลลัพธ์ในระยะยาวของงานเพื่อวิเคราะห์ว่า งานนี้ส่งผลในเชิงลึกต่อการพัฒนาท้องถิ่น การยกระดับคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาครูหรือไม่

3.3 การศึกษาการต่อยอดนวัตกรรมในระดับนานาชาติ ควรมีการศึกษาลักษณะที่เกื้อหนุนจากการนำ ผลลัพธ์ของการพัฒนาผลงานทางวิชาการไปประยุกต์ใช้ในระดับนานาชาติ เพื่อทดสอบความสามารถในการ ขยายผลของนวัตกรรมที่พัฒนาและต่อยอดได้ในต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง (References)

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. (2021). นโยบายและเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. (2565). วิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. สืบค้นจาก <https://www.sru.ac.th>
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564. ราชกิจจานุเบกษา, 139(พิเศษ 4 ง), 1-18.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). หลักเกณฑ์และวิธีการขอ กำหนดตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา.
- Brew, A. (2010). Transforming academic practice: Learning from the scholarship of teaching and learning. *Higher Education Research & Development*, 29(1), 45-56.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. MIT Press.
- Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change*. Teachers College Press.
- Guskey, T. R. (2000). *Evaluating professional development*. Corwin Press.

- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching*, 8(3), 381-391.
- Kerzner, H. (2017). *Project management: A systems approach to planning, scheduling, and controlling*. Wiley.
- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Cambridge Books.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management*. Pearson.
- The Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2020). *Academic position policy and criteria*.
- Tidd, J., & Bessant, J. (2018). *Managing innovation: Integrating technological, market and organizational change*. Wiley.
- UNESCO. (2020). *Education for sustainable development: A roadmap*. UNESCO Publishing.

ขนมนางเล็ด: กระบวนการผลิตและแนวทางส่งเสริมอาชีพในชุมชน
กรณีศึกษาชุมชนบ้าน สักวน จังหวัดสุรินทร์

Nang Led dessert: Production Process and Guideline for Promoting Career in
the Community: A Case Study of Ban Sakuan Community Surin Province

ชัยนรินทร์ ทับมะเร็ง^{1*}, วิชชุดา ยินดี², และ กนกกาญจน์ รีบรัมย์³

Chainarin Tubmarerng^{1*}, Witchuda Yindee², and Kanokkarn Reebangrum³

¹⁻³ คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, Faculty of Agriculture and Agricultural Industry
Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : chainarin42@gmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.24

Received : March 3, 2025; Revised : May 25, 2025; Accepted : May 30, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาวิธีการทำขนมนางเล็ดในชุมชนบ้านสักวน และ (2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพในการทำขนมนางเล็ดในชุมชน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 40 คน โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 17 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มผู้ผลิตและจำหน่ายขนมนางเล็ดในพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธี Triangulation และนำมาวิเคราะห์แบบพรรณนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า วิธีการทำขนมนางเล็ดประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การเตรียมวัตถุดิบ เช่น ข้าวเหนียว น้ำแดงโม น้ำตาลมะพร้าว การนึ่ง การขึ้นรูปข้าวเหนียว การตากแห้ง การทอด และการราดน้ำตาล ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยทักษะและความพิถีพิถัน ขณะเดียวกัน แนวทางการส่งเสริมอาชีพพบว่าชุมชนควรให้ความรู้ในการเลือกวัตถุดิบและควบคุมคุณภาพ พัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการรวมกลุ่มแม่บ้าน และถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นอย่างเป็นระบบ จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า การทำขนมนางเล็ดสามารถพัฒนาเป็นอาชีพในชุมชนได้จริง หากมีการวางระบบการผลิตที่ชัดเจน การส่งเสริมองค์ความรู้ และการรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการร่วมกันอย่างโปร่งใส ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับการสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : ขนมนางเล็ด, การส่งเสริมอาชีพ, ชุมชนบ้านสักวน

Abstract

This research aims to (1) study the method of making Nang Led in Ban Sakuan community and (2) study the approach to promote Nang Led career in the community by using qualitative research methods, collecting data from in-depth interviews and non-participatory observation. The population used in this research was 40 people, with a target group of 17 people selected by purposive random sampling. Data were collected through

Citation : Tubmarerng, C., Yindee, W., & Reebangrum, K. (2025). Nang Led dessert: Production Process and Guideline for Promoting Career in the Community: A Case Study of Ban Sakuan Community Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 27–38. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.24>

in-depth interviews and non-participant observation. The group providing information was a group of producers and distributors of Nang Led snacks in the Mueang Surin District area. Including studying information from related documents along with checking information by means Triangulation and analyzed descriptively. The research instruments consisted of interviews and observation. Data analysis was content analyzed and presented descriptively.

The research results found that the Nang Led making method consists of important steps, including preparing ingredients such as sticky rice, watermelon juice, coconut sugar, steaming, shaping sticky rice, drying, frying, and pouring sugar, which are processes that require skills and meticulousness. At the same time, the approach to promoting careers found that the community should provide knowledge in selecting ingredients and controlling quality, developing products to meet standards, promoting housewife groups, and systematically passing on knowledge from generation to generation. The research results concluded that: Making Nang Led dessert can truly be developed into a community occupation if there is a clear production system, promotion of knowledge, and a group to jointly manage transparently. It also preserves local wisdom along with generating income and strength for the community sustainably.

Keywords: Nang Led Dessert, Career Promotion, Ban Sakuan Community

บทนำ (Introduction)

การแปรรูปอาหาร (Food processing) เป็นการนำวัตถุดิบอาหารผ่านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์อาหารที่มีลักษณะตามความต้องการและให้อาหารที่แปรรูปแล้วหรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและสามารถบริโภคได้อย่างปลอดภัย นอกจากนี้การแปรรูปอาหารถือเป็นการเตรียมอาหารให้เหมาะสมกับรูปแบบของการบริโภคและถือว่าการถนอมอาหารเพื่อยืดการเก็บรักษาทำให้ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความหลากหลาย และเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การทำขนมนางเล็ด ขนมข้าวตอก การทำขนมฝักบัว และการทำข้าวหลาม เป็นต้น (พุฒียา รัตนศิริวัฒน์, 2561)

จากการลงพื้นที่และการสนทนากลุ่มทั้งลักษณะกลุ่มเล็กและโฟกัสกลุ่ม ระหว่างอาจารย์คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรและชาวบ้านในชุมชนบ้านสีกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเจนีง อำเภอมืองสุรินทร์ หลายครั้งติดต่อกัน ซึ่งชุมชนบ้านสีกวนนั้นเป็นพื้นที่ที่มีผู้นำชุมชน มีเกษตรกรจำนวนมาก และผู้ใหญ่บ้านได้แสดงเจตจำนงและให้ความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารพื้นถิ่น โดยเลือกขนมนางเล็ด ด้วยเหตุผลเพื่อเป็นการถนอมอาหารและยืดอายุการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์อาหารพื้นถิ่น และเป็นอาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อในประเพณีต่าง ๆ ของคนพื้นเมือง เช่นงานมงคลสมรส ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานบายศรีสู่ขวัญ งานแซ่กโน้ตตามบูชาบรรพบุรุษ และงานประเพณีอื่น ๆ ที่ต้องใช้ของไหว้หรือของเซ่นไหว้สิ่งหนึ่งที่ต้องมีในของเซ่นไหว้หรือเครื่องเซ่นไหว้ก็คือขนมนางเล็ดซึ่งชาวบ้านในหมู่บ้านสีกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเจนีง อำเภอมืองสุรินทร์ มีประเด็นที่ต้องซื้อจากตลาดสดเทศบาลเมืองสุรินทร์ในปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินจำนวนมากไม่ต่ำกว่า 200 บาทต่อหลังคาเรือน ซึ่งผู้นำชุมชนและชาวบ้านเห็นพ้องกันว่าถ้าสามารถทำเองได้น่าจะเป็นการดีและจะสามารถช่วยประหยัดต้นทุนลงไปได้เป็นอันมาก ประกอบกับถ้าสามารถทำแล้วเอาไป

Citation : ชัยชนะรินทร์ ทับมะเรง, วิชชุดา ยินดี, และ กนกกาญจน์ ธิบเร่งรัมย์. (2568). ขนมนางเล็ด: กระบวนการผลิตและแนวทางส่งเสริม

อาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้าน สีกวน จังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 27-38.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.24>

จำหน่ายได้จะยิ่งเป็นการดี เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร ลดรายจ่ายให้กับชาวบ้านและอาจตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านขนมนางเล็ดเพื่อจำหน่ายจะยิ่งดีขึ้นไปอีก จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องขนมนางเล็ด: กระบวนการผลิตและแนวทางส่งเสริมอาชีพในชุมชนกรณีศึกษาชุมชนบ้าน สก๊วน จังหวัดสุรินทร์ ทำให้เป็นสินค้าที่มีชื่อเสียง และพัฒนาเป็นอาชีพของชุมชนบ้านสก๊วนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาวิธีการทำขนมนางเล็ด กรณีศึกษาชุมชนบ้านสก๊วน หมู่ที่ 5 ตำบลเฉนียง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพในการทำขนมนางเล็ด กรณีศึกษาชุมชนบ้านสก๊วน หมู่ที่ 5 ตำบลเฉนียง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดเกี่ยวกับขนมนางเล็ด

ขนมนางเล็ดหรือข้าวแต๋น คือชื่อเรียกขนมชนิดเดียวกัน ซึ่งขนมนางเล็ดเป็นชื่อที่เรียนในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนข้าวแต๋นเป็นชื่อเรียนทางภาคเหนือ ซึ่งชื่อขนมทั้งสองชื่อนี้หมายถึง การนำข้าวเหนียวนึ่งสุก แล้วนำมาแผ่ให้เป็นแผ่นกลม ๆ บาง ๆ ภายในพิมพ์ที่ขดเป็นวงกลม จากนั้นนำไปตากแดดให้แห้ง แล้วนำไปทอดในน้ำมันให้พองและมีความกรอบเมื่อเย็นตัวลงก็ลาดด้วยน้ำอ้อยที่เคี่ยวจนข้น (สถาบันวิจัยข้าว, 2545)

ขนมนางเล็ดหรือข้าวแต๋นเป็นอาหารว่างที่คนไทยรู้จักและคุ้นเคยมาช้านาน ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงสูตรการผลิตและปรับปรุงลักษณะแผ่นให้บางขึ้นเพื่อให้เป็นที่นิยมและได้รับการยอมรับจากผู้คน และต้องตลาดมากขึ้น (ประสิทธิ์ พรหมศรี, 2546)

แนวคิดการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชุมชนท้องถิ่น

การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชุมชนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยแนวคิดพื้นฐานมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาชีพในท้องถิ่นมักเชื่อมโยงกับบริบททางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งหากได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม จะสามารถยกระดับรายได้ ความมั่นคงในชีวิต และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างยั่งยืน (กองส่งเสริมการพัฒนาชุมชน, 2563)

หนึ่งในแนวคิดสำคัญที่นิยมใช้ในการส่งเสริมอาชีพคือ "การมีส่วนร่วมของชุมชน" (Community Participation) โดยเชื่อว่าการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงาน และประเมินผล จะช่วยเพิ่มความยั่งยืนในการประกอบอาชีพ และลดการพึ่งพารายานอก (Pretty, 1995) การมีส่วนร่วมยังส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาองค์ความรู้ภายในชุมชนไปพร้อมกันกับการประกอบอาชีพ

แนวคิดอีกประการหนึ่งคือ "การพัฒนาทุนชุมชน" (Community Capital) ซึ่งหมายถึงการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนวัฒนธรรม มาใช้ในการพัฒนาอาชีพอย่างสร้างสรรค์ (Flora & Flora, 2008) การรู้จักคุณค่าและจุดแข็งของชุมชน จะช่วยให้เกิดการสร้างอาชีพที่เหมาะสมกับบริบท และสามารถแข่งขันได้ในระดับตลาดทั้งภายในและภายนอกชุมชน

การส่งเสริมอาชีพยังต้องอาศัย "การถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรม" ทั้งในรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีสมัยใหม่ แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวทางของ Nonaka & Takeuchi (1995) ที่เน้น

Citation : Tubmarerng, C., Yindee, W., & Reebrangrum, K. (2025). Nang Led dessert: Production Process and Guideline for

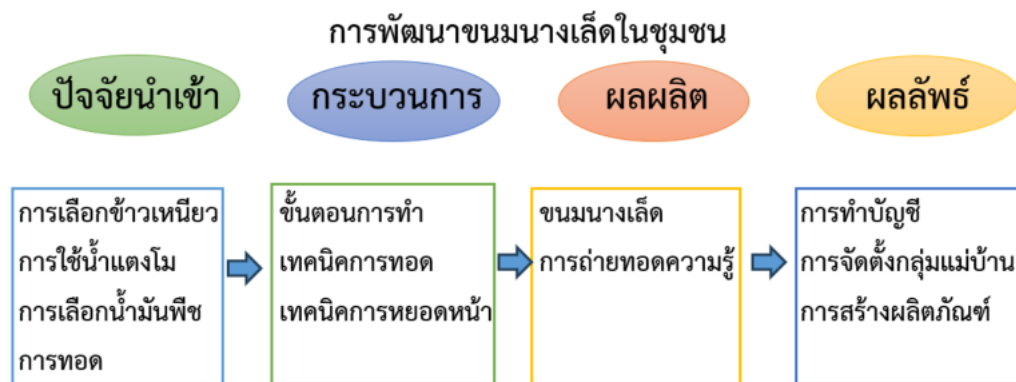
Promoting Career in the Community: A Case Study of Ban Sakuan Community Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 27–38. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.24>

การสร้างความรู้จากภายใน (Tacit Knowledge) และการประยุกต์ใช้ให้เกิดนวัตกรรมท้องถิ่น เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ หรือการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการตลาด เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้สินค้าและอาชีพในชุมชน การทำขนมนางเล็ดเป็นตัวอย่างหนึ่งในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่สำคัญในการส่งเสริมอาชีพในชุมชน ทั้งนี้เพราะสามารถหาวัตถุดิบได้ง่ายในชุมชน

ท้ายที่สุด การส่งเสริมอาชีพในชุมชนท้องถิ่นควรเชื่อมโยงกับแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ซึ่งมุ่งเน้นการอยู่รอดอย่างมีคุณค่า การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คิด และการสร้างรายได้อย่างสมดุลและยั่งยืน (ปราโมทย์ ไม้กลัด, 2559) การส่งเสริมที่ดีจึงไม่ใช่เพียงให้ความรู้หรือเงินทุนเท่านั้น แต่ต้องสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และชุมชน โดยอิงหลักคิดที่เข้าใจบริบทของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี)

การวิจัยเรื่อง ขนมนางเล็ด: วิธีทำขนมนางเล็ดเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านสีกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเจียง อำเภอมือสุมัง จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เรื่องขนมนางเล็ด วิธีการทำขนมนางเล็ดเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านสีกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเจียง อำเภอมือสุมัง จังหวัดสุรินทร์ การพิจารณาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ชาวบ้านในชุมชนบ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอมือสุมัง จังหวัดสุรินทร์ และชาวบ้านในชุมชนบ้านสีกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเจียง อำเภอมือสุมัง จังหวัดสุรินทร์ โดยเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) สมาชิกชุมชนบ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอมือสุมัง จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มผลิตขนมนางเล็ด จำนวน 7 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือควรเป็นผู้ที่ทำขนมนางเล็ดจำหน่ายอยู่แล้วเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี และ 2) สมาชิกชุมชนบ้านท่าสว่าง อำเภอมือสุมัง จังหวัดสุรินทร์กลุ่มจำหน่ายขนมนางเล็ดหรือเป็นสนับสนุนและส่งเสริมการจัดทำขนมนางเล็ดจำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือควรเป็นผู้ที่ขายขนมนางเล็ดเป็นอาชีพหลักและเคยขายมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี และ 3) สมาชิก

ชุมชนบ้านสกกวน หมู่ 5 กลุ่มทำขนมนางเล็ดจำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือควรเป็นผู้ที่
ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนให้การรับรอง

เกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์ มีวิธีการดังนี้ การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยอาศัยกรอบแนวคิด
ในการวิจัย และผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นแนวทางตามประเด็นการศึกษา ซึ่งแบบสัมภาษณ์ เป็น
ลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น
4 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริม
การทำขนมนางเล็ด เพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านสกกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเจียง อำเภอมือง
เมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการทำขนมนางเล็ด และตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับ
ข้อเสนอแนะ แบบบันทึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยจะใช้แบบบันทึกการสังเกตการณ์ในประเด็น
ด้านการศึกษาเรื่องขนมนางเล็ด: แนวทางการส่งเสริมการทำขนมนางเล็ด เพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน
กรณีศึกษาชุมชนบ้านสกกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเจียง อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยนำเครื่องมือที่สร้าง
ขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบ ด้านเนื้อหาและความถูกต้อง จากนั้นแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญ และนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ขนมนางเล็ด: กระบวนการผลิตและแนวทางส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชน
บ้านสกกวน จังหวัดสุรินทร์มีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1.ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มี
ส่วนร่วม
- 2.ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หนังสือ บทความ สื่อสารสนเทศ
รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)
- 3.ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ให้ข้อมูล เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิง
ลึกและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
- 4.กำหนด เวลาและสถานที่ เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก รวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงขณะ
สัมภาษณ์
- 5.ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ และถอดเทปและตรวจสอบความถูกต้อง

การตรวจสอบข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ขนมนางเล็ด: วิธีทำขนมนางเล็ดเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านสกกวน
หมู่ที่ 5 ตำบลเจียง อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
(Triangulation) ดังนี้

- 1.การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้นั้นมี
ความถูกต้องหรือไม่ โดยแหล่งของข้อมูลที่น่ามาตรวจสอบนั้นได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่ง
บุคคล
- 2.การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigation Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลจากการเก็บ
ข้อมูลภาคสนามที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย หลังจากเก็บข้อมูลแล้วนำมาบันทึกข้อมูลด้วยกันและมีความเห็น
ตรงกัน
- 3.การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวมมา
ว่าต่างจากข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารต่างจากการได้ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต

Citation : Tubmarerng, C., Yindee, W., & Reebrangrum, K. (2025). Nang Led dessert: Production Process and Guideline for

Promoting Career in the Community: A Case Study of Ban Sakuan Community Surin Province. *Journal of*
Academic Surindra Rajabhat, 3(3), 27–38. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.24>

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ขนมนางเล็ด: วิธีทำขนมนางเล็ดเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านสีกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเฉนียง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม มาเรียบเรียงแล้ววิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาเรื่อง ขนมนางเล็ด: วิธีทำขนมนางเล็ดเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านสีกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเฉนียง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.วิธีทำขนมนางเล็ด กรณีศึกษาชุมชนบ้านสีกวน หมู่ที่ 5 ตำบลเฉนียง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ 1) การเตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ พบว่า การทำขนมนางเล็ดแบ่งออกเป็น การเตรียมอุปกรณ์ ได้แก่ อุปกรณ์ชุดการขึ้นรูปขนมนางเล็ด มีฝากะปิตีใช้ในครัวเรือนเพื่อเป็นแบบขนมนางเล็ด ไม้พายกดข้าวเหนียวลงแบบ ภาชนะสำหรับใส่ขนมนางเล็ดก่อนทอด พื้นที่สำหรับตากแดดขนมนางเล็ดก่อนทอด ผ้าขาวบาง อุปกรณ์การทอด มีน้ำมันพืช กระทะ ตะหลิว และภาชนะสำหรับใส่ขนมนางเล็ดหลังทอด กลุ่มวัตถุดิบในการทำขนมนางเล็ดได้แก่ ข้าวเหนียวขาว ข้าวเหนียวดำ ภาชนะแช่ข้าวเหนียว ภาชนะนึ่งข้าวเหนียว น้ำตาลโตนด อุปกรณ์สำหรับทำน้ำตาลหน้าขนมนางเล็ด ได้แก่ น้ำตาลมะพร้าว น้ำตาลทรายแดง เกลือ น้ำเปล่า แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ส่วนผสมและอุปกรณ์ในการทำขนมนางเล็ด

2)วิธีการทำขนมนางเล็ด เริ่มจาก แช่ข้าวเหนียว 3 กิโลกรัมในน้ำที่ผสมน้ำตาลโตนดแดงลูกใหญ่ 1 ลูก นาน 5-6 ชั่วโมง หลังจากนั้นนำข้าวเหนียวที่แช่น้ำได้ที่แล้วมานึ่งในหม้อนึ่งจนข้าวเหนียวสุกก่ำลึงดี นำพิมพ์จุ่มน้ำ ตักข้าวเหนียวที่นึ่งสุกใส่ลงไป กดให้เสมอกัน โดยไม่ต้องกดแน่นมาก กดแค่พอให้ข้าวเหนียวจับตัวกันไม่หลุด จากนั้นนำข้าวเหนียวที่กดลงพิมพ์แล้วไปตากบนกระด้ง ตากแดดทิ้งไว้ 1 วัน โดยระหว่างวันให้พลิกกลับด้านขนมเพื่อให้ขนมแห้งหมดทั้งแผ่น เมื่อขนมแห้งดีแล้ว ตั้งกระทะใส่น้ำมันพืชใช้ไฟแรง นำขนมลงไปทอดให้

Citation : ชัยชนะรินทร์ ทับมะเริง, วิชชุดา ยินดี, และ กนกกาญจน์ ธีรธรรมย์. (2568). ขนมนางเล็ด: กระบวนการผลิตและแนวทางส่งเสริม

อาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้าน สีกวน จังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 27-38.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.24>

ข้าวพองสุกออกเหลือง ๆ แดง ๆ ให้รีบตักขึ้นจากกระทะ นำไปพักบนตะแกรงให้สะเด็ดน้ำมัน เมื่อขนมสะเด็ดน้ำมันและเย็นตัวลงแล้วนำไปราดน้ำตาล โดยวิธีการทำน้ำตาลราดขนมนางเล็ดนั้นทำโดยการใส่น้ำตาลมะพร้าว 2 กิโลกรัมลงไปต้มในหม้อ ตามด้วยน้ำตาลทรายแดงประมาณ 500 กรัม จากนั้นใส่เกลือลงไป 3 ช้อนชาเติมน้ำเปล่าลงไปเล็กน้อย ต้มด้วยไฟอ่อนจนน้ำตาลละลายได้ที่แล้วตักราดบนขนม พักจนน้ำตาลเซตตัวแล้วใส่ถุงออกจำหน่าย ดังภาพที่ 3

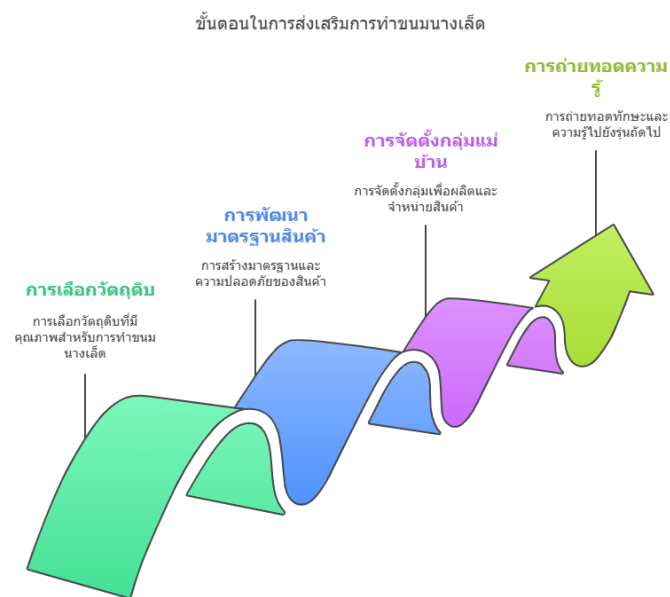
ภาพที่ 3 วิธีการทำขนมนางเล็ด

2.แนวทางการส่งเสริมการทำขนมนางเล็ดเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านสั๊กวน หมู่ที่ 5 ตำบลเนินยาง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีแนวทางในการส่งเสริมการทำขนมนางเล็ดดังนี้ 1) การให้ความรู้ในเรื่องของขนมนางเล็ด พบว่า การเลือกวัตถุดิบชนิดต่าง ๆ ดังนี้ การเลือกเริ่มตั้งแต่การเลือกชนิดของข้าวเหนียวควรเป็นข้าวเหนียวเก่า การแช่ข้าวเหนียวในน้ำแช่จนนุ่มควรใช้น้ำแช่จนนุ่มที่มีสีแดงระดับที่เหมาะสม การเลือกชนิดของน้ำมันพืชควรใช้เป็นน้ำมันปาล์ม รวมถึงการเลือกชนิดของน้ำมันปาล์มเนื่องจากน้ำมันปาล์มบางยี่ห้อเมื่อทอดแล้วเพียงระยะเวลาสั้น ๆ จะทำให้น้ำมันที่กำลังทอดอยู่ดำเร็วกว่าปกติแม้จะราคาถูกแต่ก็ไม่คุ้มค่า การราดน้ำตาลบนแผ่นขนมนางเล็ดที่ทอดเสร็จแล้ว 2)การพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐาน

Citation : Tubmarerng, C., Yindee, W., & Reebrangrum, K. (2025). Nang Led dessert: Production Process and Guideline for Promoting Career in the Community: A Case Study of Ban Sakuan Community Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 27–38. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.24>

และมีความปลอดภัย พบว่า การผลิตสินค้าอย่างเป็นระบบและมีแบบแผนจะทำให้สินค้า (ขนมนางเล็ด) มีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ขนาดเท่ากันทั้งหมดรวมทั้งมีความน่ารับประทานด้วย 3)การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านสำหรับผลิตขนมนางเล็ดและจัดจำหน่าย โดยให้ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินการในลักษณะที่อยู่ภายใต้การดูแลของกลุ่มแม่บ้าน มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายและแสดงให้เห็นสมาชิกในกลุ่มรับทราบกันอย่างทั่วถึงและโปร่งใส มีการจ่ายผลตอบแทนแก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน 4)มีการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น พบว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับการทำขนม นางเล็ดจากคนที่ทำจนชำนาญแล้วสู่สมาชิกในรุ่นต่อไปโดยการสาธิตและทำตามจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว แสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการทำขนมนางเล็ดเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาพบว่า วิธีการทำขนมนางเล็ดในชุมชนบ้านสกวัน มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบไปจนถึงการบรรจุจำหน่าย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงองค์ความรู้ท้องถิ่นที่สั่งสมมายาวนาน การเลือกใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น ข้าวเหนียว น้ำแดงโม น้ำตาลมะพร้าว และการใช้อุปกรณ์พื้นบ้าน ช่วยลดต้นทุนและเป็นมิตรกับวิถีชีวิตเดิมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพุฒิยา รัตนศิริวัฒน์ (2561) ที่ระบุว่าการแปรรูปอาหารท้องถิ่นเป็นทั้งการถนอมอาหารและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตชุมชน

ขั้นตอนการผลิต เช่น การตากแดด การทอด และการราดน้ำตาล ล้วนเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยทักษะความละเอียดอ่อนและประสบการณ์ สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้เชิงปฏิบัติในชุมชน (Tacit Knowledge) ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Nonaka และ Takeuchi (1995) ที่กล่าวว่าความรู้ประเภทนี้จำเป็นต้องถ่ายทอดผ่านการกระทำ ไม่ใช่เพียงเอกสารหรือตำราเท่านั้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการผลิตยังช่วยสร้างความผูกพันกับผลิตภัณฑ์และชุมชน

Citation : ชัยชนะรินทร์ ทับมะเริง, วิชชุดา ยินดี, และ กนกกาญจน์ ธีรรัมย์. (2568). ขนมนางเล็ด: กระบวนการผลิตและแนวทางส่งเสริม

อาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้าน สกวัน จังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 27–38.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.24>

ในด้านแนวทางการส่งเสริมอาชีพ ผลการศึกษาเน้นการให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ เช่น การใช้ข้าวเหนียวเก่าและน้ำมันพืชที่เหมาะสมทั้งชนิดและยี่ห้อของน้ำมันพืช ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการยกระดับมาตรฐานการผลิต โดยไม่สูญเสียเอกลักษณ์ของขนมท้องถิ่น แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Porter (1990) ที่กล่าวถึงความสามารถในการแข่งขันผ่านคุณภาพและความแตกต่างของสินค้า (Product Differentiation)

การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านผลิตขนมนางเล็ดถือเป็นการรวมพลังชุมชนในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ช่วยส่งเสริมการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โปร่งใส และยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ Wenger et al. (2002) ที่กล่าวถึง "ชุมชนแห่งการปฏิบัติ" (Communities of Practice) ว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างความเข้มแข็งทางสังคมในระดับรากฐาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ อนุชา เจริญรักษ์ (2022) ที่รายงานผลการสร้างมูลค่าเพิ่มที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนแปรรูป กลุ่มขนมนางเล็ดบ้านห้วย หมู่ที่ 3 ตำบลหนองโดน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่าการสร้างมูลค่าเพิ่มส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนแปรรูป กลุ่มขนมนางเล็ดบ้านห้วย หมู่ที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุดท้าย การถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่นผ่านการสาธิตและการฝึกปฏิบัติจริงเป็นกลไกสำคัญในการธำรงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ การมีบทบาทของผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนในการเป็น "ครูภูมิปัญญา" ช่วยสร้างความต่อเนื่องขององค์ความรู้ดั้งเดิม พร้อมกับเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการสืบสานอาชีพดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ UNESCO (2003) เรื่องการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ต้องอาศัยการถ่ายทอดแบบมีชีวิต (living transmission)

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยเรื่อง ขนมนางเล็ด: วิธีทำขนมนางเล็ดเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้าน สก๊วน หมู่ที่ 5 ตำบลเฉนียง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยนำเสนอความรู้ใหม่ดังนี้

1. **เลือกวัตถุดิบอย่างระมัดระวัง**เป็นกระบวนการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพสูง เพื่อให้ขนมนางเล็ดที่ผลิตออกมามีรสชาติและคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของตลาด เริ่มจากชนิดของข้าวเหนียว ควรเลือกข้าวเหนียวกลางปี (กลางเก่า-กลางใหม่) การเลือกยี่ห้อน้ำมัน ควรใช้เป็นน้ำมันปาล์มที่ทอดแล้วน้ำมันไม่ดำเร็ว เช่น ยี่ห้อเกสร หรือ มรกต เป็นต้น นอกจากนี้ขั้นตอนสำคัญของการตากข้าวเหนียวที่นึ่งสุกแล้วใส่แบบพิมพ์ ต้องดำเนินการตอนที่ข้าวเหนียวยังมีความร้อนอยู่หรือทำในขณะที่ยังอุ่นอยู่
2. **สร้างกลุ่มแม่บ้าน**การทำขนมนางเล็ดแบบมีผู้นำชุมชนเป็นหัวหน้าจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มผู้ผลิต ที่สามารถสร้างความร่วมมือ ความมั่นคง และการแบ่งปันหน้าที่ความรับผิดชอบในกระบวนการผลิตได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. **การถ่ายทอดความรู้**หลังจากทำขนมนางเล็ดได้สำเร็จแล้วจุดเริ่มต้นของการถ่ายทอดองค์ความรู้เทคนิค และสูตรเฉพาะในการทำขนมนางเล็ดจากผู้กลุ่มแม่บ้านคือการทำเป็นโปสเตอร์ ติดไว้ที่ศูนย์เรียนรู้หรือศาลาประชาคมของหมู่บ้านเพื่อเป็นองค์ความรู้ในการผลิตอย่างถูกต้อง
4. **ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ**เมื่อได้รับความรู้แล้ว จะมีการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถนำขนมนางเล็ดไปจำหน่ายในงานต่าง ๆ เช่นงานโอท็อป งานตลาดนัด หรือตอนเย็นที่โรงเรียนเลิกเรียนและนารายได้มาจัด

ลงบัญชีเพื่อนำเสนอในรอบสัปดาห์ต่อไป นอกจากนี้ยังมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือสนับสนุนอุปกรณ์การผลิตเบื้องต้น ให้กับกลุ่มแม่บ้านอีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนาสูตรและกระบวนการผลิตขนมนางเล็ด
 - 1.1 ควรศึกษา วัตถุดิบทางเลือก เช่น การใช้ข้าวสายพันธุ์ต่าง ๆ หรือการเติมสารให้ความหวานจากธรรมชาติเพื่อเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการ
 - 1.2 ศึกษา เทคนิคการทอด ที่ช่วยลดปริมาณน้ำมันในขนม เพื่อเพิ่มคุณภาพและสุขภาพของผู้บริโภค
2. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการยืดอายุการเก็บรักษา
 - 2.1 ควรวิจัย บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งสามารถช่วยป้องกันความชื้นและรักษาความกรอบของขนม
 - 2.2 ศึกษาเทคนิค การถนอมอาหารแบบใหม่ เช่น การใช้สารกันหืนจากธรรมชาติ เพื่อยืดอายุของผลิตภัณฑ์
3. แนวทางการตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขนมนางเล็ด
 - 3.1 ควรศึกษาช่องทางการจำหน่ายขนมนางเล็ดในตลาดที่กว้างขึ้น เช่น ตลาดออนไลน์ หรือการส่งออกไปยังกลุ่มลูกค้าต่างชาติ
 - 3.2 วิจัยเรื่อง การสร้างแบรนด์และเอกลักษณ์สินค้า โดยเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์
4. การส่งเสริมการประกอบอาชีพในชุมชน
 - 4.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มผลิตขนมนางเล็ด ในลักษณะของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
 - 4.2 วิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาทักษะของผู้ผลิต ในด้านการบริหารจัดการต้นทุนและการควบคุมคุณภาพ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืน
5. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการส่งต่อความรู้
 - 5.1 ควรศึกษาแนวทาง การถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ในการทำขนมนางเล็ด เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงอยู่
 - 5.2 วิจัยเกี่ยวกับการนำ เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ เช่น การทำวิดีโอสาธิต หรือการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อแบ่งปันข้อมูล

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองส่งเสริมการพัฒนาชุมชน. (2563). *แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ประสิทธิ์ พรหมศรี, (2546). *เครื่องอัดเม็ดขึ้นรูปขนมข้าวแต๋น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปราโมทย์ ไม่กล้าดี. (2559). เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. *วารสารวิถีท้องถิ่น*, 10(2), 1-14.

Citation : ชัยชนะรินทร์ ทับมะเริง, วิชชุดา ยินดี, และ กนกกาญจน์ ธิบเร่งรัมย์. (2568). ขนมนางเล็ด: กระบวนการผลิตและแนวทางส่งเสริม

อาชีพในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้าน สก๊วน จังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(3), 27-38.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.24>

- พุดิยา รัตนศิริวัฒน์. (2561). *การแปรรูปอาหาร 1*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สถาบันวิจัยข้าว. (2545). *อาหารไทย ขนมไทยและเครื่องดื่มจากข้าว*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร.
- อนุชา เจริญรักษ์. (2565). การสร้างมูลค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนแปรรูป กลุ่มขนมนางเล็ด บ้านห้วย หมู่ที่ 3 ตำบลหนองโดน อำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 12(4), 696-711.
- Flora, C. B., & Flora, J. L. (2008). *Rural Communities: Legacy and Change* (3rd ed.). Boulder, CO: Westview Press.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation*. New York: Oxford University Press.
- Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press.
- Pretty, J. N. (1995). *Participatory Learning for Sustainable Agriculture*. *World Development*, 23(8), 1247-1263.
- UNESCO. (2003). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Wenger, E., McDermott, R., & Snyder, W. M. (2002). *Cultivating Communities of Practice: A Guide to Managing Knowledge*. Boston: Harvard Business School Press.

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบ สำหรับวิสาหกิจชุมชน

Economic Feasibility Analysis of a Semi-Automatic Chitosan Stirring Machine Prototype for Community Enterprise

ปกรเกียรติ ไพวัลย์¹, นิคม ลนขุนทด², เทียงธรรม สิทธิจันทเสน³, อัสภา วรรณกายนต์⁴
และ สุพาณี วรรณกายนต์^{5*}

Pakonkiad Paiwan¹, Nikom Lonkuntosh², Teangtum Sittichantasen³,
Asada Wannakayont⁴ and Supanee Wannakayont^{5*}

¹⁻⁴ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ; Faculty of Industrial Technology, Surindra Rajabhat
University, Thailand.

⁵ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ; Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University,
Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : s.wannakayont@gmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.25

Received : April 1, 2025; Revised : May 25, 2025; Accepted : May 30, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ต้นทุนและรายได้ 2) วิเคราะห์จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุน 3) วิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน และ 4) วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์จากเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ 1) ตารางบันทึกต้นทุนคงที่ในการพัฒนาเครื่องกวนไคโตซาน 2) ตารางบันทึกต้นทุนผันแปรต่อครั้ง และ 3) ตารางบันทึกรายได้ต่อหน่วยในการผลิตสารละลายไคโตซาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบคำร้อยละ การวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้ การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน และการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า 1) การวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้ ในการลงทุนเครื่องกวนไคโตซานมีต้นทุนคงที่ 35,000 บาท โดยมีค่าเสื่อมราคา 7,000 บาทต่อปี หรือ 9.72 บาทต่อครั้งการผลิต เมื่อดำเนินการจากการใช้งาน 5 ปี ส่วนต้นทุนผันแปรต่อการอบการผลิตอยู่ที่ 1,127 บาท สามารถผลิตสารละลายไคโตซานได้ครั้งละ 19 ลิตร จำหน่ายในราคาลิตรละ 200 บาท สร้างรายได้ต่อการอบการผลิต 3,800 บาท 2) การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุน เครื่องกวนไคโตซานต้องผลิต 14 ครั้งจึงจะถึงจุดคุ้มทุน โดยแต่ละรอบใช้เวลาผลิต 2 ชั่วโมง ผลิตได้ 3 รอบต่อวัน สามารถคืนทุนได้ภายใน 5 วัน และ 3) การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน เครื่องกวนไคโตซานผลิตแต่ละรอบการผลิตสร้างกำไรสุทธิ 2,663.28 บาท คิดเป็นกำไรรายวัน 7,989.84 บาท และกำไรรายเดือน 159,796.80 บาท โดยมีอัตรากำไรขั้นต้นประมาณ 70% 4) การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ สามารถให้อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อเงินลงทุนเท่ากับ 3.31 เท่า ซึ่งมีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในระดับสูง ดังนั้น การพัฒนาเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบ

Citation : Paiwan, P., Lonkuntosh, N., Sittichantasen, T., Wannakayont, A., & Wannakayont, S. (2025). Economic Feasibility

Analysis of a Semi-Automatic Chitosan Stirring Machine Prototype for Community Enterprise. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

สำหรับวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นการพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องจักรการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในอุตสาหกรรมเกษตรได้

คำสำคัญ (Keywords) : การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์, เครื่องกวนไคโตซาน, การวิเคราะห์ต้นทุน, จุดคุ้มทุน

Abstract

This research aimed to: 1) analyze costs and revenues, 2) analyze break-even point and payback period, 3) analyze financial returns from a prototype semi-automatic chitosan stirring machine for community use, and 4) analyze economic feasibility of a semi-automatic chitosan stirring machine prototype for community enterprise. The research instruments consisted of 1) recording tables for fixed costs in developing the chitosan stirring machine, 2) recording tables for variable costs per production cycle, and 3) data collection forms for revenue per unit in chitosan solution production. The data analysis employed descriptive statistics, presenting results in percentage form, cost-revenue analysis, break-even analysis, payback period analysis, and economic feasibility analysis.

The research findings revealed that: 1) The cost and revenue analysis of the chitosan stirring machine investment showed a fixed cost of 35,000 baht, with annual depreciation of 7,000 baht or 9.72 baht per production cycle, calculated based on a 5-year service life. The variable cost per production cycle was 1,127 baht, with each cycle producing 19 liters of chitosan solution sold at 200 baht per liter, generating revenue of 3,800 baht per cycle. 2) The break-even and payback period analysis indicated that the chitosan stirring machine requires 14 production cycles to reach the break-even point. Each cycle takes 2 hours, allowing for 3 cycles per day, with investment recovery achieved within 5 days. 3) The financial return analysis showed that each production cycle generates a net profit of 2,663.28 baht, translating to daily profits of 7,989.84 baht and monthly profits of 159,796.80 baht, with a gross profit margin of approximately 70%. 4) Economic feasibility analysis yielded a benefit-to-cost ratio of 3.31, representing high economic viability. Therefore, developing a prototype semi-automatic chitosan stirring machine for community enterprises represents a suitable advancement in agricultural machinery technology that improves efficiency in the agricultural industry.

Keywords : Economic Feasibility Analysis, Chitosan Stirring Machine, Cost Analysis, Break-even Point

บทนำ (Introduction)

ไคโตซานเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องสำอาง และทางการแพทย์ เป็นต้น โดยไคโตซานเป็นวัสดุทางชีวภาพที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้จากสารสกัดจากไคติน ซึ่งพบมากในเปลือกของสัตว์น้ำที่มีเปลือกแข็ง เช่น กุ้ง กุ้ง ปู หอยมุก และแมลง นอกจากนี้ ยังพบได้ในผนังเซลล์ของรา ยีสต์ และจุลินทรีย์หลายชนิด ซึ่งสามารถ

Citation : ปกรเกียรติ ไพลวัลย์, นิคม ลนขุนทด, เทียงธรรม สิทธิจันทเสน, อธิภา วรรณกายนต์, และ สุพาณี วรรณกายนต์. (2568). การ

วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติสำหรับวิสาหกิจชุมชน. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

เป็นแหล่งพลังงานให้กับเซลล์ที่มีชีวิต (Román-Doval et al., 2023) ในภาคการเกษตรกลุ่มเกษตรกรรายย่อยเริ่มนำไคโตซานมาประยุกต์ใช้ในการเพาะปลูกพืชมาก เนื่องจากไคโตซานมีคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ได้แก่ 1) ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช เช่น ส่งเสริมการงอกของเมล็ด การเจริญเติบโตของต้นกล้า ช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตของราก ช่วยให้รากดูดซึมสารอาหารและน้ำ เพิ่มปริมาณคลอโรฟิลล์และประสิทธิภาพในการสังเคราะห์แสง ส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น 2) การป้องกันโรคในพืช เนื่องจากไคโตซานช่วยกระตุ้นกลไกการป้องกันตามธรรมชาติของพืช ยับยั้งการเติบโตเชื้อราและแบคทีเรีย ทำให้ต้านทานแมลงและโรคได้ดีขึ้น และ 3) การปรับปรุงผลผลิตของพืช เนื่องจากไคโตซานช่วยให้พืชดูดซึมสารอาหารที่จำเป็นได้ดีขึ้น และช่วยยืดอายุการเก็บรักษาผลไม้สด (Omex, 2024) นอกจากนี้ จากการที่ไคโตซานเป็นพอลิเมอร์ที่สามารถรับประทานได้ จึงมีแนวโน้มที่จะนำไคโตซานมาใช้ประโยชน์ทางอาหารมากยิ่งขึ้น (นลินอร นัยปลอด, 2564)

ปัจจุบัน การผลิตไคโตซานเพื่อใช้เป็นสารบำรุงเพิ่มประสิทธิภาพพืชนิยมผลิตในรูปแบบสารละลายเหลวหนืดและผงละเอียดมากกว่าแบบเกล็ดและเม็ด เนื่องจากสามารถผสมกับของเหลวได้มีประสิทธิภาพสูงกว่า โดยเฉพาะเมื่อผสมกับน้ำบริสุทธิ์ จะทำให้ใช้งานได้ง่ายสะดวกในการฉีดพ่นหรือรดลงดิน (Kasetlove, 2564) อย่างไรก็ตาม การผลิตไคโตซานแบบของเหลวหนืดใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ที่มีถึงกวนหลายถัง ทำให้ใช้เวลานานและสิ้นเปลืองพลังงาน อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านอุปกรณ์และการควบคุมที่ต้องพึ่งพาทักษะของผู้ควบคุมเป็นหลัก (ศศิรัศมี ไพรวลย์, 2566) ด้วยเหตุนี้ ประกอบกับจากงานวิจัย การพัฒนาเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน เพื่อแก้ไขข้อจำกัดของเครื่องกวนไคโตซานในแบบเดิมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องจักรขนาดเล็กที่เคลื่อนย้ายสะดวก เหมาะสำหรับการผลิตในระดับครัวเรือนและชุมชน ช่วยลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร และสนับสนุนแนวคิดเกษตรอินทรีย์ (ปรกเกียรติ ไพรวลย์ และคณะ, 2567)

อย่างไรก็ตาม การลงทุนในการพัฒนาเครื่องจักรดังกล่าว จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ชุมชนมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุน และสามารถวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของต้นทุน รายได้ และผลกำไรที่ปริมาณการผลิตต่าง ๆ และระยะเวลาคืนทุนเป็นการคำนวณว่าต้องใช้เวลานานเท่าไรที่จะได้กำไรหรือผลตอบแทนกลับคืนมาเท่ากับเงินที่ลงทุนไป (ไพบุลย์ แยมเพื่อน, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่พบว่า การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญต่อการพัฒนาเครื่องจักรและผลิตภัณฑ์ในระดับชุมชนทั้งในด้านการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุน อาทิ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องสีข้าวพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับโรงสีข้าวชุมชน (ธีรพจน์ แบนเนียน, 2566) การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เครื่องสีข้าวขนาดเล็กระดับชุมชน (ปิยะพงษ์ ศรีวงษ์ราช และศักดิ์ดา อินทรวิชัย, 2562) รวมถึงการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนในเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำมันดิบของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม (สุมนทิรา อุดระ และคณะ, 2568) การพัฒนากระบวนการอบแห้งปลาเกล็ดด้วยโรงอบแสงอาทิตย์แบบพาสซีฟของวิสาหกิจแปรรูปปลาเกล็ด (อัสหิยะ สนิโซ และคณะ, 2567) และการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของของร้านปิ้งย่างเกาหลี (การุณย์ บัวพันธ์ และธนภณ วิมูลอาจ, 2566) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์โดยพิจารณาจุดคุ้มทุน และระยะเวลาคืนทุนมีความสำคัญต่อการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนในการพัฒนาเครื่องจักรและผลิตภัณฑ์ระดับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาเครื่องกวนไคโตซาน

Citation : Paiwan, P., Lonkuntosh, N., Sittichantasen, T., Wannakayont, A., & Wannakayont, S. (2025). Economic Feasibility

Analysis of a Semi-Automatic Chitosan Stirring Machine Prototype for Community Enterprise. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

ระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน ที่มุ่งเน้นการสร้างเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพ ใช้งานง่าย และมีความคุ้มค่าในการลงทุนสำหรับเกษตรกรรายย่อยในชุมชน

นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์เครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และการลดการพึ่งพาสารเคมี ซึ่งเกษตรกรไทยยังคงต้องแบกรับภาระต้นทุนการผลิตที่สูงจากการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการเพาะปลูก การพัฒนาเครื่องกวนไคโตซานขนาดเล็กสำหรับวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นทางเลือกสำคัญในการช่วยลดต้นทุนการผลิตและส่งเสริมการทำเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การศึกษานี้ มุ่งวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานในระดับวิสาหกิจชุมชน แก้ไขข้อจำกัดของเครื่องขนาดใหญ่ที่มีอยู่เดิมซึ่งมีต้นทุนสูง ใช้พลังงานมาก และไม่เหมาะกับการผลิตในปริมาณน้อย อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนพัฒนาเครื่องจักรการเกษตรขนาดเล็กอื่น ๆ ที่เหมาะสมตามบริบทแต่ละชุมชน หรือนำองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของเทคโนโลยีการเกษตรระดับชุมชนไปประยุกต์ใช้กับนวัตกรรมการเกษตรอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จากเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน
2. เพื่อวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุนจากเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน
3. เพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินจากเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน
4. เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์จากเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1. การวิเคราะห์ต้นทุน

การวิเคราะห์ต้นทุน เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบการและผู้บริหารเข้าใจโครงสร้างค่าใช้จ่ายขององค์กรได้อย่างลึกซึ้ง ต้นทุน หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นหลายประเภทตามลักษณะและพฤติกรรม โดยประเภทหลัก ๆ ได้แก่ ต้นทุนคงที่ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงตามปริมาณการผลิต เช่น ค่าเช่า ค่าเสื่อมราคา และเงินเดือนพนักงานประจำ และต้นทุนผันแปรซึ่งเปลี่ยนแปลงตามปริมาณการผลิต เช่น ค่าวัตถุดิบและค่าแรงงานโดยตรง เป็นต้น

การวิเคราะห์ต้นทุนมีความสำคัญต่อการบริหารธุรกิจหลายมิติ ได้แก่ 1) ช่วยในการกำหนดราคาสินค้าหรือบริการอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงต้นทุนการผลิตและอัตรากำไรที่ต้องการ 2) สนับสนุนการวางแผนงบประมาณและการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ช่วยให้องค์กรสามารถระบุโอกาสในการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และ 4) ให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนในโครงการใหม่ ๆ โดยการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงิน

Citation : ปกรเกียรติ ไพลวัลย์, นิคม ลนขุนทด, เทียงธรรม สิทธิจันทเสน, อธิภา วรรณกายนต์, และ สุพาณี วรรณกายนต์. (2568). การ

วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน . วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

กระบวนการวิเคราะห์ต้นทุน เริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ จากนั้นจึงทำการจำแนกประเภทของต้นทุนตามเกณฑ์ต่าง ๆ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและปริมาณการผลิต คำนวณต้นทุนต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์หรือบริการ และวิเคราะห์จุดคุ้มทุนเพื่อระดับการผลิตที่ทำให้รายได้เท่ากับต้นทุนรวม (CONC Thammasat, 2567)

2. จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุน

จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุนเป็นเครื่องมือทางการเงินที่ใช้วางแผนและประเมินผลการดำเนินธุรกิจ (ธนาคารกรุงศรี, 2559 ; Greedisgoods, 2567 ; KTC, 2567 และ Park Facilities, 2567) ดังนี้

2.1 จุดคุ้มทุน (Break Even Point) คือจุดที่รายได้จากการขายสินค้า หรือบริการ เท่ากับต้นทุนรวมทั้งหมดของธุรกิจ ซึ่งหมายความว่า ณ จุดนี้ธุรกิจจะไม่มีกำไรหรือขาดทุน การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนช่วยให้เจ้าของธุรกิจทราบว่าต้องขายสินค้าในปริมาณเท่าไรจึงจะครอบคลุมต้นทุนทั้งหมดและไม่ขาดทุน สูตรคำนวณจุดคุ้มทุน (หน่วย) คือ

$$\text{จุดคุ้มทุน (หน่วย)} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่}}{\text{ราคาขายต่อหน่วย} - \text{ต้นทุนแปรผันต่อหน่วย}}$$

จุดคุ้มทุนช่วยในการวางแผนการตลาด การตั้งราคา และควบคุมต้นทุน เพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดและเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในด้านต้นทุนและการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยประเมินความคุ้มค่าของโครงการลงทุนได้ทั้งในเชิงปริมาณและการเงิน (ไพบูลย์ แยมเพื่อน, 2566)

2.2 ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) คือ ช่วงเวลาที่ใช้ในการคืนเงินลงทุนเริ่มต้นทั้งหมดจากกระแสเงินสดหรือรายได้สุทธิที่ธุรกิจได้รับ กล่าวคือ เป็นเวลาที่ธุรกิจต้องใช้เพื่อให้ได้เงินลงทุนคืนกลับมาเต็มจำนวน สูตรคำนวณระยะเวลาคืนทุน คือ

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน (ปี)} = \frac{\text{เงินลงทุนเริ่มต้น}}{\text{รายได้สุทธิต่อปี}}$$

ระยะเวลาคืนทุนช่วยให้นักลงทุนหรือเจ้าของธุรกิจประเมินความเสี่ยงและความเหมาะสมของการลงทุน โดยยิ่งระยะเวลาคืนทุนสั้นเท่าไร ยิ่งหมายถึงการคืนทุนเร็วและความเสี่ยงต่ำกว่า ข้อจำกัดของการใช้ Payback Period คือ ไม่คำนึงถึงมูลค่าของเงินตามเวลา (Time Value of Money) และไม่พิจารณากำไรหลังจากคืนทุนแล้ว จึงควรใช้ควบคู่กับเครื่องมือวิเคราะห์ทางการเงินอื่น ๆ (ไพบูลย์ แยมเพื่อน, 2566)

3. ผลตอบแทนทางการเงิน

กำไรต่อครั้งการผลิต เป็นการวัดประสิทธิภาพทางการเงินในระดับปฏิบัติการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับธุรกิจการผลิตและการให้บริการ (ภาวินีย์ ธนาอนวัช, 2563) คำนวณได้จาก

$$\text{กำไรต่อครั้ง} = \text{รายได้ต่อหน่วย} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง}$$

4. ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์เป็นการประเมินผลกระทบของโครงการต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวม ไม่จำกัดเฉพาะผลประโยชน์ทางการเงินของผู้ลงทุนเท่านั้น การวิเคราะห์นี้มักใช้ในการประเมินโครงการภาครัฐหรือโครงการที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ เนื่องจากในบางโครงการถึงจะไม่มีผลกำไรแต่ยังเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ (สุริยล อุดชาชน, 2564) โดยคำนวณจากสัดส่วนระหว่างผลประโยชน์ทั้งหมดที่ได้รับจากโครงการต่อต้นทุนทั้งหมด เรียกว่า อัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อเงินลงทุน (Benefit-cost

Citation : Paiwan, P., Lonkuntosh, N., Sittichantasen, T., Wannakayont, A., & Wannakayont, S. (2025). Economic Feasibility

Analysis of a Semi-Automatic Chitosan Stirring Machine Prototype for Community Enterprise. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

ratio; B/C) อย่างไรก็ตาม มูลค่าของเงินที่เป็นต้นทุนและผลประโยชน์ตลอดอายุการใช้งานจะอยู่ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน จึงต้องแปลงมูลค่าเงินที่อยู่ตามช่วงเวลาต่าง ๆ มาอยู่ที่จุดเดียวกันเป็นมูลค่าปัจจุบัน อัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อเงินลงทุน จึงสามารถคำนวณได้จากอัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ กับมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนตลอดอายุของโครงการ (ปิยะมาตา และวุฒิยา สาทรรายทอง, 2566) ดังนี้

$$B/C = \sum_{t=0}^n \frac{B_t}{(1+r)^t} / \sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+r)^t}$$

หากอัตราส่วนที่ได้มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าควรตัดสินใจเลือกโครงการนั้น แต่ถ้าอัตราส่วนที่ได้มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า โครงการนั้นไม่น่าลงทุน แต่ถ้าอัตราส่วนที่ได้เท่ากับ 1 แสดงว่าโครงการนั้นคุ้มทุน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องจักรกลการเกษตร พบว่ามีการศึกษาหลากหลายประเภทของเครื่องจักรกลการเกษตรที่แสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าในการลงทุน ได้แก่ ฐณวัฒน์ มังคละเศรษฐี (2566) ได้ศึกษาถึงปัญหาการไม่มีเครื่องจักรและเครื่องมือเป็นของตนเองของเกษตรกร ซึ่งส่งผลให้มีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ในขณะที่ อธิสิทธิ์ สนิโซ และคณะ (2567) พบว่า การใช้โรงอบแสงอาทิตย์แบบพาสซีฟในการอบแห้งปลาเกลือเค็มแทนการตากแดดแบบธรรมชาติของวิสาหกิจแปรรูปปลาเกลือเค็ม แม้จะมีมูลค่าการสร้างสูง แต่ใช้เวลาน้อยกว่าการตากแดดตามธรรมชาติมาก ทำให้สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตปลาเกลือเค็มแห้งได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.3 และมีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 2 เดือน เช่นเดียวกับกฤษฎา พวงสุวรรณ และคณะ (2562) ที่ศึกษาพฤติกรรมการงอกของจมูกข้าวสำหรับการพัฒนาระบบเพาะงอกแบบอัตโนมัติประสิทธิภาพสูง เพื่อทดแทนการเพาะแบบวิสาหกิจชุมชน พบว่าการใช้ระบบเพาะงอกแบบอัตโนมัติทำให้ข้าวกล้องงอกไม่มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยวและเชื้อรา สร้างกำไรได้ 75,600 บาทต่อปี จากมูลค่าเงินลงทุนรายปี 39,416.94 บาท มีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 8 เดือน 15 วัน และยังช่วยลดค่าจ้างแรงงานที่คอยเฝ้าเปลี่ยนถาดน้ำตลอดกระบวนการเพาะงอกอีกด้วย สอดคล้องกับสุกัญญา ทองโยธี และคณะ (2566) ที่พบว่าการใช้ชุดทดสอบควบคุมอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สำหรับเพาะเห็ดนางฟ้า สามารถเพิ่มน้ำหนักเห็ดนางฟ้าได้มากกว่าการเพาะแบบไม่ใช้ชุดทดสอบถึงร้อยละ 48.78 และมีระยะเวลาคืนทุน 2 ปี 3 เดือน และการศึกษาของวรมน ปิยะมาตา และวุฒิยา สาทรรายทอง (2566) พบว่าการลงทุนใช้เทคโนโลยีโดรนในการปลูกข้าว มีอัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อเงินลงทุนเท่ากับ 1.76 เท่า ซึ่งคุ้มค่าในการลงทุน และมีระยะเวลาคืนทุนเพียง 1 ปี 1 เดือน 16 วัน นอกจากนี้ วิโรจน์ ทรงรัตน์ และคณะ (2560) พบว่าระบบบริหารจัดการเครื่องจักรกลการเกษตรสามารถลดต้นทุนในการทำงานได้ร้อยละ 21.46

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าการวิเคราะห์ต้นทุน จุดคุ้มทุน ระยะเวลาคืนทุน ผลตอบแทนทางการเงิน และความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อเงินลงทุน (B/C ratio) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินความคุ้มค่าของเครื่องจักรกลการเกษตรได้อย่างครอบคลุม โดยการวิเคราะห์ต้นทุนจะช่วยระบุโครงสร้างค่าใช้จ่าย การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินทำให้ทราบถึงผลตอบแทนจากการลงทุนที่จะได้รับในรูปของตัวเงิน การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนช่วยให้ทราบระดับการผลิตที่ครอบคลุมต้นทุนทั้งหมด ระยะเวลาคืนทุนช่วยให้ทราบถึงระยะเวลาที่จะได้เงินลงทุนคืนกลับมา ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าเครื่องจักรกลการเกษตรหลายประเภทมีความคุ้มค่าในการลงทุน มีจุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุนที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่ได้นำถึงมูลค่าของเงินตามเวลา เนื่องจากมูลค่าของเงินที่เป็นต้นทุนและผลประโยชน์ตลอดอายุการใช้งานอยู่ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน งานวิจัยฉบับนี้จึงได้ศึกษาการ

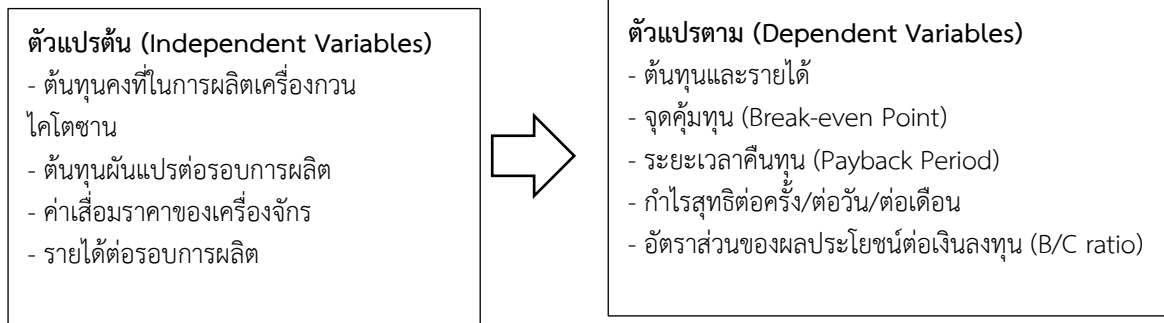
Citation : ปกรเกียรติ ไพลวัลย์, นิคม ลนขุนทด, เทียงธรรม สิทธิจันทเสน, อธิภา วรรณกายนต์, และ สุพานี วรรณกายนต์. (2568). การ

วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวาดโคโตขานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน . วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ โดยใช้อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อเงินลงทุนที่คำนึงถึงมูลค่าของเงินตามเวลา เพื่อสะท้อนความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนในเครื่องจักรกลการเกษตรที่เกิดกับวิสาหกิจชุมชนอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวั่นไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาคครอบคลุมการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงิน โดยพิจารณาต้นทุนคงที่ในการพัฒนาเครื่องจักร ต้นทุนผันแปรในการดำเนินงาน รายได้ การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ระยะเวลาคืนทุน และการประเมินผลตอบแทนทางการเงิน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวตลอดอายุการใช้งานของเครื่องจักร 5 ปี

1.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ดำเนินการในช่วงเดือนมกราคม ถึง เมษายน 2567 โดยใช้ข้อมูลต้นทุนและราคาตลาดในช่วงเวลาดังกล่าว

1.3 ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษาดำเนินการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งเป็นสถานที่ในการพัฒนาและทดสอบเครื่องกวั่นไคโตซานต้นแบบ โดยใช้ข้อมูลราคาวัสดุ อุปกรณ์ตลาดในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ และราคาตลาดออนไลน์ในช่วงเดือนมกราคม ถึง เมษายน 2567 เป็นฐานในการวิเคราะห์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 ตารางบันทึกต้นทุนคงที่ในการพัฒนาเครื่องกวั่นไคโตซาน

2.2 ตารางบันทึกต้นทุนผันแปรต่อครั้ง

2.3 ตารางบันทึกรายได้ต่อหน่วยในการผลิตสารละลายไคโตซาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงของตารางบันทึกในหัวข้อที่ 2.1, 2.2 และ 2.3 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี

Citation : Paiwan, P., Lonkuntosh, N., Sittichantasen, T., Wannakayont, A., & Wannakayont, S. (2025). Economic Feasibility

Analysis of a Semi-Automatic Chitosan Stirring Machine Prototype for Community Enterprise. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

การเกษตร และผู้ประกอบการหรือเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการผลิตโคโตซานหรือการใช้โคโตซานสำหรับการเกษตร พิจารณาความเหมาะสมของรายการในแบบบันทึก โดยค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) อยู่ที่ระดับ 0.67 ซึ่งมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่เพียงพอสำหรับการใช้งาน ตารางบันทึกดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 บันทึกข้อมูลต้นทุนคงที่ ซึ่งบันทึกค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการพัฒนาเครื่องกว่นโคโตซาน ประกอบด้วย ค่าอุปกรณ์หลักอย่างมอเตอร์ไฟฟ้า ระบบทำความร้อน และระบบควบคุม รวมถึงค่าวัสดุโครงสร้างทั้งแผ่นสแตนเลสและท่อเหล็มน้ำ ตลอดจนค่าแรงงานในการประกอบเครื่อง และค่าวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องลงในตารางบันทึกต้นทุนคงที่ในการพัฒนาเครื่องกว่นโคโตซาน

3.2 บันทึกข้อมูลต้นทุนผันแปรต่อครั้งในรอบการผลิต ซึ่งประกอบด้วยค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าวัตถุดิบผงโคโตซานบริสุทธิ์ ค่าภาชนะบรรจุ และค่าแรงงานผู้ควบคุมเครื่อง ลงในตารางบันทึกต้นทุนผันแปรต่อครั้งในการผลิตสารละลายโคโตซาน

3.3 คำนวณ และบันทึกข้อมูลรายได้ โดยการคำนวณรายได้จากราคาจำหน่ายผลผลิตที่ครอบคลุมทั้งปริมาณผลผลิตต่อครั้ง ราคาขายต่อหน่วย และรายได้รวมต่อรอบการผลิต ข้อมูลทั้งหมดจะถูกรวบรวมและบันทึกลงในตารางบันทึกผลรายได้ต่อหน่วยในการผลิต สารละลายโคโตซาน เพื่อนำไปวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในขั้นตอนต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

- 4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ได้แก่ ร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณประกอบด้วยการวิเคราะห์ 3 ส่วน ได้แก่

4.2.1 การวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้

- 1) ต้นทุนคงที่จากค่าอุปกรณ์
- 2) ต้นทุนผันแปรต่อรอบการผลิต
- 3) รายได้จากปริมาณผลผลิตและราคาขาย

4.2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุน

- 1) ใช้สูตรคำนวณจุดคุ้มทุน = ต้นทุนคงที่ ÷ (รายได้ต่อหน่วย - ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย)
- 2) ระยะเวลาคืนทุนโดยพิจารณาจากเงินลงทุนเริ่มต้น ÷ รายได้สุทธิต่อปี

4.2.3 การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน

- 1) กำไรต่อการผลิต
- 2) กำไรรายวันและรายเดือน

4.2.4 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ โดยใช้อัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อเงินลงทุน (Benefit-cost ratio; B/C ratio)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้

1.1 ต้นทุนคงที่

ตารางที่ 1 ตารางบันทึกต้นทุนคงที่ในการพัฒนาเครื่องกวนไคโตซานต้นแบบระบบกึ่งอัตโนมัติสำหรับวิสาหกิจชุมชน

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
1	มอเตอร์ไฟฟ้า Crompton ขนาด 1 แรงม้า	4,630	
2	ชุดอุปกรณ์ระบบทำความร้อน	5,000	
3	ชุดระบบสายไฟและตู้ Control	6,400	
4	ชุดใบกวน/แกนใบกวน	3,200	
5	แผ่นสแตนเลส สำหรับขึ้นรูปถัง ขนาด 122x244 cm จำนวน 1 แผ่น	4,210	
6	ท่อเหลี่ยม สแตนเลส ขนาด 12.7 x 1.2 mm จำนวน 4 เส้น	2,560	
7	วัสดุอื่น ๆ เช่น น็อต สกรู ล้อลูกยางดำ	3,000	
8	ค่าแรงงานจ้างเหมาสร้างเครื่องฯ	6,000	
รวมต้นทุนคงที่		35,000	

จากตารางที่ 1 พบว่า ต้นทุนคงที่ ในการพัฒนาเครื่องกวนไคโตซานต้นแบบระบบกึ่งอัตโนมัติสำหรับวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วยค่าอุปกรณ์หลัก ได้แก่ มอเตอร์ไฟฟ้า ระบบทำความร้อน ระบบควบคุมและโครงสร้างเครื่องจักร รวมถึงค่าแรงงานในการประกอบเครื่อง ซึ่งมีมูลค่ารวม 35,000 บาท

เมื่อพิจารณาอายุการใช้งานของเครื่องกวนไคโตซานที่ประมาณ 5 ปี สามารถคำนวณค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรง (Straight-line Depreciation) ได้ดังนี้

ค่าเสื่อมราคาต่อปี = ต้นทุนคงที่ ÷ อายุการใช้งาน

$$= 35,000 \div 5$$

$$= 7,000 \text{ บาทต่อปี}$$

ค่าเสื่อมราคาต่อเดือน = 7,000 ÷ 12

$$= 583.33 \text{ บาทต่อเดือน}$$

ค่าเสื่อมราคาต่อวัน = 583.33 ÷ 20 (20 วันทำการ)

$$= 29.17 \text{ บาทต่อวัน}$$

ค่าเสื่อมราคาต่อครั้งการผลิต = 29.17 ÷ 3 (ครั้งต่อวัน)

$$= 9.72 \text{ บาทต่อครั้ง}$$

1.2 ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง

ตารางที่ 2 ตารางบันทึกต้นทุนผันแปรต่อการครั้งในการผลิต สารละลายไคโตซาน

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
1	ค่าไฟฟ้า (ทำงาน 2 ชั่วโมง)	22	
2	ค่าน้ำ 20 ลิตร	20	
3	ค่าผงไคโตซานบริสุทธิ์ 200 กรัม	500	
4	ค่าแรงต่อการครั้ง	100	
5	ค่าแกลลอน 20 ลิตร (200 บาทต่อแกลลอน)	200	(1 แกลลอน)
6	ค่าแกลลอนพลาสติก 1 ลิตร (15 บาทต่อแกลลอน)	285	(19 แกลลอน)
รวมต้นทุนผันแปรต่อการครั้ง		1,127	

จากตารางที่ 2 พบว่า ต้นทุนผันแปรต่อการครั้งเป็นการลงทุนครั้งเดียวในช่วงเริ่มต้น ต้นทุนผันแปรต่อการผลิตหนึ่งครั้ง ประกอบด้วยค่าไฟฟ้าในการเดินเครื่อง 2 ชั่วโมง ราคา 22 บาท ค่าน้ำ 20 ลิตร ราคา 20 บาท ค่าวัตถุดิบผงไคโตซานบริสุทธิ์ 200 กรัม ราคา 500 บาท ค่าแกลลอน 20 ลิตร (1 แกลลอน) ราคา 200 บาท ค่าแกลลอน 1 ลิตร (19 แกลลอน) ราคา 285 บาท และค่าแรงงานผู้ควบคุมเครื่อง 100 บาท ซึ่งมีมูลค่า 1,127 บาท ต้นทุนส่วนนี้จะเกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการผลิต

การคำนวณค่าไฟฟ้าในการผลิตสารละลายไคโตซาน 1 ครั้ง สามารถคำนวณได้ดังนี้

1. การคำนวณค่าไฟฟ้าจากมอเตอร์

- มอเตอร์ขนาด 1 แรงม้า = 0.746 กิโลวัตต์
- ระยะเวลาการทำงาน 120 นาที = 2 ชั่วโมง
- อัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ย 4 บาท/หน่วย (กิโลวัตต์-ชั่วโมง)

∴ รวมค่าไฟฟ้าจากมอเตอร์ = $0.746 \times 2 \times 4 = 5.97$ บาท

2. การคำนวณค่าไฟฟ้าจากระบบทำความร้อน

- ฮีตเตอร์ขนาด 2 กิโลวัตต์ (โดยประมาณสำหรับการต้มน้ำ 20 ลิตร)
- ระยะเวลาการทำงาน 2 ชั่วโมง
- อัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ย 4 บาท/หน่วย

∴ รวมค่าไฟฟ้าจากระบบทำความร้อน = $2 \times 2 \times 4 = 16$ บาท

∴ รวมค่าไฟฟ้าทั้งหมดต่อการผลิตหนึ่งครั้ง = $5.97 + 16 = 21.97$ บาท หรือประมาณ 22 บาท

1.3 รายได้ต่อหน่วย

ตารางที่ 3 ตารางบันทึกรายได้ต่อหน่วยในการผลิต สารละลายไคโตซาน

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
1	สารละลายไคโตซาน ผลิตได้ครั้งละ 19 ลิตร ๆ ละ 200 บาท	3,800	
รวมรายได้ต่อหน่วย		3,800	

จากตารางที่ 3 พบว่า รายได้ต่อหน่วย เป็นรายได้จากการผลิตต่อครั้ง โดยเครื่องสามารถผลิตสารละลายไคโตซานได้ครั้งละ 19 ลิตร จำหน่ายในราคารีตละ 200 บาท ทำให้มีรายได้ต่อการผลิตหนึ่งครั้งเท่ากับ 3,800 บาท

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง และรายได้ต่อหน่วย พบว่า เครื่องกวนไคโตซานมีต้นทุนคงที่ 35,000 บาท ซึ่งมีค่าเสื่อมราคา 7,000 บาทต่อปี หรือคิดเป็น 9.72 บาทต่อครั้งการผลิต ในส่วนของต้นทุนผันแปรต่อหนึ่งรอบการผลิตมีมูลค่า 1,127 บาท ประกอบด้วยค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าไฟฟ้า 22 บาท ค่าน้ำ 20 บาท ค่าวัตถุดิบผงไคโตซานบริสุทธิ์ 500 บาท ค่าภาชนะบรรจุ ซึ่งแบ่งเป็นแกลลอนขนาด 20 ลิตร (1 แกลลอน) ราคา 200 บาท และแกลลอนขนาด 1 ลิตร (19 แกลลอน) ราคา 285 บาท รวมถึงค่าแรงงานสำหรับผู้ควบคุมเครื่อง 100 บาท ในส่วนรายได้ เครื่องกวนไคโตซานมีกำลังการผลิตสารละลายไคโตซานได้ครั้งละ 19 ลิตร โดยสามารถจำหน่ายในราคารีตละ 200 บาท ส่งผลให้สามารถสร้างรายได้ต่อรอบการผลิตได้ถึง 3,800 บาท เมื่อหักต้นทุนผันแปรและค่าเสื่อมราคาต่อครั้งแล้ว ยังคงแสดงให้เห็นถึงอัตรากำไรขั้นต้นที่อยู่ในระดับสูง สะท้อนถึงศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนที่ดีจากการลงทุนในเครื่องกวนไคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุน

จากการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้ สามารถแจกแจงต้นทุนในการพัฒนาเครื่องกวนไคโตซานต้นแบบระบบกึ่งอัตโนมัติสำหรับวิสาหกิจชุมชน ต้นทุนผันแปรต่อครั้งในการผลิต ค่าเสื่อมราคา และรายได้ต่อหน่วยในการผลิตสารละลายไคโตซาน มีดังนี้

2.1 ต้นทุนในการพัฒนาเครื่องกวนไคโตซาน

2.1.1 ต้นทุนคงที่ (Fix Cost)	35,000 บาท
1) ค่าเสื่อมราคาต่อปี	7,000 บาท
2) ค่าเสื่อมราคาต่อครั้งการผลิต	9.72 บาท
2.1.2 ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง (Variable Cost)	1,127 บาท
2.1.3 ต้นทุนรวมต่อครั้ง (รวมค่าเสื่อมราคา)	1,136.72 บาท
2.1.4 รายได้ต่อหน่วย	3,800 บาท

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน สามารถคำนวณได้จากสมการนี้ (ไพบูลย์ แยมเฟื่อน. 2566)

$$Q^* = \frac{FC}{p - v}$$

เมื่อ FC = ต้นทุนคงที่
p = รายได้ต่อหน่วย
v = ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย

แทนค่า

$$\begin{aligned} \text{จุดคุ้มทุน} &= \text{ต้นทุนคงที่} \div (\text{รายได้ต่อหน่วย} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย}) \\ &= 35,000 \div (3,800 - 1,136.72) \\ &= 35,000 \div 2,663.28 \end{aligned}$$

Citation : Paiwan, P., Lonkuntosh, N., Sittichantasen, T., Wannakayont, A., & Wannakayont, S. (2025). Economic Feasibility

Analysis of a Semi-Automatic Chitosan Stirring Machine Prototype for Community Enterprise. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

$$= 13.14 \text{ ครั้ง หรือต้องผลิต } 14 \text{ ครั้ง}$$

2.3 การวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน

การวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน สามารถคำนวณได้จากสมการนี้ (ไพบูลย์ แยมเพื่อน. 2566)

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน (ปี)} = \text{เงินลงทุนเริ่มต้น} \div \text{รายได้สุทธิต่อปี}$$

โดยที่ เงินลงทุนเริ่มต้น = 35,000 บาท

$$\begin{aligned} \text{รายได้สุทธิต่อปี} &= \text{รายได้ต่อปี} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อปี} - \text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} \\ &= (\text{รายได้ต่อครั้ง} \times \text{กำลังการผลิต 3 ครั้งต่อวัน} \times 20 \text{ วันทำการ} \times 12 \text{ เดือน}) \\ &\quad - (\text{ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง} \times \text{กำลังการผลิต 3 ครั้งต่อวัน} \times 20 \text{ วันทำการ} \times 12 \text{ เดือน}) \\ &\quad - \text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} \\ &= (3,800 \times 3 \times 20 \times 12) - (1,127 \times 3 \times 20 \times 12) - 7,000 \\ &= 2,736,000 - 811,440 - 7,000 \\ &= 1,917,560 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า ระยะเวลาคืนทุน} &= 35,000 \div 1,917,560 \\ &= 0.02 \text{ ปี} \\ &= 0.02 \text{ ปี} \times 20 \text{ วันทำการ} \times 12 \text{ เดือน} \\ &= 4.80 \text{ วัน หรือ } 5 \text{ วัน} \end{aligned}$$

หมายเหตุ พิจารณากำลังการผลิตที่ 3 ครั้งต่อวัน (ทำงาน 8 ชั่วโมงต่อวัน ใช้เวลาผลิต 2 ชั่วโมงต่อครั้ง กระบวนการผลิตมีการใช้เวลาในการกรองเพื่อนำตะกอนออกจากผลผลิต มีการถ่ายเทผลผลิต และมีการทำความสะอาดเครื่องทุกครั้งก่อนผลิตในครั้งต่อไป)

ผลการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน พบว่า เมื่อคำนึงถึงค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรที่มีอายุการใช้งาน 5 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคา 9.72 บาทต่อครั้งการผลิต เครื่องจักรต้องดำเนินการผลิตสารละลายโคโคซานจำนวน 14 ครั้ง จึงจะถึงจุดที่รายได้รวมเท่ากับต้นทุนรวม โดยในแต่ละรอบการผลิตประกอบด้วยกระบวนการผลิตหลักที่ใช้เวลา 2 ชั่วโมง รวมถึงขั้นตอนการกรองเพื่อแยกตะกอนออกจากผลผลิต การถ่ายเทผลผลิตไปยังภาชนะบรรจุ และการทำความสะอาดเครื่องเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการผลิตครั้งต่อไป เมื่อพิจารณา กำลังการผลิตที่สามารถดำเนินการได้ 3 รอบต่อวัน พบว่า แม้จะรวมค่าเสื่อมราคาแล้ว ยังสามารถคืนทุนได้ภายในระยะเวลาเพียง 5 วัน สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการสร้างผลตอบแทนที่รวดเร็ว อันเป็นผลมาจากกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพและใช้เวลาเหมาะสม การบริหารจัดการต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ อัตรากำไรต่อหน่วยที่อยู่ในระดับสูง และความสามารถในการผลิตได้หลายรอบต่อวัน ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุนที่คำนึงถึงค่าเสื่อมราคาแล้ว แสดงให้เห็นว่าการลงทุนในเครื่องกวนโคโคซานมีความคุ้มค่าทางการเงินสูง ด้วยจุดคุ้มทุนที่สามารถบรรลุได้ภายในระยะเวลาอันสั้น และระยะเวลาคืนทุนที่รวดเร็วเพียง 5 วัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการตัดสินใจลงทุนและการพัฒนาต่อยอดเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน พิจารณาจากผลตอบแทนที่ได้รับทั้งรายวันและรายเดือน โดยคำนวณกำไรต่อครั้งจากการนำรายได้ที่ได้รับต่อหน่วยการผลิตหักด้วยต้นทุนผันแปรและค่าเสื่อมราคาที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งของการผลิต ทำให้ทราบถึงผลกำไรที่แท้จริงจากการดำเนินงาน

Citation : ปกรเกียรติ ไพลวัลย์, นิคม ลนขุนทด, เทียงธรรม สิทธิจันทเสน, อธิภา วรรณกายนต์, และ สุพาณี วรรณกายนต์. (2568). การ

วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวนโคโคซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

$$\begin{aligned}\text{กำไรต่อครั้ง} &= \text{รายได้ต่อหน่วย} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง} \\ &= 3,800 - (1,127 + 9.72) \\ &= 3,800 - 1,136.72 \\ &= 2,663.28 \text{ บาท}\end{aligned}$$

$$\therefore \text{กำไรต่อวัน} = 2,663.28 \times 3 \text{ ครั้ง} = 7,989.84 \text{ บาท}$$

$$\therefore \text{กำไรต่อเดือน (20 วันทำการ)} = 7,989.84 \times 20 \text{ วัน} = 159,796.80 \text{ บาท}$$

หมายเหตุ ทั้งนี้ผลตอบแทนทางการเงินดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไข คือ ความสามารถในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ทั้งหมดในราคาที่กำหนด การควบคุมต้นทุนการผลิตให้อยู่ในระดับที่วิเคราะห์ไว้ และการบริหารจัดการในส่วนการผลิตที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาช่องทางการตลาดต่าง ๆ และการสร้างฐานลูกค้าและเครือข่ายลูกค้าที่มั่นคงต่อผลิตภัณฑ์

ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน พบว่า เครื่องจักรมีศักยภาพในการสร้างรายได้ โดยในแต่ละรอบการผลิตสามารถสร้างรายได้ 3,800 บาท มีต้นทุนผันแปร 1,127 บาท และค่าเสื่อมราคา 9.72 บาท ส่งผลให้มีกำไรสุทธิต่อรอบการผลิตถึง 2,663.28 บาท เมื่อพิจารณาความสามารถในการผลิตที่ดำเนินการได้ 3 ครั้งต่อวัน จะสามารถสร้างกำไรรายวันได้ถึง 7,989.84 บาท และหากดำเนินการผลิตอย่างต่อเนื่อง 20 วันต่อเดือน จะสามารถสร้างรายได้สุทธิสูงถึง 159,796.80 บาทต่อเดือน เมื่อคำนึงถึงค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรที่มีอายุการใช้งาน 5 ปี ตัวเลขผลตอบแทนทางการเงินดังกล่าวยังคงสะท้อนให้เห็นถึงความคุ้มค่าในการลงทุนและโอกาสในการพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน ด้วยอัตรากำไรต่อรอบการผลิตที่ยังคงสูงถึงร้อยละ 70 ของรายได้ (คำนวณจาก $[2,663.28 \div 3,800] \times 100$) แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุน ประกอบกับความสามารถในการผลิตได้หลายรอบต่อวัน ช่วยเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ผลตอบแทนรายเดือนที่อยู่ในระดับสูงยังเพียงพอต่อการสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชน อีกทั้งต้นทุนการผลิตที่สามารถควบคุมได้ทั้งในส่วนของต้นทุนผันแปรและค่าเสื่อมราคายังช่วยลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ

4. ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ คำนวณได้จากอัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์กับมูลค่าปัจจุบันของต้นทุน ทั้งนี้ กำหนดให้อัตราคิดลดเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) ณ วันที่ 10 มกราคม 2567 มีอัตราคงที่ที่ร้อยละ 6.975 ต่อปี (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2567) เพื่อใช้ในการคำนวณมูลค่าปัจจุบัน

โดยต้นทุนเริ่มแรกเท่ากับต้นทุนในการพัฒนาเครื่องกวนไคโตซานต้นแบบระบบกึ่งอัตโนมัติสำหรับวิสาหกิจชุมชน เท่ากับ 35,000 บาท และต้นทุนในปีที่ 1 – 5 เท่ากับต้นทุนผันแปรที่เกิดขึ้นใน 1 ปี รวมค่าเสื่อมราคา เท่ากับ 818,440 บาท (คำนวณจาก $[1,127 \times 3 \text{ ครั้ง} \times 20 \text{ วัน} \times 12 \text{ เดือน}] + \text{ค่าเสื่อมราคาปีละ } 7,000$) ส่วนผลประโยชน์หรือรายได้ในปีที่ 1 – 5 เท่ากับปีละ 2,736,000 บาท (คำนวณจาก $[3,800 \times 3 \text{ ครั้ง} \times 20 \text{ วัน} \times 12 \text{ เดือน}]$)

ตารางที่ 4 มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์และต้นทุนของเครื่องกวนโคโตซานต้นแบบระบบกึ่งอัตโนมัติสำหรับวิสาหกิจชุมชน

ปีที่	ผลประโยชน์ (บาท)	มูลค่าปัจจุบันของ ผลประโยชน์ (บาท)	ต้นทุน (บาท)	มูลค่าปัจจุบันของต้นทุน (บาท)
0	-	-	35,000.00	35,000.00
1	2,736,000.00	2,557,606.92	818,440.00	765,075.95
2	2,736,000.00	2,390,845.45	818,440.00	715,191.36
3	2,736,000.00	2,234,957.18	818,440.00	668,559.34
4	2,736,000.00	2,089,233.17	818,440.00	624,967.83
5	2,736,000.00	1,953,010.68	818,440.00	584,218.59
รวม	-	11,225,653.40	-	3,393,013.07

อัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อเงินลงทุน (Benefit-cost ratio; B/C ratio) คำนวณได้จาก

$$\begin{aligned}
 B/C &= \frac{\sum_{t=0}^n \frac{B_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+r)^t}} \\
 &= \frac{11,225,653.40}{3,393,013.07} \\
 &= 3.31 \text{ เท่า}
 \end{aligned}$$

ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวนโคโตซานต้นแบบระบบกึ่งอัตโนมัติ พบว่า อัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อเงินลงทุน (Benefit-cost ratio; B/C ratio) มีค่าเท่ากับ 3.31 เท่า หมายความว่า ทุกเงินลงทุน 1 บาท จะให้ผลตอบแทน 3.31 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าโครงการมีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ จึงมีความคุ้มค่าในการลงทุน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์เครื่องกวนโคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้

เครื่องกวนโคโตซานมีต้นทุนคงที่ 35,000 บาท และต้นทุนแปรผันต่อครั้งการผลิต 1,127 บาท โดยมีค่าเสื่อมราคา 7,000 บาทต่อปี หรือ 9.72 บาทต่อครั้งการผลิต และสามารถสร้างรายได้ต่อครั้ง 3,800 บาท เมื่อหักต้นทุนผันแปรและค่าเสื่อมราคาต่อครั้งแล้ว ยังคงแสดงให้เห็นถึงอัตรากำไรขั้นต้นที่อยู่ในระดับสูง การวิเคราะห์ต้นทุนมีความสำคัญในการช่วยกำหนดราคาที่สามารถแข่งขันได้กับต้นทุนการผลิตและอัตรากำไรที่ต้องการสามารถวางแผนงบประมาณ วิเคราะห์จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุน และใช้วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนในโครงการได้ (CONC Thammasat, 2567) สอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญ์ พัฒนวิวัฒน์พร และนงลักษณ์ เลิศรุ่งเรืองกิจ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนสำหรับการลงทุนเครื่องจักรเพื่อการออกแบบระบบขนถ่ายวัสดุในสายการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ กรณีศึกษา บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) ที่พบว่าเครื่องจักรขนาดเล็กที่มีต้นทุนคงที่ไม่สูงและมีการคำนวณค่าเสื่อมราคาอย่างเหมาะสมสามารถสร้างผลตอบแทนที่คุ้มค่า และงานวิจัยของสุภาพร แทนเจริญ และคณะ

Citation : ปกรเกียรติ ไพลวัลย์, นิคม ลนขุนทด, เทียงธรรม สิทธิจันทเสน, อัมภา วรรณกายนต์, และ สุพจน์ วรรณกายนต์. (2568). การ

วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเครื่องกวนโคโตซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชน. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

(2567) ที่ศึกษาการปลูกโกโก้ ที่พบว่าการลงทุนที่เหมาะสมกับชุมชนควรมีต้นทุนเริ่มต้นที่ไม่สูงเกินไปและมีการคำนึงถึงค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากการออกแบบเครื่องจักรได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับการใช้งานในระดับชุมชน โดยเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีที่มีราคาไม่สูงแต่ยังคงประสิทธิภาพในการผลิตและมีอายุการใช้งานที่เหมาะสม

2. ด้านการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและระยะเวลาคืนทุน

ผลการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน เมื่อคำนึงถึงค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรที่มีอายุการใช้งาน 5 ปี พบว่า มีจุดคุ้มทุนที่ 14 ครั้งการผลิต และมีระยะเวลาคืนทุน 5 วัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไพบูลย์ แยมเฟื่อน (2566) ที่อธิบายว่าการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนช่วยให้เจ้าของธุรกิจทราบที่ต้องขายสินค้าในปริมาณเท่าไรจึงจะครอบคลุมต้นทุนทั้งหมดและไม่ขาดทุน โดยต้องคำนึงถึงค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ถาวร ในขณะที่ระยะเวลาคืนทุนเป็นการคำนวณระยะเวลาที่จะได้ผลตอบแทนกลับคืนมาเท่ากับเงินลงทุน ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรักษ มะโนมัย (2562) ที่พบว่าเครื่องจักรแปรรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชนมีระยะเวลาคืนทุนสั้นเพียง 22 วัน แม้จะรวมค่าเสื่อมราคาแล้ว และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรินทร์ธร โตพันธ์ และคณะ (2567) ที่พบระยะเวลาคืนทุนของเครื่องจักรแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนอยู่ที่ 6 - 8 เดือน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเครื่องกวนไคโตซานมีกำลังการผลิตที่เหมาะสม สามารถผลิตได้วันละ 3 ครั้ง และมีต้นทุนการผลิตต่อครั้งที่ไม่สูงมากแม้จะรวมค่าเสื่อมราคาแล้ว

3. ด้านการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน

เครื่องกวนไคโตซานสามารถสร้างกำไรต่อวันถึง 7,989.84 บาท และกำไรต่อเดือน 159,796.80 บาท โดยคำนึงถึงค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรที่มีอายุการใช้งาน 5 ปีแล้ว ยังคงให้อัตรากำไรต่อรอบการผลิตที่ยังคงสูงถึงประมาณร้อยละ 70 ของรายได้ ซึ่งจะสามารถสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา พวงสุวรรณ และคณะ (2562) ที่พบว่าการพัฒนากระบวนการแบบอัตโนมัติประสิทธิภาพสูง เพื่อทดแทนการเพาะแบบวิสาหกิจชุมชน สามารถสร้างผลตอบแทนที่คุ้มค่า แม้จะคำนึงถึงค่าเสื่อมราคาแล้ว และช่วยเพิ่มคุณภาพของข้าวกล้องงอก และลดต้นทุนในการจ้างแรงงานที่ต้องคอยเปลี่ยนถายน้ำตลอดกระบวนการเพาะแบบเดิมได้อีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากชุมชนสามารถบริหารจัดการการผลิตได้เอง ส่งผลให้มีต้นทุนดำเนินงานต่ำและเกิดความยั่งยืนในระยะยาวตลอดอายุการใช้งานของเครื่องจักร

4. ด้านการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

การลงทุนในเครื่องกวนไคโตซานสามารถให้อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อเงินลงทุนเท่ากับ 3.31 เท่า ซึ่งเป็นสัดส่วนที่แสดงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าโครงการนี้มีคุณค่าในการลงทุนสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของวรมน ปิยะมาดา และวุฒิยา สาหร่ายทอง (2566) ที่พบว่า การนำเทคโนโลยีโดรนเพื่อการเกษตรเข้ามาช่วยในการเพาะปลูกข้าวแทนแรงงานคนมีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากสามารถลดต้นทุน ลดระยะเวลา ลดจำนวนแรงงาน เพิ่มผลผลิตได้ และมีอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อเงินลงทุนมากกว่า 1 แสดงถึงความคุ้มค่าในการลงทุน ดังนั้น การลงทุนในเครื่องกวนไคโตซานจึงไม่เพียงสร้างผลตอบแทนที่คุ้มค่าในเชิงธุรกิจ แต่ยังเป็นโครงการที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดเป็นกิจการที่สร้างรายได้อย่างยั่งยืนให้แก่วิสาหกิจชุมชนในระยะยาว แม้จะคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการเสื่อมสภาพของเครื่องจักรตลอดอายุการใช้งาน 5 ปีแล้วก็ตาม

Citation : Paiwan, P., Lonkuntosh, N., Sittichantasen, T., Wannakayont, A., & Wannakayont, S. (2025). Economic Feasibility

Analysis of a Semi-Automatic Chitosan Stirring Machine Prototype for Community Enterprise. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 39–56. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.25>

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอความรู้ใหม่ที่สำคัญในเชิงเศรษฐศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตรระดับชุมชน โดยเฉพาะแนวคิด เครื่องจักรขนาดเล็กมีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำ (35,000 บาท) แต่สามารถสร้างผลตอบแทนทางการเงินสูงและคืนทุนในระยะเวลาอันสั้น (ภายใน 5 วัน) รวมทั้ง “ช่วยลดต้นทุนการผลิตสำหรับเกษตรกรรายย่อย” ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยเดิมที่เน้นเครื่องจักร ขนาดใหญ่หรือใช้ระยะเวลาคืนทุนหลายเดือน จุดเด่นของเครื่องนี้อยู่ที่การผสมผสานต้นทุนต่ำ (35,000 บาท) กับกระบวนการผลิตที่ใช้เวลาเพียง 2 ชั่วโมงต่อการผลิต และผลตอบแทนกำไรขั้นต้นสูงถึงร้อยละ 70 อีกทั้งยังเกิดความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในระดับสูง เท่ากับ 3.31 เท่า ส่งผลให้สามารถวางแผนขยายการผลิตในระดับวิสาหกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังสามารถสร้างแนวทางใหม่ในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ด้วยเครื่องมือที่เข้าถึงง่าย รวมถึงสามารถนำข้อมูลเชิงประจักษ์ให้กับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่ต้องการสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ชุมชนและผู้สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้โดยควรพิจารณาการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อการผลิตและจำหน่ายสารละลายไคโตซาน เนื่องจากมีระยะเวลาคืนทุนที่รวดเร็ว อัตรากำไรที่น่าสนใจ และมีอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อเงินลงทุนหรือความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ควรมีการวางแผนการตลาดและการสร้างเครือข่ายลูกค้าที่ชัดเจน โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถจำหน่ายผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในระยะยาว ที่ครอบคลุมตลอดอายุการใช้งานของเครื่องจักรฯ 5 ปี เพื่อประเมินความคุ้มค่าของการลงทุนในระยะยาว ที่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และราคาขายในตลาด
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) ของโครงการ เพื่อประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยสำคัญ เช่น การเพิ่มขึ้นของราคาวัตถุดิบ การเปลี่ยนแปลงของราคาขาย หรือการลดลงของกำลังการผลิต ที่อาจส่งผลต่อความคุ้มค่าในการลงทุน
- 2.3 ควรมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนของความเป็นไปได้ในการลงทุนภายใต้สถานการณ์ที่ต่างกันไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษฎา พวงสุวรรณ, สหพงศ์ สมวงศ์ และสันติ ขำตรี. (2562). ศึกษาพฤติกรรมการงอกของจุกข้าวกลิ้งสำหรับพัฒนาระบบเพาะงอกแบบอัตโนมัติประสิทธิภาพสูง. *วารสารวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 14(2), 1-11.
- การุณย์ บัวพันธ์ และธนภณ วิมูลอาจ. (2566). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของร้านปิ้งย่างเกาหลีในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 10(2), 521-532.
- ธณวัฒน์ มังคละเสรี. (2566). การส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลและเครื่องมือการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่ในอำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]
- ธนากรกรศรี. (2559). *เคล็ดลับคนอยากรวย เจาะลึกจุดคุ้มทุนและวิธีคิดกำไรจากการขาย*.
<https://www.krungsri.com/th/krungsri-the-coach/life/good-life/how-to-calculate-breakeven-point>
- ธนากรเพ็ญ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2567). *อัตราดอกเบี้ยเงินกู้*.
https://www.baac.or.th/th/contentrate.php?content_group=9&content_group_sub=2&inside=1
- ธีรพจน์ แนนเนียน. (2566). การออกแบบและทดสอบประสิทธิภาพเครื่องสีข้าวพลังงานแสงอาทิตย์ สำหรับโรงสีข้าวชุมชนอำเภอกอพระ จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 19(1), 37-50.
- นลินอร นุ้ยปลอด. (2564). ประสิทธิภาพของสารเคลือบโคโคซานจากเห็ดนางฟ้าต่อการเก็บรักษาผลกล้วยน้ำว้า. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มทร.สุวรรณภูมิ*, 5(1), 1-10.
- ปรกเกียรติ ไพลวัลย์, นิคม ลนขุนทด, อัสภา วรรณกายนต์ และเที่ยงธรรม สิทธิจันทร์เสน. (2567). การพัฒนาเครื่องกวาดโคโคซานระบบกึ่งอัตโนมัติต้นแบบสำหรับชุมชน. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 8(7), 115-126.
- ปริญญา พัฒนสันต์พร และนางลักษณ์ เลิศรุ่งเรืองกิจ. (2564). การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนสำหรับการลงทุนเครื่องจักรเพื่อการออกแบบระบบขนถ่ายวัสดุในสายการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ กรณีศึกษา บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน). *วิศวกรรมสารฉบับวิจัยและพัฒนา*, 32(3), 97-112.
- ปิยะพงษ์ ศรีวงษ์ราช และศักดิ์ อินทวิชัย. (2562). การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เครื่องสีข้าวขนาดเล็กขนาดเล็กระดับชุมชน. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 29(2), 237-246.
- พินิจนันท์ สามาอาพัฒน์. (2557). *การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]
- ไพบุลย์ แยมเมือง. (2566). *เศรษฐศาสตร์วิศวกรรม*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ภาวินัย ธนาอนวัช. (2563). การบริหารต้นทุนการผลิตและการวางแผนกำไรผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลบางนางร้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 9(1), 47-56.
- วรมน ปิยะมาตา และวุฒิยา สาหร่ายทอง. (2566). การวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนใช้เทคโนโลยีโดรนเพื่อปลูกข้าวกรณีศึกษาตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 5(3), 396-408.
- วรินทร์ธร โตพันธ์, สุภาวดี สำราญ, ณัฐธิญา ทรัพย์บุญญากุล และขวัญณิศร์ อินทรตระกูล. (2567). การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากแก้วมังกร : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์กิมจิแก้วมังกรและชาไก่แก้วมังกร. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 14(2), 185-203.
- วิโรจน์ ทงรัตน์ และคณะ. (2560). *การวิเคราะห์ต้นทุนการทำนาแบบน้ำตมโดยใช้ระบบบริหารจัดการเครื่องจักรกลเกษตร*. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน วันที่ 7-8 ธันวาคม 2560*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์]
- ศศิรัศมี ไพวัลย์. (2566). *ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไพวัลย์ พระพุทธบาท สัมภาษณ์*.

- สุกัญญา ทองโยธี, วิริยะ แฉงทน, วีรยุทธ จีเพชร, อารยันต์ วงษ์นิยม, ชัยณรงค์ หล่มช้างคำ และชวรินทร์ ทองโยธี (2566). การออกแบบชุดทดสอบควบคุมอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สำหรับเพาะเห็ดนางฟ้า. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก*, 16(2), 24-34.
- สุภาพร แทนเจริญ และคณะ. (2567). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกโกโก้ :กรณีศึกษา สวนโกโก้ ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 6(2), 77-88.
- สมณจิรา อุดระ, ขวัญชัย เนตรน้อย และพรพมล ปัทมานนท์. (2568). ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนในเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำมันดิบและลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อยและรายเล็ก. *วารสารแก่นเกษตร*, 53(1), 55-68.
- สุริยล อุดชาชน. (2564). *การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์และความเสี่ยงในการลงทุนโครงการโรงไฟฟ้าขยะในพื้นที่จังหวัดพิจิตร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรัตนนคร].
- อนุรักษ มะโนมัย. (2562). การศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเครื่องหั่นกล้วยฉาบมาใช้ในวิสาหกิจชุมชน. *วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม*, 1(1), 52-62.
- อรรถศาสตร์ วิเศียรศาสตร์ และสุนันต์ สิมารักษ์. (2557). จุดคุ้มทุนของการใช้และการให้บริการรถแทรกเตอร์ขนาดกลางและรถไถเดินตาม ของเกษตรกรในตำบลโคกสี. *วารสารแก่นเกษตร*, 42(1), 55-64.
- อัสหิยะ สนิโซ, ลุตฟี สือนิ, มูฮัมหมัดคอยรี หะยีบากา และฮูเซ็ง ชายดานา. (2567). การพัฒนากระบวนการอบแห้งปลาเกลือเค็มด้วยโรงอบแสงอาทิตย์แบบพาสซีฟ วิสาหกิจแปรรูปปลาเกลือเค็ม อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 16(4), 346-358.
- CONC Thammasat. (2567). *การวิเคราะห์ต้นทุนสำหรับธุรกิจ*. CONC Thammasat. <https://conc.thammasat.ac.th/Greedisgoods>.
- Greedisgoods. (2567). *วิธีคำนวณ Payback Period การลงทุนในอสังหาฯ ทำแค'ไหนถึงจะคุ้ม!*. <https://greedisgoods.com/payback-period-คือ-ระยะเวลาคืนทุน/>
- kasetlove. (2564). *ไคโตซาน (Chitosan) สารกระตุ้นพืชสร้างภูมิคุ้มกันต้านโรคและแมลงศัตรูพืช*. <https://kasetlove.com/chitosan/>
- KTC. (2567). *จุดคุ้มทุน คืออะไร ทำไมถึงสำคัญกับคนทำธุรกิจมากกว่าที่คิด*. <https://www.ktc.co.th/article/knowledge/what-is-break%20even-point-atpb>
- Park Facilities. (2567). *วิธีคำนวณ Payback Period สำหรับการลงทุนในอสังหาฯ ต้องทำนานแค่ไหนถึงจะคุ้ม*. <https://www.parkfac.com/payback-period/ฟาร์มอีสเทิร์น>, 9(1), 122-131.
- Román-Doval, Ramón et al. (2023). Chitosan: Properties and Its Application in Agriculture in Context of Molecular Weight. *Polymer*, 15(13), 2867. <https://doi.org/10.3390/polym15132867>
- Omex. (2024). *Chitosan and its use in agriculture*. <https://omexcanada.com/blog/chitosan-and-its-use-in-agriculture/>

**แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน
ตามคำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563**
**Guidelines for Traffic Officers and Investigators According to the Central
Administrative Court's Verdict, Red Case No. 1855/2563**

เชาวณี ขววิสิฐ^{1*}, และ สันติ ผิวทองคำ²

Chaowanee Chawavisit¹, and Santi Prewtongcam²

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, Humanities and Social Sciences Surindra Rajabhat University, Thailand.

²ศาลจังหวัดสวรรคโลก ศาลยุติธรรม, Sawankhalok Provincial The Court of justice, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Chao280923@gmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.26

Received : April 1, 2025; Revised : May 1, 2025; Accepted : May 4, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวนตามคำพิพากษาศาลปกครองกลาง เกี่ยวกับการเพิกถอนแบบใบสั่งและบัญชีอัตราค่าปรับที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดไว้ เนื่องจากไม่ชอบด้วยกฎหมาย และระหว่างที่มีการอุทธรณ์ไปยังศาลปกครองสูงสุดนั้น เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน และประชาชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดความถูกต้อง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสาระสำคัญของคำพิพากษาศาลปกครองกลางในคดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของคำพิพากษาต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ในการออกใบสั่งและกำหนดค่าปรับและ 3. เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด และภายหลังจากที่มีคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ภายหลังคำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 โดยใช้กรอบแนวคิดที่ครอบคลุมด้านกฎหมาย การปฏิบัติงาน และผลกระทบต่อประชาชนเกี่ยวกับการเพิกถอนแบบใบสั่งและบัญชีอัตราค่าปรับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากการวิจัยพบว่า 1. ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัย ประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องการกำหนดแบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2563 และเรื่อง การกำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาเพิกถอนประกาศพิพาททั้งสองฉบับโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกประกาศ ส่วนศาลปกครองสูงสุดแก้คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้เพิกถอนประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องกำหนดแบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2563 และประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง กำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และความผิดตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทางที่มีโทษปรับสถานเดียว พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2566 โดยให้มีผลนับแต่วันที่พ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษา 2. ผลกระทบต่อประชาชนและระบบยุติธรรมประชาชนที่ได้รับใบสั่ง อาจไม่ทราบถึงสิทธิในการ

Citation : Chawavisit, C., & Prewtongcam, S. (2025). Guidelines for Traffic Officers and Investigators According to the Central Administrative Court's Verdict, Red Case No. 1855/2563. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 57–72.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.26>

โต้แย้ง ซึ่งอาจทำให้เสียเปรียบในการดำเนินคดีหากเมื่อมีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดยืนตามศาลปกครองกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจต้องคืนค่าปรับที่เก็บไปแล้ว 3. แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด และภายหลังจากที่มีคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ผลการวิจัยสรุปได้ว่าแนวทางปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การใช้ใบสั่งที่เคยใช้ก่อนประกาศที่ถูกเพิกถอน หรือเพิ่มเติมข้อความเพื่อแจ้งสิทธิของผู้ถูกออกใบสั่งให้สามารถโต้แย้งข้อกล่าวหาได้ รวมถึงการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับแทนการใช้อัตราค่าปรับแบบคงที่ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายจราจรและหลักความเป็นธรรม

คำสำคัญ (Keywords) : คำพิพากษาศาลปกครอง, ใบสั่งจราจร, อัตราค่าปรับ, หลักนิติธรรม, สิทธิของประชาชน

Abstract

The actions of traffic officers and inquiry officers in accordance with the judgment of the Central Administrative Court regarding the revocation of traffic ticket forms and the fine rate schedule set by the Royal Thai Police on the grounds of being unlawful must be carried out appropriately. While the appeal to the Supreme Administrative Court is underway, traffic officers, inquiry officers, and members of the public directly affected must take steps to ensure accuracy, appropriateness, and efficiency in the provision of public services. The objectives of this study are to: 1. examine the main points of the Central Administrative Court's ruling in Red Case No. 1855/2020; 2. assess how the ruling affects the way traffic cops and investigators perform when issuing tickets and imposing fines; and 3. identify suitable procedures for these professionals. Using a conceptual framework that covers the law, practice, and impact on the public regarding the revocation of the Royal Thai Police's ticket forms and fine rate lists, this research focuses on analyzing the practices of traffic officers and investigators following the Central Administrative Court's ruling, Red Case No. 1855/2020, while the case is still pending and following the Supreme Administrative Court's ruling. The results found that 1) Judgment of the Administrative Court of First Instance The Administrative Court of First Instance ruled that the Royal Thai Police's announcement regarding the format of traffic tickets, dated July 20, 2020, and the announcement on the prescribed fine rates for offenses under the Land Traffic Act B.E. 2522 (1979), were unlawful. The court ordered the revocation of both disputed announcements retroactively to their issuance dates. However, the Supreme Administrative Court amended the lower court's ruling to revoke only the Royal Thai Police's announcement on the format of traffic tickets dated July 20, 2020, and the announcement on the prescribed fine rates for offenses under the Land Traffic Act B.E. 2522 and other vehicle-related or road-use offenses punishable by fines only, dated March 23, 2023. This revocation shall take effect 180 days after the date of the Supreme Administrative Court's judgment. 2) Impacts on the Public and the Justice System, Members of the public who receive traffic tickets may be unaware of their rights to dispute the allegations, which could result in disadvantages in legal proceedings. If the

Citation : เขาวณี ขววิสิฐ, และ สันติ ผิวทองคำ. (2568). แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ตามคำพิพากษาศาล

ปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 57-72.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.26>

Supreme Administrative Court upholds the judgment of the Central Administrative Court, the Royal Thai Police may be required to refund fines that have already been collected. 3) Appropriate Guidelines for Traffic Officers and Inquiry Officers, While the case remains pending final judgment, and after the Supreme Administrative Court has rendered its decision, the research findings suggest that appropriate practices for officials include using the previous version of the traffic ticket format prior to the revoked announcements, or adding a statement informing the ticket recipient of their right to contest the allegations. Furthermore, officials should exercise discretion in determining fine amounts instead of applying fixed fine rates, in order to comply with traffic laws and the principles of fairness.

Keywords : Traffic Ticket, Fine rate, Administrative Court Decision, Rule of Law, People's Right

บทนำ (Introduction)

การบังคับใช้กฎหมายจราจรถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาระเบียบและความปลอดภัยในการใช้ถนน โดยเฉพาะบทบาทของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวนภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่ในการออกใบสั่ง ตรวจสอบ และสอบสวนกรณีการกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติกลับพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบังคับใช้ เช่น การออกใบสั่งที่ไม่มีการแจ้งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา หรือการกำหนดอัตราค่าปรับแบบตายตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิของประชาชนและขัดต่อหลักนิติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563)

ในกระบวนการคุ้มครองสิทธิของประชาชน การออกใบสั่งต้องมาพร้อมกับการแจ้งสิทธิในการโต้แย้งข้อกล่าวหา อีกทั้งการกำหนดค่าปรับควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจเป็นรายกรณี ไม่ใช่การบังคับใช้ตามอัตราตายตัว เพราะการลงโทษควรคำนึงถึงพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ แนวทางนี้จะช่วยให้กฎหมายไม่ถูกใช้ในลักษณะที่มุ่งเน้นแต่การสร้างรายได้ให้รัฐ แต่มีความยุติธรรมและสอดคล้องกับหลักความเสมอภาค (Rawls, 1971)

กรณีที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย กล่าวคือ คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 ซึ่งศาลได้มีคำสั่งเพิกถอนแบบใบสั่งและบัญชีอัตราค่าปรับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้จึงเป็นหมุดหมายสำคัญที่ทำให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต้องทบทวนและปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน (สำนักงานศาลปกครอง, 2563) ซึ่งจากคำพิพากษาศาลปกครองกลางในคดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 และถึงที่สุดแล้วโดยศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.50/2568 ที่ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้น โดยมีคำสั่งให้เพิกถอนแบบใบสั่งและบัญชีอัตราค่าปรับ ที่ออกโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยให้มีผลนับแต่วันที่พ้นกำหนด 180 วัน ก่อให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวนที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับคำพิพากษา ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นปัญหา โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

1. ปัญหาด้านกฎหมายและกระบวนการบังคับใช้

1.1 แบบใบสั่งไม่มีการแจ้งสิทธิของประชาชนคำพิพากษาระบุว่า แบบใบสั่งเดิมไม่มีข้อความแจ้งสิทธิของผู้ขับขี่ ในการโต้แย้งข้อกล่าวหา ซึ่งขัดต่อมาตรา 141/1 ของ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ส่งผลให้ประชาชนเข้าใจผิดว่าต้องชำระค่าปรับโดยไม่มีสิทธิอุทธรณ์

Citation : Chawavisit, C., & Prewtongcam, S. (2025). Guidelines for Traffic Officers and Investigators According to the Central Administrative Court's Verdict, Red Case No. 1855/2563. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 57-72. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.26>

1.2 บัญชีอัตราค่าปรับขัดต่อหลักกฎหมาย บัญชีอัตราค่าปรับที่ออกโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กำหนดค่าปรับแบบตายตัว ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบปรับได้ ซึ่งขัดต่อมาตรา 140 วรรคสี่ ของ พ.ร.บ.จราจรทางบก กรณีนี้ส่งผลให้เจ้าพนักงานจราจร ขาดอำนาจในการกำหนดค่าปรับที่เหมาะสมกับพฤติการณ์ของผู้กระทำผิด

1.3 ปัญหาการบังคับใช้คำพิพากษา ในช่วงที่ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาให้เพิกถอนแบบใบสั่งและบัญชีอัตราค่าปรับ แต่คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุด ซึ่งอาจเกิดข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าควรใช้แนวทางปฏิบัติแบบใดในระหว่างการอุทธรณ์ ก่อนศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามศาลปกครองกลางว่าการออกใบสั่งและกำหนดค่าปรับที่ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายจะต้องถูกยกเลิกทั้งหมดหรือไม่ เพียงใด

2. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน

2.1 ความไม่แน่ชัดของแนวทางการออกใบสั่ง คำพิพากษาระบุว่าแบบใบสั่งที่ใช้อยู่เดิมไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เจ้าพนักงานจราจรควรใช้ใบสั่งแบบใด ซึ่งปัจจุบันมี 2 ทางเลือกคือ กลับไปใช้แบบใบสั่งที่ใช้ก่อนปี 2563 ใช้แบบใบสั่งเดิมแต่ต้องแนบ เอกสารแจ้งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา

2.2 การกำหนดค่าปรับและการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนเมื่อบัญชีอัตราค่าปรับถูกเพิกถอน พนักงานสอบสวนจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับเจ้าหน้าที่ต้องอาศัยมาตรา 140 วรรคสี่ ซึ่งกำหนดให้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับตามพฤติการณ์ของคดี แต่ยังไม่มียกเว้นที่ชัดเจนว่าควรใช้ดุลพินิจในลักษณะใด

2.3 ปัญหาด้านเอกสารและขั้นตอนการสอบสวนการโต้แย้งใบสั่งและการดำเนินการสอบสวนคดีตามใบสั่งต้องเป็นไปตามมาตรา 141/1 ของ พ.ร.บ.จราจรทางบกแต่เดิมแบบใบสั่งไม่ได้ระบุช่องทางโต้แย้งชัดเจน ทำให้ พนักงานสอบสวนอาจต้องรื้อฟื้นคดีเดิม หากประชาชนต้องการใช้สิทธิในการโต้แย้งย้อนหลัง

3. ผลกระทบต่อประชาชนและระบบยุติธรรม

3.1 ประชาชนอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม แบบใบสั่งที่ไม่มีข้อความแจ้งสิทธิทำให้ประชาชนขาดความเข้าใจในการใช้สิทธิของตนเองอาจมีประชาชนที่จ่ายค่าปรับไปแล้วแต่มีสิทธิในการโต้แย้ง ซึ่งอาจนำไปสู่การเรียกร้องให้คืนค่าปรับ

3.2 ผลกระทบต่อระบบการบริหารค่าปรับและการออกใบสั่งหากเจ้าพนักงานจราจรยังคงออกใบสั่งที่อาจถูกเพิกถอนภายหลัง จะก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมาย หากศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามศาลปกครองกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจต้องคืนค่าปรับที่เก็บไปก่อนหน้านี้ ซึ่งจะเป็นภาระทางการเงินของหน่วยงาน

การศึกษานี้จึงมีความจำเป็นเพื่อวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวนภายหลังคำพิพากษาศาลปกครองกลาง และเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและสิทธิของประชาชน จากการศึกษาพบว่า พนักงานสอบสวนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังขาดทักษะด้านการใช้ดุลพินิจและไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและไม่เป็นธรรมในการพิจารณาคดี แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมควรประกอบด้วย การอบรมเพิ่มเติมในด้านกฎหมาย การใช้ดุลพินิจ และจริยธรรมวิชาชีพ เพื่อยกระดับความเชี่ยวชาญและเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับองค์กรบังคับใช้กฎหมาย และเป็นการช่วยลดข้อร้องเรียนของประชาชน (จริญ ภักดีธนากุล, 2564) และที่สำคัญแนวทางการออกกฎหมายจราจรและการกำหนดระเบียบปฏิบัติต้องตั้งอยู่บนหลักความเป็นธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการตัดสินใจของศาลปกครองกลางในคดีที่ 1855/2563 จึง

Citation : เชาวณี ขววิสิฐ, และ สันติ ผิวทองคำ. (2568). แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ตามคำพิพากษาศาล

ปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 57-72.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.26>

เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ผลักดันให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องทบทวนแนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูความเชื่อมั่นและการพัฒนาระบบยุติธรรมทางจราจรในประเทศไทยให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป (สำนักงานศาลปกครอง, 2563)

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสาระสำคัญของคำพิพากษาศาลปกครองกลางในคดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 เกี่ยวกับการเพิกถอนแบบใบสั่งและบัญชีอัตราค่าปรับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของคำพิพากษาต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ในการออกใบสั่งและกำหนดค่าปรับ
3. เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน เกี่ยวกับประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องการกำหนดแบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร พ.ศ. 2563 และเรื่อง การกำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด และภายหลังจากที่มีคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1. ความหมายและความสำคัญของหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม (Rule of Law) เป็นแนวคิดที่เน้นว่าการใช้อำนาจของรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและเป็นไปอย่างยุติธรรม โดยไม่มีบุคคลหรือองค์กรใดอยู่เหนือกฎหมาย (Dicey, 1885) แนวคิดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างเสถียรภาพทางการเมือง การคุ้มครองสิทธิของประชาชน และการพัฒนาสังคมที่เป็นธรรม (World Justice Project, 2023) หลักนิติธรรมทำให้เกิดความไว้วางใจในกระบวนการยุติธรรมและเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ

ทฤษฎีของหลักนิติธรรมในต่างประเทศ A.V. Dicey (1885) ได้เสนอหลักนิติธรรม 3 ประการ ได้แก่ (1) อำนาจของรัฐต้องถูกจำกัดโดยกฎหมาย (2) กฎหมายต้องมีผลบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค และ (3) สิทธิของประชาชนต้องได้รับการคุ้มครองผ่านกระบวนการยุติธรรมและระบบศาล นอกจากนี้ Lon L. Fuller (1964) ได้เสนอเงื่อนไข 8 ประการที่ทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพ เช่น กฎหมายต้องชัดเจน ไม่ขัดแย้งกัน และสามารถปฏิบัติได้จริง

หลักนิติธรรมในบริบทของไทยได้มีการกำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 3 ซึ่งระบุว่า “การใช้อำนาจรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) อย่างไรก็ตาม ปัญหาในการบังคับใช้หลักนิติธรรมในไทยยังคงมีอยู่ เช่น การใช้กฎหมายเพื่อประโยชน์ทางการเมือง และการเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการทำให้หลักนิติธรรมเป็นจริงในทางปฏิบัติ (Nititham, 2020)

2. สิทธิของประชาชน (Rights of the People)

สิทธิของประชาชน (Rights of the People) หมายถึง สิทธิและเสรีภาพที่บุคคลพึงได้รับโดยกำเนิด หรือสิทธิที่ได้รับการรับรองจากกฎหมายเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและเสมอภาค (United Nations, 1948) สิทธิเหล่านี้เป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีบทบาทสำคัญในการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและสังคม เช่น สิทธิในชีวิต เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และสิทธิในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย (Rawls, 1971)

Citation : Chawavisit, C., & Prewtongcam, S. (2025). Guidelines for Traffic Officers and Investigators According to the Central Administrative Court's Verdict, Red Case No. 1855/2563. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 57–72. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.26>

แนวคิดเรื่องสิทธิของประชาชนมีพัฒนาการมายาวนาน นักปรัชญาทางการเมือง เช่น จอห์น ล็อก (John Locke) เสนอแนวคิดเรื่อง Natural Rights หรือสิทธิตามธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน (Locke, 1689) ส่วน ฌอง-ฌาคส์ รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau) ได้พัฒนาแนวคิด Social Contract หรือสัญญาประชาคม ที่มองว่าสิทธิของประชาชนต้องได้รับการคุ้มครองโดยรัฐ และกฎหมาย (Rousseau, 1762) นอกจากนี้ อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) ยังเสนอว่า สิทธิของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถละเมิดได้ เนื่องจากทุกคนมีศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ (Kant, 1785)

สำหรับสิทธิของประชาชนในบริบทของประเทศไทยนั้น มีการรับรองผ่านรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยมาตรา 4 ระบุว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ย่อมได้รับความคุ้มครอง” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดเกี่ยวกับสิทธิของประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิทางการเมือง เสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิในการชุมนุมอย่างสันติ ซึ่งบางครั้งถูกจำกัดโดยกฎหมายพิเศษและนโยบายของรัฐ (Nititham, 2021) และแม้ว่าสิทธิของประชาชนจะได้รับการรับรองในกฎหมาย แต่ในหลายประเทศยังมีปัญหาด้านการละเมิดสิทธิ เช่น การใช้อำนาจรัฐเกินขอบเขต การคุกคามเสรีภาพของสื่อมวลชน และการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม (Amnesty International, 2022) ในประเทศไทย ปัญหาหลักคือการบังคับใช้กฎหมายที่เลือกปฏิบัติ และการใช้มาตรการด้านความมั่นคงเป็นข้ออ้างในการจำกัดสิทธิของประชาชน (Nititham, 2021)

3. ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (Transparency and Accountability)

ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึงการเปิดเผยข้อมูลและกระบวนการตัดสินใจขององค์กรหรือภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ (OECD, 2017) ขณะที่ ความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึงการที่ผู้มีอำนาจต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบและการตัดสินใจของตนเอง รวมถึงสามารถถูกตรวจสอบและให้เหตุผลต่อประชาชนได้ (Bovens, 2007) แนวคิดทั้งสองเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่ช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างรัฐและประชาชน รวมถึงลดปัญหาการทุจริต (World Bank, 2020)

นักวิชาการด้านธรรมาภิบาลเสนอว่า ความโปร่งใสช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยและลดการใช้อำนาจโดยมิชอบ (Koppell, 2005) Joseph Stiglitz (2002) เน้นว่าการเข้าถึงข้อมูลเป็นสิทธิของประชาชน และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบภาครัฐได้ ส่วน Mark Bovens (2007) เสนอว่าความรับผิดชอบมี 3 มิติ ได้แก่ (1) การให้ข้อมูล (informational accountability) (2) การอธิบายเหตุผล (explanatory accountability) และ (3) การรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการกระทำ (consequential accountability) ซึ่งทั้งหมดเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมอำนาจรัฐ

ความโปร่งใสและความรับผิดชอบในประเทศไทย ได้รับการรับรองใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 76 ซึ่งกำหนดให้รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายบนพื้นฐานของความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาการทุจริตและการขาดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ (Transparency International, 2023)

4. ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบยุติธรรม (Public Trust in the Justice System)

ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบยุติธรรม (Public Trust in the Justice System) หมายถึง ระดับที่ประชาชนรับรู้และยอมรับว่าระบบยุติธรรมมีความยุติธรรม โปร่งใส และมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย (Tyler, 2006) ความเชื่อมั่นนี้มีความสำคัญต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เพราะหากประชาชนเชื่อว่าระบบยุติธรรมมีความเป็นธรรม พวกเขาจะเคารพกฎหมายและใช้กระบวนการยุติธรรมในการแก้ไขข้อขัดแย้ง แทนที่จะใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย (Gibson & Caldeira, 2009)

นักวิชาการด้านนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ เช่น Tom R. Tyler (1990, 2006) ได้พัฒนา Procedural Justice Theory ซึ่งเสนอว่าความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบยุติธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลของคดีเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับกระบวนการที่ใช้ในการพิจารณาคดีด้วย ประชาชนจะมีความเชื่อมั่นสูงขึ้นหากพวกเขารับรู้ว่าการกระบวนการยุติธรรมมีความเป็นกลาง (neutrality), เคารพศักดิ์ศรีของผู้เกี่ยวข้อง (respect for dignity), และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม (voice and participation) นอกจากนี้ Gibson & Caldeira (2009) ยังเสนอว่า ความชอบธรรม (legitimacy) ของศาลเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม ซึ่งในบริบทของประเทศไทย ระบบยุติธรรมถูกกำหนดให้เป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 3 และมาตรา 188 ที่ระบุว่าศาลต้องมีอิสระในการพิจารณาคดี (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) อย่างไรก็ตาม การสำรวจความคิดเห็นของ Transparency International (2023) พบว่า ประชาชนไทยยังมีความกังวลเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ การแทรกแซงทางการเมือง และการทุจริตในระบบยุติธรรม ซึ่งส่งผลให้ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย เช่น การบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม (fair enforcement of law), ความโปร่งใสของกระบวนการพิจารณาคดี (judicial transparency), และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม (judicial and law enforcement conduct) (Sunshine & Tyler, 2003) หากประชาชนรับรู้ว่าการกฎหมายถูกบังคับใช้อย่างเลือกปฏิบัติ หรือมองว่าศาลไม่สามารถรักษาความเป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมือง ความเชื่อมั่นของพวกเขาก็จะลดลง (Hough et al., 2010) ซึ่งแนวทางในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบยุติธรรมจำเป็นต้องอาศัยมาตรการหลายด้าน ได้แก่ (1) การส่งเสริมความโปร่งใสในการดำเนินคดี เช่น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคำพิพากษา (judicial transparency initiatives), (2) การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีความเป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมือง, และ (3) การเสริมสร้างหลักนิติธรรมให้เข้มแข็ง (Tyler, 2006) ในประเทศไทย ควรมีการพัฒนากลไกตรวจสอบและถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ระบบยุติธรรมสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคม (Transparency International, 2023)

5. หลักปฏิบัติราชการทางปกครอง

ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐนั้นเพื่อให้บรรลุผลแก่ประโยชน์สาธารณะนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญได้แก่ 1) หลักความชอบด้วยกฎหมาย (Legality) การกระทำของเจ้าหน้าที่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย คือต้องมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและใช้อำนาจโดยชอบตามที่กฎหมายกำหนด 2) หลักความเสมอภาค (Equality) ต้องปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ เว้นแต่จะมีเหตุผลตามกฎหมายรองรับ 3) หลักความเป็นธรรม (Fairness) ต้องให้สิทธิแก่ผู้มีส่วนได้เสียในการแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งก่อนการมีคำสั่งหรือการตัดสินใจ 4) หลักความโปร่งใส (Transparency)

Citation : Chawavisit, C., & Prewtongcam, S. (2025). Guidelines for Traffic Officers and Investigators According to the Central Administrative Court's Verdict, Red Case No. 1855/2563. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 57-72.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.26>

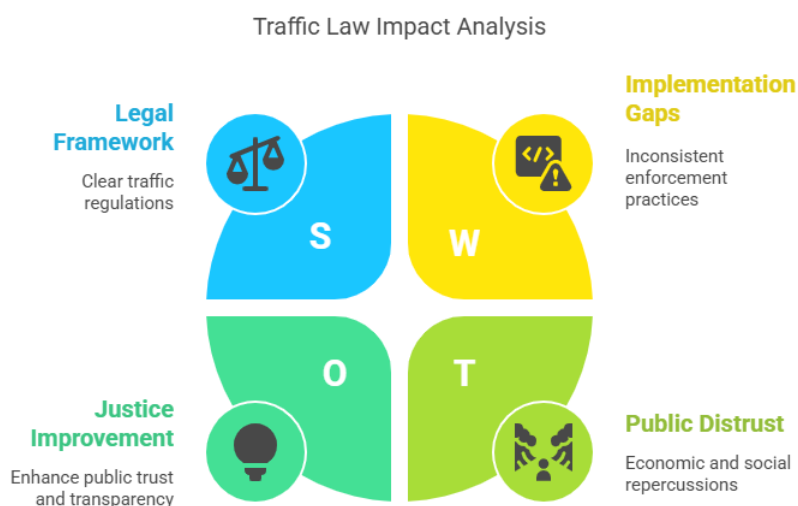
เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการให้ประชาชนเข้าถึงได้ รวมถึงเหตุผลในการตัดสินใจ 5)

หลักความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อการทำงานหรือละเว้นการกระทำของตน หากเกิดความเสียหายต้องชดเชยตามกฎหมาย 6) หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) มุ่งเน้นการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560)

และนอกจากนั้น หลักการปฏิบัติราชการทางปกครอง ตาม พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการออกคำสั่งทางปกครองตาม ซึ่งเป็นมาตรฐานกลางที่ใช้บังคับกับการออกคำสั่งทางปกครองตามกฎหมายเฉพาะทุกฉบับโดยสถานะความเป็น “กฎหมายกลาง” ของ พ.ร.บ.ฉบับดังกล่าวย่อมหมายความว่า ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการ ออกคำสั่งทางปกครองไว้อย่างไร เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะนั้น เว้นแต่ ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกคำสั่งทางปกครองไว้หรือกำหนดไว้แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวมีหลักประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เจ้าหน้าที่จะใช้หลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะฉบับนั้นไม่ได้ แต่จะต้องใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ บังคับ (สุริยา, อนุวัฒน์ 2562)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การศึกษานี้มุ่งเน้นวิเคราะห์ แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ภายหลังคำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 โดยใช้กรอบแนวคิดที่ครอบคลุม ด้านกฎหมาย การปฏิบัติงาน และผลกระทบต่อประชาชน

ภาพที่ 1 ภาพกรอบแนวคิด

Citation : เชาวณี ขววิสิฐ, และ สันติ ผิวทองคำ. (2568). แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ตามคำพิพากษาศาล

ปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 57-72.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.26>

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรย่อย	แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
กฎหมายและหลักเกณฑ์	- มาตรา 140, 141/1 ของ พ.ร.บ. จราจรทางบก - คำพิพากษาศาลปกครองกลาง	- หลักนิติธรรม - สิทธิของประชาชน
การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน	- แนวทางการออกใบสั่ง - การใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับ - ผลกระทบต่อขั้นตอนการสอบสวน	- การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ - หลักการบริหารงานยุติธรรม
ผลกระทบต่อประชาชน	- สิทธิในการโต้แย้งใบสั่ง - ผลกระทบทางการเงิน - ความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานรัฐ	- ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ - ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบยุติธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวรรณกรรมและเอกสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบังคับใช้กฎหมายจราจร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับบุคคล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ตีความกฎหมาย ได้แก่ ศาลและผู้พิพากษา กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ พนักงานสอบสวนและเจ้าพนักงานจราจร และกลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ประชาชนทั่วไป รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน เหนือในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในการปฏิบัติงานและประสบการณ์ในงานด้านจราจร โดยใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ศึกษาแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ก่อนและหลังคำพิพากษา เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 มีผลกระทบต่อแนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน จากการสัมภาษณ์บุคคล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ตีความกฎหมาย ได้แก่ ศาลและผู้พิพากษา กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ พนักงานสอบสวนและเจ้าพนักงานจราจร และกลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ประชาชนทั่วไป สามารถวิเคราะห์เป็น 3 ประเด็นหลักดังนี้ :

1. จากการศึกษา สาระสำคัญของคำพิพากษาศาลปกครองกลางในคดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 ที่วินิจฉัยว่า ประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องการกำหนดแบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2563 และเรื่อง การกำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นคำพิพากษาเกี่ยวกับ “แบบใบสั่งฉบับที่ 1 ตามคำสั่ง ตร.ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2563” “แบบใบสั่งฉบับที่ 2 ตามคำสั่ง ตร. ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2564” และ “บัญชีอัตราค่าปรับในคดีจราจรตามคำสั่ง ตร. ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2563” ที่ออกโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผบ.ตร.) และศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาเพิกถอนประกาศพิพาททั้งสองฉบับโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกประกาศ แต่ในระหว่างที่คดี

ยังไม่ถึงที่สุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เจ้าพนักงานจราจร และพนักงานสอบสวน จึงไม่พียงนำเอา “แบบใบสั่ง” และ “บัญชีอัตราค่าปรับ” ที่ไม่แน่ชัดว่าถึงที่สุดแล้วจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรืออาจถูกเพิกถอนโดยเด็ดขาดในขั้นที่สุด “มาบังคับใช้กับประชาชน” อีกต่อไป เพราะเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม และสิทธิของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญและ พ.ร.บ.จราจรทางบกฯ ให้การรับรองและคุ้มครอง ซึ่งต่อมาศาลปกครองสูงสุดแก้คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้เพิกถอนประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง กำหนดแบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2563 และประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง กำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และความผิดตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทางที่มีโทษปรับสถานเดียว พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2566 โดยให้มีผลนับแต่วันที่พ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษา

2. ผลกระทบต่อประชาชนและระบบยุติธรรมประชาชนที่ได้รับใบสั่ง อาจไม่ทราบถึงสิทธิในการโต้แย้ง ซึ่งอาจทำให้เสียเปรียบในการดำเนินคดีหากเมื่อมีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดยืนตามศาลปกครองกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจต้องคืนค่าปรับที่เก็บไปแล้ว นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวน ที่เกิดความไม่แน่ชัดในแนวทางปฏิบัติระหว่างรอคำวินิจฉัยจากศาลปกครองสูงสุด ซึ่งแม้ว่าคำพิพากษาของศาลปกครองยังไม่ถึงที่สุด และ “แบบใบสั่ง” และ “บัญชีอัตราค่าปรับ” ยังไม่ถูก “เพิกถอน” แต่ศาลปกครองกลางได้โปรดมีคำวินิจฉัยในเบื้องต้นแล้วว่า “แบบใบสั่ง” และ “บัญชีอัตราค่าปรับ” เป็นกฎที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับหากคดีไม่มีการอุทธรณ์ หรือหากคดีมีการอุทธรณ์และศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษายืนตามศาลปกครองกลาง ย่อมส่งผลให้ “แบบใบสั่ง” และ “บัญชีอัตราค่าปรับ” ถูกเพิกถอนโดยเด็ดขาดอยู่แล้ว

3. แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด และภายหลังจากที่มีคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด สำหรับเจ้าหน้าที่ทั้งเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ได้แก่ การใช้ใบสั่งที่เคยใช้ก่อนประกาศที่ถูกเพิกถอน หรือเพิ่มเติมข้อความเพื่อแจ้งสิทธิของผู้ถูกออกใบสั่งให้สามารถโต้แย้งข้อกล่าวหาได้ รวมถึงการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับแทนการใช้อัตราค่าปรับแบบคงที่ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายจราจรและหลักความเป็นธรรม และเพื่อไม่ให้ประชาชนเข้าใจผิดว่าไม่มีสิทธิอุทธรณ์บัญชีอัตราค่าปรับเป็นการกำหนดค่าปรับตายตัว ซึ่งขัดต่อหลักการใช้อดุลพินิจของพนักงานสอบสวน ในช่วงที่คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุดซึ่งทำให้เกิดความเคลือบคลุมในแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ระหว่างรอคำวินิจฉัยจากศาลปกครองสูงสุด ที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนและระบบยุติธรรมประชาชนที่ได้รับใบสั่ง ที่อาจไม่ทราบถึงสิทธิในการโต้แย้ง ซึ่งทำให้เสียเปรียบในการดำเนินคดีเมื่อมีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดยืนตามศาลปกครองกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจต้อง คืนค่าปรับที่เก็บไปแล้ว ซึ่งอาจกระทบต่อระบบการบริหารงบประมาณความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบยุติธรรมอาจลดลง หากไม่มีมาตรการแก้ไขที่เหมาะสม

บทสรุป

คำพิพากษาของศาลปกครองกลางในคดีนี้เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบังคับใช้กฎหมายจราจรในประเทศไทย โดยศาลชี้ให้เห็นถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของแบบใบสั่งและบัญชีอัตราค่าปรับที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด ซึ่งอาจละเมิดสิทธิของประชาชนและขัดต่อหลักการใช้อดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามหลักนิติธรรมและเป็นธรรมต่อประชาชน แนวทาง

Citation : เขาวณิ ขววิสิฐ, และ สันติ ผิวทองคำ. (2568). แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ตามคำพิพากษาศาล

ปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 57–72.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.26>

ปฏิบัติที่ควรดำเนินการในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด ได้แก่ การปรับปรุงแบบไปสั่งให้ระบุถึงสิทธิของผู้ขับขี่ในการโต้แย้งข้อกล่าวหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวนในการกำหนดค่าปรับแทนการใช้อัตราค่าปรับแบบตายตัว การติดตามคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด และเตรียมการปรับเปลี่ยนกระบวนการออกใบสั่งและกำหนดค่าปรับให้สอดคล้องกับกฎหมาย

กรณีนี้เป็นตัวอย่างของการตรวจสอบและควบคุมอำนาจรัฐผ่านกระบวนการศาลปกครอง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน และทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความเป็นธรรมมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการสัมภาษณ์เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน และผู้พิพากษา จำนวน 20 ท่าน ที่ปฏิบัติงานด้านกฎหมายของเจ้าหน้าที่และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนจำนวน 10 คน ทำให้ทราบถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากคำพิพากษาศาลปกครอง ดังนี้

1. คำพิพากษาศาลปกครองกลางในคดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563 ที่วินิจฉัยว่า ประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องการกำหนดแบบไปสั่งเจ้าพนักงานจราจร พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2563 และเรื่อง การกำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นคำพิพากษาเกี่ยวกับ “แบบไปสั่งฉบับที่ 1 ตามคำสั่ง ตร.ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2563” “แบบไปสั่งฉบับที่ 2 ตามคำสั่ง ตร. ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2564” และ “บัญชีอัตราค่าปรับในคดีจราจรตามคำสั่ง ตร. ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2563” ที่ออกโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผบ.ตร.) และศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาเพิกถอนประกาศพิพาททั้งสองฉบับโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกประกาศ ต่อมาคดีดังกล่าวได้ถึงที่สุดแล้วโดยศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.50/2568 ซึ่งศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้น โดยมีคำสั่งให้เพิกถอนแบบไปสั่งและบัญชีอัตราค่าปรับ ที่ออกโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากไม่ชอบด้วยกฎหมาย

โดยให้มีผลนับแต่วันที่พ้นกำหนด 180 วัน ซึ่งปัญหาด้านกฎหมายและกระบวนการบังคับใช้ ผลจากการศึกษาพบว่า แม้ในห้วงเวลาที่คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นจะยังไม่ถึงที่สุด และ “แบบใบสั่ง” และ “บัญชีอัตราค่าปรับ” ยังไม่ถูก “เพิกถอน” แต่ศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำวินิจฉัยในเบื้องต้นแล้วว่า “แบบใบสั่ง” และ “บัญชีอัตราค่าปรับ” เป็นกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับหากคดีไม่มีการอุทธรณ์ หรือหากคดีมีการอุทธรณ์และศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้น ย่อมส่งผลให้ “แบบใบสั่ง” และ “บัญชีอัตราค่าปรับ” ถูกเพิกถอนโดยเด็ดขาด ซึ่งคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นได้นั้นยิ่งยวดถึงความสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม และการคุ้มครองสิทธิของประชาชน โดยระบุว่าแบบใบสั่งเดิมไม่มีการแจ้งสิทธิของผู้ขับขี่ในการโต้แย้งข้อกล่าวหา ซึ่งขัดต่อมาตรา 141/1 ของพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 นอกจากนี้ การกำหนดบัญชีอัตราค่าปรับแบบตายตัว ทำให้เจ้าหน้าที่ขาดอำนาจในการใช้ดุลพินิจตามพฤติการณ์ของแต่ละกรณี ซึ่งขัดต่อหลักนิติธรรม และปรากฏชัดเมื่อศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

2. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวนคำพิพากษาของศาลได้ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการออกใบสั่งและการกำหนดค่าปรับ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าพนักงานจราจรไม่แน่ใจว่าใบสั่งรูปแบบใดที่สามารถนำมาใช้ได้ในปัจจุบัน พนักงานสอบสวนขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับ หลังจากที่บัญชีอัตราค่าปรับเดิมถูกเพิกถอนระบบการสอบสวนข้อโต้แย้งใบสั่งต้องได้รับการปรับปรุงให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เจ้าพนักงานจราจร และพนักงานสอบสวน จึงไม่ควรนำ “แบบใบสั่ง” และ “บัญชีอัตราค่าปรับ” ที่ไม่แน่ชัดว่าถึงที่สุดแล้วจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรืออาจถูกเพิกถอนโดยเด็ดขาดในชั้นที่สุด “มาบังคับใช้กับประชาชน” อีกต่อไปเพราะเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม และสิทธิของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญและ พ.ร.บ.จราจรทางบกฯ ให้การรับรองและคุ้มครอง ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษา (วันที่ 27 กันยายน 2566 เป็นต้นไป)

3. ผลกระทบต่อประชาชนและระบบยุติธรรม ผลการวิจัยพบว่าการใช้แบบใบสั่งที่ไม่มีการแจ้งสิทธิของผู้ถูกออกใบสั่งส่งผลให้ประชาชนขาดความเข้าใจในการใช้สิทธิของตนเอง อาจนำไปสู่การจ่ายค่าปรับโดยไม่ทราบว่าตนเองสามารถโต้แย้งได้ นอกจากนี้ เมื่อศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจต้องคืนค่าปรับที่ได้เก็บไปแล้ว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานด้านการจราจรและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบยุติธรรม แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายจราจรเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

แนวคิดใหม่ (New Concepts) จากผลการวิจัย

1. แนวคิด “ใบสั่งเชิงสิทธิ” (Rights-Oriented Traffic Ticketing) จากคำพิพากษาที่ระบุว่าแบบใบสั่งที่ให้อยู่ไม่แจ้งสิทธิของผู้ขับขี่ ทำให้ประชาชนเข้าใจผิดว่าไม่มีสิทธิอุทธรณ์ เกิดแนวคิดใหม่ที่ว่า แบบใบสั่งควรเป็นเครื่องมือให้ความรู้สิทธิ ไม่ใช่เพียงการแจ้งโทษ ดังนั้นควรมีการปรับปรุงใบสั่งให้เป็น “เอกสารกึ่งสิทธิมนุษยชน” ที่แสดงสิทธิในการโต้แย้ง การขอสอบสวน และช่องทางอุทธรณ์อย่างชัดเจน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมจราจรอย่างแท้จริง

2. แนวคิด “ดุลพินิจบนฐานความเป็นธรรม” (Discretion-Based Justice Model) การกำหนดค่าปรับแบบตายตัวถือเป็นการจำกัดดุลพินิจของพนักงานสอบสวน ซึ่งขัดต่อหลักนิติธรรม แนวคิดใหม่นี้เสนอ

Citation : เขาวดี ขววิสิฐ, และ สันติ ผิวทองคำ. (2568). แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ตามคำพิพากษาศาล

ปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 57–72.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.26>

ให้ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ต้องตั้งอยู่บนกรอบของ “ความเป็นธรรม” ไม่ใช่ความสะดวก ต้องมีแนวทางการวิเคราะห์พฤติการณ์ การพิจารณาเจตนา และผลกระทบของการกระทำ เพื่อให้ค่าปรับมีความเหมาะสมและยืดหยุ่นต่อกรณีต่าง ๆ มากขึ้น

3. แนวคิด “กระบวนการยุติธรรมเชิงรับรู้” (Perceived Justice Process) ผลการศึกษาชี้ว่า ประชาชนจำนวนมากไม่เข้าใจสิทธิของตนเองในการโต้แย้งเมื่อได้รับใบสั่ง แนวคิดใหม่นี้เน้นว่า ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นจริงได้ก็ต่อเมื่อประชาชน “รับรู้และเข้าถึง” สิทธิของตน หน่วยงานรัฐต้องออกแบบระบบสื่อสารกฎหมายอย่างเข้าใจง่าย มีช่องทางโต้แย้งที่เข้าถึงได้ และลดความซับซ้อนของกระบวนการ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

4. แนวคิด “ระบบการสอบสวนแบบตอบสนอง” (Responsive Investigation System) เมื่อประชาชนเริ่มร้องเรียนหรือโต้แย้งมากขึ้น พนักงานสอบสวนอาจเผชิญภาระที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แนวคิดนี้เสนอว่า การสอบสวนต้องเปลี่ยนจาก “ระบบควบคุมแบบปิด” เป็น “ระบบตอบสนองแบบเปิด” ที่สามารถรับมือกับข้อร้องเรียนได้อย่างเป็นระบบ มีการจัดอบรมเสริมทักษะ และใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการคำร้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. แนวคิด “นิติธรรมเชิงนโยบาย” (Policy-Based Rule of Law) คำพิพากษาคดีใบสั่งจราจร สะท้อนให้เห็นว่า นิติธรรมไม่ควรอยู่แค่ในกฎหมายเท่านั้น แต่ต้องปรากฏใน นโยบายการปฏิบัติและเครื่องมือที่รัฐใช้ เช่น ใบสั่งและบัญชีค่าปรับ แนวคิดนี้เสนอให้รัฐมีหน้าที่ “ตีความนิติธรรมให้เป็นรูปธรรม” โดยการออกแบบเครื่องมือทางกฎหมายให้สอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนและหลักการยุติธรรมในทุกระดับ ตั้งแต่เอกสารทางราชการไปจนถึงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ภาคสนาม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendations)

- ควรปรับปรุงแบบใบสั่งจราจรให้สอดคล้องกับหลักสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยต้องมีการแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งข้อกล่าวหาอย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิทางกฎหมายได้โดยไม่เสียเปรียบ และป้องกันการละเมิดสิทธิ (สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563)
- เสนอให้มีการยกเลิกการใช้บัญชีอัตราค่าปรับแบบตายตัว และกำหนดแนวทางการใช้ดุลพินิจที่โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการนิติธรรมและคำพิพากษาของศาลปกครอง
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรกำหนดนโยบายระดับชาติในการส่งเสริม “นิติธรรมเชิงปฏิบัติ” (Practical Rule of Law) โดยเน้นการออกแบบเครื่องมือและกระบวนการที่ไม่ละเมิดสิทธิ และเอื้อต่อความยุติธรรมในทางปฏิบัติจริง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (Practical Recommendations)

- ควรจัดอบรมเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวนทั่วประเทศ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชน การใช้ดุลพินิจ และการสื่อสารสิทธิกับประชาชนอย่างถูกต้อง
- พัฒนาแนวทางปฏิบัติมาตรฐาน (Standard Operating Procedures) ในการออกใบสั่ง การกำหนดค่าปรับ และการรับคำร้องโต้แย้งจากประชาชน เพื่อสร้างความชัดเจนและลดข้อโต้แย้งจากทั้งสองฝ่าย
- นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนระบบการโต้แย้งใบสั่งและสอบสวนออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้สะดวก รวดเร็ว และลดภาระงานของเจ้าหน้าที่

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (Suggestions for Future Research)

- ควรศึกษา มุมมองของประชาชนในวงกว้าง ต่อระบบใบสั่งและการโต้แย้งใบสั่งจราจร เพื่อวิเคราะห์ปัญหาด้านการรับรู้สิทธิ และความเชื่อมั่นต่อระบบยุติธรรม
- ควรวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศที่มีระบบจราจรโปร่งใสและเป็นธรรม เช่น ญี่ปุ่น เยอรมนี หรือสวีเดน เพื่อหาต้นแบบการปฏิบัติที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทไทย
- ควรศึกษาผลกระทบด้านงบประมาณรัฐ ในกรณีที่ต้องคืนค่าปรับ หลังจากมีคำพิพากษาถึงที่สุด รวมถึงกลไกการเยียวยาและชดเชยที่มีความเหมาะสมต่อทั้งประชาชนและภาครัฐ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมขนส่งทางบก. (2563). แนวทางการงดรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถที่ไม่ได้ชำระค่าปรับจราจร. คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563.
- จรัญ รักดีธนากุล. (2564). *กระบวนการยุติธรรมไทยภายใต้หลักนิติธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ประทีป ทับอรรถานนท์, และ จิตาภา พรยิ่ง. (2561). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับโทษปรับที่แจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ตอบรับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522. *วารสารการเมืองการบริหาร และกฎหมาย*, 11(22), 1-24.
- พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542.
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539.

Citation : เขาวิน ขววิสิฐ, และ สันติ ผิวทองคำ. (2568). แนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน ตามคำพิพากษาศาล

ปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(3), 57-72.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.26>

- รภิญญา ดิษฐเอม. (2565). แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันในสถานที่เกิดเหตุคดีจราจรระหว่างพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่กู้ภัย ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 18(1), 71-75.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 3 วรรคสอง และมาตรา 26 วรรคสอง ศาลปกครอง. (2563). *คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 1855/2563*.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). *คู่มือการพัฒนากฎหมายภาครัฐ: หลักปฏิบัติราชการทางปกครอง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). *หลักนิติธรรมกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). *รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กสม.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2563). *คำสั่งเกี่ยวกับแบบใบสั่งและบัญชีอัตราค่าปรับ.หนังสือการสอบสวนคดีจราจร (ฉบับสมบูรณ์)*.
- สำนักงานศาลปกครอง. (2563). *แนวทางปฏิบัติหลังคำพิพากษาศาลปกครองกลางในคดีใบสั่งจราจร*. เอกสารเผยแพร่ภายใน.
- สุรียา ปานแย้ม และ อนุวัฒน์. 2562) *คู่มือสอบกฎหมายปกครอง*, (13), 39.
- แหล่งข้อมูลออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เว็บไซต์ศาลปกครอง และเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.
- อติภา เนาวกิตตินาถ. (2564). ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 7(1), 668-678.
- Amnesty International. (2022). Annual report on human rights. Retrieved from <https://www.amnesty.org>
- Bovens, M. (2007). Analysing and assessing accountability: A conceptual framework. *European Law Journal*, 13(4), 447-468.
- Dicey, A. V. (1885). Introduction to the study of the law of the constitution. Macmillan.
- Fuller, L. L. (1964). The morality of law. Yale University Press.
- Gibson, J. L., & Caldeira, G. A. (2009). Citizens, courts, and confirmations: Positivity theory and the judgments of the American people. Princeton University Press.
- Hough, M., Jackson, J., & Bradford, B. (2010). Legitimacy, trust, and compliance: An empirical test of procedural justice theory in policing. *European Journal of Criminology*, 7(4), 303-324.
- Kant, I. (1785). Groundwork of the metaphysics of morals. Harper & Row.
- Koppell, J. G. S. (2005). Pathologies of accountability: ICANN and the challenge of “multiple accountabilities disorder.” *Public Administration Review*, 65(1), 94-108.
- Locke, J. (1689). Two treatises of government. Cambridge University Press.

- Nititham, P. (2020). The rule of law in Thailand: Challenges and reform. *Asian Journal of Comparative Law*, 15(1), 45-67.
- Nititham, P. (2021). Human rights and rule of law in Thailand: Challenges and reform. *Asian Journal of Comparative Law*, 16(2), 87-102.
- Office of the Council of State. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2017). OECD guidelines on corporate governance of state-owned enterprises. OECD Publishing.
- Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rawls, J. (1971). *A theory of justice*. Harvard University Press.
- Rousseau, J. J. (1762). *The social contract*. Penguin Books.
- Sunshine, J., & Tyler, T. R. (2003). The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. *Law & Society Review*, 37(3), 513-548.
- Tamanaha, B. Z. (2004). *On the rule of law: History, politics, theory*. Cambridge University Press.
- Transparency International. (2023). *Global corruption report: Justice and the rule of law*. Retrieved from <https://www.transparency.org>
- Tyler, T. R. (1990). *Why people obey the law*. Princeton University Press.
- Tyler, T. R. (2006). *Psychology and the design of legal institutions*. National Research Council.
- United Nations. (1948). *Universal declaration of human rights (UDHR)*. Retrieved from <https://www.un.org>
- World Justice Project. (2023). *Rule of law index 2023*. Retrieved from <https://worldjusticeproject.org>

การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย A Comparative ana Lysis of the Spatial Metaphors of the Word “Heart” in Chinese and Thai

ภาณุเดช จริยฐิตินันท์^{1*}

Phanudet Jariyathitinant^{1*}

¹สาขาวิชาภาษาศาสตร์และนิรุกติศาสตร์จีน คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฮยหลงเจียง สาธารณรัฐประชาชนจีน
Chinese Linguistics and Philology, Literature College, Heilongjiang University, P.R. China, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : kuwenwong@gmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.27

Received : April 9, 2025; Revised : May 18, 2025; Accepted : May 19, 2025

บทคัดย่อ Abstract

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งวิเคราะห์และเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของคำว่า “心 [ซิน] ใจ” ในภาษาจีน และ “ใจ” ในภาษาไทย ภายใต้กรอบแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน โดยอาศัยคลังข้อมูลภาษาจีนและภาษาไทยเป็นแหล่งข้อมูลหลักในการรวบรวมตัวอย่างผ่านคำค้น “心 [ซิน] ใจ” และ “ใจ” จากนั้นจึงวิเคราะห์ตามแนวคิดพื้นที่สามมิติ ได้แก่ มิติของเส้น (หนึ่งมิติ) พื้นผิว (สองมิติ) และภาชนะ (สามมิติ) ผลการศึกษาพบว่าทั้งสองภาษามีลักษณะร่วมกันในการใช้อุปลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่ออธิบายมโนทัศน์ “ใจ” อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ยังปรากฏความแตกต่างบางประการ โดยเฉพาะในมิติหนึ่งมิติซึ่งพบเฉพาะในภาษาจีน ขณะที่มิติที่สองและสาม แม้จะมีแนวโน้มในการเปรียบ “ใจ” เป็นพื้นที่ในลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่กลับใช้คำและความหมายที่มีทั้งความใกล้เคียงและแตกต่างกัน อันสะท้อนให้เห็นถึงกลไกการรับรู้ร่วมของมนุษย์ในการจัดระเบียบความเข้าใจต่อสิ่งนามธรรมผ่านมโนทัศน์เชิงพื้นที่ ตลอดจนแสดงอิทธิพลของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่หล่อหลอมมโนทัศน์เฉพาะในแต่ละภาษา ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ปริชาน การเรียนการสอนภาษาจีนและภาษาไทย ตลอดจนการแปลระหว่างสองภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : ภาษาศาสตร์ปริชาน, อุปลักษณ์มโนทัศน์, มโนทัศน์ “ใจเป็นพื้นที่”, ภาษาจีนและภาษาไทย, การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ

Abstract

This study aims to analyze and compare the spatial metaphors of the word “心 [xīn]” in Chinese and “ใจ [jai]” in Thai within the framework of Conceptual Metaphor Theory proposed by Lakoff and Johnson. The research draws on Chinese and Thai language corpora, using the keywords “心 [xīn]” and “ใจ [jai]” to collect data samples. The analysis is based on a three-dimensional spatial metaphor model: line (one-dimensional), surface (two-dimensional), and container (three-dimensional). The findings reveal that both languages share common characteristics in employing spatial metaphors to conceptualize the notion of “mind/heart.” However, some differences are also observed—particularly the one-

Citation : Jariyathitinant, P. (2025). A Comparative ana Lysis of the Spatial Metaphors of the Word “Heart” in Chinese and

Thai. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 73–88. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.27>

dimensional metaphor, which appears exclusively in Chinese. While the two- and three-dimensional metaphors tend to exhibit similar spatial conceptualizations in both languages, variations in lexical choices and semantic interpretations remain evident. These findings reflect a shared cognitive mechanism through which humans structure abstract understanding via spatial metaphors, while also highlighting the influence of sociocultural contexts in shaping language-specific conceptualizations. This study contributes to the fields of cognitive linguistics, Chinese and Thai language education, and translation between the two languages.

Keywords : Cognitive Linguistics, Conceptual Metaphor, "THE HEART IS SPACE", Chinese and Thai, Contrastive Study

บทนำ (Introduction)

อุปลักษณ์เป็นกลไกทางปริชาณที่สำคัญซึ่งมนุษย์ใช้ในการทำความเข้าใจแนวคิดนามธรรมผ่านการเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมและคุ้นเคย ทฤษฎีอุปลักษณ์มโนทัศน์ นำเสนอโดยเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 2016) อธิบายว่า อุปลักษณ์ไม่ใช่เพียงเครื่องมือทางภาษา แต่เป็นโครงสร้างทางความคิดที่ทำหน้าที่ถ่ายโอนมโนทัศน์จากวงความหมายหนึ่ง (วงความหมายต้นทาง) ไปสู่อีกวงความหมายหนึ่ง (วงความหมายปลายทาง) ผ่านกระบวนการเชิงเปรียบเทียบ งานวิจัยจำนวนมากชี้ว่า ระบบความคิดของมนุษย์มีพื้นฐานอยู่บนอุปลักษณ์ และอุปลักษณ์ยังปรากฏในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องโดยที่ผู้ใช้ภาษาอาจไม่รู้ตัว (คยอง อิน ปาร์ค, 2558; ชัซวดี ศรลัมพ์, 2548; Shu, 2000) ในทำนองเดียวกัน Chen (2005) และ Li (2008) อธิบายว่า อุปลักษณ์ทำหน้าที่ถ่ายโอนการรับรู้จากหมวดความหมายต้นทางที่เป็นรูปธรรมไปยังหมวดความหมายปลายทางที่เป็นนามธรรม ขณะที่ Wu (2011) ชี้ให้เห็นว่า อุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงการขยายความหมายจากหมวดหนึ่งไปสู่อีกหมวดหนึ่งแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างหมวดมโนทัศน์ต่าง ๆ อันสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดที่ซับซ้อนของมนุษย์ Fan et al. (2008) ยังเน้นว่า อุปลักษณ์เป็นหนึ่งในวิธีการสำคัญในการขยายความหมายของคำในภาษา ซึ่งส่งเสริมการเกิดความหมายพหุและทำให้ภาษามีความหลากหลายในเชิงมโนทัศน์

ในกรณีของคำว่า “心 [ซิน] ใจ” ในภาษาจีน และ “ใจ” ในภาษาไทย ซึ่งเดิมมีความหมายในระดับสรีรวิทยาว่าเป็นอวัยวะที่ควบคุมระบบไหลเวียนโลหิต ทั้งสองคำได้ถูกขยายขอบเขตความหมายให้ครอบคลุมเรื่องอารมณ์ ความคิด และเจตคติของมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการอุปลักษณ์ งานวิจัยจำนวนมากได้ศึกษาการใช้และโครงสร้างของอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับคำดังกล่าวในระดับมโนทัศน์ (Dai & Yu, 2019; Fan et al., 2008; Wang, 2001) รวมถึงการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบข้ามภาษาและวัฒนธรรม (คยอง อิน ปาร์ค, 2558; ซือฉี เหยา, 2564; เหยา ซือฉี, 2563; Lu, 2018; Yao, 2020) อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่เปรียบเทียบอย่างเป็นระบบระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย โดยเฉพาะในบริบทของการจัดโครงสร้างความหมายผ่านกรอบเชิงพื้นที่ ยังคงมีอยู่อย่างจำกัด บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบอุปลักษณ์มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “心 [ซิน] ใจ” และ “ใจ” โดยใช้กรอบแนวคิดของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน ผนวกกับแนวคิดมโนทัศน์เชิงพื้นที่สามมิติ ได้แก่ หนึ่งมิติ (เส้นตรง), สองมิติ (พื้นผิวราบ) และสามมิติ (ภาชนะ) เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างในการรับรู้ความหมายของคำดังกล่าวในแต่ละภาษา ซึ่งสะท้อนรูปแบบการคิดของผู้ใช้ภาษาจีนและไทยในบริบททางวัฒนธรรมเฉพาะตน

Citation : ภาณุเดช จริยธิตินันท์. (2568). การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย. วารสารราช

ภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 73–88. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.27>

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทยจากตัวอย่างที่พบในคลังข้อมูลของทั้งสองภาษา โดยจำแนกการวิเคราะห์ลักษณะของมโนทัศน์เชิงพื้นที่ออกเป็นสามมิติ

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาการใช้อุปลักษณ์เชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับ “ใจ” โดยสามารถจำแนกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การวิจัยอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของ “ใจ” เฉพาะในภาษาจีน และ 2) การวิจัยอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของ “ใจ” ในภาษาจีนเปรียบเทียบกับภาษาอื่น

งานวิจัยทั้งหมดนี้ใช้ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 2016) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิเคราะห์ โดยเฉพาะในการศึกษาการใช้อุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีน ซึ่งมุ่งเน้นการเปรียบเทียบแนวคิดนามธรรมของ “ใจ” กับลักษณะเชิงพื้นที่ที่เป็นรูปธรรม โดยให้น้ำหนักกับการมอง “ใจ” เป็นพื้นที่สามมิติ (Dai & Yu, 2019; Wang, 2001) นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ขยายการวิเคราะห์ไปสู่การเปรียบเทียบกับภาษาอื่น เช่น ภาษารัสเซียและภาษาไทย (เหยา ซือฉี, 2563; Lu, 2018) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แม้ภาษาจีน ภาษารัสเซีย และภาษาไทย จะอยู่ในตระกูลภาษาที่แตกต่างกัน (ภาษาจีนและอยู่ในตระกูลภาษากลุ่มจีน-ทิเบต ภาษารัสเซียอยู่ในตระกูลภาษากลุ่มอินโด-ยูโรเปียนส่วนภาษาไทยอยู่ในตระกูลภาษากะได (Changmai et al., 2023; Lu, 2018) แต่ทั้งสามภาษาต่างมีการใช้อุปลักษณ์ที่เปรียบ “ใจ” กับพื้นที่ในลักษณะคล้ายคลึงกัน

งานวิจัยฉบับนี้ดำเนินการศึกษาบนพื้นฐานของงานวิจัยก่อนหน้า โดยอาศัยทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทย พร้อมทั้งใช้แนวทางการวิเคราะห์พื้นที่สามมิติตามแนวทางการวิจัยที่เคยมีการศึกษาไว้ (Dai & Yu, 2019; Lu, 2018; Wang, 2001) รวมทั้งยังได้รวบรวมงานวิจัยที่มีข้อมูลสัมพันธ์กับพื้นที่สามมิติจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ (คยอง อิน ปาร์ค, 2558; ซือฉี เหยา, 2564; Yao, 2020) นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างสองภาษาดังกล่าวอย่างเป็นระบบและครบถ้วนยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของคำว่า “ใจ” รวมทั้งงานวิจัยที่มีข้อมูลเกี่ยวเนื่องกับหัวข้องานวิจัยทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย
2. การสำรวจข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การบัญญัติความหมายของคำศัพท์และหลักเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีน

2.1 ข้อมูลภาษาจีนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ถูกรวบรวมจากคลังข้อมูลภาษาจีนสมัยใหม่ของมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง (BLCU Chinese Corpus: BCC) ผ่านการสืบค้นทางเว็บไซต์ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 โดยใช้คำว่า “心 [ซิน] ใจ” เป็นคำสำคัญในการสืบค้น เพื่อให้ได้ตัวอย่างจากหลากหลายแหล่งที่มาของข้อมูล จึงไม่จำกัดประเภทแหล่งที่มาของประโยคในการสืบค้น ทั้งนี้ได้ประมวลผลประโยคจำนวนทั้งสิ้น 5,000 ประโยค ก่อนทำการคัดเลือกเฉพาะประโยคที่สะท้อนอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านพื้นที่ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในงานวิจัยต่อไป

2.2 ข้อมูลภาษาไทยที่ใช้ในการวิจัยนี้ถูกรวบรวมจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Thai National Corpus: TNC) โดยสืบค้นผ่านเว็บไซต์เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2568 โดยใช้คำว่า “ใจ” เป็นคำค้นหลัก ประมวลผลได้จำนวน 5,000 ประโยค ก่อนคัดกรองประโยคที่ซ้ำซ้อนหรือไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกไป โดยคัดเลือกเฉพาะประโยคที่สะท้อนอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ด้านพื้นที่ในภาษาไทยมาทำการวิเคราะห์

2.3 การบัญญัติความหมายของคำศัพท์และหลักเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีน

การบัญญัติความหมายของคำศัพท์ทั้งความหมายตามรูปคำศัพท์และความหมายตามพจนานุกรมในงานวิจัยฉบับนี้ใช้พจนานุกรมทั้งสิ้น 4 เล่ม รวมทั้งเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนด้วยอักษรวิธีไทย 1 เล่ม ดังนี้

2.3.1 ภาษาไทย ใช้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ม.ป.ป.) เป็นตัวกำหนดความหมายของคำ

2.3.2 ภาษาจีน ใช้พจนานุกรมจีน-ไทยฉบับใหม่ ฉบับพิมพ์หนังสือด้วยอ (เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ, 2546), พจนานุกรมไทย-จีน ฉบับสมบูรณ์ทันสมัย (ชีว ชิววัน, 2563) และพจนานุกรมสำนวนจีน ฉบับสมบูรณ์ พิมพ์ครั้งที่ 3 (Mei, 2017) เป็นตัวกำหนดความหมายของคำ

2.3.3 หลักเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีน ใช้เกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย (สำนักนายกรัฐมนตรีย, 2543) เป็นหลักในการถ่ายทอดเสียงคำศัพท์ภาษาจีนที่ปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้

3. การคัดเลือกข้อมูล

3.1 คัดเลือกข้อมูลเฉพาะคำว่า “心 [ซิน] ใจ” ในภาษาจีน และ คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย จากประโยคตัวอย่างจำนวน 5,000 ประโยคต่อภาษา โดยมุ่งเน้นการใช้ในลักษณะของอุปลักษณะเท่านั้น ทั้งนี้ งานวิจัยนี้จะไม่ศึกษาตัวอย่างที่แสดงความหมายเชิงประจักษ์ของคำว่า “ใจ” และคำว่า “心 [ซิน] ใจ” เช่น คำว่า “心脏 [ซินจั้ง] หัวใจ” และ “心跳 [ซินเทียว] หัวใจเต้นแรง” ในภาษาจีน หรือคำว่า “หัวใจ” และ “ใจเต้น” ในภาษาไทย

3.2 คัดเลือกเฉพาะตัวอย่างประโยคที่มีคำว่า “心 [ซิน] ใจ” ในภาษาจีน และคำว่า “ใจ” ในภาษาไทย โดยปรากฏร่วมกับคำที่มีคุณสมบัติทางความหมายเกี่ยวกับพื้นที่เท่านั้น โดยในภาษาจีนยกตัวอย่างคำว่า “内心 [เนย์ซิน] ภายในจิตใจ; ในหัวใจ”, “心外 [ซินไ่ว] นอกใจ หรือ ภายนอกของหัวใจ” ให้ความหมายเชิงไม่ให้ความสำคัญหรืออยู่นอกสายตา” เป็นต้น และในภาษาไทยยกตัวอย่างคำว่า “ในใจ” “นอกใจ” เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการคัดเลือกประโยคตัวอย่างจากทั้งภาษาจีนและภาษาไทยแล้ว จึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ความหมายเชิงเปรียบเทียบของคำว่า “心 [ซิน] ใจ” ในภาษาจีน และคำว่า “ใจ” ในภาษาไทย ในบริบทของการใช้อุปลักษณะซึ่งสะท้อนมนทัศน์เชิงพื้นที่ โดยการวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงพื้นที่นี้แบ่งออกเป็นสามมิติ โดยใช้แนวคิดอุปลักษณะเชิงมนทัศน์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละภาษา จากนั้นจึงดำเนินการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของอุปลักษณะเชิงพื้นที่ในภาษาจีนและภาษาไทย

5. การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

Citation : ภาณุเดช จริยธิตินันท์. (2568). การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงพื้นที่ของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย. วารสารราช

ภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 73–88. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.27>

เมื่อได้ดำเนินการเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างสองภาษาจนสามารถระบุลักษณะร่วมและความแตกต่างที่สะท้อนบริบทเฉพาะของแต่ละภาษาแล้ว จึงนำผลการศึกษาดังกล่าวไปวิเคราะห์เทียบเคียงถึงความสัมพันธ์กับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเชื่อมโยงเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบ ก่อนเสนอแนวทางการศึกษาต่อยอดที่สามารถขยายขอบเขตความรู้จากผลการวิจัยในครั้งนี้ต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

อุปถัมภ์มนต์ “ใจเป็นพื้นที่” สะท้อนการรับรู้ร่วมกันของผู้ใช้ภาษาจีนและภาษาไทยในการจัดระเบียบองค์ความรู้เกี่ยวกับ “ใจ” ผ่านมโนทัศน์เชิงพื้นที่ โดยต่างมองว่า “ใจ” มิใช่เพียงสิ่งที่เป็นนามธรรม หากแต่สามารถเปรียบได้กับพื้นที่ที่มีตำแหน่ง ขอบเขต หรือคุณลักษณะทางกายภาพ เช่น ความยาว ความเล็ก ความหนา ความสูง หรือเป็นภาชนะรองรับความรู้สึกและความคิด ซึ่งแสดงออกผ่านโครงสร้างอุปถัมภ์ในลักษณะหนึ่งมิติ สองมิติ และสามมิติ แม้ว่าทั้งสองภาษาจะมีแนวโน้มการใช้มโนทัศน์พื้นที่ในทิศทางที่คล้ายคลึงกัน แต่อุปถัมภ์บางประการยังสะท้อนความแตกต่างเชิงความหมายที่น่าสนใจ งานวิจัยนี้จึงแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสามส่วนตามลักษณะมิติของพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. อุปถัมภ์เชิงพื้นที่ในลักษณะหนึ่งมิติ

“心 [ซิน] ใจ” ในภาษาจีนสามารถถูกมองในลักษณะของพื้นที่หนึ่งมิติ ซึ่งมีลักษณะคล้ายเส้นตรง และมีคุณสมบัติเชิงมิติ เช่น ความยาว ความสั้น หรือความหนาบาง (Dai & Yu, 2019; Wang, 2001) อุปถัมภ์ในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่า “ใจ” ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของเส้นตรงที่สื่อถึงความต่อเนื่องและการเอาใจใส่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 “心 [ซิน] ใจ” ในภาษาจีนถูกมองว่าเป็นเส้นตรง

ภาษาจีนมีแนวคิดว่า “心 [ซิน] ใจ” เป็นพื้นที่หนึ่งมิติ มีลักษณะเหมือนกับเป็น “เส้นตรง” ดังตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

- 只要像龙主任那样做人做事，群众就会和我们一条心。（BBC，《人民日报》，2002年）

ตราบโดที่ประพฤติตนและทำงานเหมือนผู้อำนวยการหลง ผุ่ชนก็จะเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (รวมใจเป็นเส้นเดียวกัน) กับพวกเรา (BBC, หนังสือพิมพ์ประชาชน ปี 2545)

- ส่วนในระหว่างขุนนางด้วยกันจึงมีความสามัคคี เป็นเอกจิตเอกฉันท์ น้ำหนึ่งใจเดียว อย่าให้มีวาทาโทสาถุษาถือเปรียบขัดแย้งแย้งกันให้เสียราชการแผ่นดินไป (TNC, ACSS094)

ดังตัวอย่างที่ (1) และ (2) นั้น อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ใจมีลักษณะที่แตกต่างกัน เนื่องด้วยคำว่า “一条心 [อีเลียวซิน] เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน; เป็นเอกภาพเอกจิต” ในภาษาจีนมีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า รวมใจเป็นเส้นเดียวกัน ในขณะที่ภาษาไทยใช้สำนวนว่า “น้ำหนึ่งใจเดียว” ซึ่งมีความหมายว่า มีความคิดเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีการเปรียบบุคคลเป็นลักษณะของน้ำ แม้มาจากต่างที่ก็สามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน

1.2 “心 [ซิน] ใจ” ในภาษาจีน การมองปริมาณเชิงมิติหรือขนาดทางกายภาพของเส้น

หนึ่งในความแตกต่างระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนคือ ภาษาจีนรับรู้ “心 [ซิน] ใจ” ในลักษณะของเส้นตรงหนึ่งเส้น ซึ่งส่งผลให้เกิดคำที่สะท้อนลักษณะทางกายภาพของเส้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 我这不敢欺人的寸心惟天可表，你为什么定要我堕入五里雾中？（BBC，作者：莎士比亚，作品名称：《错误的喜剧》）

ข้าซึ่งใจ (ใจนี้) ที่บริสุทธิ์ที่ไม่กลัวหลอกลวงใคร สวรรค์เท่านั้นที่จะเป็นพยานได้ โยท่านจึงต้องผลักข้าให้ตกอยู่ในม่านหมอกอันมืดมน? (BBC, ผลงานของ: เซกสเปียร์, ชื่อเรื่อง: The Comedy of Errors)

- 4) 维吾尔医医院的大夫很耐心，很**细心**，也很朴实。（BBC, 微博）

แพทย์ของโรงพยาบาลแพทย์อุยกูร์มีความอดทน สุขุมรอบคอบ (ใจ (เส้น) เล็ก) และซื่อสัตย์เรียบง่ายมาก (BBC, Weibo)

- 5) 如果图方便从左门下车，随时都有可能出现来车把门撞坏或伤人的危险。不要“**粗心大意**”。（BBC, 科技文献）

หากต้องการความสะดวกโดยลงจากรถทางประตูซ้าย ก็อาจเกิดอันตรายจากรถที่วิ่งมาและทำให้ประตูเสียหายหรือมีผู้ได้รับบาดเจ็บได้ทุกเมื่อ อย่าได้ประมาทเลินเล่อ (ใหญ่ชะล่าใจ) (BBC, เอกสารทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

- 6) 难怪革命了一辈子的爸爸和我“**语重心长**”的说，世界上最著名的手表就欧米伽和劳力士呢。（BBC, 微博）

ไม่แปลกใจเลยที่พ่อซึ่งอุทิศตนให้กับการปฏิวัติตลอดชีวิต ได้กล่าวกับข้าด้วยน้ำเสียงจริงจังและเปี่ยมด้วยความหมาย (คำพูดหนักใจยาว) ว่า นาฬิกาที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลกก็คือ โอเมกา และ โรเล็กซ์ (BBC, Weibo)

ภาษาจีนมีมโนทัศน์ว่า “心 [ซิน] ใจ” เป็นเส้นตรงหนึ่งเส้น ซึ่งมีลักษณะ ยาว-สั้น หรือ หนา-บาง เป็นต้น จึงทำให้เกิดคำที่สะท้อนคุณลักษณะนี้ เช่น ตัวอย่างที่ (3) “寸心 [ชุนซิน] ภายในจิตใจ; ในใจ” มีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า ใจนี้ (นิ้วที่ใช้เป็นมาตรฐานวัด) เนื่องด้วยมีคำว่า “寸 [ชุน] นิ้ว (นิ้วที่ใช้เป็นมาตรฐานวัด)” เข้าประกอบในคำนี้ ตัวอย่างที่ (4) “细心 [ซีซิน] คิดละเอียดรอบคอบ คิดสุขุม” มีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า ใจ (เส้น) เล็ก เนื่องด้วยมีคำว่า “细 [ซี] เล็ก (สิ่งของที่เป็นลำหรือเป็นเส้น)” เข้าประกอบในคำนี้ ตัวอย่างที่ (5) “粗心大意 [ชุนซินต้าอี้] ไม่รอบคอบ ไม่ละเอียด” มีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า ใจ (เส้น) ใหญ่ชะล่าใจ โดยมีคำว่า “粗 [ชู] หนาดัดค่อนข้างใหญ่ (สิ่งของที่เป็นสายหรือเป็นเส้นยาว)” เข้าประกอบในสำนวนนี้ ตัวอย่างที่ (6) “语重心长 [อู๋จิงซินฉัง] คำพูดจริงใจ ความรู้สึกลึกซึ้ง” มีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า คำพูดหนักใจยาว โดยคำว่า “长 [ฉัง] ยาว” เข้าประกอบในสำนวนนี้

เมื่อพิจารณาจากตัวอย่างทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า ภาษาไทยไม่มีมโนทัศน์เชิงหนึ่งมิติเหมือนในภาษาจีน โดยพจนานุกรมภาษาไทยไม่ได้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับมโนทัศน์ลักษณะนี้ และไม่ปรากฏการใช้อุปลักษณ์ในลักษณะดังกล่าว ภาษาไทยมักใช้อุปลักษณ์แบบอื่นในการอธิบาย เช่น “น้ำหนึ่งใจเดียว” ซึ่งสื่อถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในขณะที่ภาษาจีนให้ความสำคัญกับเส้นตรง ซึ่งสะท้อนถึงความต่อเนื่องและความสัมพันธ์ทางใจอย่างชัดเจน

ตารางที่ 1 ลักษณะอุปลักษณ์เชิงพื้นที่แบบหนึ่งมิติของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย

ภาษาจีน	ภาษาไทย
1. “心 [ซิน] ใจ” ถูกมองว่าเป็นเส้นตรงหนึ่งเส้น ดังปรากฏคำว่า “一条心 [อีเถียวซิน] รวมใจเป็นเส้นเดียวกัน” 2. เมื่อภาษาจีนมองว่า “心 [ซิน] ใจ” มีลักษณะเป็นเส้นตรง จึงเกิดคำที่สะท้อนลักษณะทางกายภาพของเส้น เช่น ยาว-สั้น หรือ หนา-บาง จึงปรากฏคำและสำนวนดังต่อไปนี้ เช่น “寸心 [ซุนซิน] ใจนี้ว (นิ้วที่ใช้เป็นมาตรฐานวัด)”, “细心 [ซีซิน] ใจเล็ก”, “语重心长 [อีว่จิงซินฉัง] คำพูดหนักใจยาว เป็นต้น	1. ภาษาไทยไม่ปรากฏมโนทัศน์เชิงหนึ่งมิติแบบในภาษาจีน โดย ภาษาไทยมักใช้อุปลักษณ์แบบอื่นในการอธิบายแทน เช่น “น้ำหนึ่งใจเดียว” 2. เมื่อภาษาไทยปรากฏมโนทัศน์การมอง “ใจ” เป็นเส้นตรง จึงไม่ปรากฏคำที่แสดงลักษณะทางกายภาพของเส้นแบบในภาษาจีน

2. อุปลักษณ์เชิงพื้นที่ในลักษณะสองมิติ

มโนทัศน์อุปลักษณ์ “ใจ” ไม่เพียงแต่ถูกรับรู้ในฐานะพื้นที่หนึ่งมิติเท่านั้น หากยังถูกรับรู้ในฐานะว่าเป็นพื้นที่สองมิติหรือพื้นที่ราบอีกด้วย โดยแสดงออกผ่านลักษณะที่เป็นแผ่นหรือพื้นผิวราบ ซึ่งตามหลักการของพื้นที่สองมิตินั้นประกอบด้วยความยาว (แกน X) และความกว้าง (แกน Y) ซึ่งแผ่ขยายออกในแนวระนาบโดยรอบ (Lu, 2018) และในทางภาษาศาสตร์ มนุษย์มักถ่ายโอนภาพของพื้นที่ราบนี้ไปยัง “ใจ” โดยมีการแสดงอุปลักษณ์ให้ใจเปรียบเสมือนวัตถุที่เป็นพื้นผิวราบ เช่น แผ่นหิน แผ่นไม้ แผ่นกระดาษ เป็นต้น ซึ่งอุปลักษณ์ในลักษณะนี้ช่วยให้เข้าใจและถ่ายทอดแง่มุมต่าง ๆ ภายในจิตใจเชิงนามธรรมให้เป็นเชิงรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น

- 7) 谢谢亲爱的我们小星的一片心，也是大家的一片心，谢谢迹一直的陪伴。辛苦了。
 (BBC, 微博)
 ขอบคุณเสียซึ่งที่รักสำหรับหัวใจ (แผ่นใจหนึ่งแผ่น) ของคุณและหัวใจ (แผ่นใจหนึ่งแผ่น) ของทุกคน และขอบคุณที่อยู่กับฉันเสมอ ขอบคุณสำหรับการทำงานหนักของคุณ (BBC, Weibo)
- 8) 沉重的脚步声敲在夕雾心版上.....他要走了?
 (BBC, 主演: 林芷薇, 剧名: 《吹雪公主》, 1997 年)
 เสียงฝีเท้าหนักๆ กระแทกลงบนหัวใจ (แผ่นใจหนึ่งแผ่น) ของซีอู่... เขาจะไปใช้ไหม?
 (BBC, ผลงานของ: หลินจื่อเว่ย, ชื่อเรื่อง: เจ้าหญิงพายุหิมะ, ปี: 2540)
- 9) 呵呵有的爱只有错过了才会刻骨铭心! (BBC, 微博)
 เฮอะเฮอะ...บางความรักต้องปล่อยให้หลุดลอยไปก่อน จึงจะสลักลึกอยู่ในใจ (สลักบนกระดูกจารึกในหัวใจ) ไม่รู้ลืม (BBC, Weibo)
- 10) คู่รักสลักใจทั้ง 12 คู่นี้แต่ละคู่ล้วนเดินทางมาจากต่างถิ่นฐานทั่วทุกสารทิศ (TNC, NWCOL041)
- 11) เขาได้ภรรยาที่สอดคล้องเรียบง่าย ผมได้เมียที่เหมือนมิดคอยกริดใจ ผมเลือกเองทั้งนั้น (TNC, BIO042)

- 12) มีเพียงหนึ่งเดียวนี้เปรียบประดุจความงามในฝัน เพราะเมื่อได้ประสบพบความงามนี้ ผู้ที่พบก็ยังไม่อยากจะ**ปักใจ**เชื่อว่าเป็นความจริงว่ามีความงามเช่นนี้อยู่ในโลก (TNC, ACHM001)
- 13) พวกคนงานต่างพากันแปลกใจและ**ดำใจ**กับลมแรงที่พัดโหมลงมาใส่พวกเขาอย่างไม่มีปี่มขลุ่ย (TNC, BIO035)

มโนทัศน์ว่า “ใจ” เป็นแผ่นหรือพื้นผิวนั้นมีปรากฏในทั้งภาษาจีนและภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ (7) “一片心 [อีเพียนซิน] ใจหนึ่งดวง; หัวใจ (ความหมายลักษณะอุปลักษณ์ ไม่มีบัญญัติไว้ในพจนานุกรม)” ความหมายประจำรูปศัพท์ว่า แผ่นใจหนึ่งแผ่น โดยมีคำว่า “片 [เพียน] ศัพท์บอกจำนวน ใช้กับของที่มีลักษณะเป็นแผ่น” เข้าประกอบในวลีนี้ ตัวอย่างที่ (8) “心版 [ซินป่าน] หัวใจ (ความหมายลักษณะอุปลักษณ์ ไม่มีบัญญัติไว้ในพจนานุกรม)” ความหมายประจำรูปศัพท์ว่า แผ่นใจ โดยมีคำว่า “版 [ป่าน] ของที่มีลักษณะเป็นแผ่น เช่น ไม้กระดาน หรือ เหล็กแผ่น” เข้าประกอบในคำนี้ ตัวอย่างที่ (9) “刻骨銘心 [เค่อกู๋หมิงซิน] ใช้เปรียบถึงการจดจำไว้ในใจอย่างลึกซึ้งและไม่มีวันลืมเลือน” มีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า สลักบนกระดูกจารึกในหัวใจ โดยมีคำว่า “銘 [หมิง] การสลักไว้เพื่อรำลึก” เข้าประกอบในสำนวนนี้ ตัวอย่างที่ (10), (11), (12) และ (13) ในภาษาไทยปรากฏการใช้คำที่สะท้อนการฝังความรู้สึกไว้ในใจที่หลากหลาย ดังเช่น “สลักใจ” “กรีดใจ” “ปักใจ” และ “ดำใจ” เป็นต้น

เมื่อมองว่า “ใจ” เป็นพื้นที่สองมิติ ผู้ใช้ภาษาทั้งสองภาษาต่างมีมโนทัศน์คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มองว่า “ใจ” เป็นแผ่นหรือพื้นผิว อย่างไรก็ตาม ทั้งสองภาษามีลักษณะเฉพาะของตนเอง โดยภาษาจีนมีคำปรากฏคำว่า “一片心 [อีเพียนซิน] แผ่นใจหนึ่งแผ่น” และ “心版 [ซินป่าน] แผ่นใจ” ซึ่งไม่ปรากฏในภาษาไทยโดยตรง แม้ภาษาไทยจะไม่ใช้มโนทัศน์ลักษณะเดียวกัน แต่ทั้งสองภาษากลับมีแนวคิดร่วมในเชิงเปรียบเทียบว่า “ใจ” คือพื้นผิวที่สามารถถูกกระทำ อาทิ การสลักหรือฝังความรู้สึกไว้ในใจ ซึ่งแสดงถึงการจดจำอย่างลึกซึ้ง ตัวอย่างเช่น ภาษาจีนใช้คำว่า “刻骨銘心 [เค่อกู๋หมิงซิน] สลักบนกระดูกจารึกในหัวใจ” ส่วนภาษาไทยใช้ว่า “สลักใจ” อย่างไรก็ตาม ภาษาไทยมีความหลากหลายในคำกริยาที่แสดงการกระทำต่อพื้นผิวของใจมากกว่าภาษาจีน เช่น “กรีด” “ปัก” และ “ดำ” เป็นต้น

ตารางที่ 2 ลักษณะอุปลักษณ์เชิงพื้นที่แบบสองมิติของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย

ภาษาจีน	ภาษาไทย
1. “心 [ซิน] ใจ” ถูกมองว่าเป็นแผ่นหรือพื้นผิวราบ ดังปรากฏคำและสำนวนที่ว่า “一片心 [อีเพียนซิน] แผ่นใจหนึ่งแผ่น”, “心版 [ซินป่าน] แผ่นใจ” เป็นต้น ทั้งยังมีสำนวนที่มีความหมายแสดงถึงการฝังความรู้สึกไว้ในใจ เช่น “刻骨銘心 [เค่อกู๋หมิงซิน] สลักบนกระดูกจารึกในหัวใจ” อันมีความหมายเดียวกันกับคำว่า “สลักใจ” ในภาษาไทย	1. “ใจ” ในภาษาไทยถูกมองว่าเป็นแผ่นหรือพื้นผิวราบเหมือนในภาษาจีน แต่ภาษาไทยไม่ปรากฏมโนทัศน์ว่า “ใจ” มีลักษณะทางกายภาพเป็นแผ่นโดยตรงแบบในภาษาจีน แต่ปรากฏมโนทัศน์ว่า “ใจ” เป็นลักษณะพื้นผิวที่สามารถถูกกระทำเช่นเดียวกับในภาษาจีน ต่างตรงที่ภาษาไทยมีคำกริยาที่สามารถกระทำกับพื้นผิว “ใจ” ที่หลากหลายมากกว่าในภาษาจีน เช่น คำว่า “สลักใจ” “กรีดใจ” “ปักใจ” และ “ดำใจ” เป็นต้น

3. อุปลักษณ์เชิงพื้นที่ในลักษณะสามมิติ

นอกจากแนวคิดเรื่องพื้นที่หนึ่งมิติและสองมิติแล้ว พื้นที่สามมิติก็มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “心 [ซิน] ใจ” เช่นกัน โดยพื้นที่สามมิติซึ่งประกอบด้วยความยาว (แกน X) ความกว้าง (แกน Y) และความสูง (แกน Z) เป็นพื้นฐานสำคัญในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในโลกของมนุษย์ และสะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงตำแหน่งระหว่างวัตถุและทิศทางการเคลื่อนไหว ภาษณะถือเป็นภาพแทนของพื้นที่สามมิติที่เด่นชัดที่สุด เพราะมีลักษณะของการทอหุ้มภายนอกและมีทิศทางภายในภายนอก ซึ่งมักถูกนำมาใช้ในอุปลักษณ์อุปลักษณ์แทนความสัมพันธ์ทางสังคมและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ซับซ้อน ทั้งนี้ พื้นที่ทางกายภาพใด ๆ ที่มีขอบเขต หรือถูกจินตนาการให้มีขอบเขตสามารถเรียกว่า “ภาษณะ” ได้ทั้งสิ้น (Lu, 2018; Zhang, 2018) ลักษณะของอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ในรูปแบบสามมิติดังกล่าวสามารถพบได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

3.1 “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทยถูกอุปลักษณ์ให้เป็นเหมือนห้องหนึ่งห้องหรือภาษณะอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีพื้นที่ภายในสามารถที่จะบรรจุหรือถ่ายเทบุคคล สิ่งของ หรือสภาวะอารมณ์ข้างในได้ ดังตัวอย่าง เช่น

- 14) 我说：“刘易斯，我不知道自己是否会不再爱您，可我知道只要我活着，您就永远在我心间。” (BBC, 作者：西蒙娜·德·波伏娃, 作品名称：《名士风流》)

ข้ากล่าวว่: “ลูอิส ข้าไม่อาจรู้ได้ว่าตนเองจะเลิกรักท่านหรือไม่ แต่ข้ารู้ว่า ตราบใดที่ข้ายังมีชีวิตอยู่ ท่านจะอยู่ในใจ (ห้องใจ) ของข้าตลอดไป”

(BBC, ผลงานของ: ซิโมน เดอ โบวัวร์, ชื่อเรื่อง: บุรุษผู้สง่างาม)

- 15) 我不奢求这种生活，只求平凡亦可幸福.简单快乐亦就心满意足。 (BBC, 微博)

ข้าไม่ปรารถนาชีวิตที่ฟุ่มเฟือยเช่นนี้ ขอเพียงความธรรมดาที่เปี่ยมสุข ความเรียบง่ายที่เปี่ยมด้วยความสุขก็ทำให้ใจพอเพียงและอิ่มเอมแล้ว (ใจเต็มปณิธานสมบูรณ์) (BBC, Weibo)

- 16) 这首无论曲和词都很入心。 (BBC, 微博)

ทั้งทำนองและเนื้อเพลงเพลงนี้กินใจ (เข้าใจ) มาก (BBC, Weibo)

- 17) แค่นี้รับรู้ชื่อของเธอและเขานั้นมีความหมายเดียวกัน นานี้ความคิดบางอย่างแล่นวูบเข้าสู่ใจ มันรวดเร็วเสียจนเจ้าตัวยังตกใจและเผาคู่ตัวเองที่ปล่อยใจไปกับความรู้สึกเพื่อเจ้า เข้าข้างตัวเองอย่างน่าละอาย (TNC, PRNV002)

- 18) ขณะที่คนอื่นเข้าใจกันว่าท่านพันธุละตายเพราะน้ำมือโจรจริง ที่มีการายณะเป็นคนเดียวที่รู้ความจริงว่าท่านตายเพราะอะไร (TNC, NACHM068)

ภาษาจีนมีมีนทัศน์ว่า “心 [ซิน] ใจ” เป็นภาษณะ ซึ่งสามารถบรรจุสิ่งต่าง ๆ ลงไปได้ ลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นผ่านคำต่าง ๆ ที่ประกอบกับคำว่า “心 [ซิน] ใจ” จนเกิดเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับการบรรจุ ความเต็ม หรือการเคลื่อนย้ายเข้าออกภายในใจ เช่น ตัวอย่างที่ (14) “心间 [ซินเจียน] ห้องใจ (คำรูปแบบอุปลักษณ์ ไม่มีบัญญัติไว้ในพจนานุกรม)” มีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า ห้องใจ เนื่องด้วยมีคำว่า “间 [เจียน] ห้อง” เข้าประกอบในคำนี้ ตัวอย่างที่ (15) “心满意足 [ซินหมานอู่] พึงพอใจอย่างยิ่ง” มีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า ใจเต็มปณิธานสมบูรณ์ โดยมีคำว่า “满 [หม่าน] เต็ม” เข้าประกอบในสำนวนนี้ ตัวอย่างที่ (16) “入心 [รุ่ซิน] เข้าใจ; เข้าไปในหัวใจ ทำให้เกิดความคิดความรู้สึกร่วมกัน (Yao, 2020)” มีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า เข้าใจ หรือ เข้าไปในหัวใจ โดยมีคำว่า “入 [รุ่] เข้า” เข้าประกอบในคำนี้ โดยความหมายที่กล่าวถึง “เข้าไปในหัวใจ” นี้สอดคล้องกับภาษาไทยในตัวอย่างที่ (17) ที่มีคำว่า “เข้าสู่ใจ” ทั้งนี้ในบริบทของความหมายตามรูปคำศัพท์ในคำว่า “入心 [รุ่ซิน] เข้าใจ” ในภาษาจีน และ “เข้าใจ” ใน

ภาษาไทย ดังตัวอย่างที่ (16) และ (18) กลับมีความหมายที่ต่างกันไป เนื่องด้วยคำว่า “เข้าใจ” ในภาษาจีน มีความหมายที่แสดงถึง การมีความคิด ความรู้สึก การมีอารมณ์ร่วมกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในขณะที่ “เข้าใจ” ในภาษาไทย หมายถึง การรู้เรื่องหรือการเข้าใจความหมาย ซึ่งไม่ได้มีมิติของความรู้สึกร่วมเหมือนในภาษาจีน ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างทางมโนทัศน์ระหว่างสองภาษานี้อย่างชัดเจน

3.2 เมื่อ “ใจ” ถูกมองว่าเป็นพื้นที่สามมิติ ย่อมมีทั้งด้านในและด้านนอกสามารถเปิดหรือปิดและขึ้นหรือลงได้ จึงเกิดคำกลุ่มที่บอกทิศทางเกี่ยวกับอุปลักษณ์ “ใจ” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

19) “哇，一万美金，八九万人民币哪。”我听他那么说，心里大为震动。（BBC，主演：南强，剧名：《稀世古钱》，1999 年）

“ว้าว หนึ่งหมื่นเหรียญดอลลาร์ เท่ากับแปดถึงเก้าหมื่นหยวนเลยนะ” พอได้ยินเขาพูดเช่นนั้นในใจของข้าก็รู้สึกสะเทือนอย่างรุนแรง (BBC, ผลงานของ: หนานเฉิง, ชื่อเรื่อง: เงินโบราณล้ำค่าปี: 2542)

20) 世界上最痛苦的是我把你装进了心里，而你却把我丢弃在你的心外。（BBC，微博）

"สิ่งที่เจ็บปวดที่สุดในโลก คือการที่ฉันเก็บเธอไว้ในใจ แต่เธอกลับผลักไสฉันออกไปนอกใจของเธอ" (BBC, Weibo)

21) 刘亚民不仅在学习上关心学生，而且在生活上也考虑得十分周到。（BBC，《人民日报》，2001 年）

หลิว ย่าหมิน ไม่เพียงเอาใจใส่ (ปิดใจ) นักเรียนในเรื่องการเรียนเท่านั้น แต่ยังดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบด้วย (BBC, หนังสือพิมพ์ประชาชน ปี 2544)

22) 今晚心情不错，吃玉米和花生吃得好开心。（BBC，微博）

คืนนี้อารมณ์ดีมาก กินข้าวโพดกับถั่วลิสงอย่างมีความสุข (เปิดใจ) (BBC, Weibo)

23) 可能我比较心高气傲一点吧？我自来不肯服人。（BBC，主演：柳残阳，剧名：《断肠花》，1988 年）

บางทีฉันอาจจะเป็นคนที่ยิ่งทะนง (ใจสูงลมเย่อหยิ่ง) เกินไปก็ได้มั้ง? ฉันเป็นคนที่ไม่เคยยอมใครมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว (BBC, ผลงานของ: ลีวฉานหยิง, ชื่อเรื่อง: ดอกไม้แห่งความอาดูร ปี: 2531)

24) 可惜警察对此并不太上心。（BBC，作者：爱诗乐·沛克，作品名称：《忧伤的时候,到厨房去》）

น่าเสียดายที่ตำรวจกลับไม่ได้ใส่ใจ (ขึ้นใจ) เรื่องนี้เท่าไรนัก (BBC, ผลงานของ: ไอซ์เลต เพค, ชื่อเรื่อง: เมื่อเศร้าใจ ให้ไปที่ห้องครัว)

25) 你不仅动不了他一根毫毛，甚至于还得对他俯首听命、降心相从！（BBC，作者：张平，作品名称：《抉择》）

เธอไม่เพียงแค่ทำอะไรเขาไม่ได้แม้แต่นิดเดียว แต่ยังต้องก้มหน้ายอมตามและจำใจเชื่อฟัง (ยอมลดใจแล้วปฏิบัติตามกัน) เขาก็ด้วย! (BBC, ผลงานของ: จังผิง, ชื่อเรื่อง: ทางเลือก)

26) เว้นแต่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะได้รู้ถึงเจตนาอันซ่อนอยู่ในใจของผู้แสดงนั้น (TNC, ACSS043)

27) การนอกใจของยลทำร้ายจิตใจนี้รา และส่งผลกระทบรุนแรงถึงลูกสาวของพวกเขาสองคน (TNC, ACHM004)

28) เป็นการศรัทธามืดอันเกิดจากความไม่รู้จักจริง ไม่เคยตายจริง ผู้มีศรัทธามืดได้ชื่อว่าเป็นผู้ปิดใจ การปิดใจจะทำให้รู้สึกคับแคบ ไม่อาจสบาย (TNC, NACHM098)

- 29) การฟังนั้นเป็นภาวะที่บุคคลหนึ่ง**เปิดใจ**ของตนเองให้กว้างที่สุดที่จะรับการส่งสารจากอีกบุคคลหนึ่งได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน (TNC, ACHM056)
- 30) รัชกาลที่ ๔ ทรงอธิบายถึงมนุษย์ว่าเป็นสัตว์**มีใจสูง** (TNC, ACSS101)
- 31) ท่านพุทธทาสยังจดจำเพื่อนเด็กวัดร่วมรุ่นได้**ขึ้นใจ** (TNC, MG029)
- 32) ในอดีตชาติพวกนี้มักทำทานพอประมาณ รักษาศีลพอประมาณ แต่ชอบมีความคิดแหวกแนวพิลึกกึกกือ **ไม่ค่อยลงใจ**สนิทกับทานและศีล (TNC, NACHM104)

ในภาษาไทยและภาษาจีนในเรื่องของอุปลักษณ์เชิงพื้นที่สามมิติ ที่ใช้คำเกี่ยวกับทิศทางประกอบกับคำว่า “ใจ” มีอยู่หลายคำ โดยบางคำมีความหมายเหมือนกันแต่บางคำมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้สองกลุ่ม ดังนี้

3.2.1 ตัวอย่างคำที่มีความหมายเหมือนกัน

- 1) ตัวอย่างที่ (19) และ (26) ในภาษาจีน คำว่า “里 [หลี่] ใน” เมื่อนำมาประกอบกับคำว่า “心 [ซิน] ใจ” เป็น “心里 [ซินหลี่] ภายในความคิด; ในสมอง” ซึ่งมีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า “ในใจ” ซึ่งสอดคล้องกับคำว่า “ในใจ” ในภาษาไทยที่มีความหมายในลักษณะเดียวกัน

3.2.2 ตัวอย่างคำที่มีความหมายแตกต่างกัน

- 2) ตัวอย่างที่ (20) และ (27) ในภาษาจีน คำว่า “外 [ไ่ว่] นอก; ข้างนอก” เมื่อนำมาประกอบกับ “心 [ซิน] ใจ” เป็น “心外 [ซินไ่ว่] นอกใจ; ภายนอกของหัวใจ (ความหมายลักษณะอุปลักษณ์ ไม่มีบัญญัติไว้ในพจนานุกรม)” ให้ความหมายเชิงไม่ให้ความสำคัญ อยู่นอกสายตา แต่ในภาษาไทย คำว่า “นอกใจ” กลับมีความหมายเฉพาะเจาะจงว่า ไม่ซื่อตรงต่อสามีหรือภรรยาด้วยการคบชู้สาว ซึ่งในภาษาจีนจะใช้คำอื่น คือ “出轨 [ชูกุ้ย] ออกนอกกลุ่มนอกทาง” และ “偷情 [โถวฉิง] ลักลอบรักกัน”
- 3) ตัวอย่างที่ (21) และ (28) คำว่า “关 [กวน] ปิด” เมื่อประกอบกับ “心 [ซิน] ใจ” เป็น “关心 [กวนซิน] ให้ความสนใจ, เป็นห่วง, เป็นกังวล” สะท้อนถึงความรู้สึกเอาใจใส่หรือห่วงใย ซึ่งในภาษาจีน ความหมายประจำรูปคือ “ปิดใจ” แต่ในภาษาไทยคำว่า “ปิดใจ” กลับมีความหมายในเชิงการปิดกั้นทางความคิด (Yao, 2020) หรือ การไม่ยอมรับความคิดเห็นหรือข้อมูลที่แตกต่าง ซึ่งอาจนำไปสู่การปิดกั้นการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์
- 4) ตัวอย่างที่ (22) และ (29) คำว่า “开 [ไค] เปิด” เมื่อประกอบกับ “心 [ซิน] ใจ” เป็น “开心 [ไคซิน] สนุกสนานเพลิดเพลิน, สบายอกสบายใจ” ซึ่งในภาษาจีนความหมายประจำรูปคือ “เปิดใจ” ซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับความรู้สึกและอารมณ์ แต่ในภาษาไทย “เปิดใจ” กลับหมายถึงการเปิดรับความคิด (Yao, 2020) ซึ่งเป็นกระบวนการ ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือพิจารณาแนวคิดที่แตกต่างจากตนเอง
- 5) ตัวอย่างที่ (23) และ (30) แสดงการใช้คำว่า “高 [เกา] สูง” ประกอบกับ “心 [ซิน] ใจ” เป็น “心高 [ซินเกา] ใจสูง (ความหมายลักษณะอุปลักษณ์ ไม่มีบัญญัติไว้ในพจนานุกรม)” ในภาษาจีนคำนี้จะปรากฏร่วมในสำนวน “心高气傲 [ซินเกาชีเอ้อ] ใช้พรรณนาลักษณะของบุคคลที่มองตนเองว่าสูงส่งกว่าผู้อื่น และมีท่าทีหยิ่งยโสอย่างมาก” ซึ่งมีความหมายตามรูปศัพท์ของสำนวนคือ “ใจสูงลมเย่อหยิ่ง” ในทางกลับกัน คำว่า “ใจสูง” ในภาษาไทยกลับหมายถึง มีใจที่وبرมมาดี หรือมีใจใฝ่ในทางดี ซึ่งแสดงถึงคุณลักษณะเชิงบวกอย่างชัดเจน

- 6) ตัวอย่างที่ (24) และ (31) แสดงการใช้คำว่า “上 [ชัง] ขึ้น; ขึ้นไปสู่ข้างบน” ประกอบกับ “心 [ซิน] ใจ” เป็น “上心 [ชังซิน] เอาใจใส่” โดยเป็นคำสื่อถึงสภาพจิตใจที่ผูกพันหรือให้ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างจริงจัง ซึ่งคำนี้มีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า “ขึ้นใจ” ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากในภาษาไทยที่มีความหมายว่า เจนใจ หรือ จำได้แม่นยำ ซึ่งสื่อถึงความสามารถในการจดจำข้อมูลหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน
- 7) ตัวอย่างที่ (25) และ (32) แสดงการใช้คำว่า “降 [เจียง] ตกลง; ลดลง” ประกอบกับ “心 [ซิน] ใจ” เป็น “降心 [เจียงซิน] ลดใจลง; ลงใจ (ความหมายลักษณะอุปลักษณ์ ไม่มีบัญญัติไว้ในพจนานุกรม)” ซึ่งมักพบในสำนวนจีนที่ว่า “降心相从 [เจียงซินเซียงจง] การยอมลดทิวหรือความคิดของตนเพื่อปฏิบัติตามผู้อื่นด้วยความอ่อนน้อม” โดยมีความหมายประจำรูปศัพท์ว่า ยอมลดใจแล้วปฏิบัติตามกัน ในขณะที่ภาษาไทยใช้คำว่า “ลงใจ” เพื่อสื่อถึงการคลุกคลีหรือมีจิตใจผูกพันอย่างเต็มที่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (เหยา ซือฉี, 2563) แม้ทั้งสองคำจะแสดงถึงความเกี่ยวข้องกับจิตใจหรือความคิดเหมือนกัน แตต่างกันในมิติของท่าทีและระดับการมีส่วนร่วมทางอารมณ์

จากการศึกษาการใช้อุปลักษณ์เชิงพื้นที่สามมิติของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย พบว่าทั้งสองภาษามีการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับทิศทาง เช่น “ใน”, “นอก”, “ปิด”, “เปิด”, “สูง”, “ขึ้น”, และ “ลง” ประกอบกับคำว่า “ใจ” เพื่อสื่อความหมายเชิงอุปลักษณ์ โดยสามารถแบ่งลักษณะการใช้เหล่านี้ออกเป็นสองกลุ่มหลัก คือ กลุ่มคำที่มีความหมายเหมือนกัน และกลุ่มคำที่มีความหมายแตกต่างกันอย่างชัดเจน ตัวอย่างของคำที่มีความหมายเหมือนกัน ได้แก่ “ในใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย ซึ่งต่างสะท้อนถึงความหมายว่าอยู่ภายในจิตใจ ส่วนกลุ่มคำที่มีความหมายต่างกัน เช่น “นอกใจ” ในภาษาจีนหมายถึงสิ่งที่อยู่นอกใจหรือไม่ให้ความสำคัญ ในขณะที่ภาษาไทยกลับหมายถึงการไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง นอกจากนี้ยังมีคำอื่น ๆ เช่น “ปิดใจ”, “เปิดใจ”, “ใจสูง”, “ขึ้นใจ” และ “ลงใจ” ในทั้งสองภาษาล้วนแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทั้งในเชิงความหมาย เจตคติ และระดับอารมณ์ที่ผู้ใช้ภาษาสื่อออกมา อันเป็นผลจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมและระบบโนทัศน์ที่ต่างกันของแต่ละภาษา

ตารางที่ 3 ลักษณะอุปลักษณ์เชิงพื้นที่แบบสามมิติของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย

ภาษาจีน	ภาษาไทย
1. “心 [ซิน] ใจ” ในภาษาจีนถูกอุปลักษณ์ให้เป็นพื้นที่สามมิติ ที่มีลักษณะเหมือนห้องหนึ่งห้อง หรือภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีพื้นที่ภายใน ดังตัวอย่าง เช่น “心间 [ซินเจียน] ห้องใจ” และ “心满意足 [ซินหม่านอู่] ใจเต็ม ปณิธานสมบูรณ์” เป็นต้น เมื่อมองว่า “心 [ซิน] ใจ” เป็นภาชนะหรือห้องที่มีพื้นที่ภายใน จึงสามารถเข้าไปในพื้นที่นั้นได้ จึงปรากฏคำว่า “入心 [รู่ซิน] เข้าใจ; เข้าไปในหัวใจ” 2. “心 [ซิน] ใจ” ถูกมองว่าเป็นพื้นที่ยอมมีทั้งด้านในและด้านนอกสามารถเปิดหรือปิดและขึ้นหรือลงได้ จึงปรากฏคำว่า “心里 [ซินหลี่] ในใจ”, “心外 [ซินไว] นอกใจ”, “关心 [กวนซิน] ปิดใจ”, “开心 [ไคซิน] เปิดใจ”, “心高气傲 [ซินเกาซีเอ้อ] ใจสูงลมเย่อหยิ่ง”, “上心 [ซังซิน] ขึ้นใจ” และ “降心 [เจียงซิน] ลดใจลง; ลงใจ”	1. “ใจ” ในภาษาไทยมีอุปลักษณ์ในแบบเดียวกันกับภาษาจีน ซึ่งมีความสอดคล้องและแตกต่างในประเด็นของคำว่า “เข้าใจ”, “เข้าไปในหัวใจ” และ “เข้าสู่ใจ” โดยในประเด็นที่สอดคล้องกับภาษาจีนคือในกรณีของคำทั้งสามคำมีความหมายแสดงถึงการมีความคิด ความรู้สึก การมีอารมณ์ร่วมกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ที่แตกต่างกันคือคำว่า “เข้าใจ” ในภาษาไทยยังมีความหมายในอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การแสดงถึงการรับรู้เรื่องราวหรือการเข้าใจความหมาย อันเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทย 2. “ใจ” ในภาษาไทยมีอุปลักษณ์ในแบบเดียวกันกับภาษาจีน ซึ่งมีความหมายที่คล้ายคลึงกับภาษาจีน เช่น “ในใจ” รวมถึงคำที่มีความหมายแตกต่างกันกับภาษาจีนอย่างชัดเจน เช่น “นอกใจ”, “ปิดใจ”, “เปิดใจ”, “ใจสูง”, “ขึ้นใจ” และ “ลงใจ” ซึ่งเป็นผลมาจากวัฒนธรรมและระบบโน้ตทัศน์ที่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของคำว่า “ใจ” ในภาษาจีนและภาษาไทย พบว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 2016) โดยอาศัยแนวทางการวิเคราะห์เชิงสามมิติจากงานวิจัยของ Dai & Yu (2019), Lu (2018) และ Wang (2001) ซึ่งพบว่าทั้งสองภาษามีการใช้อุปลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อกำหนดความหมายและสร้างภาพนามธรรมของ “ใจ” โดยเฉพาะอุปลักษณ์ “ใจเป็นพื้นที่” ที่ปรากฏอย่างเด่นชัดและมีลักษณะร่วมกันในทั้งสองภาษา ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คยอง อิน ปาร์ค (2558) ที่เปรียบเทียบมนทัศน์ “ใจ” ระหว่างภาษาไทยและภาษาเกาหลี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงในการใช้แนวคิดอุปลักษณ์ในกลุ่มภาษาต่างตระกูลและสนับสนุนแนวคิดที่ว่าอุปลักษณ์ไม่ใช่เพียงปรากฏการณ์ทางภาษา แต่เป็นกลไกทางปริชาณที่มนุษย์ใช้เพื่อรับรู้โลก สร้างระบบแนวคิด และจัดระเบียบการแสดงออกของความคิดอย่างมีแบบแผน โดยกลไกนี้ปรากฏในภาษาต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างเป็นธรรมชาติ (Chen, 2005; Lakoff & Johnson, 2016).

แม้ว่าผลการศึกษาในงานวิจัยเรื่องนี้จะชี้ให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันของการใช้อุปลักษณ์เชิงพื้นที่ระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยในหลายประเด็น อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างกันหลายประการปรากฏ

อยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ซือฉี เหยา (2564) ที่ศึกษาการใช้คำว่า “细心 [ซึ่ซิ่น] บาง-ใจ” และ “粗心 [ซูซิ่น] หนา-ใจ” รวมถึงงานของ เหยา ซือฉี (2563) ที่วิเคราะห์คำว่า “ใจสูง”, “ขึ้นใจ” และ “ลงใจ” ตลอดจนงานของ Yao (2020) ที่ศึกษาอุปสรรคในคำว่า “เปิดใจ”, “ปิดใจ” และ “เข้าใจ” ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างด้านการใช้ภาษาในเชิงโมทัศน์ที่เกิดจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นฐานทางปริชาณและภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้นมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการทำความเข้าใจอุปสรรค ดังที่ Shu (2020) ได้กล่าวว่า การเข้าใจอุปสรรคเป็นองค์ประกอบสำคัญของทฤษฎีอุปสรรค ซึ่งความรู้พื้นฐานและบริบท มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตีความอุปสรรค และ Lu (2018) ได้อธิบายโดยสรุปได้ว่า “วัฒนธรรมแต่ละชาติมีลักษณะเฉพาะที่เกิดจากกระบวนการทางประวัติศาสตร์และผลิตผลทางวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ แม้ว่าการรับรู้จะเป็นกิจกรรมทางจิตใจของมนุษย์ แต่โดยเนื้อแท้แล้ว มันเป็นกระบวนการที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างโลกภายในกับโลกภายนอก โดยมีปัจจัยทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำกับและจัดระเบียบความคิด” ดังนั้น อุปสรรคจึงมิใช่เพียงกลไกทางภาษา หากแต่เป็นภาพสะท้อนของระบบโมทัศน์และวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้นโดยตรง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้คำว่า “ใจ” เป็นคำหลักในการสืบค้นข้อมูลตัวอย่าง อย่างไรก็ตาม ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีลักษณะเด่นในด้านความหลากหลายทางคำศัพท์ โดยเฉพาะคำที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเหมือนกัน ซึ่งทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า “ภาษาไทยเรานั้นเป็นภาษาที่มีความร่ำรวยทางภาษา เนื่องด้วยมีคำหลากหลายที่มีความหมายแบบเดียวกัน” ดังนั้น หากมีการศึกษาวิจัยในอนาคตที่ขยายขอบเขตของคำค้นให้ครอบคลุมคำอื่น ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเหมือนกันกับคำว่า “ใจ” ย่อมจะสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครอบคลุมและลุ่มลึกยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาจีนและภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะในด้านการออกแบบกิจกรรมเรียนรู้เชิงเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การจัดชุดคำอุปสรรค “ใจ” เป็นพื้นที่ตามแนวคิดสามมิติ (เส้น พื้นผิว ภาชนะ) เพื่อขยายขอบเขตคำศัพท์และเสริมความเข้าใจเชิงโมทัศน์ โดยสามารถประยุกต์ผ่านการใช้บัตรคำ สื่อภาพ หรือกิจกรรมทายความหมายที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 1.2 ด้านการแปลระหว่างภาษาไทยและภาษาจีน ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแปล โดยเฉพาะการแปลวรรณกรรมและวรรณคดี ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจในความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมของทั้งสองภาษา ผู้แปลสามารถใช้ข้อมูลจากงานวิจัยเพื่อเพิ่มความแม่นยำในการถ่ายทอดความหมายให้สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของภาษาปลายทางได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตของคำค้นให้ครอบคลุมคำอื่น ๆ ที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกับคำว่า “ใจ” เพื่อเพิ่มความครอบคลุมและความลุ่มลึกของข้อมูล อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ที่สะท้อนโมทัศน์ทางภาษาของผู้ใช้ภาษาไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- 2.2 ควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของคำว่า “ใจ” โดยขยายขอบเขตการเปรียบเทียบไปยังภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ลักษณะร่วมและความแตกต่างทางมนทัศน์ อันสะท้อนให้เห็นถึงบริบททางภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละภาษาได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- 2.3 ควรมีการศึกษาภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ทั้งในเชิงลักษณะเฉพาะของภาษาถิ่นนั้น ๆ รวมทั้งการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยถิ่นกับภาษาไทยมาตรฐาน ยกตัวอย่างภาษาไทยถิ่นเหนือ (ภาษาล้านนา) ซึ่งมีการใช้คำว่า “ใจ” ในรูปแบบเฉพาะ เช่น “หนาใจ”, “ใจยาว”, “ใจสั้น”, “ออกใจ” เป็นต้น (จรรย์ สุนทรสิงห์, ม.ป.ป.) เพื่อให้เข้าใจระบบมนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในบริบททางวัฒนธรรมที่หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- คยอง อิน ปาร์ค. (2558). มโนทัศน์ของคำว่า ใจ ในภาษาไทยเปรียบเทียบกับภาษาเกาหลี. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 15(2), 199-212.
- จรรย์ สุนทรสิงห์. (ม.ป.ป.). *มรดกล้านนา พจนานุกรมภาษาล้านนา-ไทย, ไทย-ล้านนา*. ม.ป.ท. <https://moradoklanna.com/dict/>
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2548). อุปลักษณ์ตามแนวคิดของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 5(1), 1-16.
- ชีว ชิววัน. (2563). *พจนานุกรมไทย-จีน ฉบับสมบูรณ์ทันสมัย*. บุ๊คไทม์.
- ชื้อฉี เหยา. (2564). อุปลักษณ์มนทัศน์ “ใจเป็นวัตถุสิ่งของ” ในภาษาไทยเปรียบเทียบกับภาษาจีน. *วารสารธรรมศาสตร์*, 40(2), 24-52.
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2550). ภาษาไทย: ภาษามีเอกลักษณ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 3(1), 42-46.
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2546). *พจนานุกรมจีน-ไทยฉบับใหม่ ฉบับพิมพ์หนังสือตัวย่อ*. รวมสาส์น.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป.). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. ม.ป.ท. <https://dictionary.orst.go.th/>
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2543). *เกณฑ์การถ่ายถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เหยา ชื้อฉี. (2563). อุปลักษณ์มนทัศน์ “ใจเป็นพื้นที่” ในภาษาไทยเปรียบเทียบกับภาษาจีน. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 27(2), 215-239.
- Changmai, P., Phongbunchoo, Y., Koči, J., & Flegontov, P. (2023). Reanalyzing the genetic history of Kra-Dai speakers from Thailand and new insights into their genetic interactions beyond Mainland Southeast Asia. *Scientific Reports*, 13. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-35507-8>
- Chen, Z. (2005). *Cognitive linguistics research*. Shandong Education Press.
- Dai, W., & Yu, X. J. (2019). Cognitive analysis of metaphors and metonymies of the Chinese character “heart”. *Overseas English*, (6), 73-85.

- Fan, H., Gong, X., and Dai, W. P. (2008). A preliminary discussion on the metaphor of “heart”. *Modern Chinese*, (5), 44-45.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2016). *Metaphors we live by* (He, W. Z., Trans.). Zhejiang University Press. (Original work published 1980)
- Li, F. Y. (2008). *An Introduction to Cognitive Linguistics*. Peking University Press.
- Lu, C. (2018). A comparative study of spatial metaphors of “heart” in Chinese and Russian. *Proceedings of the 11th Postgraduate Academic Seminar and the 1st Doctoral Forum on Foreign Languages and Literatures of The College of Foreign Languages and Cultures, Xiamen University* (1–12).
- Mei, M. (2017). *A Complete Collection of Chinese Idioms* 3rd Edition. The Commercial Press International Co., LTD.
- Shu, D. F. (2000). *Studies in Metaphor*. Shanghai Foreign Language Education Press.
- Wang, W. B. (2001). The Mental Structures of Spatial Metaphorization of "Xin" (Heart) in Chinese. *Journal of PLA University of Foreign Languages*, 24(1), 57–60.
- Wu, W. S. (2011). *Cognitive Linguistics and Chinese Studies*. Fudan University Press.
- Yao, S. Q. (2020). Conceptual Metaphor “THE HEART IS A CONTAINER” in Thai in Comparison with Mandarin Chinese. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*, 12(1), 113-139.
- Zhang, J. J. (2018). Container Metaphor, Differential Mode of Association, and Ethnic Psychology. *Journal of Southwest Minzu University (Humanities and Social Sciences Edition)*, (5), 214-221.

การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
School Administration for Promoting Life and Career Skills of Students in
Opportunity Expansion Schools Under the Buriram Primary Educational
Service Area Office 2.

วีรยา กำลังสง^{1*}, นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์², และ ทรงเดช สอนใจ³

Weeraya Kamlangangsa¹, Nawaratwadee Chinacarawat², and Songdet Sonjai³

¹⁻³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, Faculty of Education Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Bam0645730224@gmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.28

Received : April 10, 2025; Revised : May 9, 2025; Accepted : May 10, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3) ประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 79 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แบบมาตราส่วนประมาณค่า ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 40 คน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) มากที่สุด คือ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ได้จำนวน 19 แนวทาง
3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารสถานศึกษา, ทักษะชีวิตและอาชีพ, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Citation : Kamlangangsa, W., Chinacarawat, C., & Sonjai, S. (2025). School Administration for Promoting Life and Career Skills of Students in Opportunity Expansion Schools Under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 89–106. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.28>

Abstract

This research aimed to : 1) examine the current and desirable , conditions and priority of needs related to the school administration for promoting life and career skills among students in opportunity expansion schools; 2) examine the school administration guidelines to enhance students' life and career skills; and 3) evaluate the effectiveness of these guidelines in opportunity expansion schools under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2. The study focused on 79 opportunity expansion schools, with a total of 316 respondents. The research instruments included questionnaires assessing the current and desirable conditions, as well as a rating scale to evaluate the proposed school administration guidelines. In-depth interviews were conducted with 12 experts using an in – depth interview to assess the appropriateness, and feasibility of the guidelines. Additionally, 40 key stakeholders participated in the evaluation process. Data analysis was performed using percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI_{modified}), with results presented in tables and content analysis.

The findings revealed that:

1. The current and desirable conditions of school administration were rated highly, with the most significant Priority Needs Index (PNI_{modified}) identified : social and cross-cultural learning skills.
2. A total of 19 school administration guidelines were identified to promote life and career skills among students.
3. The evaluation of these guidelines demonstrated their high suitability and feasibility for implementation

Keywords : School Administration, Life and Career Skills, Opportunity Expansion Schools

บทนำ (Introduction)

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงพระราชทานพระบรมราโชบายด้านการศึกษาเพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ว่าการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ดังนี้ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม 3) มีงานทำ มีอาชีพ 4) การเป็นพลเมืองดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้น นโยบายที่ 4 การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา และหลักสูตรวิชาชีพพระยาศรีสุนทรโวหาร (Modular System) การขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และยกระดับกำลังคนตามกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน และมาตรฐานสากล การพัฒนาสมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ โดยการ Re-Skill Up-skill และ New skill สร้างช่องทางอาชีพที่หลากหลายให้

Citation : วีรยา กำลังสง่า, นวรัตน์ ชินอัครวัฒน์, และ ทรงเดช สอนใจ. (2568). การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารราชภัฏ สุรินทร์วิชาการ, 3(3), 89–106. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.28>

ครอบคลุมกลุ่มผู้เรียนทุกเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่ง คือ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย โดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะ และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การรายงานจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า การจัดการศึกษาด้านทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ได้แก่ 1) บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอตามกรอบอัตรากำลัง 2) บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางส่วนยังขาดทักษะในสายงานที่รับผิดชอบ 3) ข้าราชการครูมีภาระงานอื่นๆ มาก ทำให้ต้องออกนอกห้องเรียน 4) ข้าราชการครูบางส่วนขาดทักษะในการทำงาน การจัดการเรียนการสอนที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงโลกยุคปัจจุบัน และไม่ปรับทัศนคติ 5) การส่งเสริม สนับสนุน นักเรียนให้มีทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างมีคุณภาพยังไม่ทั่วถึง 6) หลักสูตรยังไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง 7) นโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อยและขาดความต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2566) และนอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนในเรื่องการมีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครอง ชุมชน ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการจัดการศึกษา ขาดความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ (พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์, 2566) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึง เรื่องการประกอบอาชีพไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ว่าเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักการและแนวทางการดำเนินการของ Career Education ที่มีการปรับมาจากอาชีวศึกษามาเป็น การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่จบการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ไม่ได้ศึกษาต่อ เพราะต้องการงานเพื่อเลี้ยงชีพจึงจัดระบบการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับหลักสูตรเตรียมอาชีวศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน เนื้อหา หรือ สาขาวิชาที่จัดเตรียมไว้ให้กับผู้เรียน โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน (Mustafa Dogru, 2022)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เน้นการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะด้านอาชีพและการดำเนินชีวิต ให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนโดยการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริงของผู้เรียน มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่ในสังกัด เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวนบุคลากร ทรัพยากร มีจำกัด จึงส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

ส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักอาชีพ และให้นักเรียนสามารถต่อยอดพัฒนาตนเองเพื่อการเข้าสู่อาชีพในอนาคตได้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

องค์ประกอบของทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวไว้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กและเยาวชน ในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ พร้อมทั้งพฤติกรรมที่คาดหวังและตัวชี้วัดทักษะชีวิตในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้ความถนัดความสามารถจุดเด่นจุดด้อยของตนเองเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคลรู้จักตนเองยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่นมีเป้าหมายชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสารปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้องรับรู้ปัญหาสาเหตุของปัญหาหาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคลรู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียดรู้วิธีผ่อนคลายหลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจ มุมมองอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่นวางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดีสร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตนั้นจะต้องเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาหรืออนุบาลไปจนถึง ม. 6 และมหาวิทยาลัยโดยเรียนตามพัฒนาการของสมอง ครูจะต้องเรียนรู้วิธีการออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL ให้แก่ศิษย์แต่ละกลุ่มอายุและตามพัฒนาการของสมองเด็กแต่ละคนเพราะ

Citation : วีรยา กำลังสง่า, นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์, และ ทรงเดช สอนใจ. (2568). การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ

ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 89-106. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.28>

ทักษะกลุ่มนี้สอนไม่ได้เด็กต้องเรียนเองและครูยังต้องทำงานหนักขึ้นในการคิดค้นหาวิธีออกแบบการเรียนรู้
วิธีกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของทีมงานและศิษย์

พรทิพย์ ศิริภัทราชัย (2556) ได้กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีจุดเริ่มต้นมาจากการ
ประชุมร่วมกันของนักวิชาการหลากหลายสาขาในสหรัฐอเมริกาประชุมร่วมกันโดยรัฐบาลต้องการพัฒนา
คุณภาพประชากรประเทศเพื่อยกระดับขีดความสามารถของประเทศกับนานาชาติและ ต้องการให้ประชากร
นั้นมีคุณภาพและศักยภาพในสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็วทั้งนี้
องค์ประกอบในด้านต่างๆ ที่ควรเกิดขึ้นในผู้เรียนจากการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความรู้ทักษะ
ความเชี่ยวชาญ

Partnership for 21st Century Skills (2009) กล่าวว่า ทักษะชีวิตและการทำงาน ในการดำรงชีวิต
และในการทำงานนั้นไม่เพียงต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาความรู้ หรือทักษะการคิดเท่านั้น
หากแต่ยังต้องการผู้ที่สามารถทำงานในบริบทที่มีความซับซ้อนมากขึ้นอีกด้วย ทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ความ
ยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้
ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิด ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2557) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่ง
สำหรับการพัฒนานักศึกษาคือการสร้างบัณฑิตที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ ดังนั้นผลการ
เรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ การ
ทำงานในทุกวันนี้จำเป็นต้องมีทักษะการคิดและองค์ความรู้เพิ่มมากขึ้นมากมาย ความสามารถในการทำงาน
ในยุคที่แข่งขันกันด้านข้อมูลข่าวสารและการดำรงชีวิตที่มีความซับซ้อนให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นที่
นักศึกษาต้องใส่ใจอย่างเคร่งครัดในการพัฒนาทักษะชีวิตต่อไปนี้ให้เพียงพอ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและ
ความสามารถในการปรับตัว การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม
การมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพของของนักการศึกษาหลายท่าน
ดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน

องค์ประกอบทักษะชีวิตและอาชีพ	กระทรวงศึกษาธิการ (2551)	วิจารณ์ พานิช (2555)	พรทิพย์ ศิริภัทรชัย (2556)	อนุชา โสภานุตร (2556)	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2557)	ชนิดดา เทียนฤกษ์ (2557)	ประวิทย์ รักษาแสง (2557)	พงษ์ศักดิ์ดา นามประมา (2557)	เยาวเรศ ภักดีจิตร (2557)	สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2557)	สุนทร คล้ายอ่ำ (2558)	อรุณรัตน์ บำรุงจิตร (2558)	Goodship (2001)	Pamership (2014)	World Economic Forum (2020)	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ต้องการศึกษา
1. ทักษะการแก้ปัญหา	✓														✓	2	12.50	
2. ทักษะคุณภาพงานในภาพรวม	✓														✓	2	12.50	
3. ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	✓														✓	2	12.50	
4. ทักษะการสื่อสาร	✓															1	6.25	
5. ทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน												✓				1	6.25	
6. ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		12	75	✓
7. ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและเป็นผู้ริเริ่ม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		12	75	✓
8. ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		12	75	✓
9. ทักษะความมีประสิทธิภาพสูงและความรับผิดชอบตรวจสอบได้	✓			✓												2	12.50	
10. ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		12	75	✓
11. ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด			✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓		10	62.50	✓

จากตารางที่ 1 จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพ จึงสรุปความถี่ตั้งแต่ ร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้ผลการสังเคราะห์จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและเป็นผู้ริเริ่ม 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปนัดดา นกแก้ว (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง และ 2) แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ควรส่งเสริมนักเรียนในด้านที่นักเรียนสนใจให้รู้จักตนเอง พัฒนาทักษะความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเองอย่าง

Citation : วีรยา กำลังสง่า, นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์, และ ทรงเดช สอนใจ. (2568). การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ

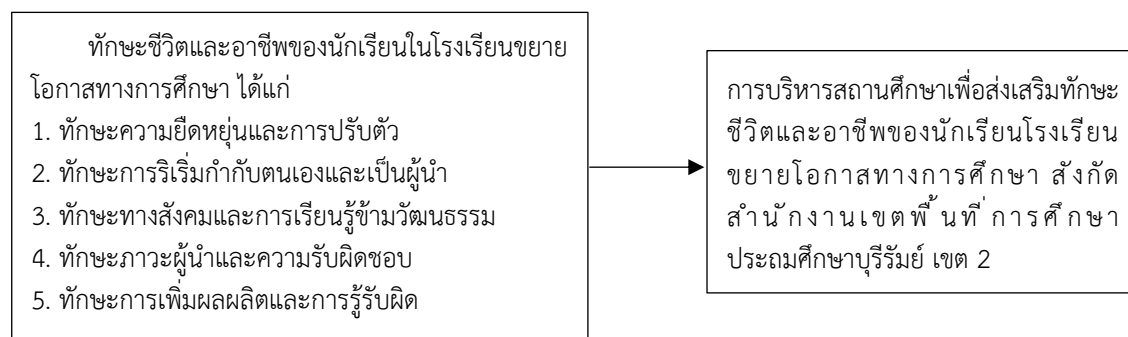
ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 89–106. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.28>

ต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเข้าสังคม ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักเรียนรู้ถึงการเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพในสังคมมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านทั้งความรู้ ทักษะ อารมณ์ให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองเห็นคุณค่าในตนเอง และรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ส่งเสริมการมีคุณธรรมความรับผิดชอบ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งเป็นพื้นฐานของผู้ผู้นำ

Sulistyaningsih (2019) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำทักษะศตวรรษที่ 21 ไปใช้เป็นกรอบการเรียนรู้ใหม่เพื่อผลลัพธ์ของทักษะอาชีพและชีวิตของนักเรียน คำถามข้อที่ 1) เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาและเชิงคุณภาพ คำถามวิจัยที่ 2) เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณจากการสังเกตของผู้วิจัย โดยการจัดโปรแกรมทักษะอาชีพและชีวิต (Career and Life Skills Program) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของ MA NU Walisongo Sidoarjo ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตประกอบด้วยทักษะ 5 ประการ ได้แก่ 1) ทักษะด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว 2) ความคิดริเริ่มและทักษะการกำกับตนเอง 3) ทักษะทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม 4) ทักษะการผลิตและความรับผิดชอบ และ 5) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ

Mustafa Dogru (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตและทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา การพัฒนาเพื่อวัดทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งพิจารณาภายในบริบทของทักษะศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 4 ทักษะ ดังนี้ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) การเป็นผู้ประกอบการและการจัดการตนเอง 3) ความสามารถในการผลิตและความรับผิดชอบ และ 4) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

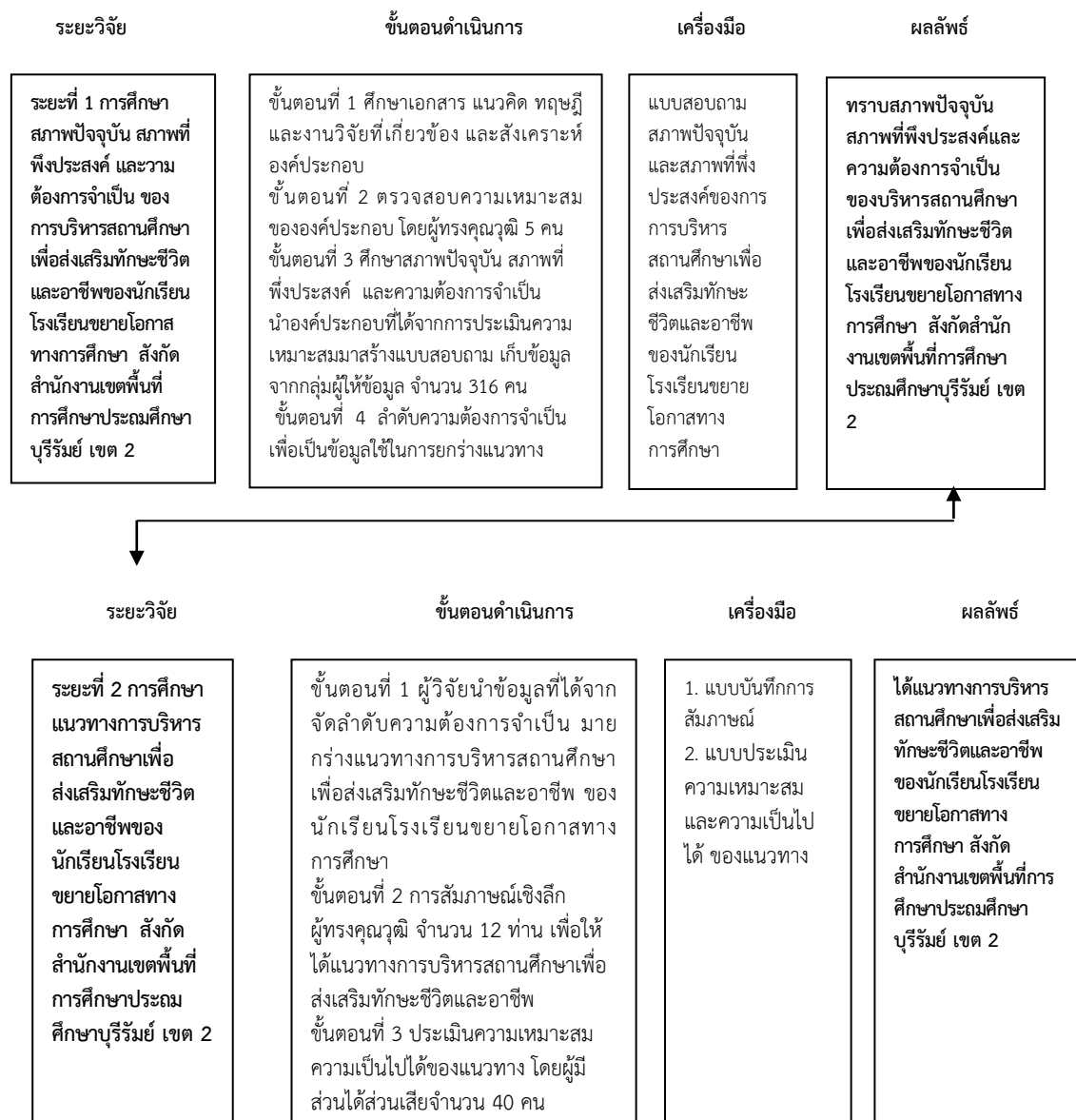

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) มีวิธีดำเนินการวิจัย แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนผังวิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 79 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูแนะแนว รวมทั้งสิ้น จำนวน 316 คน

Citation : วีรยา กำลังสง่า, นวรัตน์วี ชินอัครวัฒน์, และ ทรงเดช สอนใจ. (2568). การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 89–106. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.28>

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้กรอบแนวคิดการวิจัยจากการสังเคราะห์องค์ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและเป็นผู้นำ 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ มีคำถามจำนวน 48 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert

3.2 แบบสอบถามการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มีคำถามจำนวน 48 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert มีค่า IOC ระหว่าง .80 ถึง 1.00 จำนวน 48 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ

3.4 แบบประเมินความเหมาะสมของแนวทาง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ

4. วิธีการเก็บข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย 2) ส่งแบบสอบถามไปกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 316 คน ในรูปแบบเอกสารและรูปแบบออนไลน์ (Google Form) ผ่านระบบ AMSS (Education Area Management Support System) การเก็บข้อมูลไม่เปิดเผยชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม

แปลผลโดยนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเป็นช่วงตามค่าคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 116-117) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling ซึ่งผู้วิจัยได้ขอความยินยอมจากผู้สัมภาษณ์ในการเผยแพร่บทสัมภาษณ์ในการศึกษาแนวทาง

4.3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 40 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพ และครูแนะแนว

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่นำมาใช้

ผู้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Excell และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น โดยรวม

ที่	การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล	PNI	ลำดับ
1	ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว	3.68	0.90	มาก	4.41	0.67	มาก	0.198	2
2	ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและการเป็นผู้นำ	3.72	0.85	มาก	4.45	0.62	มาก	0.196	3
3	ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	3.71	0.85	มาก	4.45	0.63	มาก	0.199	1
4	ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.02	0.70	มาก	4.41	0.38	มาก	0.097	5
5	ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด	3.87	0.74	มาก	4.46	0.37	มาก	0.152	4
โดยรวม		3.80	0.81	มาก	4.44	0.53	มาก	0.168	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกทักษะ ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.70$) รองลงมา คือ ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.74$) ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.90$)

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกทักษะ ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.37$) รองลงมา คือ ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและการเป็นผู้นำ ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.62$) ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.38$)

ลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ($PNI_{modified} = 0.199$) 2) ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว ($PNI_{modified} = 0.198$) 3) ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและการเป็นผู้นำ ($PNI_{modified} = 0.196$) 4) ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ($PNI_{modified} = 0.152$) และ 5) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ($PNI_{modified} = 0.097$) ตามลำดับ

Citation : วีรยา กำลังสง่า, นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์, และ ทรงเดช สอนใจ. (2568). การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 89–106. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.28>

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผู้วิจัยได้ร่างแนวทางโดยใช้ค่า (PNI_{modified}) สูง 3 อันดับแรกในแต่ละทักษะเป็นข้อคำถามดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 ท่าน วิเคราะห์เชิงเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ สรุปได้แนวทาง จำนวน 19 แนวทาง ดังนี้

1. ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วย 4 แนวทาง

1.1 สถานศึกษาบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างโรงเรียน ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

1.2 สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้ครูและนักเรียนมีความเข้าใจและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย

1.3 สถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

1.4 สถานศึกษาและครูผู้สอนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร

2. ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว ประกอบด้วย 4 แนวทาง

2.1 สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นรองรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของชุมชน

2.2 สถานศึกษาจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง มีรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

2.3 บุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

2.4 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูอบรมเพื่อพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มทักษะและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้

3. ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและเป็นผู้นำ ประกอบด้วย 3 แนวทาง

3.1 สถานศึกษาสนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างภาวะผู้นำและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้นักเรียนมีอิสระในการคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตัวเอง เช่น กิจกรรมสภานักเรียน โครงการ YC

3.2 สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรอาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียนจัดให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้

3.3 ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบอย่างมีคุณภาพ

4. ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ประกอบด้วย 5 แนวทาง

4.1 สถานศึกษาปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานผ่านกิจกรรมจิตอาสาและการมีส่วนร่วมของนักเรียน

4.2 สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

4.3 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการและสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านอาชีพ

4.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามและการประเมินผล

Citation : Kamlangsa, W., Chinacarawat, C., & Sonjai, S. (2025). School Administration for Promoting Life and Career Skills of Students in Opportunity Expansion Schools Under the Buriram Primary Educational Service Area Office
2. Journal of Academic Surindra Rajabhat, 3(3), 89–106. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.28>

4.5 ผู้บริหารจัดการให้ครูได้เข้ารับการอบรม ศึกษางานเพื่อเพิ่มทักษะให้เชี่ยวชาญยิ่งขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5. ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 3 แนวทาง

5.1 สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้นำและผู้ตาม ปลุกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบผ่านการมอบหมายงาน และการทำโครงการอย่างเป็นขั้นตอนมีความหลากหลายและเหมาะสม เช่น กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี

5.2 ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรม พัฒนานตนเองให้เป็นต้นแบบภาวะผู้นำและความรับผิดชอบเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ให้แก่ักเรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

5.3 สถานศึกษาจัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลภาวะความเป็นผู้นำของนักเรียน
ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน
ผู้วิจัยนำแนวทางที่ได้ไปประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 40 คน สรุปผล แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน
โดยรวมและรายด้าน

ที่	แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	4.64	0.24	มากที่สุด	4.58	0.28	มากที่สุด
2	ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.70	0.48	มากที่สุด	4.57	0.52	มากที่สุด
3	ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและเป็นผู้นำ	4.69	0.46	มากที่สุด	4.63	0.51	มากที่สุด
4	ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด	4.61	0.20	มากที่สุด	4.55	0.23	มากที่สุด
5	ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.71	0.34	มากที่สุด	4.66	0.36	มากที่สุด
รวมทั้งหมด		4.67	0.34	มากที่สุด	4.60	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.34) 2) ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.48) 3) ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.46) 4) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.24) 5) ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.20) ตามลำดับ

ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.36) 2) ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. =

0.51) 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.28) 4) ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.52) 5) ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.23)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) พบว่า มีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและเป็นผู้นำ ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ องค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่ผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรมต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา การทำงาน หรือการใช้ชีวิตประจำวัน นักเรียนจึงมีความจำเป็นในการส่งเสริมทักษะด้านนี้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา นกแก้ว (2564) พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ด้านความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว และทักษะความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง อยู่ในระดับต่ำที่สุด

2. การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ 12 ท่าน จาก 5 องค์ประกอบ ได้จำนวน 19 แนวทาง ดังนี้

2.1 ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พบว่า สถานศึกษาบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างโรงเรียน ชุมชนอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้ครูและนักเรียนมีความเข้าใจและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม และครูผู้สอนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Trilling and Fadel (2009) ที่เสนอว่าทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการทำงานในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย การบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ การส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาณี พานิช (2555) ที่เสนอว่าการพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ควรเน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมบริการสังคม (Service Learning) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสังคมอย่างลึกซึ้ง การบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

2.2 ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว พบว่า สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นรองรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของชุมชน จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง มีรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม บุคลากรในสถานศึกษา

Citation : Kamlangsa, W., Chinacarat, C., & Sonjai, S. (2025). School Administration for Promoting Life and Career Skills of Students in Opportunity Expansion Schools Under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 89–106. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.28>

ร่วมกันกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูอบรมเพื่อพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มทักษะและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรคือหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาโดยเฉพาะความยืดหยุ่นของหลักสูตรที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพื่อให้ครอบคลุมกับความต้องการและสนใจของผู้เรียน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อความก้าวหน้าได้ตลอดเวลาสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา นกแก้ว (2564) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว นักเรียนควรมีการฝึกฝนทักษะชีวิตให้มากขึ้น ควรส่งเสริมนักเรียนในด้านที่นักเรียนสนใจ ให้รู้จักตนเองว่าชอบอะไร เพื่อจะได้พัฒนาเด็กให้มีความรู้ความสามารถด้านนั้น เพื่อการพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

2.3 ทักษะการริเริ่มกำกับตนเองและเป็นผู้นำ พบว่า สถานศึกษาสนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างภาวะผู้นำและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้นักเรียนมีอิสระในการคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตัวเอง เช่น กิจกรรมสภานักเรียน โครงการ YC สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรอาชีพระยะสั้นให้แก่นักเรียน จัดให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับสมชาย รัตนทองคำ (2563) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสภานักเรียนและโครงการช่วยพัฒนาทักษะการริเริ่มและภาวะผู้นำของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ทักษะการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด พบว่า สถานศึกษาปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานผ่านกิจกรรมจิตอาสาและการมีส่วนร่วมของนักเรียน กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการและสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านอาชีพ มีการกำกับติดตามและการประเมินผล ผู้บริหารจัดให้ครูได้เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มทักษะให้เชี่ยวชาญยิ่งขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Partnership for 21st Century Skills (2009) ที่เน้นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อการทำงานและการผลิตผลงานที่มีคุณภาพ การปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบต่อผ่านกิจกรรมจิตอาสาตามที่เสนอในแนวทางนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Janis Jewell Miles (2014) เสนอว่า ผู้เรียนมีการเตรียมความพร้อม มีทักษะในการทำงานไม่ว่าจะมีประสบการณ์ก็ปฏิบัติตาม การจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน ผลลัพธ์ของการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าความคืบหน้าของผู้เรียนสู่แนวคิดทักษะศตวรรษที่ 21 ภายในห้องเรียน ครูผู้สอนต้องให้ความรู้การเรียนรู้ของนักเรียน และแทรก ทักษะให้มีความสำคัญของทักษะอย่างต่อเนื่อง

2.5 ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อ พบว่า สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้นำและผู้ตาม ปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อผ่านการมอบหมายงาน และการทำโครงการอย่างเป็นขั้นตอนมีความหลากหลายและเหมาะสม ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองให้เป็นต้นแบบภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อถ่ายทอดประสบการณ์ และความรู้ให้แก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจัดให้มีระบบติดตามและประเมินผล ภาวะความเป็นผู้นำของนักเรียน นักเรียน สอดคล้องกับ ของ Partnership for 21st Century Skills

Citation : วีรยา กำลังสง่า, นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์, และ ทรงเดช สอนใจ. (2568). การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 89–106. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.28>

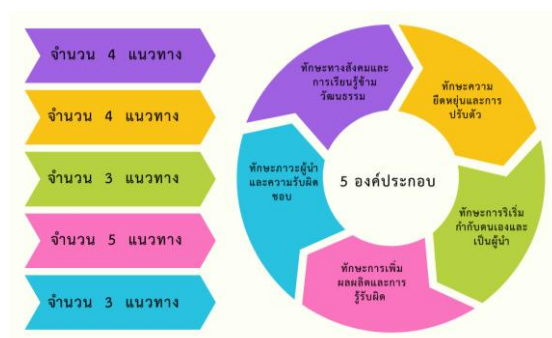
(2009) ที่เน้นความสำคัญของความรับผิดชอบในการทำงานและการผลิตผลงานที่มีคุณภาพ การปลูกฝังวินัย และความรับผิดชอบผ่านกิจกรรมจิตอาสา สอดคล้องกับผลการวิจัยของปนัดดา นกแก้ว (2564) ได้วิจัย เรื่อง ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ ที่เสนอแนวทางพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพโดยส่งเสริมการมีคุณธรรมความรับผิดชอบและการยอมรับฟัง ความคิดผู้อื่นซึ่งเป็นพื้นฐานของผู้ผู้นำ

3.2 ผลการประเมินระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ของแนวทางการบริหารดังกล่าวสะท้อนถึงประสิทธิภาพ ในหลายมิติ สามารถอธิบายได้ดังนี้ แนวทางการบริหารมีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของ โรงเรียนขยายโอกาส มีความเหมาะสมด้านกระบวนการ และการนำไปใช้ในบริบทจริง สอดคล้องกับ นโยบายการศึกษาเชิงคุณภาพ และตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสอย่าง มีประสิทธิภาพ แนวทางมีความยืดหยุ่นสามารถนำไปปรับใช้ได้โรงเรียนขยายโอกาสในขนาดที่ต่างกัน ตามความพร้อมของสถานศึกษาและความต้องการของชุมชน มีกระบวนการส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาส ฝึกฝนทักษะชีวิตจริง และสามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต เป็นแนวทางที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบท ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 19 แนวทางย่อย โดยแนวทางมีความเหมาะสม และสามารถ นำไปใช้ได้จริง มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของโรงเรียนและชุมชนรวมถึง ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางที่ศึกษาไปเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายเพื่อ ส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความ ยืดหยุ่นเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลของ ครูผู้สอนที่มีความหลากหลาย กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้พัฒนาทักษะในด้านต่างๆตาม ความสนใจของผู้เรียน โดยการอาศัยสถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการและ สถาบันอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านอาชีพ และการอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะ ใหม่ๆวิธีการสอนที่กระตุ้น ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาทักษะต่างๆได้เต็มศักยภาพ แสดง แนวทาง ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และทักษะที่มีความต้องการในการส่งเสริมที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ดังนั้นสถานศึกษาบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างโรงเรียน ชุมชนอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้ครูและนักเรียนมีความเข้าใจและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม พัฒนาทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาไปวางแผนในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเองได้

1.3 จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุด คือ ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ โดยสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้นำและผู้ตาม ปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบผ่านการมอบหมายงาน สถานศึกษาจัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลภาวะความเป็นผู้นำของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวทางบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. <https://ops.moe.go.th/policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุริยวิสาสน์.
- ปนัดดา นกแก้ว. (2564). *ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). *รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].

- พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์. (2566). รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- พรทิพย์ ศิริภักตราชัย. (2556). “STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21”. *วารสารนักบริหาร*. ฉ. 33(2), 49-56.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2557). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่*. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *สภาวะการศึกษาไทย ปี2560/2561 ฐานข้อมูลกับการบรรลุตามเป้าหมายแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แนวทางการดำเนินงานโครงการน้อมนำพระราชโอบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชการที่ 10สู่การปฏิบัติ*. <https://shorturl.asia/DY043>.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2563). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Janis Jewell Miles. (2014). *Preparing Students with 21" Century Skills : Educator Training And Preparedness to Integrate into Curriculum* [Doctoral Dissertation, Edgewood College].
- Mustafa Dogru. (2022). Development Of Life And Career Skills Scale For University Students. *Asian Journal of Contemporary Education*. 6 (1) : 30 - 43. <https://archive.aessweb.com/index.php/5052/article/view/4425>.
- Partnership for 21st Century Skills. (2009). *Framework for 21st Century Learning*. Washington, DC : Author.
- Sulistyaningsih (2019). The Implementation of 21st Century Skills As The Learning Paradigm To The Result of Student's Career and Life Skills. *Journal of Magister Scientiae* , 46 , 228-237. <https://scispace.com/pdf/the-implementation-of-21-st-century-skills-as-the-new-34wp34ec0t.pdf>
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills : Learning for Life in Our Times*. San Francisco, CA : Jossey-Bass.

Citation : วีรยา กำลังสง่า, นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์, และ ทรงเดช สอนใจ. (2568). การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ
ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารราชภัฏ
สุรินทร์วิชาการ, 3(3), 89–106. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.28>

การใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต และลดความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

The Impact of Sports-Based Physical Activity and Digital Tracking Technologies on Stress and Mental Health Among Lower Secondary School Students

ชลธิชา แก้วมี^{1*}, ณปภัช วชิรกลินขจร², กัณธิภา ศิริธนาพานิชกุล³, ปรีดีชา จรัสพงษ์⁴,
และ สุริยา จันทนกุล⁵

Chonthicha Kaewmee^{1*}, Napapat Wachiraklinkhajorn², Kanthipa Siritanapanitkul³,
Preedeecha Charanphong⁴, and Suriya Chantanakool⁵

¹⁻⁵คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ; Faculty of Education, North Bangkok University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : chonthicha.ka@northbkk.ac.th

DOI : 10.14456/jasrru.2025.29

Received : April 23, 2025; Revised : May 21, 2025; Accepted : May 24, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลต่อระดับความเครียดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (2) ศึกษาผลของโปรแกรมดังกล่าวต่อสุขภาพจิตของนักเรียน (3) เปรียบเทียบผลการลดระดับความเครียดและการส่งเสริมสุขภาพจิตระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมกับกลุ่มควบคุม และ (4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลจากเทคโนโลยีติดตามผลการออกกำลังกาย เช่น จำนวนก้าว แคลอรีที่ใช้ และอัตราการเต้นของหัวใจ กับระดับความเครียดและสุขภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชากรกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 โรงเรียนวัดหนองใหญ่ สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 407 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 214 คน และนักเรียนหญิง 193 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรทั้งหมด โดยคัดเลือกจำนวน 60 คน (เพศชาย 30 คน และเพศหญิง 30 คน) และสุ่มแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายเชิงกีฬา ได้แก่ ฟุตบอล บาสเกตบอล และวอลเลย์บอล จำนวน 3 ครั้งต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ พร้อมการใช้เทคโนโลยีติดตามผลผ่านอุปกรณ์สมาร์ตวอตช์และแอปพลิเคชันที่ใช้ในการประเมินระดับความเครียดและสุขภาพจิต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดความเครียด Perceived Stress Scale (PSS) และแบบสอบถามวัดสุขภาพจิต Mental Health Inventory (MHI) ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญและมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .89 และ .91 ตามลำดับ การเก็บข้อมูลดำเนินการสองครั้ง ได้แก่ ก่อนทดลอง (Pre-test) และหลังทดลอง (Post-test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติทดสอบ t-test และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบ Pearson's Correlation

Citation : Kaewmee, C., Wachiraklinkhajorn, N., Siritanapanitkul, K., Charanphong, P., & Chantanakool, S. (2025). The

Impact of Sports-Based Physical Activity and Digital Tracking Technologies on Stress and Mental Health Among Lower Secondary School Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 107–124.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.29>

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีระดับความเครียดลดลงจากค่าเฉลี่ย 28.4 เหลือ 18.6 (ลดลง 34.5%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ($p = 0.750$) ด้านสุขภาพจิต กลุ่มทดลองมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 55.2 เป็น 70.3 (เพิ่มขึ้น 27.4%) อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.001$) ขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนลดลงเล็กน้อย ($p = 0.420$) นอกจากนี้ ยังพบความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับความเครียดกับสุขภาพจิต ($r = -0.72, p < 0.001$) จากข้อมูลเทคโนโลยีติดตามผล พบว่ากลุ่มทดลองมีจำนวนก้าวเฉลี่ยต่อวันเพิ่มขึ้นจาก 3,800 เป็น 6,200 ก้าว อัตราการเต้นของหัวใจลดลงจาก 85 เป็น 70 ครั้งต่อนาที และแคลอรีที่เผาผลาญเพิ่มจาก 250 เป็น 500 กิโลแคลอรี โดยทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญ ($r = -0.72, -0.68$ และ -0.65 ตามลำดับ, $p < 0.001$)

จากผลการศึกษาดังกล่าว การใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดระดับความเครียดและส่งเสริมสุขภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นกิจกรรมในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตของนักเรียนในระยะยาว และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ในการติดตามพฤติกรรมสุขภาพของเยาวชนต่อไป

คำสำคัญ (Keywords) : การออกกำลังกายเชิงกีฬา, เทคโนโลยีติดตามผล

Abstract

This study aimed to: (1) investigate the effects of a sports-based physical activity program combined with digital tracking technologies on the stress levels of lower secondary school students; (2) examine the effects of the program on students' mental health; (3) compare the effectiveness of the program in reducing stress and promoting mental health between the experimental and control groups; and (4) explore the relationships between data obtained from fitness tracking technologies—such as step count, calories burned, and heart rate—and students' stress levels and mental health.

The target population comprised 407 students from grades 7 to 9 at Wat Nongyai School, Saimai District, Bangkok, including 214 male and 193 female students. A sample of 60 students (30 males and 30 females) was selected through simple random sampling and assigned equally to an experimental group and a control group. The experimental group participated in a sports-based exercise program—comprising football, basketball, and volleyball—three times per week for a period of eight weeks. Additionally, participants used smartwatches and health applications to track physical activity and assess stress and mental health levels.

The research instruments included the Perceived Stress Scale (PSS) and the Mental Health Inventory (MHI), both validated by experts and demonstrating high reliability (Cronbach's alpha = .89 and .91, respectively). Data were collected at two time points: pre-test and post-test. Descriptive statistics, t-tests, and Pearson's correlation analysis were employed for data analysis. The results showed that the experimental group experienced a

Citation : ชลธิชา แก้วมี, ณภัช วชิรกลิ่นขจร, กันตริภา ศิริธนาพานิชกุล, ปรีดีชา จรัสพงษ์, และ สุริยา จันทกุล. (2568). การใช้โปรแกรม

ออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและลดความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น .
วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 107–124. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.29>

significant reduction in stress levels, from a mean score of 28.4 to 18.6 (34.5% decrease, $p < 0.001$), while the control group showed no significant change ($p = 0.750$). Mental health scores of the experimental group improved from 55.2 to 70.3 (27.4% increase, $p < 0.001$), while the control group showed a minor, non-significant decrease ($p = 0.420$). A significant negative correlation was found between stress and mental health ($r = -0.72$, $p < 0.001$). Data from the digital devices indicated increased daily step counts (from 3,800 to 6,200 steps), reduced resting heart rate (from 85 to 70 bpm), and increased caloric expenditure (from 250 to 500 kcal), all significantly correlated with decreased stress levels ($r = -0.72$, -0.68 , and -0.65 , respectively; $p < 0.001$).

In conclusion, the integration of a sports-based physical activity program with digital monitoring technologies is an effective approach to reduce stress and improve mental health among lower secondary school students. This program can be adapted as a school-based activity to enhance students' long-term mental health and promote the constructive use of technology in monitoring youth health behaviors.

Keywords : Sports-Based Exercise, Digital Monitoring

บทนำ (Introduction)

ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) ซึ่งครอบคลุมช่วงอายุประมาณ 12–15 ปี เป็นช่วงวัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม เด็กวัยรุ่นในช่วงนี้ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน ความคาดหวังจากครอบครัว การปรับตัวในกลุ่มเพื่อน การสอบแข่งขัน และภาระทางวิชาการในโรงเรียน ความกดดันเหล่านี้ส่งผลให้เกิดภาวะเครียดสะสม ซึ่งหากไม่ได้รับการดูแลหรือมีวิธีการจัดการอย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่น ภาวะวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า หรือพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มวัยรุ่น (Thapar et al., 2012; Singh et al., 2023)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2021) รายงานว่า ประมาณ 13.2% ของวัยรุ่นทั่วโลกประสบปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่ต้องเผชิญกับความเครียดจากการเรียน การปรับตัวทางสังคม และความขัดแย้งภายในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ในประเทศไทยที่พบว่า เด็กและเยาวชนมีภาวะเครียดสะสมและแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ความก้าวร้าว การแยกตัว และสมาธิสั้น (กรมสุขภาพจิต, 2566)

การออกกำลังกายเป็นหนึ่งในวิธีการที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติว่า สามารถช่วยลดระดับความเครียดและส่งเสริมสุขภาพจิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกิจกรรมที่มีลักษณะของ “การเล่นกีฬา” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผสมผสานทั้งความสนุก ความท้าทาย การเข้าสังคม และการควบคุมร่างกาย ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถปลดปล่อยอารมณ์ ความตึงเครียด และได้รับแรงเสริมเชิงบวกจากการมีส่วนร่วม (Biddle & Asare, 2011; Fox, 1999) การออกกำลังกายยังมีผลต่อระบบประสาทส่วนกลางโดยการกระตุ้นการหลั่งสารเอ็นโดรฟิน (endorphin) เซโรโทนิน (serotonin) และโดปามีน (dopamine) ซึ่งมีผลต่อการสร้างความรู้สึกสุข สงบ และมีสมาธิ (Gerber et al., 2014)

Citation : Kaewmee, C., Wachiraklinkhajorn, N., Siritanapanitkul, K., Charanphong, P., & Chantanakool, S. (2025). The Impact of Sports-Based Physical Activity and Digital Tracking Technologies on Stress and Mental Health Among Lower Secondary School Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 107–124.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.29>

ในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เปิดโอกาสให้สามารถบูรณาการ “การออกกำลังกาย” เข้ากับ “การติดตามผลด้านสุขภาพ” ได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล เช่น สมาร์ทวอตช์ แอปพลิเคชันสุขภาพ ฟิตเนสแท็กเกอร์ หรือแพลตฟอร์มสุขภาพดิจิทัล (Ng et al., 2021) เทคโนโลยีเหล่านี้สามารถติดตามพฤติกรรม การออกกำลังกาย อัตราการเต้นของหัวใจ จำนวนก้าว แคลอรีที่ใช้ และบางโปรแกรมสามารถประเมินความเครียดผ่านสัญญาณชีวภาพได้ด้วย ทำให้การวิเคราะห์ผลด้านสุขภาพมีความแม่นยำในระดับรายบุคคล อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ยั่งยืนในวัยรุ่น (Dishman et al., 2006)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการใช้ “โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬา” ร่วมกับ “เทคโนโลยีดิจิทัล” เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยส่วนใหญ่มักเน้นศึกษาผลของการออกกำลังกายทั่วไป หรือใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกายเท่านั้น ขาดการศึกษาแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมทางกาย เทคโนโลยี และผลลัพธ์ด้านจิตใจอย่างชัดเจน (Gerber et al., 2014; Cohen et al., 1983)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของ โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬา ที่บูรณาการกับ เทคโนโลยีติดตามผลแบบดิจิทัล เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและลดความเครียดในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้เครื่องมือวัดที่ผ่านการรับรอง และวิเคราะห์ข้อมูลจากอุปกรณ์ดิจิทัลร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนผลเชิงลึก ทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มเป้าหมายเชิงระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลต่อระดับความเครียดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการลดระดับความเครียดและการส่งเสริมสุขภาพจิตระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมฯ กับกลุ่มควบคุม
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลจากเทคโนโลยีติดตามผลกับการออกกำลังกาย เช่น จำนวนก้าว แคลอรีที่ใช้ และอัตราการเต้นของหัวใจ กับระดับความเครียดและสุขภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

ในยุคปัจจุบัน ปัญหาสุขภาพจิตของเยาวชน โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กำลังกลายเป็นประเด็นสำคัญในระดับประเทศและระดับโลก เนื่องจากวัยรุ่นตอนต้น (early adolescence) เป็นช่วงเวลาสำคัญของพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม ซึ่งมีผลต่อความมั่นคงทางจิตใจในอนาคต เด็กวัยนี้ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง เช่น การเจริญเติบโตทางกาย การเข้าสู่กลุ่มเพื่อนใหม่ การปรับตัวในระบบการเรียนที่มีการแข่งขันสูง รวมถึงแรงกดดันจากครอบครัว ความกดดันเหล่านี้หากไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม อาจส่งผลให้เกิดภาวะเครียดเรื้อรัง ซึมเศร้า และพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาสุขภาพจิตที่ซับซ้อน (Thapar et al., 2012)

Citation : ชลธิชา แก้วมี, ณภัช วชิรกลิ่นขจร, กันตริภา ศิริพานิชกุล, ปรีดีชา จรัสพงษ์, และ สุริยา จันทกุล. (2568). การใช้โปรแกรม

ออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและลดความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น .
วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 107–124. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.29>

ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิต (2566) รายงานว่า นักเรียนไทยระดับมัธยมต้นจำนวนไม่น้อยมีระดับความเครียดในระดับปานกลางถึงสูง โดยมีปัจจัยเสี่ยงหลักจากการเรียน การสอบ การเข้าสังคม และความคาดหวังจากผู้ปกครอง สถานการณ์นี้สะท้อนถึงความเปราะบางทางอารมณ์ของวัยรุ่นที่ยังไม่มีทักษะเพียงพอในการรับมือกับความเครียด หากไม่ได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมอาจนำไปสู่ปัญหาในระยะยาว เช่น การขาดสมาธิในชั้นเรียน การหลีกเลี่ยงการเข้าสังคม หรือแม้กระทั่งพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติดหรือการทำร้ายตนเอง

หนึ่งในแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในการลดความเครียดและส่งเสริมสุขภาพจิตอย่างยั่งยืน คือ การส่งเสริมกิจกรรมทางกาย โดยเฉพาะกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกีฬา (sports-based physical activity) ซึ่งมีความโดดเด่นทั้งในด้านการเคลื่อนไหว การเล่นร่วมกับผู้อื่น และความสนุกสนานในระหว่างกิจกรรม งานวิจัยของ Biddle และ Asare (2011) สรุปว่า การออกกำลังกายมีผลต่อการลดระดับความเครียด เพิ่มสมาธิ และพัฒนาภาวะอารมณ์ในเด็กและวัยรุ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่มีโครงสร้างชัดเจน เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล หรือบาสเกตบอล ซึ่งให้ผลดีทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ

ด้านสรีรวิทยา Fox (1999) อธิบายว่า เมื่อออกกำลังกายอย่างเพียงพอ ร่างกายจะหลั่งสารชีวเคมี เช่น เอนโดรฟิน เซโรโทนิน และโดพามีน ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกเป็นสุขและความผ่อนคลายตามธรรมชาติ ทำให้กิจกรรมกีฬาเป็นช่องทางสำคัญในการระบายความเครียดโดยไม่ต้องอาศัยกลไกภายนอกที่เสี่ยง เช่น สารเสพติดหรือพฤติกรรมก้าวร้าว นอกจากนี้ การเล่นกีฬาในกลุ่มยังมีบทบาทในการเสริมสร้างความมั่นใจ ความร่วมมือ และการยอมรับตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อสุขภาพจิตระยะยาว

ในประเทศไทยก็มีหลักฐานสนับสนุนเช่นเดียวกัน งานวิจัยของ ชาญวิทย์ วงษ์ชนวน (2563) พบว่า การออกกำลังกายแบบเล่นกีฬา 3 ครั้งต่อสัปดาห์ในช่วงเวลา 8 สัปดาห์ มีผลลดความเครียดของนักเรียนมัธยมได้อย่างมีนัยสำคัญ และยังส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการอารมณ์ให้ดีขึ้น งานวิจัยของ ศิริพร พรหมทอง (2565) ยังระบุว่า นักเรียนที่ออกกำลังกายแบบกลุ่มมีคะแนนสุขภาพจิตเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับดี หลังจากร่วมกิจกรรมออกกำลังกายที่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดที่สามารถอธิบายกลไกของกิจกรรมออกกำลังกายต่อสุขภาพจิตได้อย่างลึกซึ้ง คือ ทฤษฎีแรงจูงใจตนเอง (Self-Determination Theory: SDT) ของ Deci และ Ryan (2000) ซึ่งเสนอว่าพฤติกรรมที่ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตควรเกิดจากแรงจูงใจภายใน โดยมีปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ ความรู้สึกว่าตนมีอิสระ (autonomy) ความสามารถของตนเอง (competence) และความรู้สึกผูกพันกับผู้อื่น (relatedness) ซึ่งกิจกรรมกีฬาแบบทีมสามารถตอบสนองทุกปัจจัยนี้ได้ทางปฏิบัติ

อีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพจิตในยุคดิจิทัลคือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น สมาร์ทวอตช์ แอปพลิเคชันติดตามสุขภาพ หรือระบบประมวลผลพฤติกรรมสุขภาพแบบเรียลไทม์ เทคโนโลยีเหล่านี้สามารถตรวจวัดจำนวนก้าว อัตราการเต้นของหัวใจ พลังงานที่ใช้ และรูปแบบการนอนหลับ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้ใช้งานตระหนักรู้ตนเองมากขึ้น ยังสามารถเป็นแรงเสริมภายนอกที่กระตุ้นแรงจูงใจภายในได้อีกด้วย (Ng et al., 2021) ข้อมูลจากเทคโนโลยีไม่เพียงเป็นเครื่องมือสะท้อนพฤติกรรม แต่ยังสามารถเป็นแรงจูงใจสำคัญที่กระตุ้นให้เด็กและวัยรุ่นรู้สึกอยากพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะเมื่อสามารถเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมได้จากข้อมูลที่แสดงผ่านหน้าจอ

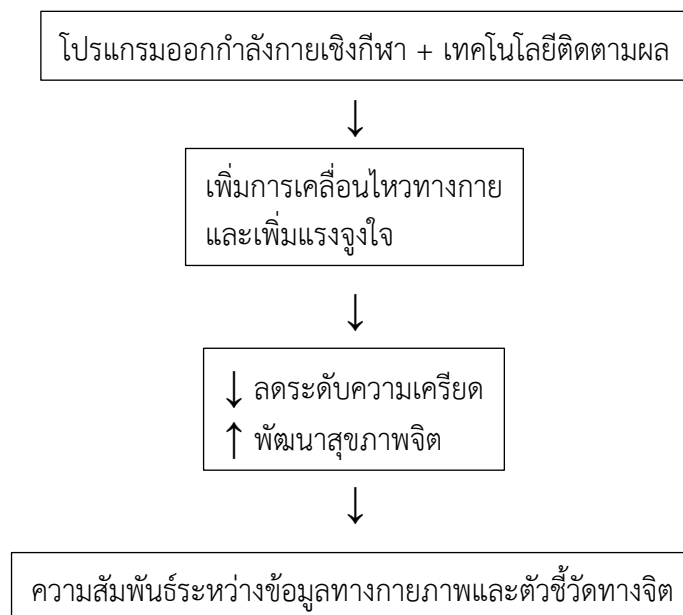
การศึกษาของ Wang et al. (2020) ที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายประเทศ พบว่า นักเรียนที่ใช้เทคโนโลยีติดตามสุขภาพพร้อมกับโปรแกรมออกกำลังกายมีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมทางกายที่สม่ำเสมอขึ้น มีพลังงานที่ดีขึ้น และมีระดับสุขภาพจิตดีขึ้นภายใน 3 เดือน ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีทำหน้าที่เป็น “ตัวสะท้อนตนเอง” (self-monitoring device) และ “แรงเสริมพฤติกรรม” ที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะในวัยรุ่น

สำหรับบริบทของประเทศไทย งานวิจัยโดย ปรัชญา โพธิ์ทอง (2564) ได้นำแอปพลิเคชัน Google Fit มาใช้ร่วมกับกิจกรรมในชั้นเรียนพลศึกษา พบว่า นักเรียนมีความสนใจและความตื่นตัวในการออกกำลังกายสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยี ทั้งยังมีความเข้าใจในพฤติกรรมสุขภาพของตนเองเพิ่มขึ้นผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลที่แอปพลิเคชันสรุปให้

องค์ความรู้ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการ “โปรแกรมการออกกำลังกายเชิงกีฬา” กับ “เทคโนโลยีติดตามผล” จึงเป็นกลยุทธ์ที่มีศักยภาพสูงในการส่งเสริมสุขภาพจิตและการลดความเครียดในนักเรียนวัยรุ่น การใช้กิจกรรมกีฬาเป็นฐานช่วยให้นักเรียนมีความสุขกับการเคลื่อนไหว และสามารถระบายความเครียดผ่านทางร่างกายอย่างเป็นธรรมชาติ ขณะที่เทคโนโลยีทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยติดตาม สะท้อนพฤติกรรม และเพิ่มแรงจูงใจให้เด็กสามารถประเมินพฤติกรรมสุขภาพของตนเองได้อย่างเป็นระบบ

การวิจัยที่ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลจึงมีความสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพจิตในโรงเรียน อีกทั้งยังสามารถขยายผลสู่ระดับครอบครัว ชุมชน หรือระดับประเทศได้ในอนาคต หากมีการวางระบบอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบมีกลุ่มควบคุม (Control Group) และการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Pre-test/Post-test Design) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาพร้อมกับเทคโนโลยีติดตามผลต่อระดับความเครียดและสุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) โรงเรียนวัดหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 407 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 214 คน และนักเรียนหญิง 193 คน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น โดยเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความเปราะบางทางสุขภาพจิตและมีแนวโน้มเผชิญกับภาวะความเครียดจากการเรียนและปัจจัยแวดล้อมทางสังคม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียนที่แสดงความสนใจเข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 60 คน แบ่งเป็นเพศชาย 30 คน และเพศหญิง 30 คน โดยสุ่มแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน กลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการออกกำลังกายเชิงกีฬา พร้อมการใช้เทคโนโลยีติดตามผล ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่เข้าร่วมโปรแกรกดังกล่าว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทางจิตวิทยา และเครื่องมือสนับสนุนการติดตามพฤติกรรมกายการออกกำลังกาย ดังนี้

2.1 โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬา ที่ประกอบด้วยกิจกรรมฟุตบอล บาสเกตบอล และวอลเลย์บอล จัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ รวม 24 ครั้ง โดยออกแบบให้เหมาะสมกับวัยเรียน มุ่งเน้นความสนุก การมีส่วนร่วม และการเคลื่อนไหวที่กระตุ้นระบบหัวใจและกล้ามเนื้อ

2.2 เทคโนโลยีติดตามผลการออกกำลังกาย ได้แก่ อุปกรณ์สวมใส่ (Wearable Devices) เช่น สมาร์ตวอตช์ ใช้วัดจำนวนก้าว อัตราการเต้นของหัวใจ และพลังงานที่ใช้ และแอปพลิเคชันติดตามสุขภาพ เช่น Google Fit และ Stress Monitor ใช้บันทึกข้อมูลการเคลื่อนไหวและความเครียด

2.3 แบบสอบถามวัดความเครียด (Perceived Stress Scale: PSS) พัฒนาโดย Cohen et al. (1983) และแปลเป็นภาษาไทยโดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC > 0.80) และมีค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = .89

2.4 แบบสอบถามสุขภาพจิต (Mental Health Inventory: MHI) ใช้ประเมินองค์ประกอบสุขภาพจิตเชิงบวก เช่น ความสุข ความพึงพอใจ และความสงบทางอารมณ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = .91

เครื่องมือทั้งหมดได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัยของกลุ่มตัวอย่าง

Citation : Kaewmee, C., Wachiraklinkhajorn, N., Siritanapanitkul, K., Charanphong, P., & Chantanakool, S. (2025). The

Impact of Sports-Based Physical Activity and Digital Tracking Technologies on Stress and Mental Health Among Lower Secondary School Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 107-124.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.29>

3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection Procedures) กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนเพื่อดำเนินการวิจัยในสถานศึกษา และจัดกิจกรรมชี้แจงนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ลักษณะของกิจกรรม และสิทธิในการเข้าร่วมโครงการ

3.2 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดลงนามในเอกสารยินยอม (Informed Consent) ซึ่งผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ตามหนังสือรับรองเลขที่ ED 10/2566 รหัสโครงการ SS1-11-2566-10

3.3 ก่อนเริ่มโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะได้รับแบบสอบถามวัดความเครียด (PSS) และสุขภาพจิต (MHI) เพื่อประเมินระดับก่อนการทดลอง (Pre-test)

3.4 กลุ่มทดลองจะเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาพร้อมกับการใช้เทคโนโลยีติดตามผลเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยในระหว่างนี้จะมีการเก็บข้อมูลจากอุปกรณ์เทคโนโลยีเป็นประจำ ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับโปรแกรมใด ๆ

3.5 หลังสิ้นสุดโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจะตอบแบบสอบถามชุดเดิมอีกครั้ง (Post-test) และผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลจากแอปพลิเคชันและสมาร์ตวอตช์เพื่อประกอบการวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและคะแนนแบบสอบถาม

4.2 สถิติเชิงอนุมาน ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

t-test แบบไม่อิสระ (Paired t-test) ใช้เปรียบเทียบคะแนนความเครียดและสุขภาพจิตภายในกลุ่มเดียวกัน ก่อนและหลังทดลอง และ t-test แบบอิสระ (Independent t-test) ใช้เปรียบเทียบผลลัพธ์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบ Pearson's Correlation เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลจากเทคโนโลยี (จำนวนก้าว อัตราการเต้นหัวใจ แคลอรี) กับคะแนนสุขภาพจิตและระดับความเครียด

การวิเคราะห์ทั้งหมดดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสถิติสำหรับงานวิจัย (IBM SPSS Statistics 22) เพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาผลของโปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาและการใช้เทคโนโลยีในการติดตามผลต่อการลดระดับความเครียดและการพัฒนาสุขภาพจิตในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบผลการทดลองที่สำคัญและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในหมวดหมู่หลัก ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลต่อระดับความเครียดของนักเรียน

ตารางที่ 1 ผลการเปลี่ยนแปลงระดับความเครียดก่อนและหลังทดลอง

กลุ่ม	ระดับความเครียด (Pre-test)	ระดับความเครียด (Post-test)	การเปลี่ยนแปลง (%)	t-value	p-value
กลุ่มทดลอง (n = 30)	28.4	18.6	ลดลง 34.5%	-9.324	< 0.001
กลุ่มควบคุม (n = 30)	27.9	28.1	เพิ่มขึ้น 0.7%	-0.317	0.750

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม Perceived Stress Scale (PSS) พบว่า กลุ่มทดลอง ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกายที่เน้นการเล่นกีฬาเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีติดตามผล เช่น สมาร์ทวอตช์และแอปพลิเคชันสุขภาพ มีคะแนนระดับความเครียดเฉลี่ยลดลงจาก 28.4 คะแนน ก่อนการทดลอง เหลือ 18.6 คะแนน หลังการทดลอง ซึ่งคิดเป็นการลดลง 34.5% และเมื่อนำผลมาวิเคราะห์ด้วย Paired t-test ได้ค่า $t = -9.324$ และ $p < 0.001$ แสดงให้เห็นว่า การลดลงของระดับความเครียดในกลุ่มทดลองนั้น มีนัยสำคัญทางสถิติ ตรงกันข้ามกับ กลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ มีคะแนนความเครียดเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยจาก 27.9 คะแนน เป็น 28.1 คะแนน และผลการทดสอบทางสถิติพบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.750$)

โดยสรุป การลดลงของระดับความเครียดในกลุ่มทดลองเป็นผลจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ใช้ทั้งร่างกายและจิตใจ พร้อมกับมีเทคโนโลยีช่วยกระตุ้นแรงจูงใจให้เห็นพัฒนาการของตนเองแบบเรียลไทม์ ซึ่งช่วยเสริมให้การลดความเครียดเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 2 ผลการเปลี่ยนแปลงระดับสุขภาพจิตก่อนและหลังทดลอง

กลุ่ม	สุขภาพจิต (Pre-test)	สุขภาพจิต (Post-test)	การเปลี่ยนแปลง (%)	t-value	p-value
กลุ่มทดลอง (n = 30)	55.2	70.3	เพิ่มขึ้น 27.4%	8.762	< 0.001
กลุ่มควบคุม (n = 30)	54.8	54.2	ลดลง 1.1%	-0.498	0.621

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนสุขภาพจิตด้วยแบบสอบถาม Mental Health Inventory (MHI) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างเด่นชัด โดยคะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก 55.2 คะแนน เป็น 70.3 คะแนน หลังจบโปรแกรม คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 27.4% ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์ด้วย Paired t-test ได้ค่า $t = 8.762$ และ $p < 0.001$ แสดงว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางตรงกันข้าม กลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนสุขภาพจิตลดลงเล็กน้อยจาก 54.8 เป็น 54.2 คะแนน และไม่พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.621$)

Citation : Kaewmee, C., Wachiraklinkhajorn, N., Siritanapanitkul, K., Charanphong, P., & Chantanakool, S. (2025). The Impact of Sports-Based Physical Activity and Digital Tracking Technologies on Stress and Mental Health Among Lower Secondary School Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 107–124.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.29>

โดยสรุป การเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายที่มีกิจกรรมแบบกลุ่ม มีการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย และสนุกสนาน พร้อมกับการติดตามผลด้วยเทคโนโลยี ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเชิงบวก การยอมรับตนเอง ความภูมิใจ และการมีเป้าหมาย ส่งผลให้สุขภาพจิตของนักเรียนดีขึ้นอย่างชัดเจน

3. เพื่อเปรียบเทียบผลการลดระดับความเครียดและการส่งเสริมสุขภาพจิตระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมฯ กับกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3 ผลการเปลี่ยนแปลงระดับสุขภาพจิตก่อนและหลังทดลอง

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง (ค่าเฉลี่ย)	กลุ่มควบคุม (ค่าเฉลี่ย)	t-value	p-value
ความเครียด	18.6	28.1	-8.827	< 0.001
สุขภาพจิต	70.3	54.2	7.649	< 0.001

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในช่วงหลังการทดลอง ทั้งในด้านระดับความเครียดและสุขภาพจิต พบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดทั้งในเชิงบวกต่อสุขภาพจิต และในเชิงลบต่อระดับความเครียด ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มควบคุมที่ไม่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ Independent t-test ยืนยันว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและควบคุม หลังการทดลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งในด้านความเครียดและสุขภาพจิต ซึ่งสนับสนุนว่า การใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬา ร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผล เป็นปัจจัยที่ส่งผลจริงต่อสุขภาพจิตของนักเรียน

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลจากเทคโนโลยีติดตามผลการออกกำลังกาย เช่น จำนวนก้าว แคลอรีที่ใช้ และอัตราการเต้นของหัวใจ กับระดับความเครียดและสุขภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Pearson's Correlation ระหว่างข้อมูลจากเทคโนโลยีติดตามผล ได้แก่ จำนวนก้าวที่เดิน แคลอรีที่ใช้ และอัตราการเต้นของหัวใจ กับระดับความเครียดและสุขภาพจิต พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากเทคโนโลยีติดตามผลกับระดับความเครียดและสุขภาพจิต

ตัวแปร	ความสัมพันธ์กับ ความเครียด (r)	p-value	ความสัมพันธ์กับ สุขภาพจิต (r)	p-value
จำนวนก้าว/วัน	-0.72	< 0.001	0.68	< 0.001
แคลอรีที่ใช้	-0.68	< 0.001	0.65	< 0.001
อัตราการเต้นหัวใจเฉลี่ย	-0.51	< 0.01	0.48	< 0.01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวชี้วัดจากเทคโนโลยี ได้แก่ จำนวนก้าวที่เดิน แคลอรีที่ใช้ และอัตราการเต้นของหัวใจ กับระดับความเครียดและสุขภาพจิต โดยใช้สถิติ Pearson's Correlation พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญระหว่างตัวแปรจากเทคโนโลยีกับระดับความเครียด เช่น จำนวนก้าว ($r = -0.72$), แคลอรีที่ใช้ ($r = -0.68$), อัตราการเต้นหัวใจเฉลี่ย ($r = -0.51$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างตัวแปรจากเทคโนโลยีกับสุขภาพจิต เช่น จำนวนก้าว ($r = 0.68$), แคลอรีที่ใช้ ($r = 0.65$), อัตราการเต้นหัวใจเฉลี่ย ($r = 0.48$)

โดยสรุป ข้อมูลจากเทคโนโลยีสอดคล้องกับผลการประเมินเชิงจิตวิทยาอย่างเป็นระบบ กล่าวคือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเคลื่อนไหวทางกายสูง มีแนวโน้มที่จะมีระดับความเครียดต่ำลง และสุขภาพจิตดีขึ้น

สรุปภาพรวมของผลการวิจัย

ผลการวิจัยทั้ง 4 ด้านแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การใช้โปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬา ร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผล เป็นกลไกที่ส่งผลดีต่อสุขภาพจิตและภาวะความเครียดของนักเรียน โดยมีผลลัพธ์ทั้งจากแบบสอบถามมาตรฐานและข้อมูลดิจิทัลที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งสะท้อนความสอดคล้องและความน่าเชื่อถือของผลการศึกษา

ทั้งนี้ โปรแกรมดังกล่าวมีศักยภาพในการนำไปใช้จริงในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการดูแลสุขภาพจิตในระดับป้องกัน เสริมสร้างทักษะชีวิต และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพอย่างยั่งยืนสำหรับวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยในครั้งนี้สะท้อนถึงประสิทธิภาพของโปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาที่บูรณาการกับระบบติดตามสุขภาพในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งส่งผลต่อการลดระดับความเครียดและการส่งเสริมสุขภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเชิงวิเคราะห์ภายใต้กรอบ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายผ่านกระบวนการสหวิทยาการทั้งด้านจิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ และพฤติกรรมสุขภาพ

1. ผลของโปรแกรมต่อการลดระดับความเครียด

การลดลงของระดับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มทดลอง ซึ่งลดลงถึงร้อยละ 34.5 ($p < .001$) ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาและการใช้เทคโนโลยีสุขภาพตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบเชิงบวกที่เกิดจากการบูรณาการระหว่างกิจกรรมทางกายและการติดตามข้อมูล

Citation : Kaewmee, C., Wachiraklinkhajorn, N., Siritanapanitkul, K., Charanphong, P., & Chantanakool, S. (2025). The

Impact of Sports-Based Physical Activity and Digital Tracking Technologies on Stress and Mental Health Among Lower Secondary School Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 107–124.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.29>

สุขภาพด้วยเครื่องมือดิจิทัล โดยกลไกดังกล่าวสามารถอธิบายได้ผ่านทั้งมิติทางสรีรวิทยาและทางจิตวิทยาอย่างครอบคลุม

ในมิติทางสรีรวิทยา การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอช่วยกระตุ้นการหลั่งสารสื่อประสาท เช่น เอนโดรฟิน (endorphin) เซโรโทนิน (serotonin) และโดพามีน (dopamine) ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการควบคุมอารมณ์ ลดความตึงเครียด และเพิ่มความรู้สึกเป็นสุข ขณะเดียวกัน การออกกำลังกายยังช่วยลดระดับของคอร์ติซอล (cortisol) ซึ่งเป็นฮอร์โมนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตอบสนองต่อความเครียดเรื้อรังในร่างกาย (Fox, 1999; Gerber et al., 2014) การเปลี่ยนแปลงในระดับชีวภาพเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการฟื้นฟูสมดุลของระบบประสาทอัตโนมัติ โดยเฉพาะการลดกิจกรรมของระบบซิมพาเทติก (Sympathetic Nervous System) และส่งเสริมการทำงานของระบบพาราซิมพาเทติก (Parasympathetic Nervous System) ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการสร้างภาวะสงบและฟื้นฟูของร่างกาย

ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาในเชิงจิตวิทยา ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้โดยทฤษฎีการประเมินทางปัญญา (Cognitive Appraisal Theory) ของ Lazarus และ Folkman (1984) ซึ่งเสนอว่าความเครียดจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับรู้สถานการณ์หนึ่ง ๆ มีความต้องการที่มากเกินไปกว่าทรัพยากรที่ตนมีอยู่เพื่อจัดการหรือรับมือ ดังนั้น เมื่อผู้เรียนได้รับโอกาสในการออกกำลังกายร่วมกับระบบติดตามผลสุขภาพ ซึ่งทำให้สามารถสังเกตความก้าวหน้าของตนเองในแต่ละวันได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงส่งผลต่อการตีความสถานการณ์ในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ นักเรียนสามารถรู้สึกได้ว่าตนมี “ทรัพยากรภายใน” ที่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นพลังทางกาย ความมั่นใจในความสามารถตนเอง หรือแรงสนับสนุนจากครูและเพื่อนร่วมทีม ส่งผลให้ลดความรู้สึกคับข้องใจและวิตกกังวลลงได้อย่างยั่งยืน

ในส่วนขอบเขตของเทคโนโลยีสุขภาพ โดยเฉพาะอุปกรณ์สวมใส่อัจฉริยะ (wearable devices) และแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลสุขภาพ อุปกรณ์เหล่านี้ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเก็บข้อมูลทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เกิดการ “ตระหนักรู้ในตนเอง” (self-awareness) ซึ่งเป็นกลไกเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามทฤษฎี Transtheoretical Model (TTM) ของ Prochaska และ DiClemente (1983) โดยในขั้นตอน “การสร้างความตระหนักรู้” (consciousness raising) ผู้เรียนจะเริ่มรับรู้ถึงพฤติกรรมสุขภาพของตนเองในแต่ละวันผ่านข้อมูล เช่น จำนวนก้าว แคลอรีที่ใช้ หรืออัตราการเต้นของหัวใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถสะท้อนสภาพภายในของตนได้อย่างตรงไปตรงมา

การที่นักเรียนสามารถเห็นผลลัพธ์จากความพยายามของตนเองแบบเรียลไทม์ ผ่านกราฟหรือสถิติจากแอปพลิเคชัน ช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกภูมิใจในความสำเร็จย่อย ๆ (micro-achievements) ซึ่งเป็นแรงเสริมสำคัญในกระบวนการสร้างแรงจูงใจจากภายใน (intrinsic motivation) ส่งผลต่อการเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง (self-efficacy) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการจัดการความเครียดอย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว

โดยสรุป การลดลงของระดับความเครียดในกลุ่มทดลองไม่เพียงสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการออกกำลังกายเท่านั้น หากแต่ยังเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการเรียนรู้ตนเองที่เกิดขึ้นจากการประมวลผลข้อมูลสุขภาพผ่านเครื่องมือดิจิทัล ทั้งนี้ ความสำเร็จดังกล่าวเป็นการบูรณาการทั้งกลไกทางชีวภาพ ทางจิตใจ และเทคโนโลยีเชิงพฤติกรรมในลักษณะที่เสริมกันอย่างมีพลวัต

Citation : ชลธิชา แก้วมี, ณภัช วชิรกลิ่นขจร, กันธิภา ศิริพานิชกุล, ปรีดีชา จรัสพงษ์, และ สุริยา จันทกุล. (2568). การใช้โปรแกรม

ออกกำลังกายเชิงกีฬาพร้อมกับเทคโนโลยีติดตามผลเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและลดความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น .
วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 107–124. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.29>

2. ผลของโปรแกรมต่อสุขภาพจิต

การเพิ่มขึ้นของคะแนนสุขภาพจิตในกลุ่มทดลองจากค่าเฉลี่ย 55.2 เป็น 70.3 หลังการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาและการใช้เทคโนโลยีติดตามสุขภาพ สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการด้านจิตใจที่เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะในมิติเชิงอารมณ์ เช่น ความมั่นคงทางจิตใจ ความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง ความเชื่อมโยงกับผู้อื่น และทัศนคติเชิงบวกต่อชีวิต ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสุขภาพจิตในระยะยาว

จากมุมมองทางทฤษฎี ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ภายใต้กรอบของทฤษฎี Positive Psychology โดย Seligman (2011) ซึ่งเน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะเชิงบวกในตัวบุคคล ไม่ใช่เพียงการป้องกันหรือบำบัดภาวะทางจิตเท่านั้น ทฤษฎีนี้เสนอองค์ประกอบหลักของความเป็นอยู่ดีทางจิตใจที่เรียกว่า “PERMA” ประกอบด้วย P – อารมณ์เชิงบวก (Positive Emotion), E – การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Engagement), R – ความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Relationships), M – ความหมายในชีวิต (Meaning), และ A – ความสำเร็จในสิ่งที่ทำ (Achievement) ซึ่งทั้งหมดสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านกิจกรรมในโปรแกรมที่ออกแบบมาโดยเฉพาะเพื่อส่งเสริมปัจจัยเหล่านี้อย่างเป็นระบบ

การเข้าร่วมในกิจกรรมกีฬา เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล และวอลเลย์บอล ทำให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วม (engaged) และเกิดความรู้สึก “เป็นส่วนหนึ่งของทีม” ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (positive relationships) กับเพื่อนและครู นอกจากนี้ ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายย่อย เช่น การลงเล่นในเกม การทำแต้ม หรือแม้แต่การเห็นพัฒนาการของตนเองจากข้อมูลสุขภาพที่แสดงผ่านอุปกรณ์สวมใส่ ล้วนเป็นประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้สึกประสบความสำเร็จ (achievement) และความหมายในสิ่งที่ทำ (meaning)

ความเปลี่ยนแปลงในระดับสุขภาพจิตนี้ ยังสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ด้วย Self-Determination Theory (Deci & Ryan, 2000) ซึ่งเสนอว่า พฤติกรรมของมนุษย์จะนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตและสุขภาพที่ดีขึ้นเมื่อสามารถตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ 1) ความเป็นอิสระ (autonomy) คือ ความรู้สึกที่สามารถเลือกและควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้, 2) ความสามารถ (competence) คือ ความรู้สึกว่ามีความสามารถในการเผชิญกับความท้าทาย และ 3) ความเชื่อมโยงกับผู้อื่น (relatedness) คือ ความรู้สึกที่ได้รับการยอมรับและเชื่อมโยงกับคนรอบข้าง โปรแกรมนี้สามารถตอบสนองทั้งสามปัจจัยได้ผ่านกิจกรรมการเล่นกีฬาอย่างสร้างสรรค์และการใช้เทคโนโลยีติดตามสุขภาพเป็นตัวเสริมแรง

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ Lubans et al. (2016) ที่ชี้ให้เห็นว่า การออกกำลังกายส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาภาวะอารมณ์ ความนับถือตนเอง (self-esteem) และสุขภาพจิตโดยรวมในวัยรุ่น โดยเฉพาะในกรณีที่ได้รับโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและได้สะท้อนผลความก้าวหน้าของตนเองแบบทันทีผ่านเทคโนโลยี

ในบริบทไทย งานของศิริพร พรหมทอง (2565) ก็รายงานผลในทิศทางเดียวกัน โดยพบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายแบบกลุ่มมีระดับสุขภาพจิตดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม ซึ่งยืนยันว่าการรวมกิจกรรมทางกายกับความสัมพันธ์เชิงบวกมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมจิตใจในวัยเรียน

3. การเปรียบเทียบกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

เมื่อเปรียบเทียบผลระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาและการใช้เทคโนโลยีติดตามสุขภาพ กับกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการแทรกแซงใด ๆ พบความแตกต่างอย่างชัดเจนในระดับความเครียดและสุขภาพจิต โดยกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญทั้งก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า “การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์” และ “การได้รับข้อมูลย้อนกลับแบบเรียลไทม์จากเทคโนโลยีสุขภาพ” คือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและภาวะจิตใจ

กล่าวได้ว่า กลุ่มทดลองไม่ได้เพียงแค่มิ “กิจกรรมให้ทำ” แต่ได้รับกระบวนการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบมากกว่า กล่าวคือมีเป้าหมายที่ชัดเจนในกิจกรรมกีฬา (goal-directed activities), มีความรู้สึกมีส่วนร่วม (engagement), และได้รับผลสะท้อนจากข้อมูลสุขภาพที่ตนสร้างขึ้นจริง ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) และพัฒนา “ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง” (self-efficacy)

แนวคิด Self-Efficacy Theory ของ Bandura (1997) ชี้ว่าบุคคลจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ในระยะยาว เมื่อเขาเชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะทำได้จริง ความเชื่อนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงจากคำบอกเล่าหรือทฤษฎี แต่เกิดจาก “การลงมือทำ” และ “การเห็นผลจากการกระทำของตนเองอย่างต่อเนื่อง” หรือที่เรียกว่า progressive feedback ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่เห็นว่าตนเองสามารถเพิ่มจำนวนก้าวต่อวันได้มากขึ้น หรือสามารถควบคุมอัตราการเต้นของหัวใจให้อยู่ในระดับปกติระหว่างเล่นกีฬาได้ สิ่งเหล่านี้สร้างความมั่นใจและกลายเป็นแรงผลักดันให้เขาอยากพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ในทางตรงกันข้าม กลุ่มควบคุมไม่มีโอกาสได้เห็นพฤติกรรมของตนสะท้อนออกมาเป็นข้อมูล หรือไม่มีเครื่องมือที่ช่วยเสริมแรงให้รู้สึกถึงความก้าวหน้า จึงไม่มีปัจจัยเสริมทางจิตใจที่จะกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลง

จากมุมมองนี้ จะเห็นได้ว่าการใช้เทคโนโลยีสุขภาพในงานวิจัยนี้มีบทบาทเสมือน “ครูดิจิทัลส่วนตัว” ที่ช่วยสะท้อนความพยายามของผู้เรียนแบบทันที และสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความแตกต่างของผลลัพธ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจึงไม่ใช่เพียงผลของกิจกรรม แต่คือผลของการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติที่ได้รับแรงเสริมทางบวกอย่างต่อเนื่อง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลจากเทคโนโลยีกับภาวะทางจิต

การที่งานวิจัยนี้พบว่า จำนวนก้าว อัตราการเต้นของหัวใจ และแคลอรีที่เผาผลาญ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับความเครียดและสุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ถือเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่น่าสนใจมาก เพราะสะท้อนว่า ข้อมูลสุขภาพที่ได้จากเทคโนโลยีสวมใส่ (wearable health technology) สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการ “เข้าใจตนเอง” และสนับสนุนภาวะจิตใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิด “การสะท้อนตนเองผ่านข้อมูลสุขภาพ” (Digital Self-Reflection) กำลังกลายเป็นแนวโน้มใหม่ในด้านจิตวิทยาสุขภาพ โดยชี้ให้เห็นว่า เมื่อบุคคลสามารถมองเห็นพฤติกรรมสุขภาพของตนในแต่ละวัน เช่น จำนวนก้าวที่เดิน การเต้นของหัวใจ หรือพลังงานที่ใช้ เขาจะเริ่มตระหนักรู้มากขึ้นถึงพฤติกรรมของตน และอาจเกิดแรงจูงใจในการปรับปรุงตนเองโดยสมัครใจ กระบวนการนี้เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้าง self-

Citation : ชลธิชา แก้วมี, ณปภัช วชิรกลิ่นขจร, กันตริภา ศิริธนาพานิชกุล, ปรีดีชา จรัสพงษ์, และ สุริยา จันทกุล. (2568). การใช้โปรแกรม

ออกกำลังกายเชิงกีฬาร่วมกับเทคโนโลยีติดตามผลเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและลดความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น .
วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 107–124. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.29>

awareness และ self-regulation ซึ่งเป็นรากฐานของสุขภาพจิตที่มั่นคงในระยะยาว (Ng et al., 2021; Wang et al., 2020)

ข้อมูลสุขภาพจึงไม่เพียงเป็นตัวเลขแยกส่วน แต่ทำหน้าที่เสมือน “กระจกดิจิทัล” ที่สะท้อนให้ผู้เรียนเห็นพฤติกรรมของตนเองในแต่ละวันอย่างชัดเจน และเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพสูงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเฉพาะในวัยรุ่นที่ตอบสนองต่อ feedback เชิงภาพและตัวเลขได้ดีกว่าวัยอื่น ๆ

เมื่อนำแนวคิดนี้มาเชื่อมกับ Kolb’s Experiential Learning Model (1984) จะพบว่า เทคโนโลยีที่ใช้ในการติดตามผลสุขภาพทำหน้าที่เป็น “ตัวเร่งการเรียนรู้” (learning accelerator) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับกระบวนการเรียนรู้แบบครบวงจร ได้แก่ การมีประสบการณ์ตรง (concrete experience), การสะท้อนผล (reflective observation), การเชื่อมโยงกับความรู้เดิม (abstract conceptualization), และการทดลองสิ่งใหม่ (active experimentation) ตัวอย่างเช่น เมื่อนักเรียนเห็นว่าในวันที่เดินน้อยตนรู้สึกอ่อนล้า หรืออัตราการเต้นหัวใจสูงเกินเกณฑ์ เขาอาจทดลองวิธีใหม่ในการจัดการความเครียด และประเมินผลด้วยเครื่องมือเดิมได้อีกครั้ง

กระบวนการนี้ไม่เพียงเป็นการเรียนรู้รายบุคคล แต่ยังสามารถขยายผลในระดับ “ระบบนิเวศการเรียนรู้สุขภาพ” (Health Learning Ecosystem) ที่เกิดจากการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกิจกรรมสุขภาพในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ แนวคิดนี้สอดคล้องกับ แนวทาง Tailored Health Education ขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2021) ซึ่งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ด้านสุขภาพในรูปแบบเฉพาะบุคคล (personalized) โดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลาง เช่น ระบบติดตามสุขภาพแบบดิจิทัล หรือแอปพลิเคชันสุขภาพที่ออกแบบตามพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

ดังนั้น ผลการศึกษานี้ไม่เพียงแสดงให้เห็นว่าข้อมูลจากอุปกรณ์ดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับภาวะจิตใจของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นว่า เทคโนโลยีสามารถเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ทางจิตวิทยา (psychological learning tool) ที่ส่งผลเชิงพฤติกรรมและอารมณ์ได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเมื่อมีการออกแบบโปรแกรมที่เชื่อมโยงกิจกรรมทางกาย การสื่อสารข้อมูล และการสนับสนุนจากครูผู้สอนเข้าด้วยกันอย่างครบวงจร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษา ควรนำโปรแกรมออกกำลังกายเชิงกีฬาที่ออกแบบในงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนสุขศึกษาและพลศึกษา โดยเฉพาะในช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความเปราะบางทางอารมณ์และต้องการกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพจิต โดยสามารถดำเนินการในรูปแบบกิจกรรมเสริมหลังเลิกเรียน หรือบูรณาการในรายวิชาหลัก

1.2 ครูพลศึกษาและครูแนะแนว ควรใช้เทคโนโลยีติดตามผลสุขภาพเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ด้านสุขภาพจิตของนักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาโดยอิงจากข้อมูลจริงของผู้เรียน (จำนวนก้าว แคลอรี่ อัตราการเต้นหัวใจ) เพื่อสร้างการรับรู้ตนเองและพฤติกรรมสุขภาพเชิงป้องกัน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและฝ่ายวิชาการ ควรสนับสนุนการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสุขภาพ (เช่น สมาร์ทวอตช์ราคาประหยัด) เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการติดตามผลสุขภาพด้วยตนเอง และช่วยให้นโยบายการเสริมสร้างสุขภาวะจิตของโรงเรียนมีความยั่งยืนในเชิงระบบ

1.4 หน่วยงานด้านสุขภาพจิต เช่น กรมสุขภาพจิต หรือกระทรวงศึกษาธิการ ควรบรรจุแนวทาง “กีฬา + เทคโนโลยี” นี้ไว้ในแผนพัฒนานักเรียนเชิงจิตสังคม โดยเฉพาะในโครงการป้องกันภาวะเครียดในเด็กวัยเรียน ซึ่งสามารถขยายผลได้ทั้งในระดับโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ

1.5 ครอบครัวและผู้ปกครอง ควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมการออกกำลังกายที่มีเป้าหมาย และควรสนับสนุนให้บุตรหลานได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาที่สนุก และสามารถติดตามผลได้อย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยในระยะยาว (Longitudinal Study) เพื่อติดตามผลของโปรแกรมต่อสุขภาพจิตและพฤติกรรมสุขภาพในระยะ 3–6 เดือน หรือมากกว่า เพื่อวัดผลลัพธ์ในเชิงยั่งยืน

2.2 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้น เช่น โรงเรียนในต่างจังหวัด โรงเรียนประจำ หรือโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ตามบริบทที่ต่างกัน และประเมินความสามารถในการขยายผลในระดับนโยบาย

2.3 ควรเพิ่มการวัดตัวแปรด้านแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หรือความสามารถในการกำกับตนเอง (Self-regulation) เพื่อตรวจสอบกลไกเชิงจิตวิทยาที่เป็นตัวกลางระหว่างโปรแกรมกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

2.4 ควรเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างเทคโนโลยีชนิดต่าง ๆ เช่น เปรียบเทียบสมาร์ทวอตช์กับแอปพลิเคชันมือถือ ว่ามีผลต่อความผูกพันในการออกกำลังกายและพัฒนาสุขภาพจิตแตกต่างกันหรือไม่

2.5 ควรวิจัยการออกแบบโปรแกรมรูปแบบใหม่ เช่น เกมสุขภาพ (Health Gamification) ที่ใช้หลักการของเกมและการแข่งขัน ร่วมกับเทคโนโลยี เพื่อต่อยอดแนวคิดจากงานวิจัยนี้ให้มีความทันสมัยและดึงดูดเยาวชนยุคดิจิทัลได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมสุขภาพจิต. (2566). รายงานสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักสุขภาพจิตวัยรุ่น.
- ชาญวิทย์ วงษ์ชนวน. (2563). ผลของกิจกรรมการออกกำลังกายต่อความเครียดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- ปรัชญา โพธิ์ทอง. (2564). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการออกกำลังกายโดยใช้แอปพลิเคชันสุขภาพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 9(1), 112–124.
- ศิริพร พรหมทอง. (2565). การศึกษาผลของการออกกำลังกายแบบกลุ่มต่อสุขภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ, 23(2), 87–98.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: W.H. Freeman.

- Biddle, S. J. H., & Asare, M. (2011). Physical activity and mental health in children and adolescents: A review of reviews. *British Journal of Sports Medicine*, 45(11), 886–895. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2011-090185>
- Chen, J., Guedes, C. M., Cooper, B. R., & Combs, C. E. (2020). The use of activity trackers to promote physical activity in youth: A systematic review. *Journal of Pediatric Health Care*, 34(4), 387–398. <https://doi.org/10.1016/j.pedhc.2019.12.005>
- Cohen, S., Kamarck, T., & Mermelstein, R. (1983). A global measure of perceived stress. *Journal of Health and Social Behavior*, 24(4), 385–396. <https://doi.org/10.2307/2136404>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Dishman, R. K., O'Connor, P. J., & Gray, C. (2006). Exercise and stress reduction: Implications for health. In P. H. R. S. et al. (Eds.), *Handbook of Exercise and Mental Health* (pp. 185–208). Academic Press.
- Fox, K. R. (1999). The influence of physical activity on mental well-being. *Public Health Nutrition*, 2(3A), 411–418. <https://doi.org/10.1017/S1368980099000567>
- Gerber, M., Pühse, U., & Wirth, K. (2014). Physical activity and stress reduction: A systematic review. *Journal of Health Psychology*, 19(5), 669–684. <https://doi.org/10.1177/1359105312467390>
- Green, L. W., & Kreuter, M. W. (2005). *Health program planning: An educational and ecological approach* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer Publishing Company.
- Lubans, D. R., Richards, J., Hillman, C. H., Faulkner, G., Beauchamp, M. R., Nilsson, M., ... & Biddle, S. J. (2016). Physical activity for cognitive and mental health in youth: A systematic review of mechanisms. *Pediatrics*, 138(3), e20161642. <https://doi.org/10.1542/peds.2016-1642>
- Ng, K., Vandelanotte, C., van Itallie, A., & Alley, S. (2021). Effects of wearable activity trackers on physical activity and psychological outcomes: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Medical Internet Research*, 23(3), e25191. <https://doi.org/10.2196/25191>

- Ng, Y. L., Wong, M. C., & Lee, A. (2021). Wearable activity trackers and health awareness: An observational study among school students in Hong Kong. *BMC Public Health*, 21, 223. <https://doi.org/10.1186/s12889-021-10250-4>
- Prochaska, J. O., & DiClemente, C. C. (1983). Stages and processes of self-change of smoking: Toward an integrative model of change. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 51(3), 390–395. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.51.3.390>
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069–1081. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.57.6.1069>
- Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. Free Press.
- Singh, A., Uijtendewilligen, L., Twisk, J. W. R., van Mechelen, W., & Chinapaw, M. J. M. (2023). Mental health and academic stress in adolescents: A longitudinal review. *Educational Psychology Review*, 35(2), 123–145. <https://doi.org/10.1007/s10648-022-09649-9>
- Thapar, A., Collishaw, S., & Pine, D. S. (2012). Depression in adolescence. *The Lancet*, 379(9820), 1056–1067. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(11\)60871-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(11)60871-4)
- Wang, J., Wang, Y., Wei, C., & Zhang, D. (2020). The effectiveness of smart wearable devices on physical activity in adolescents: A meta-analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(22), 8474. <https://doi.org/10.3390/ijerph17228474>
- Wang, Y., Xu, D., Yan, S., & Huang, T. (2021). The role of wearable devices in promoting physical activity among adolescents: A pilot intervention. *Journal of Adolescent Health*, 68(2), 256–262. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.06.019>
- World Health Organization. (2021). Adolescent mental health. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>
- World Health Organization. (2021). Digital health education: Accelerating the transformation of adolescent health learning systems. Geneva: WHO Press. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240027009>

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอน ระดับ ประถมศึกษา

Development of Training Courses for Creating Integrated Learning Units in the Social Studies, Religion and Culture Subject Group on the Topic of Phanom Rung Castle for Primary School Teachers

บรรพต สรวนรัมย์^{1*}
Bunpot Saruanram^{1*}

¹สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3, Buriram Primary Educational Service Area Office 3

*Corresponding Author; e-mail : krezexus@gmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.30

Received : May 1, 2025; Revised : May 22, 2025; Accepted : May 24, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โดยการเลือกกลุ่มเป้าหมาย แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 โรงเรียน นักเรียน 220 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

ผลการวิจัยพบว่า 1.) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สามารถออกแบบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมมี 9 องค์ประกอบ ซึ่งมีเนื้อหาสาระจำนวน 6 หน่วย และมีขั้นตอนการฝึกอบรม 3 ขั้นตอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 2.) ผลการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม แบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้ 2.1) ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม 2.1.1) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม มีความรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.1.2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23 2.1.3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสามารถในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 คิดเป็นร้อยละ 76.80 2.1.4) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยรวม มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.62 คิดเป็นร้อยละ 72.44 2.2) ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เกิดขึ้นกับนักเรียน 2.2.1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูง

Citation : Saruanram, B. (2025). Development of Training Courses for Creating Integrated Learning Units in the Social

Studies, Religion and Culture Subject Group on the Topic of Phanom Rung Castle for Primary School Teachers.
Journal of Academic Surindra Rajabhat, 3(3), 125–136. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.30>

กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2.2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.52

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, การเรียนรู้แบบบูรณาการ, ปราสาทพนมรุ้ง

Abstract

This research article aims to 1) develop a curriculum system for social studies and culture learning units on Phanom Rung exploration for teachers at the classic level, and 2) study the results of using the curriculum for training in social studies and culture learning units on Phanom Rung news topics for teachers at the education level by selecting a specific target group (Purposive Sampling) of 10 schools with 220 students studying in the first year of the academic year 2024.

The research results found that

1.) Development of an integrated learning unit development training course, Social Studies, Religion and Culture, on Phanom Rung Castle for primary school teachers The training course outline can be designed with 9 components, consisting of 6 units of content and 3 training steps, with a high level of appropriateness, with an average of 4.09.

2.) The results of the trial use of the training course are divided into 2 issues as follows:

2.1) The results of using the training course with trainees

2.1.1) Trainees according to the training course have higher knowledge after training than before training with a statistical significance level of .01.

2.1.2) Trainees are satisfied with the training. Overall, they are very satisfied with the average of 4.23.

2.1.3) Trainees are able to organize integrated learning units. Overall, they are very appropriate with an average of 3.84, accounting for 76.80 percent.

2.1.4) Trainees are able to organize integrated learning. Overall, they have appropriate learning management behaviors at a good level with an average of 3.62, accounting for 72.44 percent.

2.2) The results of using integrated learning units with students

2.2.1) Students who receive learning management The average score from the achievement test after studying was significantly higher than before studying at the .01 level.

2.2.2) Students were satisfied with their studies overall, with the highest level of satisfaction, with an average of 4.52.

Keywords : Development of Training Courses, Integrated Learning, Phanom Rung Castle

Citation : บรรพต สรวนรัมย์. (2568). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 125-136.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.30>

บทนำ (Introduction)

การให้การศึกษาแก่เยาวชน โดยเน้นให้เยาวชนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นหรือความเป็นมาของชุมชนตนเอง จะทำให้เยาวชนเกิดความรัก ความผูกพัน และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาสังคมได้ส่วนหนึ่ง ดังที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ได้ให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัด กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกจิตสำนึกความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของ ประเทศชาติ ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง การจัดการกระบวนการเรียนรู้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดหาเนื้อหาสาระและ กิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จัดทำสาระของหลักสูตรการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้น จึงเป็น หน้าที่ของครูในอันที่จะเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาสู่การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความหมายจากแหล่งเรียนรู้ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุในท้องถิ่นตน

หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ความรู้ความเป็นมาของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนรู้เกี่ยวกับปราสาทพนมรุ้งซึ่งเป็นโบราณสถานที่ มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีสถาปัตยกรรมและประติมากรรมที่งดงามจำนวนมาก เป็นแหล่งรวมภาพ จำหลักที่บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จนได้รับการยกย่องให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์และเป็นโบราณสถานของ ขอมเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย ที่ตั้งอยู่บนยอดเขาสูงท่ามกลางชุมชนโบราณ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ ที่ท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ สร้างอาชีพและรายได้ให้คนในท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีโอกาสเข้าไปเที่ยวชม มีส่วนร่วมในวัฒนธรรม ประเพณีตามคติความเชื่อของคนในท้องถิ่น ได้ศึกษาเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่รู้และได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ ทราบประวัติความเป็นมา ปลูกฝังให้เกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นของตน สามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพตามที่ต้องการคือครู ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพของตัวครูและคุณภาพการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่จะช่วยสนับสนุนและยกระดับคุณภาพทางการเรียนให้สูงขึ้น ดังที่ (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษาแห่งชาติ, 2550) กล่าวไว้ว่า ครูอาจารย์ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา ซึ่ง จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีเทคนิควิธีการในการปฏิบัติวิชาชีพที่ยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณธรรม มีความสำนึก มีจิตวิญญาณของความ เป็นครู มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

จากการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนส่วน ใหญ่ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือครูผู้สอนยังไม่ ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ยังใช้วิธีการบรรยายโดยใช้หนังสือแบบเรียนเป็นสื่อหลัก ยังไม่สามารถจัดการเรียนรู้ ที่เป็นแบบบูรณาการ ตลอดจนไม่พยายามนำสิ่งที่ดึงดูดหรือจุดแข็งของท้องถิ่นมาจัดการ (สำนักงานเขตพื้นที่

Citation : Saruanram, B. (2025). Development of Training Courses for Creating Integrated Learning Units in the Social

Studies, Religion and Culture Subject Group on the Topic of Phnom Rung Castle for Primary School Teachers.
Journal of Academic Surindra Rajabhat, 3(3), 125–136. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.30>

การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. 2557) สภาพดังกล่าวจัดว่าเป็นปัญหาต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมาก

จากความสำคัญของการเรียนรู้เกี่ยวกับปราสาทพนมรุ้ง ซึ่งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น และการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาให้ครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ จึงได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษาขึ้น ซึ่งแนวทางการจัดฝึกอบรมให้ประสบผลสำเร็จนั้น เบเดอร์ และบลูม (Bader & Bloom, 1995) ได้เสนอไว้ว่า หลักการฝึกอบรมที่ดี ต้องตอบสนองความต้องการของบุคลากรและหน่วยงาน การสร้างบรรยากาศการฝึกอบรมที่เหมาะสม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้การฝึกอบรมกับผู้รับการฝึกอบรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ การลงมือฝึกปฏิบัติ การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม การสะท้อนผลการฝึกอบรม และกระบวนการประเมินที่เป็นระบบ นอกจากนี้การฝึกอบรมยุคใหม่ต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้ การร่วมคิดร่วมทำและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้วนำความรู้และประสบการณ์มาปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ดังนั้นหลักสูตรฝึกอบรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ทั้งด้านการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม (สมชาติ กิจยรรยง. 2554: 45)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อเป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่จัดทำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในชั้นที่ตนรับผิดชอบเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ตามผลการเรียนรู้ที่กำหนด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัย ดังต่อไปนี้

ประสาธ เนืองเฉลิม (2554: 30) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จะให้แก่ผู้เรียนและกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนที่กำหนดขึ้นโดยผู้พัฒนาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้น ๆ

Citation : บรรพต สรวนรัมย์. (2568). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 125-136.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.30>

ชวลิต ชูกำแพง (2555: 13) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีทั้งส่วนที่เป็นเอกสารหลักฐานกระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อวัสดุต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา

ชูชัย สมितिไกร (2554: 5) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรม (Training) คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความรู้หรือเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และเจตคติ (Attitude) ของบุคลากรอื่นจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น การฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อช่วยให้พนักงานมีคุณสมบัติในการทำงานสูงขึ้น เช่น เป็นหัวหน้างานที่สามารถบริหารงานและบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาได้ดีขึ้น หรือเป็นช่างเทคนิคที่มีความสามารถในการซ่อมแซมเครื่องจักรได้ดีขึ้น

สุจิตรา ธนันทน์ (2555: 37) ให้ความหมายของหลักสูตรฝึกอบรมไว้ว่า หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญ ความรู้อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่จำกัดการศึกษา สถานที่ เพศ โอกาสและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรมจะช่วยลดปัญหาของการทำงานและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้

ทศนา แคมมณี (2552: 22) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมไว้ดังนี้ 1. ศึกษาสภาพการณ์ก่อนการพัฒนาหลักสูตร มีการกำหนดหลักการ เป้าหมาย จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผล เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้น มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้ใช้หลักสูตร 2. การสร้างและการพัฒนาหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษาสภาพก่อนการพัฒนาหลักสูตรมาทำการสังเคราะห์เพื่อกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรโดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร 3. การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการ 4. การประเมินหลักสูตร โดยการประเมินก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตรและหลังสิ้นสุดการใช้หลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 217) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมว่า การประเมินผลหลักสูตรมีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่จะประเมินนำมาพิจารณาร่วมกัน เช่น ตัวเอกสารหลักสูตร วัสดุ กระบวนการเรียนการสอน ตัวผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในชุมชนและสังคม แนวการประเมินหลักสูตรสามารถทำได้ 3 ระยะด้วยกัน คือ 1. ระยะก่อนโครงการ คือ การสร้างและการพัฒนาหลักสูตร 2. ระยะระหว่างโครงการ คือ การนำหลักสูตรไปใช้ 3. ระยะหลังโครงการ คือ การติดตามประเมินผลหลักสูตรทั้งระบบ

กรมศิลปากรได้ตั้งอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งขึ้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2531 เพื่อเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทำนุบำรุงดูแลรักษาปราสาทพนมรุ้ง ตลอดจนให้บริการด้านวิชาการและการท่องเที่ยว โดยรับผิดชอบพื้นที่ปราสาทพนมรุ้งและปราสาทเมืองต่ำ ต่อมาได้มีพิธีเปิดอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งอย่างเป็นทางการ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระมหากรุณาธิคุณเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง และกำหนดให้เป็นวันอนุรักษ์มรดกไทยอีกด้วย (รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง และศานติ ภักดีคำ. 2557: 179)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษาครั้ง มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสำรวจ สอบถามและเก็บข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จาก 216 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 216 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
 - 3.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถาม และกระบวนการต่าง ๆ
 - 3.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัญหาการสร้างหน่วยการเรียนรู้
 - 3.3 สร้างแบบสอบถามสภาพปัญหาการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง
 - 3.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอคำแนะนำ
 - 3.5 นำคะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย
 - 3.6 นำแบบสอบถามที่ได้ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 216 คน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ และเป็นข้อมูลในการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญต่อไป
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 4.1 ทำหนังสือแจ้งโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
 - 4.2 ส่งแบบสอบถามให้โรงเรียน
 - 4.3 วิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

เป็นการกำหนดรายละเอียดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพปัญหา มากำหนดแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ได้ องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 1. สภาพปัญหาและความจำเป็น 2. หลักการ 3. เป้าหมาย 4. วัตถุประสงค์ 5. โครงสร้างหลักสูตร 6. แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม 7. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม 8. การวัดและประเมินผล 9. เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม

Citation : บรรพต สรวนรัมย์. (2568). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 125-136.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.30>

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

เป็นการนำโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไข เมื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำกลับไปเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมประเมินและตรวจสอบ โดยดำเนินการดังนี้

ส่วนที่ 3 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปใช้

ผู้วิจัยพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการประเมินโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม หากผลการวิเคราะห์ค่าความเหมาะสม มีค่าเท่ากับ หรือมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดถือว่าใช้ได้ แต่ถ้าข้อใดมีค่าความเหมาะสมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยจะปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

เป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการประเมินและปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 48 คน แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบแผนการทดลอง และส่วนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม หลังจากประเมินจากผลการทดสอบวัดความรู้ จาก การสอบถามความพึงพอใจ จากการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ และจากการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ครูสร้างขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศติดตามและการประเมินผลงาน

1. การนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการดำเนินการนิเทศติดตามเพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสร้างขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการดังนี้

- 1) กำหนดกรอบประเด็นที่จะประเมิน โดยพิจารณาจากรายละเอียดองค์ประกอบ
- 2) สร้างแบบนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 3) เสนอแบบนิเทศติดตามต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ผลการตรวจสอบแบบนิเทศติดตาม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการนิเทศติดตาม

แบ่งคณะวิทยากรที่ทำกรนิเทศเป็น 2 ทีม ทีมละ 3 คน ตามปฏิทินการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง

3. ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สามารถออกแบบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมมี 9 องค์ประกอบคือ สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล และเกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งมีเนื้อหาสาระจำนวน 6 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ หน่วยที่ 2 ปราสาทพนมรุ้งกับการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยที่ 4 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ หน่วยที่ 5 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และหน่วยที่ 6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นตอนการฝึกอบรมมี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การฝึกอบรมครูใช้เวลา 4 วัน ขั้นตอนที่ 2 การนำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง ที่ครูสร้างขึ้นใช้ในการจัดการเรียนรู้ เป็นเวลา 1 ภาคเรียน ขั้นตอนที่ 3 การนำผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง มาเสนอในการประชุมสัมมนา ใช้เวลา 1 วัน หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09

2. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ผลการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม แบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม มีความรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23

2.1.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสามารถในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 คิดเป็นร้อยละ 76.80

2.1.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.62 คิดเป็นร้อยละ 72.44

2.2 ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เกิดกับนักเรียน

2.2.1 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ทั้ง 10 โรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.2 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง โดยรวม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.52

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งพบว่า โดยรวม ครูผู้สอนมีปัญหาเกี่ยวกับการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ อยู่ในระดับมาก และยังพบว่าข้อที่ครูผู้สอนมีปัญหามากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ข้อคือ 1) ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณภาพของผู้เรียนด้านความรู้ คุณลักษณะและกระบวนการ 2) ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำโครงสร้างของการเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนสร้างแบบทดสอบ 4) ความรู้เรื่องประวัติและความเป็นมาของปราสาทพนมรุ้ง และ 5) ความรู้เกี่ยวกับการเขียนสาระสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งทุกปัญหาได้นำไปจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม ฉะนั้นจึงเป็นการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมที่สนองความต้องการของครูผู้สอนอย่างแท้จริง และหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นผ่านการตรวจสอบและประเมินโครงสร้างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและได้ปรับปรุงแก้ไขของค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรได้อย่างสมบูรณ์ทั้งในด้านเนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม และสื่อการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงในบางประเด็นของการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด บางโม (2551: 67) ที่ได้ให้แนวคิดไว้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมต้องค้นหาปัญหาเกี่ยวกับทักษะและวิธีสอนของครู ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมควรศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมให้เข้าใจถ่องแท้และถูกต้อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุปผา พงษ์ไพบูลย์ (2550: 118) ที่ทำการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดประเมินผล ใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกหัด หลักสูตรฝึกอบรม มี 8 หน่วย คือ 1) หนังสือแนะนำสำคัญไฉน 2) แนวทางการเขียนหนังสือ 3) เทคนิคคือสิ่งสำคัญ 4) ฝึกเขียนพลันตามขั้นตอน 5) วาดได้แน่นอนภาพการ์ตูน 6) เพิ่มพูนเกณฑ์คุณภาพ 7) สิ่งที่ควรทราบในการจัดทำรูปเล่ม 8) เติมเต็มการนำไปใช้

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราสาทพนมรุ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา

2.1 ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม มีความรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากการฝึกอบรมทำให้ครูเกิดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการที่มีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการให้ความรู้ผ่านสื่อการฝึกอบรม และให้ครูทำกิจกรรมโดยฝึกปฏิบัติจริง จึงทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ครูมีปัญหในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ นอกจากนี้การฝึกอบรมยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม จึงทำให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของ สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2551: 112) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่สำคัญและจำเป็นสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะบริหารงานด้านบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น และช่วยให้บุคลากรมีการเรียนรู้เพิ่มเติมเสริมสร้างประสบการณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551: 143-144) ที่พบว่า ครูผู้

เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการออกแบบบทปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ หลังเข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม โดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม มีเนื้อหาสาระการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีการดำเนินการฝึกอบรมที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญโดยการให้ฝึกปฏิบัติ ได้นำเสนอแนวคิดของตนเองให้สมาชิกในกลุ่มได้รับความรู้ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิทยากรมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้าใจ ให้คำแนะนำปรึกษาได้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับผู้เรียนได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักรินทร์ ชนประชา (2550: 158) ที่พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการศึกษานอกระบบ สำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ชุดการฝึกอบรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.1.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสามารถในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 คิดเป็นร้อยละ 76.80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีเนื้อหาสาระ กิจกรรมและเทคนิควิธีการฝึกอบรมที่ช่วยแก้ไขปัญหในเรื่องที่ครูสนใจใคร่เรียนรู้อยู่แล้ว จึงเต็มใจและเปิดใจรับความรู้ต่าง ๆ ทั้งจากวิทยากร จากสื่อการฝึกอบรม เช่น คู่มือการฝึกอบรม และเอกสารเสริมความรู้ ทำให้ครูเกิดกระบวนการคิด และพร้อมที่จะลงมือสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ จากขั้นตอนแรกไปถึงขั้นตอนสุดท้าย ตามลำดับ จึงทำให้ครูประสบความสำเร็จ ในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ได้ตามที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551: 143-144) ที่พบว่าการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น มีความสามารถ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่นของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 75)

2.1.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.62 คิดเป็นร้อยละ 72.44 ทั้งนี้เนื่องจากครูได้นำความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมและประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมคนอื่น ๆ จึงนำสิ่งเหล่านั้นไปปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตน รวมทั้งขณะที่ครูทำการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้รับการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยและคณะวิทยากร ซึ่งได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือแบบเป็นกันเอง จากการนิเทศติดตามครั้งที่ 1 ครูยังไม่มีเปลี่ยนแปลงมากนัก เมื่อมีการนิเทศติดตามครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 พบว่า ครูมีการพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำรัส อินทลาภาพร (2558: 222) ที่พบว่า ครูระดับประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา มีพฤติกรรมตามแนวสะเต็มศึกษาของครู อยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เกิดกับนักเรียน

2.2.1 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นต้นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ทั้งนี้ เพราะเนื้อหาเกี่ยวกับปราชญ์ภูมิปัญญาได้ผสมผสานวิชา

Citation : บรรพต สรวนรัมย์. (2568). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ปราชญ์ภูมิปัญญา สำหรับครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 125-136.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.30>

ต่าง ๆ ที่นำมาผสมผสานกัน สำหรับในงานวิจัยนี้จะพิจารณาตามสัดส่วนของคาบเวลาที่ระบุไว้ในหลักสูตร และนำสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในหลายวิชาการ หลายแขนง ที่เชื่อมโยงทั้ง หลักสูตรและวิธีสอน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีการจัดเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านความคิด สร้างสรรค์และนำไปสู่การฝึกหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่เบื่อหน่าย เพราะเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและจดจำได้นาน จึงบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2546: 30) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในลักษณะองค์รวมที่ สอดคล้องกับชีวิตจริง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ความเข้าใจจากแหล่งเรียนรู้รอบตัว และเกิดการ เรียนรู้ที่ลึกซึ้ง โดยเห็นการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งเดียวกัน

2.2.2 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.52 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข สนุกสนาน ผ่านการทำกิจกรรมอย่าง หลากหลาย เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมได้รับความสำเร็จจึงเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง จึงเป็นแรงจูงใจให้ ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเต็มใจและเกิดมีความรู้สึกพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับข้อเสนอของ อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง (2558: 112) ที่ทำการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้จากผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้าน ดนตรี ในศตวรรษที่ 21 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 1.1 จัดอบรมในรูปแบบ Workshop ปีละ 2 ครั้ง โดยประเมินผลด้วยการสังเกตการสอนจริง
 - 1.2 สถานศึกษาที่จะนำหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการไปใช้ ควรศึกษา รายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรม คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมและสื่อประกอบการฝึกอบรมให้เข้าใจโดยละเอียดก่อนแล้วจึงปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน
 - 1.3 ระยะเวลาสำหรับการฝึกอบรมควรมีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมและในระหว่าง ฝึกอบรมควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน และ ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับวิทยากรตามความเหมาะสม
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบการฝึกอบรมในลักษณะอื่นสำหรับการพัฒนาความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ของครูระดับประถมศึกษา อย่างต่อเนื่อง
 - 2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อกระตุ้นให้ครูได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง (References)

- ขวลิต ชูกำแพง. (2553). การวิจัยหลักสูตรและการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2552). รูปแบบการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 5). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุปผา พงษ์ไพบูลย์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นสำหรับครูประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2554). หลักสูตรการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง และศานติ ภักดีคำ. (2557). ศิลปะเขมร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปรีนธ์.
- วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ. (2551). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- ศักรินทร์ ชนประชา. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการศึกษานอกระบบสำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- สมคิด บางโม. (2551). เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. กรุงเทพฯ: วิทยาพัฒนา.
- สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2551). เทคนิคการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2554). สูตรสำเร็จการจัดฝึกอบรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. (2557). รายงานการนิเทศการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. บุรีรัมย์: กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. (เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2550). รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุจิตรา ธนนันท์. (2555). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). ปฏิรูปการเรียนรู้ปฏิรูปการศึกษากับสุนันทา สุนทรประเสริฐ. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้วยระเบียบกฎหมาย.
- อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง. (2558). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

The Effect of Project Work on Students' Reading Comprehension: A Study at Baoshan University

Yang Xiaorui¹, Angcharin Thongpan^{2*}, and Phornnuanphajong Luangwangpho³

¹ Master's Degree Student in English Language Teaching program, Faculty of Liberal Arts and Science, Roi Et Rajabhat University, Thailand.

² Associate Professor, Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Thailand.

³ Lecturer, Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : angcharin@reru.ac.th

DOI : 10.14456/jasrru.2025.31

Received : May 6, 2025; Revised : May 19, 2025; Accepted : May 21, 2025

Abstract

The purposes of this study were to investigate the effects of project work on Baoshan University students' reading comprehension and the Baoshan University students' opinion towards project work. The samples were 30 the first-year students majoring in Pre-school Education in Baoshan University. There were three instruments employed in this study and they were lesson plans, reading comprehension test and student's opinion questionnaire. The data from tests were statistically analyzed by paired sample t-test. mean and standard deviation. The result of the research revealed that: 1) The Baoshan University students' mean score in reading comprehension posttest significantly differed from the pre-test at the level of 0.05. 2) The Baoshan University students' opinion towards the project work was as a high level.

Keywords: Reading; Project Work; Reading Comprehension; Opinion; Baoshan University

Introduction

In the tide of economic and informational globalization, the importance of English has become increasingly prominent. As one of the most important information carriers, English is a universal language that been most widely used in all fields of human life, making it is necessary in 21st century. English proficiency is closely related to the level of income and the ease of working environment (Dustmann & Fabbri, 2003). Reading is regarded as one of the four essential skills in language learning and teaching (Grabe & Stoller, 2002). Reading plays an important role in strengthening students' listening, speaking and writing skills in language teaching and learning and learners can acquire writing, vocabulary, speaking, grammar, and spelling by reading (Maxom, 2009; Cohen, 1990; Harmer, 1998). Reading comprehension, the ultimate goal of reading (Urfali Dadandi & Ungan, 2023) is important,

Citation : Xiaorui, Y., Thongpan, A., & Luangwangpho, L. (2025). The Effect of Project Work on Students' Reading

Comprehension: A Study at Baoshan University. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 137-148.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.31>

not just for understanding the text, but for broader learning, success in education, and employment. It is even important for our social lives, because of email, text, and social networking sites (Oakhill, Cain & Elbro, 2015). However, the current situation is that college students in China are poor in English and a fair number of students are facing the difficulty when learning English (Li & Sun, 2023). Specifically, students have improper reading habits and methods, lack of interest and extracurricular reading habits (Chen, Huang, Bao & Li, 2023). Generally speaking, Chinese students face various reading challenges; including limited vocabulary, lack of effective reading strategies, cultural barriers, reliance on translation, lack of motivation and extracurricular reading habits. These difficulties are rooted in linguistic differences, the exam-oriented education system, and traditional teaching methods. With globalization, there has been a shift towards more communicative and student-centered approaches. However, the implementation of these methods varies widely across different regions and educational institutions in China, leading to disparities in the quality of EFL reading instruction.

The researcher is interested in exploring whether or not project work could improve students' reading comprehension. Moreover, the students' opinions towards project work are explored as well. The present study will be significant and fruitful for the future researchers who want to carry out the research in similar areas.

Research Objectives

This research has the following objectives:

1. To compare Baoshan University students' reading comprehension scores before and after receiving the project work.
2. To explore the Baoshan University students' opinions towards the project work.

Literature Review

Reading Comprehension

Reading is a cognitive process for constructing meaning and obtaining information through connecting with prior knowledge to decode letters, symbols. According to Francoise Grellet (1981) reading comprehension as extracting information as efficiently as possible from a written text. Reading comprehension is to make what a person reads meaningful by using brain to think (Block, Gambrell, & Presley, 2002). Irwin (2007) presented that there are at least five processes occurring in comprehension activity: understanding sentences, connecting sentences, understanding the whole, elaborating, and metacognition. Schemata, or background knowledge structures, plays a crucial role in reading comprehension. Formal schema refers to background knowledge of the formal, rhetorical forms organizational

Citation : Yang Xiaorui, Angcharin Thongpan, และ Phornnuanphajong Luangwangpho. (2568). The Effect of Project Work on Students' Reading Comprehension: A Study at Baoshan University. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 137-148.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.31>

structures of various text types, content schema is background knowledge of the content area of the reading text (Fries & Charles, 1963).

Project Work

Project work refers to a learning activity that involves students working on a specific project or task. According to Ribe and Vidal (1993) this kind of task focuses on students' communicative development, cognitive development and global personality development. Project work tends to be fun and engaging in language learning which needs what Krashen called comprehensible input and what Swain called comprehensible output (Ribe & Vidal, 1993; Fried-Booth, 2002). Hedge (2002) described projects as extended tasks that incorporate multiple language skills through a series of interconnected activities. Haines (1989) elaborated project work as involving multi-skill activities which focus on a theme of interest rather than specific language tasks. Project has been proposed to stimulate learner autonomy, foster critical thinking, and enhance language skills, including reading (Stoller, 2006). Dewey (1938) pointed that project work provides opportunity for students to make right decisions and activities based on their resourcefulness and ability. Haines (1989) suggested four types of projects, information and research project, survey project, production project and performance and organizational project according to the way of information is "reported". Legutke and Thomas (1993) classified projects as text projects, research projects, correspondence projects and encounter projects according to sources of information. Henry (1994) suggested three types of projects as structured projects, unstructured projects and semi-structured projects according to the degree to which the teacher and students decide on the nature and sequencing of project-related activities. Fried-Booth (2002) classified types of projects into two main classes based on duration that project work takes. One is long term project; another is short term project.

Conceptual Framework

This study aimed to investigate the effects of project work on college students' reading comprehension and explore the Baoshan university students' opinion towards the project work. The following is the conceptual framework of this study:

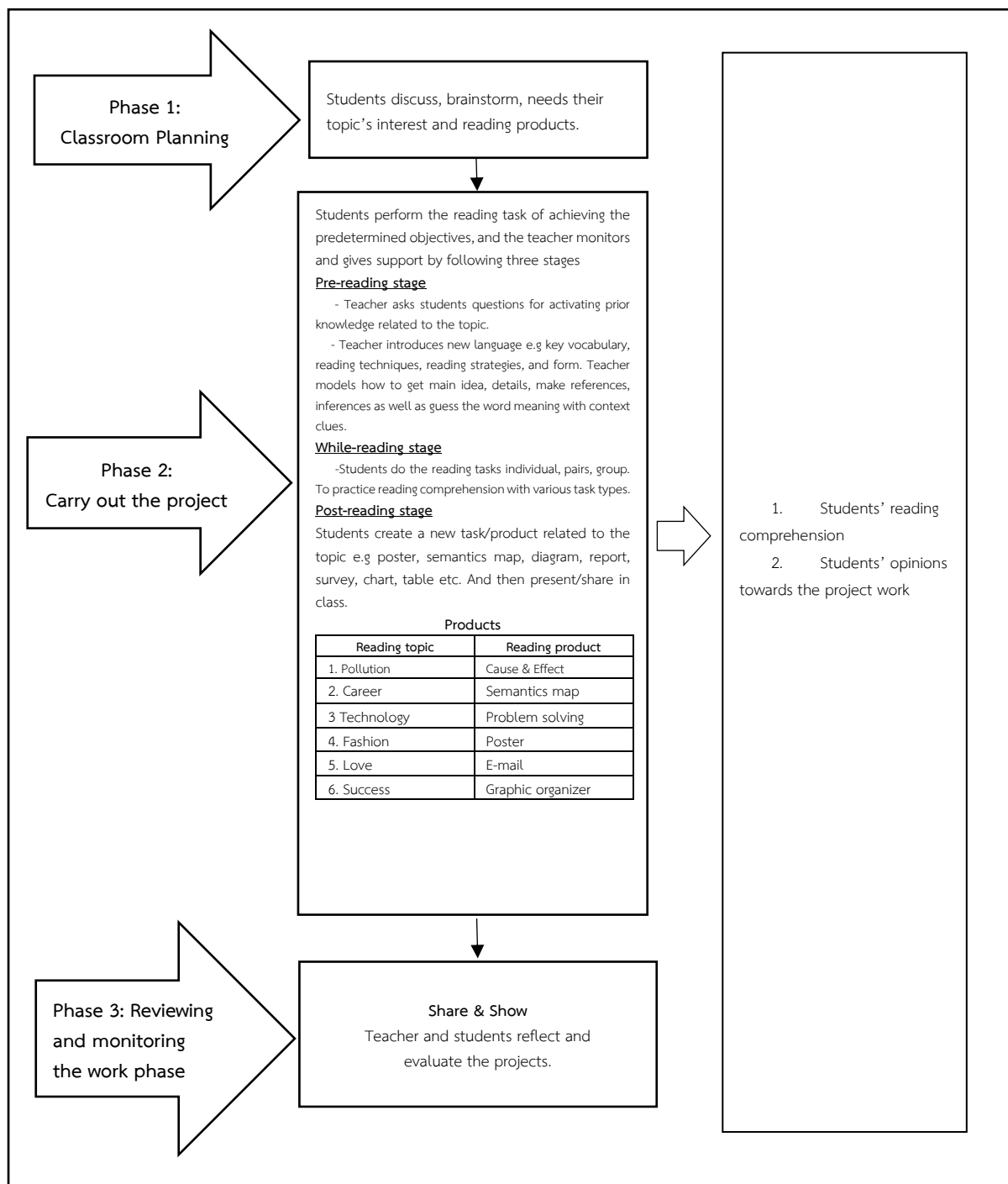

Figure 1 Conceptual framework of the project work

Research Methods

In this study, quantitative method was used to investigate the effects of project work on college students' reading comprehension, and explore their opinion towards the project work. The instruments included lesson plan, reading comprehension test and questionnaire. The design of this research was the One Group Pre-Post Test Design.

Population and Samples

The population of this study was 184 of the first-year students majoring in pre-school education in Baoshan University. All of them had enrolled in English course in second semester of 2024.

The samples were 30 first year students majoring in Pre-school Education in Baoshan University. They enrolled in English course in second semester of 2024, and were taught by the researcher. The sample was selected purposive for 1 classroom as a sampling unit.

Research Instruments

1. Lesson plan, the researcher constructed six lesson plans according to the concepts of a project work with detailed information of tasks and procedures to be used in classroom. Three experts in English teaching validated the lesson plans according to the evaluation forms to assess the effectiveness of each lesson plans. The results from the evaluation form were calculated for mean scores and compared using the following criteria: 4.00 – 3.50 = Excellent; 3.49 – 2.50 = Good; 2.49 – 1.50 = Average; 1.49 – 1.00 = Revise. Items scoring higher than 3 were reserved and those scoring lower than 3 were modified.

The results from lesson plans evaluation form indicated that the average scores of the lesson plan were between 3.00 - 4.00 and the overall score was 3.48. It implied that the lesson plans contained the majority of relevant characteristics and the overall lesson plans were good.

2. English Reading comprehension test, the reading comprehension test was developed related to the topics for content validity. The reading comprehension test involves 30 multiple choices by which students were required to read for main idea, words, specific information, reference and inference. After that, three experts who were experienced in reading assessment evaluated the items objective congruence (IOC) of reading comprehension test by using the IOC index. Results indicated the items were rated higher than 0.5 of the IOC index, meaning that they were acceptably congruent with the

objectives and the reading comprehension aspects. Then the reading comprehension test was tried out with students in another class to evaluate the difficulty of each item. The reliability of the overall test calculated by Kuder-Richardson-20 formula (KR-20) was 0.82, which can be interpreted that the test had “high” reliability. The test items of which difficulty indices ranged between 0.33 - 0.76, and discrimination indices were higher than 0.20.

3. Questionnaire, the questionnaire that adopts the Likert Five-point rating scale was employed to explore students’ opinion towards project work. The questionnaire had seven questions and one open-ended question. In order to make sure that the questionnaire can be understood well by students and the result was accurate, the questionnaire was written in Chinese. The students’ reflection was interpreted by the Mean score and the criteria as follows: 4.50 – 5.00 = very high satisfying; 3.50 – 4.49 = high satisfying; 2.50 – 3.49 = moderate satisfying; 1.50 – 2.49 = low satisfying; 1.00 – 1.49 = very low satisfying.

Data collection

First, sample students took the pre-test on English reading comprehension. Secondly, the researcher implemented the experimental procedures, using project work to enhance students’ reading comprehension through 6 lesson plans lasted six weeks. After the treatment, sample students took posttest, the same set of English reading comprehension and questionnaire to collect students’ opinions towards project work.

Data analysis

The result was analyzed by the paired sample t-test to compare the difference between scores of pre-tests and post-test. The data from questionnaire were analyzed by mean score and standard deviation.

Research Results

From the research finding, the researcher has provided conclusion according to each research objectives as follows:

1. To compare Baoshan University students' reading comprehension scores before and after receiving the project work.

Table 1 Means, standard deviations, t-values, and the significance of the pre-post English reading comprehension test

	N	$\bar{X}$	S. D.	Mean Differences	t	P
Post-test	30	20.53	3.23	4.13	6.95	0.00**
Pre-test	30	16.40	3.68			

* $p < 0.05$

The results from table 1 showed that the mean scores from the pre-test and post-test of English reading comprehension were compared by using a paired sample t-test. The mean score in post-test (20.53) was significantly higher than in pre-test (16.40), with a mean difference (M.D.) of 4.13. The difference between the pre-test and post-test were statistically significant at level of $p < 0.01$.

Table 2 Comparison of pre-test and post-test in each aspect

Aspects	Total score	Pretest		Posttest		t.	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1) Main idea	6	3.63	1.25	4.63	1.27	-4.79	.000*
2) Word in context clues	6	3.33	1.37	4.10	1.32	-2.76	.010*
3) Details	6	3.10	1.03	3.93	0.74	-3.34	.002*
4) References	6	3.33	1.12	3.90	1.09	-2.29	.030*
5) Inferences	6	3.00	1.29	3.97	1.16	-3.59	.001*

* $p < 0.05$

The table 2 showed the scores of each aspect in post-test are higher than that in pre-test, the difference between the pre-test and post-test in all five aspects were statistically significant at level of $p < 0.05$.

2. To explore the Baoshan university students' opinions towards the project work.

Table 3 The students' opinions towards project work

Statements	$\bar{X}$	S.D.	Meaning
1. The reading lessons using the project work were engaging and enjoyable.	4.13	0.71	High
2. The activities and discussions in the reading lessons improved my reading comprehension.	4.27	0.57	High
3. The group work and collaborative activities in the reading lessons were beneficial to my learning.	4.27	0.57	High
4. The project work helped me feel more confident in summarizing and analyzing texts.	4.13	0.62	High
5. The teacher provided clear instructions and guidance throughout the reading lessons.	4.20	0.70	High
6. The resources and materials used in the reading lessons were helpful and relevant.	4.17	0.64	High
7. Overall, I am satisfied with my experience in the reading lessons using the project work.	4.17	0.78	High
Overall	4.19	0.66	High

Table 3 presented the overall of student's opinions towards the project work as a high level ($\bar{X}=4.19$). The overall of student's opinions towards project work as a high level. When we considered three of the highest items, it shows that students rated "The activities and discussions in the reading lessons improved my reading comprehension." ($\bar{X} = 4.27$); "The group work and collaborative activities in the reading lessons were beneficial to my learning." ($\bar{X} = 4.27$), and "The teacher provided clear instructions and guidance throughout the reading lessons" ($\bar{X} = 4.20$) respectively.

Research Discussion

The findings of the study revealed that the posttest scores of the reading comprehension test were higher than the pre-test scores and there was significantly different at 0.05. This confirmed the first hypothesis that project work was effective in improving students' reading comprehension. The findings of the study revealed that after the application of project work in English reading class, students performed better on the reading comprehension test. This confirmed the first hypothesis that project work was effective in improving students' reading comprehension. These findings supported the idea that project enhanced language learning (Haines, 1989; Hutchinson, 1992; Henry, 1994; Stoller, 2006). Moreover, these findings are consistent with the previous studies of Linde, Inga & Daniela, Linda. (2025) conducted teachers' insights into the efficacy of the reading circle project

using English language teaching graded readers. The aim of this study was to analyses teachers' perceptions on the efficacy of the 'Reading Circle' project and the most common teaching techniques. The findings of this study revealed that teachers highly evaluated the benefits of the project and observed positive improvements in students' reading motivation, text comprehension, and advancements in their reading and speaking skills. The improvement in students' reading comprehension can be attributed to several key factors. First, the instruction was designed following the project work framework, which integrated with the three stages of reading instruction: pre-reading, while-reading, and post-reading. This structured approach helps simplify the complexity of reading tasks, making them more accessible to English learners (Fitzgerald & Graves, 2004), and it allows students to think and have fun, and develop in interaction (Tanjung, 2022). Additionally, this instructional framework provides teachers opportunity to transfer responsibility to students in the student-centered environment. Moreover, Vygotsky's Zone of Proximal Development Theory (1987) supports this process by ensuring that instruction is adaptive to students' proficiency levels. Finally, project work aims to make language learning fun and engaging, and it also involves comprehensible input as well as output (Ribe & Vidal, 1993; Fried-Booth, 2002). As a result, students were learned and improved through skill instruction on interesting topics, and created new end products.

1. The students' opinions towards the project work, the study found the overall mean score of questionnaires was as a high level. It revealed that the students were satisfied with this type of teaching and learning, which verified the second hypothesis that students' opinion on the project work was as a high level. The finding was aligned with previous researches showing that learners exhibited positive attitude toward project work as they were motivated, felt confident and less anxious in English learning (Van Loi & Hang, 2021; Quach, 2023). This finding also supports the idea that projects allow students to apply their knowledge and skills in a practical context, thereby potentially enhancing their motivation, stimulating learner autonomy and understanding of the language (Little, 1991; Hutchinson, 1992; Petty, 1996; Thomas, 2000; Stoller, 2006). Furthermore, the students expressed their good feelings and willingness to continue project work through the open-ended questionnaire. The reason why students hold this positive opinion towards project is as Fried-Booth (1986) claimed that project work managed to bridge the gap between language taught in the classroom and language needed in practice as it in extended beyond the classroom.

Citation : Xiaorui, Y., Thongpan, A., & Luangwangpho, L. (2025). The Effect of Project Work on Students' Reading

Comprehension: A Study at Baoshan University. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 137–148.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.31>

Research Suggestions

The study implies that it is urgent to enrich teachers' teaching methods and shift from the traditional teacher-centered approach to students-centered one.

1. Teachers who want to implement project work should receive proper training, as completing a project involves a wide range of knowledge in different fields and skills to promote the process of teaching as well as provide students access to search different resources to complete their final products.

2. Teachers in language teaching should cooperate to design more suitable, attractive, subject-related projects while placing emphasis on formative assessment to evaluate students' learning progress.

3. Further studies should be conducted with different participants of varying proficiency levels and researches also can be extended to other areas like listening, speaking and writing.

References

- Block, C., Gambrell, L., & Pressley, M. (Eds.). (2002). *Improving comprehension instruction rethinking research, theory, and classroom practice*. San Francisco, JosseyBass.
- Chen, R., Huang, L., Bao, Y., & Li, X. (2023). An Introduction to the Chinese Reading Model (CRM). *Studies of Psychology and Behavior*, 21(6), 725–735.
- Cohen, A. D. (1990). *Language learning: Insights for learners, teachers, and researchers*. Newbury House.
- Dewey, J. (1938). 1963. *Experience and education*. Macmillan.
- Dustmann, C., & Fabbri, F. (2003). Language proficiency and labour market performance of immigrants in the UK. *The Economic Journal*, 113(489), 695-717.
<https://doi.org/10.1111/1468-0297.t01-1-00151>
- Fitzgerald, J., & Graves, M. F. (2004). *Scaffolding reading experiences for English language learners*. Massachusetts: Christopher-Gordon.
- Fried-Booth, D. (2002). *Project Work*(2nd Ed). Oxford: Oxford University Press.
- Fried-Booth, D. L. (1986). *Project work*. New York: Oxford University Press.
- Fries, Charles C. (1963). *Linguistics and reading*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

- Grabe, W., & Stoller, F. L. (2002). *Teaching and researching reading*. Pearson Education.
- Grellet, F. (1981). *Developing reading skills*. Cambridge University Press.
- Haines, S. (1989). *Projects for EFL classroom: Resource materials for teachers*. Walton-on-Thames Surrey, UK: Nelson.
- Harmer, J. (1998). *How to teach English*. Longman.
- Hedge, T. (2002). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.
- Henry, J. (1994). *Teaching through projects*. London: Kogan Page Limited.
- Hutchinson, T. (1992). *Introduction to project work*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Irwin, J. (2007). Teaching reading comprehension processes. *Englewood Cliffs, NJ*.
- Legutke, M., & Thomas, H. (1993). *Process and experience in the language classroom* (2nd ed.). Longman.
- Li, C. F., & Sun, L. X. (2023). The current situation and optimization strategies for cultivating college students' English reading ability. *Western Quality Education*.
- Linde, Inga & Daniela, Linda. (2025). Teachers' Insights into the Efficacy of the 'Reading Circle' Project Using English Language Teaching Graded Readers. *Education Sciences*. 15. 91. DOI:10.3390/educsci15010091.
- Little, D. (1991). *Learner Autonomy: Definitions, Issues and Problems*. Dublin: Authentik.
- Maxom, M. (2009). *Teaching English as a foreign language* (2nd ed.). Palgrave Macmillan.
- Oakhill, J., Cain, K., & Elbro, C. (2015). *Understanding and teaching reading comprehension: A handbook*. Routledge.
- Petty, G. (1996). *Moderní vyučování*. Praha, Czech Republic: Portál.
- Ribé, R. & Vidal, N. (1993). *Project work step by step*. Heinemann.
- Stoller, F. L. (2006). Project work: A means to promote language content. In *Project-based second and foreign language education: Past, present, and future* (pp. 39-58). Information Age Publishing.

- Tanjung, N. J. U., Lubis, Y., & Daulay, E. (2022). The Effect of Pre-Reading, During Reading, and Post Reading Activities to Monitor Students' Comprehension in Reading Narrative Text. *INSPIRATION (Instructional Practices in Language Education)*, 1(2), 16-30.
- Thomas, J. W. (2000). *A Review of Research on Project Based Learning*. Autodesk Foundation.
- Urfali Dadandi, P., & Ungan, S. (2023). The role of cognitive-motivational factors in reading comprehension of informative and narrative texts: Which is more effective? *Reading & Writing Quarterly*, 39(2), 137-154.
- Van Loi, N., & Hang, C. T. T. (2021). Integrating Project Work into English Proficiency Courses for Pre-Service Teachers' Training. *Tesl-Ej*, 25(3).

การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็ก ในจังหวัดสุรินทร์

Risk Management Affecting the Performance of Small Construction Businesses in Surin Province

ฉัตริน ช่อนกลิ่ง^{1*}, ภรณ์ หลาวทอง², และ ชินจิรัฐ จรรย์ศิริไพศาล³

Chattarin Sonklin¹, Poranee Loatong², and Chinjirat Charunsiripaisan³

¹⁻³คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตสุรินทร์, Faculty of Management
Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Chattarin2357@Gmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.32

Received : May 19, 2025; Revised : May 26, 2025; Accepted : May 30, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็ก (2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็ก และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กจำนวน 278 ราย ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงโดยรวมของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร และกลยุทธ์กับวัตถุประสงค์องค์กร ขณะเดียวกันระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ในมิติของคุณภาพงาน ปริมาณงาน เวลา และค่าใช้จ่าย การวิเคราะห์เชิงสถิติเผยว่า การบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยองค์ประกอบที่ส่งผลมากที่สุด คือ การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร และการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การบริหารความเสี่ยงที่เป็นระบบ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็ก โดยเฉพาะในบริบทของจังหวัดสุรินทร์ที่มีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมเฉพาะตัว

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, ธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็ก

Abstract

The purpose of this research is (1) to study the risk management of small construction businesses, (2) to examine the operational efficiency of small construction businesses, and (3) to investigate the relationship between risk management and operational efficiency. This research employs a quantitative research methodology. The sample used in the study consists of 278 small construction business operators in Surin Province, selected through stratified random sampling. The research instrument is a questionnaire that has been validated for content validity by experts and reliability tested using Cronbach's alpha coefficient. Data analysis was conducted using descriptive statistics and inferential statistics, including multiple regression analysis.

The research findings indicate that the overall level of risk management in small construction businesses is high, particularly in the areas of corporate governance, organizational culture, and strategies aligned with organizational objectives. At the same time, the overall level of operational efficiency of the businesses is also high, in terms of work quality, work quantity, time, and costs. Statistical analysis reveals that risk management has a significant relationship with operational efficiency.

Keywords : Risk Management, Operational Efficiency, Small Construction Business

บทนำ (Introduction)

การบริหารธุรกิจในปัจจุบันต่างเผชิญกับความไม่แน่นอนและความท้าทายอยู่เสมอ ความไม่แน่นอนเป็นทั้งความเสี่ยงและโอกาสให้กับธุรกิจในการบริหารความเสี่ยงให้ประสบความสำเร็จได้นั้นถือว่าเป็นเรื่องของทุกคนในองค์กรควรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์บริหารงานทั้งเชิงลึก และเชิงบูรณาการ เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าหมายและแผนปฏิบัติงานของธุรกิจ การกำจัดโอกาสหรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่จะทำให้องค์กรไม่บรรลุเป้าหมาย จึงถือเป็นเรื่องสำคัญหากความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนมีหลายประการผู้บริหาร บุคลากร รวมถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงและผลกระทบต่อธุรกิจและร่วมกันกำหนดระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมที่องค์กรสามารถยอมรับได้ (กมลพร บุญนันทรมย์ 2564) การก่อสร้างเป็นอุตสาหกรรมโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังส่วนอื่นในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากการก่อสร้างจะต้องมีการลงทุนจำนวนมาก ซึ่งการลงทุนดังกล่าวจะเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดรายได้ของคนหลายกลุ่ม ดังนั้นการขยายตัวของการก่อสร้างจึงเป็นเครื่องสะท้อนถึงสถานะเศรษฐกิจ อีกทั้งการก่อสร้างยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นมาตรการเพื่อกระตุ้นหรือฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญของภาครัฐ (สถาบันการก่อสร้างแห่งประเทศไทย, 2565 : ออนไลน์)

การบริหารความเสี่ยงในองค์กร ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงที่ดีขององค์กรจะช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถจัดการกับความไม่แน่นอนและ ความเสี่ยงของโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันการสูญเสียทรัพยากรขององค์กรได้สามารถสร้างทางเลือก หรือทิศทางที่สอดคล้องกับการกำหนดกล

Citation : ฉัตริน ชอนกลิ่ง, ภาณี หลาวทอง, และ ชินจิรัฐ จรรย์ศิริไพศาล. (2568). การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 149–166.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.32>

ยุทธจัดการความเสี่ยงในระดับที่ยอมรับได้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงซึ่งเป็นไปในทิศทางที่ดีต่อองค์กร เกิดการพัฒนาแนวทางการจัดการกับความเสี่ยงและนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยมีการบูรณาการและเน้นความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ บุคลากร กระบวนการทำงานและเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มคุณค่าสูงสุดให้กับองค์กรได้ (คันสนีย์ จะสุวรรณ 2564)

ดังนั้นในการบริหารความเสี่ยงต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลายด้านที่ส่งผลกันอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยงประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ที่ส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานดังนี้ 1.การกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กร 2.กลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กร 3.เป้าหมายและผลดำเนินงาน 4.การทบทวน และปรับปรุงแก้ไข 5.ข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน อาร์เธอร์ แอนเดอร์สัน (Arthur Andersen) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจ

วิธีการวิจัย (Research Methods)

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์ ทางผู้วิจัยได้มีการกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1,093 ราย (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์, 2567)

3.1.2 การกำหนดขนาดตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 278 ราย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีทราบจำนวนประชากร โดยคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) ของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์

2. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็ก โดยแบบสอบถาม 1 ชุด ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งประเภทของธุรกิจ ลักษณะการปฏิบัติงาน จำนวนพนักงานและเงินทุนจดทะเบียน เพื่อใช้อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งลักษณะคำถามจะอยู่ในรูปแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ ด้านการกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร ด้านกลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน ด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข และด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้าง ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (Open Ended)

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีโดยการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็ก จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์ ตามกรอบแนวความคิดของการวิจัยโดยต้องตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์กับแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามดังกล่าวเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อพิจารณาแก้ไขและปรับปรุงให้สมบูรณ์

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Congruence) เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- +1 คือ เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 คือ เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 คือ เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับต้องมีค่าใกล้เคียงกับ 1 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถามครั้งนี้ได้รับความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจทาน เพื่อให้คะแนนมีความเห็นในทิศทางเดียวกันจึงจะนับได้ว่ามีความเที่ยงตรงในเนื้อหาที่ยอมรับได้

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Tryout) กับ ผู้ประกอบธุรกิจก่อสร้างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.993 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 278 ราย เพื่อให้ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

Citation : ฉัตริน ชอนกลิ่ง, ภรณ์ หลาวทอง, และ ชินจิรัฐ จรรย์ศิริไพศาล. (2568). การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 149–166.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.32>

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการแจกแบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถาม แล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเสี่ยงกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาเอกสาร บทความทางวิชาการ วารสารสิ่งพิมพ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็ก เพื่อให้ได้ตัวแปรและกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย และข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเสี่ยงกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์

3.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยอธิบายและชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และวิธีการกรอกข้อมูลแก่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคล และรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง จำนวน 181 ชุด

3.4 การตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในงานวิจัย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประเภทของธุรกิจ ลักษณะการดำเนินงาน จำนวนพนักงานและเงินทุนจดทะเบียน เป็นลักษณะคำถามปลายปิดให้เลือกตอบวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงและผลการปฏิบัติงาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Question) ให้เลือกตอบ โดยแบ่งคำถามได้แก่ ด้านการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ ด้านการกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร ด้านกลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน ด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข และด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน และหาความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานธุรกิจ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงและผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ หลังจากนั้นจะนำระดับคะแนนมาแปลผล พิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย โดยแบ่งเกณฑ์แปลผลออกเป็นค่าระดับ จำนวน 5 ระดับ ตามวิธีของ (Likert, 1932) ดังนี้

ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับ มากที่สุด

ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับ มาก

ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับ ปานกลาง

ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับ น้อย

ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับ น้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานทางการวิจัย

1) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร

โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร } r = \frac{\sum(X - \bar{X})(Y - \bar{Y})}{\sqrt{\sum(X - \bar{X})^2 \sum(Y - \bar{Y})^2}}$$

โดย r = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1

X, Y = ค่าของข้อมูลในตัวแปรการบริหารความเสี่ยงกับผล
การปฏิบัติงาน

$\bar{X}, \bar{Y}$ = ค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปร

ค่า r ที่มีความสำคัญบ่งบอกถึงความสัมพันธ์เชิงบวกหรือเชิงลบระหว่างตัวแปรทั้งสอง และช่วยยืนยันว่าการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้เกณฑ์ตามวิธี (จิตานันท์ ชูช่วงโชติ, 2556) ดังนี้

ค่า $r = 0.80$ ขึ้นไป	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
ค่า $r = 0.61 - 0.80$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูง
ค่า $r = 0.41 - 0.60$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
ค่า $r = 0.20 - 0.40$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
ค่า $r =$ ต่ำกว่า 0.20	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก

4.2.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
ประเด็นของเนื้อหา

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) โดยใช้สูตร (Cronbach, 1990: 202-204)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

N แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

Citation : ฉัตริน ชอนกลิ้ง, ภาณี หลาวทอง, และ ชินจิรัฐ จรรย์ศิริไพศาล. (2568). การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 149-166.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.32>

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

4.2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบเครื่องมือ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1) ร้อยละ (Percentage)

$$\text{สูตร } p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ p แทน ร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\text{สูตร } \bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\text{สูตร } S.D = \sqrt{\frac{n \sum x_i^2 - (\sum x_i)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ $S.D$ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 x_i แทน คะแนน
 n แทน จำนวนข้อมูล

4.2.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

$$\text{สูตร } r_{xy} = \frac{N \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร กับ x กับ y
 N แทน จำนวนคู่ของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด X
 $\sum y$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด y
 $\sum xy$ แทน ผลรวมระหว่างผลคูณชุด X กับ Y
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด X แต่ละตัวยกกำลังสอง
 $\sum y^2$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

2) การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

โดยวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระ (ตัวแปรอิสระทั้ง 2 กลุ่ม) ต่อตัวแปรตาม

$$\text{สูตร } Y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots + \beta_n x_n + \varepsilon$$

เมื่อ	Y	แทน	ค่าของตัวแปรตาม
	$X_1 - X_n$	แทน	ค่าของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
	β_0	แทน	ค่าคงที่
	$\beta_1 - \beta_n$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย
	ε	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการดำเนินงาน (Performance)

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ภาคธุรกิจ ประเภทธุรกิจ ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ และจำนวนพนักงานในกิจการพบว่า

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.7 และเป็นเพศชาย จำนวน 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.3

อายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาคืออายุ 35 – 44 ปี จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.2 ถัดมาคืออายุ 25 – 34 ปี จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.8 และมีอายุ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.9 ตามลำดับ

มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 132 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.6 ถัดมาคือมีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.5 และสุดท้ายคือมีการศึกษาอยู่ระดับปริญญาเอก จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.4

มีลักษณะธุรกิจเป็นบริษัทจำกัดจำนวน 214 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.0 รองลงมาคือมีลักษณะธุรกิจเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด จำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.1 และสุดท้ายคือมีลักษณะธุรกิจประเภทอื่น ๆ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

ประกอบธุรกิจประเภทงานก่อสร้างอาคารสาธารณะ จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาคือ ประเภทงานก่อสร้างที่พักอาศัย จำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.1 ถัดมาประกอบธุรกิจประเภทอื่นๆ จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.1 งานก่อสร้างโยธา จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2 และสุดท้ายคืองานก่อสร้างด้านอุตสาหกรรม จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.9 ตามลำดับ

มีระยะเวลาดำเนินกิจการ 5 – 10 ปี จำนวน 127 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมา มีระยะเวลาดำเนินกิจการต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.7 และสุดท้ายคือมีระยะเวลาดำเนินกิจการมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.6 ตามลำดับ

มีจำนวนพนักงาน 101 – 150 คน จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.1 รองลงมา มีจำนวนพนักงาน 1 – 50 คน จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.0 ถัดมา มีจำนวนพนักงาน 51 – 100 คน จำนวน 64 ราย

Citation : ฉัตริน ชอนกลิ่ง, ภรณ์ หลาวทอง, และ ชินจิรัฐ จรรย์ศิริไพศาล. (2568). การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 149–166.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.32>

คิดเป็นร้อยละ 23.0 มีจำนวนพนักงาน 151 – 200 คน จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.1 และสุดท้ายมีจำนวนพนักงาน 201 คนขึ้นไป จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กร 2) ด้านกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กร 3) ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน 4) ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข และ 5) ด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจโดยภาพรวม

ปัจจัยการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ	ค่าสถิติ (n=278)		ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กร	4.30	0.818	มาก	1
ด้านกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กร	4.27	0.827	มาก	3
ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน	4.29	0.801	มาก	2
ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข	4.23	0.870	มาก	5
ด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน	4.24	0.847	มาก	4
รวม	4.26	0.804	มาก	

จากตารางที่ 4-10 พบว่า ปัจจัยการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.804) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.818) รองลงมาคือ ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.801) ต่อมาคือ ด้านกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.827) ด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.847) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.870) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านคุณภาพของงาน 2) ด้านปริมาณงาน 3) ด้านเวลา และ 4) ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยผลการปฏิบัติงานของธุรกิจโดยภาพรวม

ปัจจัยผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ	ค่าสถิติ (n=278)		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ความเห็น	
1. ด้านคุณภาพของงาน	4.21	0.927	มาก	4
2. ด้านปริมาณงาน	4.22	0.899	มาก	3
3. ด้านเวลา	4.26	0.860	มาก	1
4. ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ	4.25	0.894	มาก	2
รวม	4.23	0.873	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.873) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเวลา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.860) รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.894) ต่อมาคือ ด้านปริมาณงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.899) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านคุณภาพของงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.927) ตามลำดับ

Citation : ฉัตริน ชอนกลิ่น, ภาณี หลาวทอง, และ ชินจิรัฐ จริญญาไพศาล. (2568). การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 149–166.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.32>

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างแต่ละด้านของปัจจัยการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ

ปัจจัยการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ	X1	X2	X3	X4	X5
ด้านการกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กร (X1)	1	.920**	.901**	.911**	.920**
ด้านกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กร (X2)		1	.914**	.902**	.906**
ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน (X3)			1	.934**	.915**
ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข (X4)				1	.947**
ด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (X5)					1
$\bar{X}$	4.30	4.27	4.29	4.23	4.24
S.D.	0.818	0.827	0.801	0.870	0.847

** Correlation is significant at the 0.01 level

จากตารางที่ 3 พบว่า ด้านการกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กร (X1) มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับสูงมาก กับ ด้านกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กร (X2) ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน (X3) ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข (X4) และด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (X5) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.920, 0.901, 0.911, และ 0.920 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ด้านกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กร (X2) มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับสูงมาก กับ ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน (X3) ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข (X4) และด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (X5) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.914, 0.902, และ 0.906 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน (X3) ความสัมพันธ์ทางบวก ระดับสูงมาก กับ ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข (X4) และด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (X5) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.934, และ 0.915 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข (X4) ความสัมพันธ์ทางบวก ระดับสูงมาก กับ ด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (X5) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.947 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างแต่ละด้านของปัจจัยผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ

ปัจจัยผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ	Y1	Y2	Y3	Y4
ด้านคุณภาพของงาน (Y1)	1	.938**	.926**	.926**
ด้านปริมาณงาน (Y2)		1	.935**	.937**
ด้านเวลา (Y3)			1	.939**
ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (Y4)				1
$\bar{X}$	4.21	4.22	4.26	4.25
S.D.	0.927	0.899	0.860	0.894

** . Correlation is significant at the 0.01 level

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านคุณภาพของงาน (Y1) มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงมาก กับ ด้านปริมาณงาน (Y2) ด้านเวลา (Y3) และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (Y4) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.938, 0.926, และ 0.926 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ด้านปริมาณงาน (Y2) มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงมาก กับ ด้านเวลา (Y3) และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (Y4) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.935, และ 0.937 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ด้านเวลา (Y3) กับ ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (Y4) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.939 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

Citation : ฉัตริน ชอนกลิ่ง, ภรณ์ หลาวทอง, และ ชินจิรัฐ จรรย์ศิริไพศาล. (2568). การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 149–166.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.32>

3.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

3.1 การวิเคราะห์สมมติฐานด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ

ปัจจัยการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ	B	β	t	Sig.	Collinearity Statistics	
					Tolerance	VIF
(Constant)	-0.168	-	-2.010	.045	-	-
1. ด้านการกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กร (X1)	0.188	.176	3.391	.001	.107	9.310
2. ด้านกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กร (X2)	0.080	.076	1.494	.136	.112	8.944
3. ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงาน (X3)	0.191	.175	3.231	.001	.099	10.124
4. ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข (X4)	0.238	.237	3.771	.000	.073	13.613
5. ด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (X5)	0.337	.326	5.431	.000	.080	12.464
R = 0.960		R ² = 0.921		Adjusted R ² = 0.920		SE _{est} = 0.247
F = 636.376		Sig. = 0.00		Durbin-Watson = 1.957		

จากตารางที่ 4-23 พบว่า ตัวแปรด้านปัจจัยการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจมีค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.073–0.112 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่แนะนำคือ 0.10 เล็กน้อยในบางตัวแปร คือ ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไข (X4) (0.073) และด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน (X5) (0.080) และมีค่า VIF อยู่ระหว่าง 8.944–13.613 (ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ทั่วไปที่แนะนำไม่เกิน 10) แสดงว่าตัวแปรอิสระบางตัวมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และอาจมีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ซึ่งควรมีการพิจารณาเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม โมเดลยังสามารถนำไปวิเคราะห์ต่อได้ภายใต้ข้อจำกัดที่ระบุ

3.2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4-24 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย		ผลการทดสอบ	
		ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐาน 1	การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ	✓	
สมมติฐาน 1.1	ด้านการกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ	✓	
สมมติฐาน 1.2	ด้านกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ		✓
สมมติฐาน 1.3	ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ	✓	
สมมติฐาน 1.4	ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไขมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ	✓	
สมมติฐาน 1.5	ด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ	✓	

จากตารางที่ 4-24 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ จึงยอมรับสมมติฐาน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ทั้ง 6 ด้าน พบว่า

ด้านการกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ จึงยอมรับสมมติฐาน

ด้านกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านเป้าหมายและผลดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ จึงยอมรับสมมติฐาน

ด้านการทบทวน และปรับปรุงแก้ไขมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ จึงยอมรับสมมติฐาน

ด้านข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของธุรกิจ จึงยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง "การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์" มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร กลยุทธ์ และวัตถุประสงค์องค์กร เป้าหมายและผลดำเนินงาน การทบทวน และปรับปรุงแก้ไข ข้อมูลสารสนเทศการสื่อสารและการรายงาน ตลอดจนผลการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัด

Citation : ฉัตริน ชอนกลิ่น, ภาณี หลาวทอง, และ ชินจิรัฐ จรรย์ศิริไพศาล. (2568). การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 149–166.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.32>

สุรินทร์ ในด้านคุณภาพของงาน ปริมาณงาน เวลา ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงในธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์มีการดำเนินการอยู่ในระดับ “มาก” ครอบคลุมทั้งด้านการกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร กลยุทธ์และวัตถุประสงค์ เป้าหมายและผลดำเนินงาน การทบทวนและปรับปรุง รวมถึงการสื่อสารและการรายงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์กรมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและครอบคลุม โดยเฉพาะในด้าน “การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$) สะท้อนให้เห็นว่าองค์กรในกลุ่มตัวอย่างมีนโยบายที่ชัดเจนในการบริหารความเสี่ยง มีการอบรมพนักงานและสร้างวัฒนธรรมที่เน้นการพิจารณาความเสี่ยงในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ COSO ERM (2017) ที่ระบุว่า วัฒนธรรมขององค์กรและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารเป็นปัจจัยหลักในการสร้างระบบบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ด้าน “เป้าหมายและผลการดำเนินงาน” ($\bar{X} = 4.29$) แสดงให้เห็นว่าธุรกิจมีการวางตัวชี้วัดที่คำนึงถึงความเสี่ยง เช่น KPI ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย การควบคุมต้นทุน และระยะเวลาการดำเนินงาน โดยเฉพาะในภาคธุรกิจที่มีความเสี่ยงเชิงโครงสร้างและสภาพแวดล้อมสูง เช่น งานก่อสร้าง สาธารณะและโยธา การวิเคราะห์ความเสี่ยงล่วงหน้าก่อนเริ่มโครงการจึงมีความสำคัญยิ่ง ผลการวิเคราะห์ยังชี้ให้เห็นว่าด้าน “การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข” ($\bar{X} = 4.23$) มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการใช้ข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยงมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวขององค์กรและการบริหารเชิงรุก สอดคล้องกับหลักการของ COSO ERM ที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และความคล่องตัวขององค์กรในการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การบริหารความเสี่ยงยังส่งผลต่อ “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน” ของธุรกิจอย่างชัดเจน ซึ่งผลการศึกษาพบว่าด้าน “เวลา” ($\bar{X} = 4.26$) และ “ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ” ($\bar{X} = 4.25$) อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าการมีแผนบริหารความเสี่ยงที่ดีสามารถลดต้นทุนแฝงที่เกิดจากเหตุการณ์ไม่คาดคิด เช่น ความล่าช้า การซ่อมงานซ้ำ หรือข้อพิพาทด้านสัญญา ในขณะที่ด้าน “คุณภาพของงาน” ($\bar{X} = 4.21$) และ “ปริมาณงาน” ($\bar{X} = 4.22$) ก็อยู่ในระดับที่ดี ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารความเสี่ยงไม่ได้จำกัดเฉพาะด้านความปลอดภัยหรือการเงิน แต่ยังรวมถึงการวางแผนทรัพยากรและการตรวจสอบคุณภาพอย่างต่อเนื่องด้วย นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในมิติของ “การสื่อสารและการรายงานความเสี่ยง” พบว่าองค์กรส่วนใหญ่มีระบบที่เปิดเผย โปร่งใส และสามารถสื่อสารความเสี่ยงได้โดยไม่ต้องกลัวผลกระทบ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การบริหารความเสี่ยงเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในองค์กรขนาดเล็กที่โครงสร้างการบริหารไม่ซับซ้อน และสามารถปรับเปลี่ยนได้รวดเร็ว

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

จากการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดเล็กเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยหลัก ที่สามารถบ่งบอกทิศทางของธุรกิจขนาดเล็กเหล่านั้นได้และไม่ได้เป็นเพียงกลไกในการหลีกเลี่ยงความสูญเสียเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ที่ช่วยเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ศิลปพร ศรีจันทเพชร (2555) และประไพพิศ ลลิตาภรณ์ (2556) ที่กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบสามารถ

ยกระดับความสามารถขององค์กรได้ทั้งในเชิงป้องกันและเชิงรุก ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Arthur Andersen ที่ชี้ว่า การบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมทุกมิติ เช่น การควบคุมภายใน การวางแผนเป้าหมายที่ชัดเจน และการสื่อสารข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของภักดี มนะเวศ (2563) และ Peterson & Plowman (1989) ที่ระบุว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินงานควรพิจารณาจากคุณภาพ ปริมาณ เวลา และต้นทุน ซึ่งล้วนได้รับผลกระทบโดยตรงจากการบริหารความเสี่ยงขององค์กร อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลพร บุญนันทารมย์ (2564) ที่พบว่า ธุรกิจก่อสร้างที่มีการประเมินและควบคุมความเสี่ยงอย่างเป็นระบบสามารถหลีกเลี่ยงความล่าช้า การใช้งบประมาณเกินจริง และลดข้อผิดพลาดในการก่อสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารความเสี่ยงมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญ จึงควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการนำแนวทางการบริหารความเสี่ยงมาบูรณาการเข้ากับระบบการจัดการภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในเรื่องของการกำกับดูแลกิจการ การจัดทำแผนกลยุทธ์ที่มีการประเมินความเสี่ยงเป็นองค์ประกอบสำคัญ รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับต่อการเรียนรู้และปรับตัวจากความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การสร้างหน่วยงานหรือคณะทำงานเฉพาะทางที่รับผิดชอบเรื่องการบริหารความเสี่ยงโดยตรง ก็จะช่วยเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานให้มีความมั่นคงและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในภาพรวม ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในด้านองค์ความรู้ การให้คำปรึกษาทางเทคนิค และการจัดกิจกรรมพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง รวมถึงพิจารณาสนับสนุนทางด้านนโยบายหรือสิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจที่มีการจัดการความเสี่ยงอย่างมีระบบ ซึ่งจะช่วยยกระดับศักยภาพของธุรกิจขนาดเล็กในท้องถิ่นให้สามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาค และเสริมสร้างความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจฐานรากในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลพร บุญนันทารมย์. (2564). การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 7(2), 45–55.
- กฤตภาคิน มิ่งโสภา, และ ณกมล จันทรสม. (2564). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 3(1), 22–35.
- คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2562). คู่มือการบริหารความเสี่ยง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชยพล อังบรรตระกุล. (2563). การศึกษาความเสี่ยงต่อการบริหารโครงการก่อสร้างอาคารในมุมมองของผู้บริหารและควบคุมการก่อสร้าง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ณัฐพล ฝ่ายเพชร, และ อารีย์ นัยพินิจ. (2567). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จธุรกิจรับเหมาก่อสร้างขนาดเล็ก. *วารสารวิชาการและงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏตะวันออกเฉียงเหนือ*, 6(1), 44–58.

Citation : ฉัตริน ชอนกลิ่ง, ภรณ์ หลาวทอง, และ ชินจิรัฐ จรรย์ศิริไพศาล. (2568). การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของธุรกิจก่อสร้างขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(3), 149–166.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.32>

- ธนภรณ์ พรณราย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์].
- ธีระศักดิ์ เปี่ยมสุภคพงศ์, และ คณะ. (2563). การเรียนรู้เพื่อรับมือกับการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจในการบริหารยุคอุตสาหกรรม 4.0. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 14(2), 77-89.
- นิพนธ์ ศรีแก้ว. (2567). ขนาดขององค์กร. บริษัท ล็อกแมท อินทิเกรชั่น จำกัด
- เนตรชนก อุทัยรัตน์ และคณะ. (2567). ความสำคัญของการขับเคลื่อนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยจากผู้ส่งออกสู่วิสาหกิจข้ามชาติ. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 5(1), 12-25.
- เมษญาณิ เกตุหอม .(2565) การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรตามกรอบแนวคิด COSO ERM 2017 ของบริษัทในกลุ่มการท่องเที่ยวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ยุทธพงษ์ รักเพื่อน และคณะ.(2564) ปัจจัยความเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อความล้มเหลวของโครงการก่อสร้างด้านคมนาคมขนส่งระบบรางในประเทศไทย. *วารสารสถาปัตยกรรมและการออกแบบและการก่อสร้าง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(2), 25-38.
- คันสนีย์ จะสุวรรณ. (2564). การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 7(2), 45-58.
- สมโภชน์ อเนกสุข (2564). วิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงคุณภาพ. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 10(1), 1-15.
- สาวิทย์ หลาบมาลา และคณะ.(2564). ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงในการก่อสร้างอาคารสูง. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 4(1), 35-50.
- สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม .(2565) การบริหารความเสี่ยง.มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุทัต วันนิจ และคณะ.(2565). คุณภาพการบริการ และประสิทธิภาพในการส่งมอบงาน ที่ส่งผลต่อการใช้บริการอย่างต่อเนื่องของลูกค้า. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน*, 5(1), 55-68.
- เอกชัย ตรีทอง และคณะ .(2561) การประเมินความเสี่ยงในการดำเนินงานโครงการก่อสร้างภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร *วิศวกรรมสารเกษมบัณฑิต*, 8(2), 45-57.

การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและ เทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG

Social Development Through Upgrading Products of Ban Khok Sawai Community With Innovation and Technology Based on the BCG Economic Concept

กาญจนา เถาว์ชาลี^{1*}, ศรีณย์ ศิลาเนน², พงษ์พันธ์ พึงตน³, และ วิไลวรรณ งามฉลาด⁴
Kanjana Thaochalee^{1*}, Sarun Silanen², Pongpun Puington³, and
Wilaiwan Ngamchalad⁴

¹⁻⁴มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat
University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : kanjana.t@srru.ac.th

DOI : 10.14456/jasrru.2025.33

Received : March 31, 2025; Revised : May 22, 2025; Accepted : May 30, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวาย ตำบลท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ ผ่านการบูรณาการองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน โดยเน้นการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น ปลา เห็ดป่า และ สมุนไพร พร้อมพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชน ทั้งนี้ โครงการดำเนินการตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของชุมชนในตลาด วัตถุประสงค์สำคัญประกอบด้วย (1) การบูรณาการองค์ความรู้ระหว่าง มหาวิทยาลัยกับชุมชน (2) การสร้างแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ (3) การพัฒนาและส่งเสริม กระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ กระบวนการศึกษาเน้นการปฏิบัติจริง โดยดำเนินกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ การสำรวจภูมิปัญญาในชุมชน การพัฒนาอาชีพผ่านการแปรรูปวัตถุดิบ และการถอดบทเรียนเพื่อนำ องค์ความรู้ไปต่อยอด ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนสามารถผลิตสินค้าชุมชนใหม่ได้อย่างน้อย 3 ชนิด ได้แก่ ปลาสาม น้ำพริกเห็ดป่า และแหนมเห็ดป่า ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้ให้ชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนที่เสริมสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือระหว่างสมาชิก พร้อมทั้งเกิดแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ในระยะยาว คุณค่าของโครงการนี้คือการส่งเสริมศักยภาพชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างความยั่งยืนให้แก่ชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG

คำสำคัญ (Keywords) : เศรษฐกิจ BCG, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, การแปรรูป, การพัฒนาท้องถิ่น, นวัตกรรมชุมชน

Citation : Thaochalee, K., Silanen, S., Puington, P., & Ngamchalad, W. (2025). Social Development Through Upgrading Products of Ban Khok Sawai Community With Innovation and Technology Based on the BCG Economic Concept. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 167-182. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.33>

Abstract

This research article aims to develop community products in Ban Khok Sawai, Tha Sawang Subdistrict, Surin Province, through the integration of academic knowledge with local community participation. The focus is on processing locally sourced raw materials such as fish, wild mushrooms, and herbs, alongside designing packaging that reflects the unique identity of the community. The project is grounded in the BCG (Bio-Circular-Green Economy) model, with the goal of adding value to local products and enhancing the community's competitiveness in the market.

The main objectives are: (1) to integrate knowledge between the university and the community, (2) to establish local wisdom learning centers, and (3) to develop and promote product processing methods. The research process emphasizes hands-on, practical engagement through three core activities: surveying local wisdom, developing livelihoods through raw material processing, and extracting lessons learned for future application.

Findings revealed that the community was able to create at least three new products: fermented fish (pla som), wild mushroom chili paste, and fermented mushroom sausage. These innovations contributed to increased community income. Furthermore, a community enterprise group was established, strengthening collaboration and cohesion among members, while also creating a local learning hub for ongoing knowledge transfer.

The value of this research lies in its contribution to empowering the community in product development and fostering long-term sustainability through the principles of the BCG economy.

Keywords : BCG Economy, Local Development, Processing, Community Innovation, Community Products

Citation : กาญจนา เถาว์ชาลี, ศรัณย์ ศีลาเนตร, พงษ์พันธ์ พึ่งตน, และ วิไลวรรณ งามฉลาด. (2568). การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 167–182. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.33>

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนถือเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น และสนับสนุนการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของชุมชนที่มีทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย การส่งเสริมให้ชุมชนสามารถนำวัตถุดิบและภูมิปัญญาในพื้นที่มาสร้างมูลค่าเพิ่ม ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับเศรษฐกิจฐานราก หากยังเป็นแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามกรอบเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) ได้รับความสนใจในระดับประเทศและถูกนำมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การหมุนเวียนทรัพยากรในกระบวนการผลิต และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Suwannarat et al., 2020)

ชุมชนบ้านโคกสวาย ตำบลท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพจากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าชุมชน ลำน้ำชีน้อย และวัตถุดิบท้องถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) อย่างไรก็ตาม การใช้ทรัพยากรเหล่านี้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ยังคงมีข้อจำกัด ชาวบ้านในพื้นที่ส่วนใหญ่ขาดทักษะในการแปรรูปวัตถุดิบให้มีคุณภาพสูง ขาดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชน และยังไม่มีช่องทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างเต็มศักยภาพ และไม่สามารถสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคงให้แก่ครัวเรือน (Department of Community Development, 2021)

ด้วยเหตุนี้ การบูรณาการองค์ความรู้ระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชนจึงถูกมองว่าเป็นแนวทางที่สามารถยกระดับศักยภาพการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ งานวิจัยที่ผ่านมา เช่นของ Prasert et al. (2019) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบท้องถิ่น เช่น ปลาหมึก น้ำพริกเห็ดป่า และเห็ดหนมเห็ดป่า เป็นตัวอย่างของการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งสามารถขยายตลาดและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม โครงการวิจัยนี้จึงมุ่งพัฒนาโมเดลการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านการบูรณาการองค์ความรู้ การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการถอดบทเรียนที่สามารถต่อยอดได้ในระยะยาว โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. การบูรณาการองค์ความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน
2. การสร้างแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. การพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นสินค้าที่เกิดจากองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรในพื้นที่ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ อย่างไรก็ตาม การแข่งขันในตลาดที่สูงขึ้นทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนจำเป็นต้องยกระดับมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและเพิ่มโอกาสทางการตลาด (Porter, 2020) การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนหมายถึงกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพดีขึ้นตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งในด้านวัตถุดิบ กระบวนการผลิต การบรรจุภัณฑ์ และการรับรองมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

หนึ่งในแนวทางสำคัญของการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนคือการนำมาตรฐานสินค้า OTOP (One Tambon One Product) และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) มาใช้ ซึ่งเป็นระบบที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและความปลอดภัยตามที่ภาครัฐกำหนด (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2021) นอกจากนี้ การใช้มาตรฐานสากล เช่น ISO 22000 สำหรับผลิตภัณฑ์อาหาร หรือ GMP (Good Manufacturing Practice) สำหรับกระบวนการผลิต ช่วยให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถแข่งขันในตลาดระดับประเทศและนานาชาติได้ดียิ่งขึ้น (International Organization for Standardization [ISO], 2021)

นอกจากมาตรฐานด้านคุณภาพแล้ว การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์โดยการพัฒนาเอกลักษณ์ของสินค้า เช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การใช้วัตถุดิบเฉพาะถิ่น และการเล่าเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ (Storytelling Marketing) ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีจุดขายที่โดดเด่น (Kotler & Keller, 2019) นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เช่น การตลาดออนไลน์และแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ ยังช่วยให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้กว้างขึ้น

การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนมีบทบาทสำคัญในการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยผ่านโครงการอบรม การให้คำปรึกษาทางธุรกิจ และการสนับสนุนด้านเงินทุน (Department of Industrial Promotion, 2020) นอกจากนี้ การเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย และผู้ประกอบการชุมชนยังช่วยให้สามารถพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์และปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ทันสมัยมากขึ้น

โดยสรุป การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าท้องถิ่น โดยอาศัยการพัฒนามาตรฐานคุณภาพ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรม ตลอดจนการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานอย่างเป็นระบบจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายตลาดได้อย่างยั่งยืน (World Bank, 2021)

Citation : กาญจนา เถาว์ชาลี, ศรัณย์ ศิลานेर, พงษ์พันธ์ พึ่งตน, และ วิไลวรรณ งามผลาด. (2568). การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 167-182. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.33>

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ระเบียบวิธีวิจัยในโครงการนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน โดยให้นักศึกษาและประชาชนในพื้นที่มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ตลอดกระบวนการดำเนินงาน การวิจัยลักษณะนี้เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์องค์ความรู้จากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้ทางวิชาการ เพื่อให้สามารถพัฒนาแนวทางการสร้างอาชีพและการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในระดับชุมชน

1. กลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินโครงการวิจัยนี้ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาตามความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและความพร้อมในการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้จริง โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายหลักออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้:

1. นักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาสังคม จำนวน 11 คน

วิธีการคัดเลือก นักศึกษากลุ่มนี้ได้รับการคัดเลือกจากรายวิชาภาคสนามหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยมีความพร้อมทั้งด้านเวลา ความรู้เบื้องต้น และความสนใจในการทำงานกับชุมชนจริงกลุ่มนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และฝึกฝนกระบวนการพัฒนาสังคมในสถานการณ์จริง ผ่านการลงพื้นที่ การปฏิสัมพันธ์กับชุมชน และการนำความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ โครงการนี้จึงถือเป็นการฝึกทักษะการทำงานร่วมกับชุมชน (Community-based Practice) ที่จะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะเชิงวิชาชีพ และเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นนักพัฒนาสังคมในอนาคต

2. ประชาชนในชุมชนบ้านโคกสวาย จำนวน 50 คน

วิธีการคัดเลือก ชาวบ้านกลุ่มนี้ถูกคัดเลือกจากหมู่บ้านเดียวภายในตำบลท่าสว่าง โดยใช้เกณฑ์ความสนใจในการเข้าร่วมโครงการ ความพร้อมในการมีส่วนร่วม และมีความเกี่ยวข้องกับทุนชุมชนหรืออาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุดิบท้องถิ่น เนื่องจากบ้านโคกสวายเป็นชุมชนที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เห็ดป่า สมุนไพร และปลาในแม่น้ำชีน้อย รวมถึงมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังคงถ่ายทอดกันอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในกรอบ BCG Economy และตอบโจทย์วัตถุประสงค์การวิจัยทั้งในด้าน การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาองค์ความรู้ และการสร้างแหล่งเรียนรู้ชุมชน อีกทั้ง ชุมชนยังแสดงออกถึงความพร้อมในการร่วมมือและมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยเครื่องมือทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างครอบคลุม ได้แก่:

แบบสำรวจ ใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การใช้สมุนไพร เห็ดป่า และวัตถุดิบพื้นบ้าน

แบบประเมินความพึงพอใจ ประเมินความคิดเห็นของชาวบ้านและนักศึกษาที่เข้าร่วมต่อกิจกรรมการฝึกอบรม การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview): ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน วิทยากร และกลุ่มตัวแทนชาวบ้าน เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะ ประสพการณ์ และการรับรู้ต่อกระบวนการพัฒนา

แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation): บันทึกข้อมูลเชิงพฤติกรรม ระดับการมีส่วนร่วม และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินกิจกรรมในแต่ละช่วง

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของโครงการ โดยใช้การสลับกันระหว่างการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม การรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลา 3 เดือน โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

1. ช่วงก่อนดำเนินโครงการ: สำรวจทุนชุมชนและความต้องการของชาวบ้าน
2. ช่วงระหว่างดำเนินกิจกรรม: เก็บข้อมูลจากการฝึกอบรม การสังเกตพฤติกรรม และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ
3. ช่วงหลังโครงการ: ประเมินความพึงพอใจและถอดบทเรียนจากการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล: การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามลำดับขั้นของกิจกรรม ดังนี้
กิจกรรมที่ 1: คลี่โครงการ ประสานและสร้างความเข้าใจกับชุมชน และสำรวจภูมิปัญญาในท้องถิ่น ดำเนินการวันที่ 18-19 เมษายน 2567

กิจกรรมที่ 2: พัฒนาอาชีพจากทุนชุมชน ผ่านการเรียนรู้การผลิตสินค้าชุมชน เช่น ปลาสาม น้ำพริก เห็ดป่า และแหนมเห็ด ระหว่างวันที่ 22-26 เมษายน 2567

กิจกรรมที่ 3: การถอดบทเรียน พร้อมจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ แพลตฟอรมออนไลน์ และแสดงผลผลิตกัน ระหว่างวันที่ 29-30 เมษายน และ 1 พฤษภาคม 2567

ข้อมูลที่ได้จะถูกรวบรวมผ่านแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตโดยตรง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลของโครงการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่
การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

การวิเคราะห์เชิงปริมาณในงานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลที่ได้จาก แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม

Citation : กาญจนา เถาว์ชาลี, ศรัณย์ ศิลานेर, พงษ์พันธ์ พึ่งตน, และ วิไลวรรณ งามฉลาด. (2568). การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับ

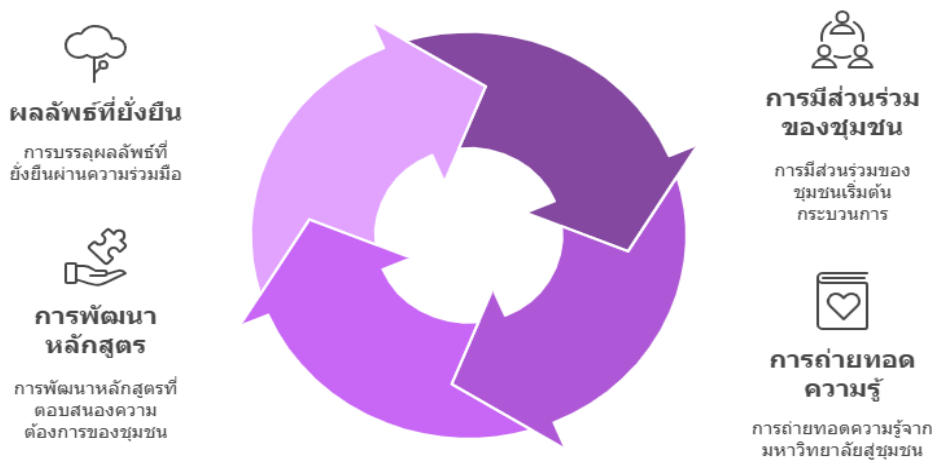

ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 167-182. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.33>

โครงการ ซึ่งประกอบด้วยระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การมีส่วนร่วม การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ค่าร้อยละ (%) : แสดงสัดส่วนของผู้ตอบในแต่ละระดับความพึงพอใจ เช่น พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย เพื่อดูแนวโน้มภาพรวม

วิเคราะห์เชิงคุณภาพ: วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และการสังเกต โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ การสร้างอาชีพ และการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย การบูรณาการองค์ความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน พบว่า การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์นี้เน้นการพัฒนา “กลไกการเรียนรู้ร่วม” ระหว่างภาควิชาการกับชุมชน โดยใช้กระบวนการที่เรียกว่า Social Lab ซึ่งเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักศึกษา และชาวบ้านร่วมกัน “ทดลอง เรียนรู้ แก้ปัญหา” ผ่านกิจกรรมภาคปฏิบัติจริง การฝึกอบรมที่จัดขึ้นไม่เพียงถ่ายทอดความรู้เชิงวิชาการด้านเทคโนโลยีการแปรรูปอาหาร (เช่น การควบคุมอุณหภูมิ การยืดอายุผลิตภัณฑ์) แต่ยังดึงเอาภูมิปัญญาดั้งเดิม เช่น การหมักปลา การใช้เครื่องเทศพื้นบ้าน มาประยุกต์ใช้ร่วมกัน ผลลัพธ์เชิงประจักษ์ ได้แก่ การที่ชาวบ้านได้รับความรู้ใหม่ที่สามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์จริงได้ โดยการประเมินความพึงพอใจพบว่า ร้อยละ 85 ของผู้เข้าร่วมรู้สึกว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์จริงได้ โดยการประเมินความพึงพอใจพบว่า ร้อยละ 85 ของผู้เข้าร่วมรู้สึกว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์จริงได้ โดยการประเมินความพึงพอใจพบว่า ร้อยละ 85 ของผู้เข้าร่วมรู้สึกว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์จริงได้

Citation : Thaochalee, K., Silanen, S., Puington, P., & Ngamchalad, W. (2025). Social Development Through Upgrading

Products of Ban Khok Sawai Community With Innovation and Technology Based on the BCG Economic Concept. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 167-182. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.33>

ความรู้ทางวิชาการ” ให้กลายเป็น “เครื่องมือสร้างคุณค่า” ให้กับชุมชน ที่สามารถใช้งานได้จริงและต่อเนื่องในระยะยาว

การสร้างแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุประสงค์นี้มุ่งส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโคกสวายให้มีรูปธรรมที่ชัดเจน โดยเริ่มจาก การสำรวจฐานทุนวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการหาและแปรรูปวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น เห็ดป่า สมุนไพรพื้นถิ่น และเทคนิคการถนอมอาหาร จากนั้นนำข้อมูลเหล่านี้เข้าสู่กระบวนการ “ถอดบทเรียน” (Lesson Learned) เพื่อจัดระเบียบองค์ความรู้แบบมีส่วนร่วม

ผลจากการดำเนินกิจกรรมนี้ก่อให้เกิด “แหล่งเรียนรู้ชุมชน” (Community Learning Hub) ซึ่งไม่ใช่เพียงพื้นที่ทางกายภาพ แต่คือพื้นที่แห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ โดยมีการจัดกิจกรรมถ่ายทอดทักษะการแปรรูปอย่างต่อเนื่อง จุดเด่นของผลการดำเนินงานในข้อนี้คือการที่ผู้นำท้องถิ่นและเยาวชนให้ความร่วมมืออย่างสูง สะท้อนถึงการปลูกฝังแนวคิดการพึ่งพาตนเองผ่านการเรียนรู้ในชุมชนอย่างแท้จริง

การพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากการฝึกอบรมชุมชนให้สามารถแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นโดยใช้ความรู้ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาและวิทยาศาสตร์อาหาร ผลิตภัณฑ์ที่ได้ เช่น ปลาต้ม น้ำพริกเห็ดป่า และแหนมเห็ดป่า สามารถผลิตได้จริง มีคุณภาพตามมาตรฐาน และมีเอกลักษณ์เฉพาะตามบริบทของพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีการ สร้างแบรนด์สินค้า โดยใช้ชื่อภาษาท้องถิ่น สีสันและลวดลายที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมเข้ากับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ไม่เพียงเพิ่มมูลค่าให้สินค้า แต่ยังทำให้สินค้ามีความพร้อมสำหรับการจำหน่ายในตลาดระดับท้องถิ่นและภูมิภาค อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา แผนธุรกิจชุมชน (Community Business Plan) ที่ต่อยอดไปสู่การสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการเชื่อมโยงกับภาคีหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เช่น พัฒนาชุมชน และเกษตรอำเภอ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง “ความยั่งยืนของระบบการผลิตและตลาด”

โครงการวิจัยนี้ไม่เพียงประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดความรู้หรือสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ แต่ยังสร้าง “ระบบนิเวศการเรียนรู้” ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ วิถีชีวิต และตลาดเข้าไว้ด้วยกันอย่างยั่งยืน ทั้งนี้สามารถใช้เป็นต้นแบบในการขยายผลไปยังชุมชนอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป (Conclusion)

โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวาย ตำบลท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ และประสบผลสำเร็จในเชิงรูปธรรมทั้งด้านองค์ความรู้ การมีส่วนร่วม และผลผลิตเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านการบูรณาการระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนผ่านกระบวนการ “Social Lab” ซึ่งเป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมกันของนักวิชาการ นักศึกษา และสมาชิกในชุมชน ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีพลัง ชาวบ้าน

Citation : กาญจนา เถาว์ชาลี, ศรัณย์ ศิลานेर, พงษ์พันธ์ พึ่งตน, และ วิไลวรรณ งามฉลาด. (2568). การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 167–182. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.33>

สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้จริง โดยร้อยละ 85 ของผู้เข้าร่วมระบุว่าพึงพอใจและสามารถต่อยอดองค์ความรู้ดังกล่าวในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ การสร้างแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังถือเป็นอีกหนึ่งความสำเร็จที่สำคัญ ชุมชนสามารถรวบรวม จัดระเบียบ และถ่ายทอดองค์ความรู้จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ได้อย่างมีระบบ ส่งผลให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีชีวิตและสามารถเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ภายใต้การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่น เยาวชน และเครือข่ายภาคีในพื้นที่ ส่วนในด้านการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ชุมชนสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีเอกลักษณ์และคุณภาพได้อย่างน้อย 3 ชนิด ได้แก่ ปลาสามน้ำพริกเห็ดป่า และแหนมเห็ดป่า พร้อมทั้งมีการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น และสามารถเข้าสู่ตลาดในระดับท้องถิ่นและภูมิภาคได้อย่างมีศักยภาพ อีกทั้งยังเริ่มต้นพัฒนาแผนธุรกิจชุมชน ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและสร้างระบบตลาดที่มีความยั่งยืนในระยะยาว

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า “องค์ความรู้” เมื่อผสมผสานกับ “บริบทชุมชน” ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จะนำไปสู่การสร้าง “ระบบนิเวศการเรียนรู้” ที่สามารถเสริมพลังให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง และเป็นต้นแบบที่สามารถถอดบทเรียนไปใช้กับชุมชนอื่นได้ในวงกว้างอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวาย แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการประยุกต์ใช้แนวคิด BCG Economy หรือเศรษฐกิจชีวภาพ หมุนเวียน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีจุดเด่นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) โดยการแปรรูปวัตถุดิบท้องถิ่น เช่น ปลา เห็ดป่า และสมุนไพร ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างรายได้แก่ชาวบ้าน สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่เน้นความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมพื้นถิ่น

การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ชุมชน ยังมีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ในตลาดมากขึ้น ซึ่งสนับสนุนข้อเสนอของ Porter (1990) ที่ระบุว่า “อัตลักษณ์และเรื่องราวของสินค้า” เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สินค้าชุมชนสามารถยกระดับเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม (Cultural Product) ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ทั้งยังช่วยให้ผู้บริโภคจดจำและมีความภักดีต่อแบรนด์ท้องถิ่นมากขึ้น

อีกประเด็นสำคัญคือการมีส่วนร่วมของชาวบ้านผ่านกระบวนการ Social Lab ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนไม่เพียงแต่ส่งผลต่อความยั่งยืนของโครงการเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Ownership) และความเข้มแข็งของทุนทางสังคม (Social Capital) ในชุมชนอีกด้วย (Wenger, McDermott, & Snyder, 2002)

การถอดบทเรียนและการจัดทำคู่มือแปรรูปผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนซึ่งสามารถใช้ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Nonaka และ Takeuchi (1995) เรื่อง "การสร้างความรู้แบบองค์รวม" (Knowledge Creation) ที่เน้นการถ่ายทอดจากประสบการณ์จริงในบริบทชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

โดยสรุป ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินโครงการภายใต้กรอบแนวคิด BCG Economy ผสมผสานกับการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จึงเป็นแนวทางที่ควรได้รับการต่อยอดและสนับสนุนในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีทุนชุมชนคล้ายคลึงกัน

องค์ความรู้ใหม่

ตารางที่ 2 ข้อค้นพบใหม่และแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้

ข้อค้นพบใหม่	รายละเอียด	ผลกระทบ	การเชื่อมโยงกับโมเดล BCG
การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน	การแปรรูปวัตถุดิบจากทรัพยากรในท้องถิ่น (สมุนไพร เห็ดป่า ปลา) เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ปลาหมึก น้ำพริกเห็ดป่า แหนมเห็ด	เพิ่มมูลค่า สร้างรายได้ ลดการสูญเสียทรัพยากร	เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)
การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	การจัดทำคู่มือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างแหล่งเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นใหม่	สืบทอดภูมิปัญญา สร้างความยั่งยืน เพิ่มศักยภาพชุมชน	เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)
การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์	ออกแบบบรรจุภัณฑ์ และพัฒนาตราสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับผู้บริโภค	เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ขยายตลาด	เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)

Citation : กาญจนา เถาว์ชาลี, ศรัณย์ ศิลานेर, พงษ์พันธ์ พึ่งตน, และ วิไลวรรณ งามฉลาด. (2568). การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 167–182. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.33>

1. ข้อค้นพบใหม่:

1. การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนไม่เพียงเพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบ แต่ยังช่วยลดการสูญเสียทรัพยากรและสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียน
2. การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ชาวบ้านรุ่นใหม่
3. การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นช่วยเสริมความสามารถในการแข่งขันในตลาด

2. ข้อเสนอแนะ:

1. ควรพัฒนากลยุทธ์การตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย เช่น การสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อขยายโอกาสในการจำหน่าย
2. ส่งเสริมการบูรณาการองค์ความรู้ระหว่างชุมชนและมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
3. ควรเพิ่มกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจขนาดย่อม (SME) เพื่อเสริมทักษะการจัดการให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร

นวัตกรรมยั่งยืนเพื่อพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจหมุนเวียน

เศรษฐกิจ หมุนเวียน

มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและลดของเสียผ่านการสร้างมูลค่าเพิ่มจากของเหลือทิ้ง

การคิดเชิง ออกแบบ

ใช้กระบวนการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน

โมเดลธุรกิจ

จัดให้มีกระบวนการที่ยั่งยืนสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วม ของชุมชน

เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบและดำเนินกิจกรรม

การท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม

เชื่อมโยงนวัตกรรมและเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ภาพที่ 2 นวัตกรรมยั่งยืนเพื่อพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจหมุนเวียน

Citation : Thaochalee, K., Silanen, S., Puington, P., & Ngamchalad, W. (2025). Social Development Through Upgrading Products of Ban Khok Sawai Community With Innovation and Technology Based on the BCG Economic Concept. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 167-182. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.33>

การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเพื่อชุมชน

การส่งเสริมนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนในปัจจุบันมีแนวโน้มที่ชัดเจนในการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ BCG Economy ควบคู่กับเครื่องมือออกแบบทางธุรกิจ เช่น Design Thinking, Business Model Canvas (BMC) และ Lean Canvas Model เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในระดับพื้นที่ โดยงานวิจัยสำคัญที่สะท้อนแนวทางนี้ ได้แก่:

1. นวัตกรรมจากการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน พรพจน์ ศรีตัน (2564) ได้แสดงให้เห็นถึงการบูรณาการระหว่าง Design Thinking + BMC กับเศรษฐกิจหมุนเวียนในกรณีของผลิตภัณฑ์ปลาบูดู ผลงานนี้ชี้ให้เห็นว่า การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และการเพิ่มมูลค่าผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีศักยภาพทางตลาดได้ พร้อมกับลดของเสียจากกระบวนการผลิต ถือเป็นต้นแบบของนวัตกรรมที่สอดคล้องกับ แนวคิด Circular Economy เชิงปฏิบัติ

2. การสร้างนวัตกรรมชุมชนผ่านการฝึกปฏิบัติและออกแบบโมเดล จิตาภา สุวรรณฤกษ์ (2567) เน้นการสร้างศักยภาพนวัตกรรมชุมชนผ่านโครงการ U2T โดยใช้ BCG Model ร่วมกับ Lean Canvas ผลการศึกษานี้สะท้อนว่า การวางโครงสร้างความคิดทางธุรกิจให้กับชุมชนสามารถสร้าง ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ได้อย่างมีพลัง และช่วยยกระดับเศรษฐกิจเชิงพื้นที่โดยไม่ทำลายอัตลักษณ์ท้องถิ่น

3. การพัฒนานวัตกรรมจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ชญาดา เข้มเพชร และวิรัช วทัญญู (2566) ศึกษากระบวนการสร้างนวัตกรรมจากปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่ 90 แห่งทั่วประเทศ พบว่า ความสำเร็จของการพัฒนานวัตกรรมชุมชน เกิดจาก (1) การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (2) ผู้นำท้องถิ่นที่มีศักยภาพ และ (3) การเรียนรู้จากการลงมือทำจริง (Learning by Doing) บทเรียนนี้เน้นว่า การมีโครงสร้างสนับสนุนที่เหมาะสมและความต่อเนื่องของการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสำคัญ

4. นวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนฐานอัตลักษณ์ พิชราภรณ์ จันทร์หาญ (2565) ยกกรณี “บ้านจิว” เป็นตัวอย่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ผสานกับแนวทางสุขอนามัยและการสื่อสารการตลาดที่มีประสิทธิภาพ ชี้ให้เห็นว่า นวัตกรรมทางการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน จำเป็นต้องออกแบบร่วมกับคนในพื้นที่ และใช้วัฒนธรรมเป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

5. นวัตกรรมจากของเสียสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ สุทิน อ่อนอุบล (2567) ศึกษากรณีของ กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด ในกาญจนบุรี ที่สามารถนำของเสียจากฟาร์ม เช่น มูลจิ้งหรีด มาแปรรูปเป็นปุ๋ยและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งไม่เพียงลดต้นทุน แต่ยังเพิ่มรายได้ บทเรียนนี้แสดงให้เห็นว่า Circular Economy ไม่ใช่แค่แนวคิด แต่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ในระดับฐานรากเมื่อชุมชนมีความรู้และเครื่องมือที่เหมาะสม

Citation : กาญจนา เถาว์ชาลี, ศรีณย์ ศิลานेर, พงษ์พันธ์ พึ่งตน, และ วิไลวรรณ งามฉลาด. (2568). การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 167-182. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.33>

ข้อเสนอเชิงนโยบายจากการสังเคราะห์งานวิจัย

1. สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมชุมชนโดยใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG อย่างเป็นระบบ โดยควรมี “แผนพัฒนาเชิงพื้นที่” ที่ใช้โมเดลธุรกิจร่วมกับภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา
2. สร้างกลไกบ่มเพาะนวัตกรรมชุมชน ผ่านความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และวิสาหกิจชุมชน โดยใช้พื้นที่เรียนรู้จริง เช่น Social Lab หรือ U2T เป็นฐาน
3. ผลักดันการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนในระดับชุมชน ด้วยการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสีเขียว การหมุนเวียนทรัพยากร และการใช้ประโยชน์จากของเหลือทิ้ง
4. บูรณาการนวัตกรรมการท่องเที่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและสร้างรายได้หมุนเวียนภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางต่อยอด

จากการสังเคราะห์ข้อมูลภาคสนามและผลการดำเนินโครงการ พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนานวัตกรรมชุมชน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่อย่างแท้จริง (2) การประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน และ (3) การพัฒนาแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างสมดุล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ด้วยเหตุนี้ จึงเสนอแนวทางเชิงนโยบายดังต่อไปนี้:

1. สนับสนุนกลไกการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่: หน่วยงานภาครัฐควรออกแบบนโยบายที่เปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถทดลอง พัฒนา และเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่หลากหลาย โดยไม่จำกัดเพียงรูปแบบการสนับสนุนงบประมาณ แต่ควรส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่สามารถพัฒนาได้จากฐานทุนของชุมชนเอง
2. บูรณาการนโยบายด้านการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น: ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษามีบทบาทเชิงรุกในฐานะ “พี่เลี้ยงวิชาการ” ที่สนับสนุนกระบวนการพัฒนานวัตกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้พื้นที่ชุมชนเป็นห้องเรียนจริงที่ทั้งนักศึกษาและชาวบ้านสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้
3. ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับฐานราก: ควรมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาแบรนด์ท้องถิ่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการขยายตลาดผ่านช่องทางใหม่ ๆ โดยเฉพาะ ตลาดออนไลน์ และการตลาดแบบชุมชนสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ชุมชนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ขยายผลการพัฒนาไปยังชุมชนอื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน ชุมชนที่มีฐานทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นควรได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนตามแนวทางที่ประสบความสำเร็จในบ้านโคกสวาย โดยปรับกระบวนการให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างความยั่งยืนและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในระดับตำบลหรืออำเภอ
2. พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการตลาดและการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ชุมชนควรถูกพัฒนาให้สามารถเข้าสู่ตลาดดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งจัดทำระบบ e-learning หรือฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้ชุมชนสามารถเรียนรู้การแปรรูปสินค้า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และกลยุทธ์การตลาดได้ด้วยตนเอง
3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษา การพัฒนาอย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างชุมชน วิชากิจชุมชน และสถาบันการศึกษา โดยควรจัดตั้ง เครือข่ายพัฒนาชุมชนเชิงวิชาการ ที่เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ การวิจัยร่วม และการวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงระบบ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนอย่างยั่งยืน

การขยายความคิดริเริ่มการพัฒนาชุมชน

ภาพที่ 3 การขยายความคิดริเริ่มการพัฒนาชุมชน

Citation : กาญจนา เถาว์ชาลี, ศรัณย์ ศิลานेर, พงษ์พันธ์ พึ่งตน, และ วิไลวรรณ งามฉลาด. (2568). การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 167–182. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.33>

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

จากผลการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ พบว่าการพัฒนาองค์ความรู้และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกทั้งด้านเศรษฐกิจและการเรียนรู้ในระดับชุมชน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จึงขอเสนอแนะแนวทางการศึกษาต่อยอดในอนาคต ดังนี้:

ศึกษากลยุทธ์การตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่ม

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการวางกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Product Positioning) และช่องทางการจำหน่ายที่เหมาะสมทั้งในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค โดยเน้นการสร้างแบรนด์ที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของชุมชน อันจะนำไปสู่การ ขยายตลาด และ เพิ่มมูลค่า ให้กับผลิตภัณฑ์ในระยะยาว

ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

ควรมีการออกแบบระบบการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) ที่สามารถเก็บข้อมูลเชิงเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว เช่น รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน การขยายตัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือระดับความเข้มแข็งของเครือข่ายการผลิตและการตลาดในพื้นที่ เพื่อให้สามารถประเมินผลกระทบที่ยั่งยืน จากกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้น และใช้เป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบายต่อไป

ศึกษาการพัฒนานวัตกรรมสีเขียวเพิ่มเติม

เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) ควรศึกษาและพัฒนาวัตกรรมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดของเสียจากกระบวนการผลิต และส่งเสริมการหมุนเวียนของวัสดุ (Circular Economy) ตัวอย่างเช่น การใช้บรรจุภัณฑ์ย่อยสลายได้ การนำของเหลือจากการแปรรูปมาใช้ใหม่ หรือการพัฒนากระบวนการผลิตที่ใช้พลังงานสะอาด ทั้งนี้เพื่อสร้าง “เศรษฐกิจสีเขียว” ที่ไม่เพียงยกระดับผลิตภัณฑ์ แต่ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิตาภา สุวรรณฤกษ์. (2567). การพัฒนาศักยภาพนวัตกรรมชุมชนผ่านนวัตกรรมอัตลักษณ์ท้องถิ่น. *วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย*, 6(1), 53-55.
- ชนูดา เข้มเพชร, และ วิรัช วาญญู. (2566). การยกระดับนวัตกรรมชุมชนและพัฒนาชุมชนต้นแบบ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(5), 347-349.
- พรพจน์ ศรีตัน. (2564). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรภรณ์ จันทราภา, กานต์มณี ไวยครุฑ, และ ปรัชญพัชร วันอุทา. (2565). การยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 24(2), 19-20.

- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2021). มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก. กระทรวงอุตสาหกรรม.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). รายงานสถิติประชากรและเศรษฐกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG*. กรุงเทพฯ: สศช.
- สุทิน อ่อนอุบล. (2567). นวัตกรรมทางสังคมสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ตลาดเชิงพาณิชย์. *วารสารพิกุล*, 22(2), 40-43.
- Department of Community Development. (2021). *Community Development Report*. Bangkok: Ministry of Interior.
- Department of Industrial Promotion. (2020). Enhancing community product standards for sustainable development. Ministry of Industry.
- International Organization for Standardization. (2021). ISO 22000: Food safety management systems – Requirements. ISO.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2019). *Marketing management* (15th ed.). Pearson.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation*. New York: Oxford University Press.
- Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press.
- Porter, M. E. (2020). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance*. Free Press.
- Prasert, K., Wongsuwan, T., & Sooksai, P. (2019). *Innovation in Community Product Development: A Case Study of Local Agricultural Products in Northeastern Thailand*. *Journal of Sustainable Development*, 12(3), 45-60.
- Suwanarat, N., Chankong, P., & Lertpong, J. (2020). *Bio-Circular-Green Economy: A Pathway to Sustainability in Thailand*. *Asian Journal of Sustainable Economics*, 15(1), 22-38.
- Wenger, E., McDermott, R., & Snyder, W. M. (2002). *Cultivating Communities of Practice: A Guide to Managing Knowledge*. Boston: Harvard Business School Press.
- World Bank. (2021). *Small and medium enterprises and economic development*. World Bank Publications. *แนวคิดการบูรณาการองค์ความรู้ (Knowledge Integration)*

Citation : กาญจนา เถาว์ชาลี, ศรัณย์ ศิลานेर, พงษ์พันธ์ พึ่งตน, และ วิไลวรรณ งามฉลาด. (2568). การพัฒนาสังคมผ่านการยกระดับ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านโคกสวายด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(3), 167–182. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.33>

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

Guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Primary Educational Service Area of Ang Thong

เพ็ญประภา สุขนที^{1*}

Penprpa Sukhontee^{1*}

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ; Faculty of Education, Rangsit University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Penprapa03102537@gmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.34

Received : April 30, 2025; Revised : June 18, 2025; Accepted : June 20, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และ2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 201 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Mogan, 1970) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านความยืดหยุ่น มีค่าดัชนีสูงที่สุด ($PNI_{modified} = 0.066$) 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ทั้งหมด 4 ด้าน มี 13 แนวทางพัฒนา คือ 1) ด้านความยืดหยุ่น มี 3 แนวทางพัฒนา 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ มี 4 แนวทางพัฒนา 3) ด้านการมีจินตนาการ มี 3 แนวทางพัฒนา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มี 3 แนวทางพัฒนา

คำสำคัญ (Keywords) : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู, โรงเรียนขนาดเล็ก, แนวทางการพัฒนา

Citation : Sukhonte, P. (2025). Guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Primary Educational Service Area of Ang Thong. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 183–196.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.34>

Abstract

The objectives of this research were to study the current conditions, desirable conditions, needs, and to propose guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Ang Thong Primary Educational Service Area. A mixed-methods research approach was employed. The sample consisted of 201 teachers from small schools under the Office of the Ang Thong Primary Educational Service Area. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan (1970) table. The stratified random sampling method was employed to classify the population into strata, and the simple random sampling method was then used to select samples from each stratum. The research tool was a questionnaire with 5-point rating scales. Statistics used to analyze the data included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Priority Needs Index Modified (PNI modified). In addition, semi-structured interviews were conducted with five experts and analyzed through content analysis.

The research results revealed that 1) the current situation of creative leadership development of teachers is at a high level overall. The desired condition of the development of creative leadership of teachers in general has the highest mean value, at the highest level, namely, the aspect of individual consideration. The aspect with the highest need is flexibility, which has the highest index value (PNI modified = 0.066). 2) Guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Ang Thong Primary Educational Service Area, comprise a total of four areas, with 13 development guidelines, namely: 1) Flexibility, with three development approaches; 2) Vision, with four development approaches; 3) Imagination, with three development approaches; and 4) Individuality, with three development approaches.

Keywords : Creative Leadership of Teachers, Small Schools, Development Guidelines

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การศึกษาามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ ซึ่งการพัฒนาประเทศในทุกมิติจำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาคนเป็นลำดับแรก

การพัฒนาคนนั้นสามารถดำเนินการได้หลายวิธี แต่การจัดการศึกษาเป็นกลไกหลักที่มีบทบาทในการหล่อหลอมความรู้ เจตคติ และทักษะของประชากร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถทำได้หลายวิธี แต่การศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยหล่อหลอมความรู้ เจตคติ และทักษะของคนในสังคม โดยเฉพาะบุคลากรทาง

Citation : เพ็ญประภา สุคนธ์. (2568). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 183–196. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.34>

การศึกษาซึ่งมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (คุณาวุฒิ สิงห์ทอง, 2561) ระบุว่า ผู้นำควรตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เข้าใจศักยภาพและความรับผิดชอบของผู้ตาม และสามารถส่งเสริมพัฒนาการทำงานของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ในบริบทของสถานศึกษา “ผู้นำเชิงสร้างสรรค์” มีความสำคัญในการกำหนดทิศทาง พัฒนาแนวคิด และสร้างความร่วมมือภายในองค์กร ซึ่งต้องอาศัยความยืดหยุ่นในการปรับตัว (พรสุตา แก้วสุวรรณ, 2563) อธิบายว่า ความยืดหยุ่นคือ ความสามารถของครูในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ มีอิสระทางความคิด และเลือกวิธีการทำงานที่เหมาะสมกับตนเอง ขณะเดียวกัน (สุรศักดิ์ ปักกระโท, 2560) เสริมว่า ผู้นำที่ดีต้องกล้าเผชิญปัญหา มีความคิดริเริ่ม วิสัยทัศน์ และจินตนาการ ซึ่งล้วนเป็นคุณลักษณะที่จะช่วยผลักดันองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

จากแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดอ่างทอง พ.ศ. 2566–2570 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ประสบปัญหาขาดแคลนครู ครูและบุคลากรต้องรับภาระงานหลายด้าน ทั้งการสอนและงานธุรการ ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการเรียนรู้และความต่อเนื่องในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2566) สถานการณ์นี้สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู เพื่อให้สามารถปรับตัว รับมือกับข้อจำกัด และบริหารจัดการภารกิจในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และพัฒนาองค์ความรู้ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันตามมาตรฐานสากล ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูและยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษา ซึ่งต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เทคโนโลยี และความต้องการของผู้เรียน นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่หลากหลาย โดย

Citation : Sukhonte, P. (2025). Guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Primary Educational Service Area of Ang Thong. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 183–196.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.34>

(Stoll and Temperley, 2009) ให้ความสำคัญกับ “ความยืดหยุ่น” และ “การเปิดรับสิ่งใหม่” ที่ช่วยให้ผู้นำสามารถปรับตัวและริเริ่มสิ่งใหม่ได้อย่างเหมาะสม (จันทร์ธิดา รัตนโกสุม, 2561) มองว่า ผู้นำที่ดีต้อง “กล้าคิด กล้าทำ” และพร้อมขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรอย่างสร้างสรรค์ ขณะที่ (Robinson, 2007) เน้นความสำคัญของ “ความเป็นปัจเจกบุคคล” ซึ่งสะท้อนถึงการยอมรับความแตกต่างของสมาชิกและการส่งเสริมศักยภาพรายบุคคล ส่วน (พรสุตา แก้วสุวรรณ, 2563) ได้เน้นเรื่อง “วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน” ซึ่งช่วยกำหนดทิศทางขององค์กรและสร้างแรงจูงใจผ่านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

จากการสังเคราะห์แนวคิดทั้งหมด พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล วิสัยทัศน์ และทักษะการสื่อสาร ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้ผู้นำในสถานศึกษา สามารถขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

นักวิชาการ/แหล่งอ้างอิง	องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	รายละเอียดเพิ่มเติม
Stoll and Temperley (2009)	ความยืดหยุ่นและการเปิดรับสิ่งใหม่	ปรับตัวต่อสถานการณ์ใช้จินตนาการสร้างสรรค์
จันทร์ธิดา รัตนโกสุม (2561)	กล้าคิด กล้าทำสิ่งใหม่	กล้าแสดงออก คิดริเริ่มเพื่อการเปลี่ยนแปลง
Robinson (2007)	การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	เข้าใจความแตกต่างส่งเสริมศักยภาพรายบุคคล
พรสุตา แก้วสุวรรณ (2563)	วิสัยทัศน์และการสื่อสารที่ชัดเจน	กำหนดทิศทางองค์กรมีการสื่อสารสร้างแรงจูงใจในทีม

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี)

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยจำแนกเป็น 7 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองอ่างทอง (จำนวน 16 โรงเรียน) อำเภอไชโย (จำนวน 8 โรงเรียน) อำเภอป่าโมก (จำนวน 7 โรงเรียน) อำเภอโพธิ์ทอง (จำนวน 23 โรงเรียน) อำเภอวิเศษชัยชาญ (จำนวน 22 โรงเรียน) อำเภอสามโก้ (จำนวน 7 โรงเรียน) และอำเภอแสวงหา (จำนวน 10 โรงเรียน) มีสถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดจำนวน 93 โรงเรียน รวมประชากร 438 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือครูในโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 201 คน คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Mogan, 1970) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

Citation : Sukhonte, P. (2025). Guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Primary Educational Service Area of Ang Thong. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 183–196.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.34>

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อกำหนดตัวแปรและค่านิยามศัพท์ ตลอดจนศึกษาเทคนิคการเขียนแบบสอบถามเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามต่อไป

1.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เป็นแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-response format) ชนิด 5 ระดับ โดยมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) ความยืดหยุ่น 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4) การมีจินตนาการ

1.3 นำเครื่องมือในการวิจัยที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องของข้อคำถามแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ความถูกต้องด้านการใช้ภาษาของข้อคำถาม ความครอบคลุมของรายการข้อคำถามโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1984) ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 0.95 จากค่าความเชื่อมั่นสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.912 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.984

1.5 ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.6 เครื่องมือของการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- Structured Interview) เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ การหาคุณภาพเครื่องมือโดยกำหนดประเด็นหลักที่ได้จากการศึกษาเอกสารและผลการศึกษาของแบบสอบถามมาจัดทำร่างแบบสัมภาษณ์ และรายการข้อคำถามแต่ละประเด็นที่ศึกษา ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและนำไปตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จากนั้นแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปสัมภาษณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เป็นแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-Response Format) ชนิด 5 ระดับ โดยมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) ความยืดหยุ่น 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4) การมีจินตนาการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแบบสอบถามโดยใช้คำถามปลายเปิด เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

2.เครื่องมือที่ใช้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ประกอบไปด้วย 1) ผู้บริหารระดับนโยบาย จำนวน 1 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน 4) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในแต่ละข้อโดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

2.3 การวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็น ของความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองนั้น ใช้การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นใช้สูตร $PNI_{modified}$ ได้พิจารณาเรียงลำดับค่าดัชนี $PNI_{modified}$ จากมากไปหาน้อย และกลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูงนั้นถือว่ามีความสภาพปัจจุบันที่มีปัญหา แสดงว่า มีความต้องการจำเป็นที่ต้องเร่งการพัฒนา สำหรับกลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำ เป็นสภาพของการปฏิบัติที่ดีอยู่แล้ว โดยใช้สูตรในการคำนวณ PNI แบบปรับปรุงที่ปรับปรุงจากสูตรดั้งเดิม ของ สุวิมล ว่องวาณิช (2550)

2.4 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่ใช้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้น มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สอดคล้องกัน มาเป็นบทสรุปด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มาสังเคราะห์กับข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 62.2 และเป็นเพศชาย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมา คือ มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 และมีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 0.5 มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 1

Citation : Sukhonte, P. (2025). Guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Primary Educational Service Area of Ang Thong. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 183–196.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.34>

คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ระดับชั้นที่สอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ ครูระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 83.6 รองลงมา คือ ครูระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ตำแหน่ง/วิทยฐานะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่ง ครูผู้ช่วย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมา คือ มีตำแหน่งครู ไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 และมีตำแหน่ง ครูชำนาญการ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 มีตำแหน่งครูอัตราจ้าง จำนวน 13 คนคิดเป็นร้อยละ 6.5 มีตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 มีตำแหน่งครูพนักงานราชการ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 มีตำแหน่งครูพี่เลี้ยง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 93.0 รองลงมา คือ มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และมีวุฒิการศึกษาอื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 -10 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 20 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลภาพรวมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

(n = 201)

ตัวแปร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การมีวิสัยทัศน์	4.25	0.61	มาก	4.52	0.68	มากที่สุด	0.0635	2
2. ความยืดหยุ่น	4.25	0.59	มาก	4.53	0.67	มากที่สุด	0.0650	1
3. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจก	4.28	0.58	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด	0.0600	4
4. มีจินตนาการ	4.25	0.58	มาก	4.52	0.66	มากที่สุด	0.0634	3
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.59	มาก	4.52	0.66	มากที่สุด	0.0630	-

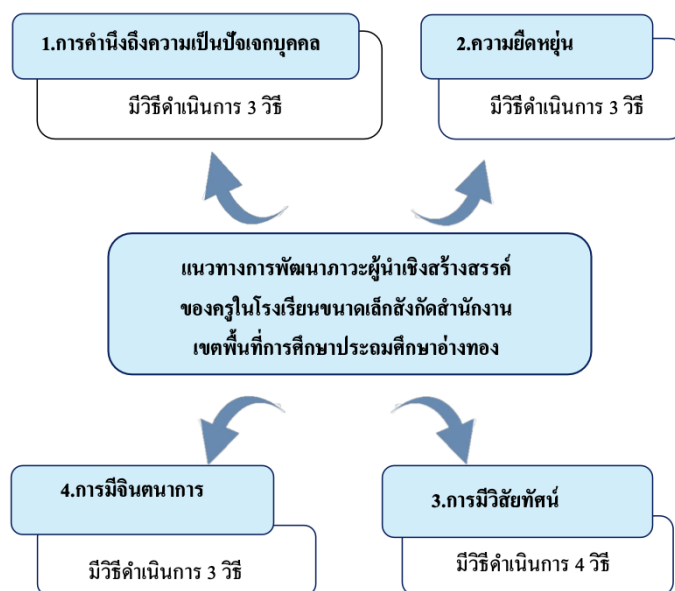
จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า

สภาพปัจจุบันในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25. S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.28 S.D. = 0.58) รองลงมาคือด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 4.25 S.D. = 0.61) และรองลงมาคือ ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X}$ = 4.25 S.D. = 0.59) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีจินตนาการ ($\bar{X}$ = 4.25 S.D. = 0.58) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52 S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.54 S.D. = 0.66) รองลงมาคือ ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X}$ = 4.53 S.D. = 0.67) รองลงมาคือด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.52 S.D. = 0.68) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีจินตนาการ ($\bar{X}$ = 4.52 S.D. = 0.66) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในภาพรวม มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.063) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความยืดหยุ่น มีค่าดัชนีสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.066) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.063) และด้านการมีจินตนาการ มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.063) และ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าดัชนีน้อยที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.060)ตามลำดับ

3.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางหรือวิธีการในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จากการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้สรุปแนวทางการพัฒนาภาวะเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 2 ภาพสรุปผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

Citation : Sukhonte, P. (2025). Guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Primary Educational Service Area of Ang Thong. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 183–196.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.34>

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

สภาพปัจจุบัน จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีวิสัยทัศน์ และ ความยืดหยุ่น และน้อยที่สุดคือ การมีจินตนาการ อาจมีสาเหตุจากโรงเรียนมีเป้าหมายในการกิจของสถานศึกษาที่ร่วมมือกันทำขึ้นผ่านกระบวนการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเป็นพื้นฐาน ประกอบกับการเปิดโอกาสให้บุคลากรพัฒนาตนเองเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญที่ผู้นำสถานศึกษาให้ความสำคัญ บุคลากรได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับฟัง และการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สิ่งนี้ช่วยเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และส่งเสริมให้มีการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ โรงเรียนจึงสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการศึกษาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คุณาวุฒิ สิงห์ทอง (2561) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมากนั้น ผู้วิจัยคิดว่า อาจมีสาเหตุจากการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชั้นต้องคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของครูอย่างลึกซึ้ง การรับรู้และเข้าใจถึงความแตกต่างของบุคลิกภาพและสไตล์การสอนของครูแต่ละคนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ โปรแกรมนี้จึงมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการเติบโตของครูแต่ละคนอย่างเหมาะสม ด้วยการให้โอกาสครูได้แสดงออกและทดลองในบทบาทผู้นำที่แตกต่างกัน เพื่อค้นพบศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง

สภาพที่พึงประสงค์ จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เช่นเดียวกับสภาพปัจจุบันนั้น อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ความยืดหยุ่น และการมีวิสัยทัศน์ และน้อยที่สุดคือ การมีจินตนาการ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจาก เมื่อเรารับฟังและยอมรับความคิดเห็นต่างๆ ระหว่างบุคคล เราจะได้เรียนรู้จากมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งช่วยให้เรามีความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การรู้จักจุดเด่น จุดด้อย และขีดความสามารถของตนเองช่วยให้เราพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงาน เป็นการเสริมสร้างความสามัคคีและทำให้บรรยากาศการทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น โดยสรุปการวิเคราะห์บุคลิกด้านต่างๆ ของแต่ละบุคคลในโรงเรียนจะช่วยให้ครูปรับตัวและปฏิบัติต่อกันด้วยความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิตรพิบูล มนทาน้อย (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาปีงภาพ ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารให้ความสนใจกับความต้องการแต่ละบุคคลเพื่อสนับสนุนให้บรรลุผลสำเร็จและเกิดพัฒนาโดยผู้นำจะเปรียบเสมือนผู้ฝึกสอนหรือผู้ให้คำปรึกษาปรึกษาที่สร้างสรรค์ โอกาสที่ดีในการสร้างสรรค์ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เห็นถึงคุณค่าความหลากหลาย และหลีกเลี่ยงการควบคุม

ความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาภาวะเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ทั้ง 4 ด้าน ด้วยการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Need Index : PNI) จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี (PNI modified) สูงที่สุด คือ ความยืดหยุ่น มีค่าดัชนีสูงที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่าความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจาก การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในด้านความยืดหยุ่นของครูเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ลักษณะของการปฏิบัติงานที่มีความยืดหยุ่น ทั้งด้านเวลา และเป้าหมายความสำเร็จ จะช่วยให้ผลลัพธ์ของงานมีประสิทธิภาพ ครูที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเพื่อนร่วมงานและความสามารถของตนเองรวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้สอดคล้องกับแนวคิดของพัชรภรณ์ นະภีใจ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า ด้านการมีความยืดหยุ่น จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดและมองปัญหาพร้อมทางออกในมุมมองที่หลากหลายทิศทาง ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิด และกระบวนการทำงานตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงให้อิสระในการปฏิบัติทำงาน และการตัดสินใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่เคร่งเครียดและไม่พยายามจับผิดผู้ใต้บังคับบัญชาจนเกินไป มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข กฎ ระเบียบและวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีใจเปิดกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน และสามารถนำสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ เพื่อการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

แนวทางการพัฒนาภาวะเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จากการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและข้อค้นพบด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) นั้น ผู้วิจัยพบว่า มีแนวทางการพัฒนา 4 องค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากความต้องการจำเป็นดังนี้

1. ด้านความยืดหยุ่น แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูคือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานให้สะอาด ร่มรื่น และปลอดภัยช่วยให้ครูมีสมาธิ ลดความเครียด สามารถช่วยให้ครูมีจิตใจที่เข้มแข็งและยืดหยุ่น และสามารถคิดสร้างสรรค์แนวทางการสอนได้อย่างเต็มที่และการทำงานมีประสิทธิภาพ ร่วมกันการวางแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ กำหนดแผนงานที่ชัดเจน และมีทิศทางเดียวกันสอดคล้องกับ

ภารกิจของสถานศึกษา จัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมจะช่วยให้ครูบริหารเวลาได้ดีขึ้น พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมความยืดหยุ่นในการทำงานด้วยการเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งเสริมให้เกิดการคิดนอกกรอบ และสร้างสรรค์แนวทางใหม่ ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ด้านการมีวิสัยทัศน์ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูคือ การสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การเปิดรับฟังความคิดเห็นและสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ครูรู้สึกมั่นใจและมีส่วนร่วมในการทำงาน ผู้บริหารควรสนับสนุนการริเริ่มความคิดสร้างสรรค์และไม่ปิดกั้นความคิดใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง การทำงานเป็นทีมและการวางแผนที่ชัดเจนช่วยให้ครูสามารถบรรลุเป้าหมายการสอนร่วมกันได้ การส่งเสริมความสามารถและการแสดงออกของครูเป็นวิธีที่ดีในการเพิ่มความมั่นใจและสานต่อการพัฒนาศักยภาพ นอกจากนี้ การติดตามและประเมินผลต่อเนื่องจะช่วยปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ การยกย่องความสำเร็จไม่เพียงแต่สร้างแรงจูงใจให้ครูพัฒนาต่อไป แต่ยังสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันในสถาบันการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

3) ด้านการมีจินตนาการ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูคือ การระดมทรัพยากรในการจัดหาทุนเพื่อให้ครูสามารถเข้าร่วมการอบรมและพัฒนาความสามารถเพิ่มเติม เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าในอนาคตทางการศึกษา การสนับสนุนครูให้เข้าร่วมการอบรมและพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ไม่เพียงแต่จะยกระดับความรู้และความสามารถของครูเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนอีกด้วย ทุนสนับสนุนนี้อาจมาจากหลายแหล่ง เช่น หน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน หรือแม้กระทั่งการระดมทุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการจัดการใช้ทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะมีโอกาสเข้าถึงหลักสูตรที่ทันสมัย เรียนรู้เทคนิคการสอนแบบใหม่ และสร้างเครือข่ายกับครูท่านอื่น ๆ ที่มีเป้าหมายร่วมกัน นอกจากนี้ การเข้าร่วมการอบรมยังช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจในตนเอง และสามารถนำความรู้ใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสอนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดได้

4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูคือ การสนับสนุนครูในการศึกษาต่ออย่างอดทนทางวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษา การให้โอกาสครูได้เข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพจะช่วยให้ครูมีความเข้าใจในแนวคิดใหม่ๆ และเทคนิคการสอนที่ทันสมัย นอกจากนี้ การให้ครูมีโอกาสดูแลแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูจากสถานศึกษาต่างๆ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้เรียนรู้และปรับใช้วิธีการที่หลากหลาย การสนับสนุนในด้านวิชาการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน แต่ยังเสริมสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในอาชีพครูอีกด้วย การให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูยังเป็นการลงทุนที่มีคุณค่าเนื่องจากครูที่มีความรู้และทักษะที่ดีจะสามารถสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็น ด้านความยืดหยุ่นของครู พบว่ามีจุดแข็งในด้านการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ และการเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม ยังมีบางประเด็นที่ต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะความยืดหยุ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาที่มีค่าดัชนีต่ำสุดสะท้อนให้เห็นว่าครูอาจยังขาดแนวทางการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ เสนอให้หน่วยงานศึกษาธิการกำหนดนโยบายการฝึกอบรมหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ เช่น การใช้กรณีศึกษา การระดมสมอง หรือการใช้เทคนิคออกแบบการคิดนอกกรอบและมีอิสระทางความคิด การปรับปรุงการทำงานเชิงรุกในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและท้าทาย ที่แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าครูสามารถปรับตัวได้ดีเมื่อเผชิญการเปลี่ยนแปลง แต่ควรเสริมทักษะการวางแผนล่วงหน้าและการบริหารจัดการความไม่แน่นอน เช่น การฝึกแก้ปัญหาแบบฉับพลันหรือการจำลองสถานการณ์ที่ซับซ้อน รวมถึงการพัฒนาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการทำงานร่วมกันอย่างหลากหลาย ที่แสดงถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นจุดแข็งของครู แต่ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อาจใช้เวทีสนทนาเชิงวิชาการ หรือการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนกันในกลุ่มเพื่อนที่ทางวิชาการเพื่อเพิ่มมุมมองที่หลากหลายซึ่งการทำงานแบบยืดหยุ่นต้องอาศัยการบริหารเวลาและการจัดลำดับความสำคัญให้ดี ควรมีการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดที่ยืดหยุ่นหรือเทคนิคการทำงานแบบเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อลดความตึงเครียดและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการอบรมภาวะผู้นำต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อเป็นการหาแนวทางในการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะของผู้นำที่สมบูรณ์ต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของข้าราชการครูในบริบทที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในสังกัดต่าง ๆ เช่น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเอกชน เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นและหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อเป็นมาตรฐานกลางในการแก้ไขปัญหา

เอกสารอ้างอิง (References)

- คุณาวุฒิ สิงห์ทอง. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- จันทร์ธิดา รัตนโกสุม. (2561). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- พรสุดา แก้วสุวรรณ. (2563). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนวัดประตู่ใหญ่ อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- พัชรภรณ์ นะภิเษ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย

Citation : Sukhonte, P. (2025). Guidelines for developing creative leadership of teachers in small schools under the Office of the Primary Educational Service Area of Ang Thong. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 183–196.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.34>

พะเยา].

พิตรพิบูล มนทาน้อย. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดอ่างทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566-2570*. จาก <https://www.atgspeo.go.th>

สุรศักดิ์ ปักกระโถ. (2561). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].

Krejcie, R.V., and D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607-610.

Robinson, K. (2007). *The Principles of Creative Leadership*. New York: McGraw-Hill.

Stoll, L. & Temperley, J. (2009). *Creative Leadership: A challenge of our times*. *School Leadership and Management*, 29 (1), 63-76.

Citation : เพ็ญประภา สุคนธ์. (2568). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง*. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(3), 183–196. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.34>

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น

Development of Brain-Based Learning Activities to Enhance Learning Achievement and Student Satisfaction in Mathematics: A Case Study of Basic Logic

จิราภรณ์ ดีประเสริฐ¹, ปารเมศ ชินะแหว², รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม³, ปิยะธิดา ชนะพันธ์⁴, พิลิฐ พินิจสกุล⁵, และ นรินทรา มิ่งโโล^{6*}

Jiraporn Deeprasert¹, Pharamaet Chinakeaw², Ratchaniphen Phonyiam³, Piyatida Chanapun⁴, Pisit Pinitsakul⁵, and Narintra Mingolo^{6*}

¹⁻⁶คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : m.narintra@gmail.com

DOI : 10.14456/jasru.2025.35

Received : May 4, 2025; Revised : June 2, 2025; Accepted : June 17, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) สำหรับการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน และศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน จากโรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบ BBL แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 และแบบสอบถามความพึงพอใจมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test แบบ dependent sample ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 87.00/76.13 สูงกว่าเกณฑ์ นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.09) แสดงให้เห็นว่าการใช้แนวคิด BBL มีศักยภาพในการพัฒนาผลการเรียนรู้และสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน, ตรรกศาสตร์

Abstract

This study aimed to develop learning activities based on Brain-Based Learning (BBL) for teaching mathematics on the topic of Elementary Logic, ensuring instructional effectiveness according to the 75/75 criterion. The study also examined students' learning achievement before and after the implementation, as well as their satisfaction with the

Citation : Deeprasert, J., Chinakeaw, P., Phonyiam, R., Chanapun, P., Pinitsakul, P., & Mingolo, M., (2025). Development of Brain-Based Learning Activities to Enhance Learning Achievement and Student Satisfaction in Mathematics: A Case Study of Basic Logic. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 197–206.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.35>

activities. The sample consisted of 40 Grade 10 students from Satreesuksa School, Roi Et Province, selected through cluster sampling. Research instruments included BBL-based lesson plans, a learning achievement test with a reliability coefficient of 0.82, and a satisfaction questionnaire with a reliability coefficient of 0.87. Data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent sample t-test. The results revealed that the lesson plans had an effectiveness score of 87.00/76.13, which exceeded the specified criterion. Students' post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level. Moreover, students' overall satisfaction with the learning activities was at the highest level ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.09). These findings indicate that the application of the BBL approach has strong potential in enhancing learning outcomes and promoting positive attitudes toward mathematics effectively.

Keywords : Brain-Based Learning, Logic in Mathematics

บทนำ (Introduction)

ในยุคที่สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ ทักษะทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนจึงต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่ควรถูกจำกัดเพียงการท่องจำสูตรหรือฝึกคำนวณเท่านั้น แต่ควรเน้นการคิดอย่างมีเหตุผล การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และการเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง โดยเฉพาะในหัวข้อ “ตรรกศาสตร์เบื้องต้น” ซึ่งเป็นพื้นฐานของการคิดวิเคราะห์และเหตุผลทางคณิตศาสตร์ ที่จะมีส่วนต่อการเรียนรู้ขั้นสูงและการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

จากผลการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหัวข้อตรรกศาสตร์ยังคงอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ และนักเรียนจำนวนไม่น้อยมีทัศนคติไม่ดีต่อคณิตศาสตร์ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นการบรรยาย ขาดความมีส่วนร่วม และไม่สร้างประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับบริบทของผู้เรียน งานวิจัยของจุฑาทิพย์ แก้วอารัตน์ และคณะ (2566) ชี้ว่าการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างสมอง ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจต่ำและไม่เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

แนวทางการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่มีศักยภาพในการตอบโจทย์การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดย BBL เน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง เช่น การกระตุ้นประสาทสัมผัส อารมณ์ที่ดี และการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ ซึ่งช่วยส่งเสริมความเข้าใจและการจดจำได้ดีขึ้น (Jensen, 2005) งานวิจัยของ Olaoluwa (2024) พบว่า BBL ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับมัธยมได้อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ Amjad และคณะ (2023) รายงานว่า BBL ส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจภายในและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน

แม้จะมีหลักฐานสนับสนุนในระดับนานาชาติและระดับประเทศถึงประสิทธิภาพของ BBL ในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แต่จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่พบงานวิจัยใดที่พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในหัวข้อตรรกศาสตร์เบื้องต้นโดยใช้แนวคิด BBL สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในบริบทของโรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดโดยเฉพาะ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาและทดลองใช้

Citation : จิราภรณ์ ดีประเสริฐ, ปารเมศ ชินะแขว, รัชนิเพ็ญ พลเยี่ยม, ปิยะธิดา ชนะพันธ์, พิสิฐ พิณสุกุล, และ นรินทรา มิ่งโอโล. (2568).

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 179–206. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.35>

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิด BBL เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการเรียนรู้และสนับสนุนการคิดอย่างมีเหตุผลในชีวิตจริง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในเรื่องตรรกศาสตร์เบื้องต้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม BBL
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม BBL

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่อิงจากหลักการทางประสาทวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาการเรียนรู้ โดย Jensen (2005) อธิบายว่าสมองจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดเมื่อผู้เรียนมีความรู้สึกปลอดภัย สนุก และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับประสบการณ์เดิมได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้

Caine และ Caine (1990) ได้เสนอหลักการการเรียนรู้ 12 ประการของ BBL ซึ่งเน้นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีที่สุดในบริบทที่มีความหมาย มีการปฏิสัมพันธ์ทั้งทางอารมณ์และสังคม และมีการกระตุ้นสมองทั้งสองซีกให้ทำงานร่วมกัน งานวิจัยหลายชิ้นในประเทศไทยได้นำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับรายวิชาคณิตศาสตร์และพบผลลัพธ์เชิงบวกอย่างชัดเจน

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) มีผลในเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด และทัศนคติของนักเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องในหลายระดับชั้น โดยวารุณี เพียรประกอบ (2558) ได้ทดลองใช้ BBL ในการสอนเรื่องเศษส่วนกับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และพบว่าทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยรวมของผู้เรียนดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมากที่สุด ถัดมา ศิรินันท์ ว่องโชติกุล และคณะ (2560) ได้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานกับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 และพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและมีเจตคติที่ดีขึ้นต่อการเรียนคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับมัธยมศึกษา ญัฐพล เฟื่องฟู (2560) รายงานว่า การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และลดความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจากการเรียนคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วน วราภรณ์ เพ็ชชะ (2563) ศึกษาการใช้ BBL ในหัวข้อความน่าจะเป็นกับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และพบว่าทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สุดท้าย ศิริพร บุญยอ (2567) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องตรรกศาสตร์โดยใช้ BBL กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และพบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการให้เหตุผล และทัศนคติเชิงบวกต่อคณิตศาสตร์อย่างเด่นชัด

Citation : Deeprasert, J., Chinakeaw, P., Phonyiam, R., Chanapun, P., Pinitsakul, P., & Mingolo, M., (2025). Development of Brain-Based Learning Activities to Enhance Learning Achievement and Student Satisfaction in Mathematics: A Case Study of Basic Logic. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 197–206.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.35>

จากการทบทวนข้างต้น พบว่าการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ส่งผลเชิงบวกทั้งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด และเจตคติต่อคณิตศาสตร์ในทุกระดับชั้น โดยมีกลไกสำคัญคือการกระตุ้นสมองทั้งสองซีก การออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง และการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์ตรง พบว่าการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ส่งผลเชิงบวกทั้งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด และเจตคติต่อคณิตศาสตร์ในทุกระดับชั้น โดยมีกลไกสำคัญคือการกระตุ้นสมองทั้งสองซีก การออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง และการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์ตรง

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยจำนวนไม่น้อยยังขาดความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานของตรรกศาสตร์ และยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ อันเนื่องมาจากวิธีการเรียนการสอนที่เน้นการถ่ายทอดความรู้แบบเดิม ขาดการมีส่วนร่วม ขาดประสบการณ์ตรง และไม่สอดคล้องกับธรรมชาติการทำงานของสมอง (ณัฐพล เฟื่องฟูง, 2560)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

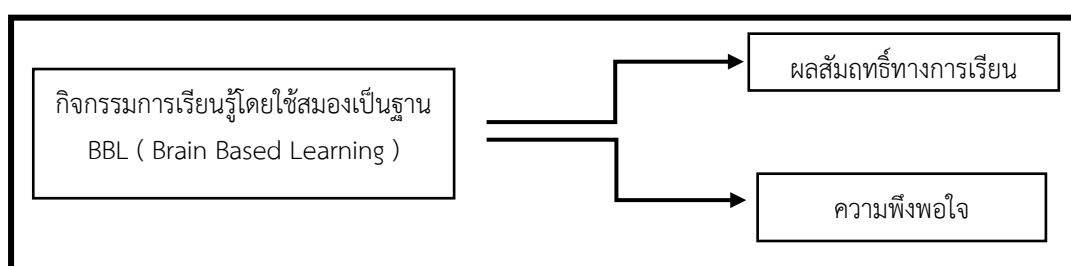
การวิจัยนี้อิงแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) ของ Caine & Caine (1990) และ Jensen (2005) ซึ่งเชื่อว่าสมองของมนุษย์เรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่ออารมณ์เชิงบวก มีการปฏิสัมพันธ์ และประสบการณ์ตรง แนวคิดนี้ถูกนำมาปรับใช้ในบริบทของการเรียนคณิตศาสตร์ โดยกำหนดองค์ประกอบหลัก 3 ด้านที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่

ด้านสติปัญญา: การวิเคราะห์และให้เหตุผลในเรื่องตรรกศาสตร์เบื้องต้น

ด้านอารมณ์: ความพึงพอใจและแรงจูงใจภายในจากกิจกรรมที่หลากหลาย

ด้านพฤติกรรม: การเรียนรู้เชิงรุก การลงมือปฏิบัติ การทำงานกลุ่ม และการสะท้อนคิด

กรอบแนวคิดนี้ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับรูปแบบ 5 ขั้นตอนของการเรียนรู้ตามแนวทาง BBL ได้แก่ (1) ขั้นเตรียมความพร้อม (2) ขั้นนำเสนอ (3) ขั้นลงมือปฏิบัติ (4) ขั้นสรุปความรู้ และ (5) ขั้นประยุกต์ใช้ ซึ่งแต่ละขั้นล้วนกระตุ้นสมองทั้งสองซีก และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งในระยะยาว

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Citation : จิราภรณ์ ดีประเสริฐ, ปารเมศ ชินะแขว, รัชนิเพ็ญ พลเยี่ยม, ปิยะธิดา ชนะพันธ์, พิสิฐ พินิจสกุล, และ นรินทรา มิ่งโอโล. (2568).

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 179–206. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.35>

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

1.2 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/11 สายการเรียนอังกฤษ-จีน จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Inclusion Criteria): นักเรียนที่มีสถานะลงทะเบียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 80% ของเวลาเรียนทั้งหมด

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria): นักเรียนที่ลาเรียนต่อเนื่องเกิน 2 ครั้งระหว่างการทดลอง หรือขาดสอบ Pretest หรือ Posttest

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน จำนวน 6 แผน (แผนละ 1 ชั่วโมง) จัดทำโดยผู้วิจัย โดยผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ สร้างโดยผู้วิจัย ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และหาค่าความยาก-ง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) รวมถึงค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ได้เท่ากับ 0.82

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สร้างโดยผู้วิจัยเอง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้เท่ากับ 0.87

เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามความพึงพอใจ

4.51 – 5.00 = มากที่สุด

3.51 – 4.50 = มาก

2.51 – 3.50 = ปานกลาง

1.51 – 2.50 = น้อย

1.00 – 1.50 = น้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ก่อนเริ่มกระบวนการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยจัดทำทดสอบก่อนเรียน (Pretest) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหัวข้อตรรกศาสตร์เบื้องต้น

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน BBL เป็นเวลา 6 คาบเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นนำเสนอ ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นสรุปความรู้ และขั้นประยุกต์ใช้

3.3 หลังจากสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยจัดทำทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับ Pretest

3.4 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คำนวณประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ (E1/E2)

4.2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนและหลังเรียน

4.3 ทดสอบสมมติฐานด้วย t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (dependent sample)

4.4 วิเคราะห์ค่าความพึงพอใจโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกระดับความพึงพอใจตามเกณฑ์มาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. จากการวิเคราะห์พบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ BBL มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.00/76.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการ	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	30	40	26.10	87.00
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	20	40	15.23	76.13
ประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้(E1/E2) 87.00/76.13				

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การทดสอบ t-test พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียน ($\bar{x} = 15.23$, S.D. = 1.41) สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ($\bar{x} = 5.75$, S.D. = 1.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิด BBL ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จริง ดังตารางที่ 2

Citation : จิราภรณ์ ดีประเสริฐ, ปารเมศ ชินะแขว, รัชนิเพ็ญ พลเยี่ยม, ปิยะธิดา ชนะพันธ์, พิสิฐ พิณจสกุล, และ นรินทรา มิ่งโอโล. (2568).

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 179–206. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.35>

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม BBL

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ผลการทดสอบ t-test
คะแนนสอบก่อนเรียน	5.75	1.12	$t = 18.63, p < .05$
คะแนนสอบหลังเรียน	15.23	1.41	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65, S.D. = 0.09$) สะท้อนว่านักเรียนรู้สึกพึงพอใจในทุกองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แนวทาง BBL โดยด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ กิจกรรมมีความหลากหลายและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ($\bar{x} = 4.70, S.D. = 0.08$) รองลงมาคือ เนื้อหาการเรียนรู้มีความน่าสนใจและทันสมัย ($\bar{x} = 4.67, S.D. = 0.10$)

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เป็นแนวทางการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถสร้างประสิทธิภาพสูงเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($87.00/76.13$) แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองตามหลัก BBL นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนรู้ด้วย BBL สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงถึงศักยภาพของกิจกรรมในการพัฒนาความเข้าใจเชิงลึก การเชื่อมโยงองค์ความรู้ และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน อีกทั้งนักเรียนยังมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา กิจกรรม บรรยากาศ และความรู้สึกสนุกสนานในการเรียน

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบตามแนวทาง BBL ไม่เพียงแต่มีประสิทธิภาพทางด้านผลสัมฤทธิ์ แต่ยังส่งผลต่อทัศนคติและแรงจูงใจของผู้เรียนในทางบวก ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

วัตถุประสงค์ที่ 1: ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ BBL พบว่ามีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ $87.00/76.13$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ $75/75$ แสดงให้เห็นว่าแผนการเรียนรู้ที่ออกแบบตามหลักการของ BBL มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ การเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับเนื้อหาใหม่โดยใช้กิจกรรมที่กระตุ้นสมองทั้งซีกซ้ายและขวา มีผลต่อความเข้าใจเชิงลึกของนักเรียน (Jensen, 2005; Caine & Caine, 1990) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ AlAkayleh และ Al-Zoubi (2023) ซึ่งพบว่าโปรแกรมการเรียนรู้แบบ BBL มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ในนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยเฉพาะในด้านการคิดเชิงตรรกะและ

Citation : Deeprasert, J., Chinakeaw, P., Phonyiam, R., Chanapun, P., Pinitsakul, P., & Mingolo, M., (2025). Development of Brain-Based Learning Activities to Enhance Learning Achievement and Student Satisfaction in Mathematics: A Case Study of Basic Logic. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 197–206.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.35>

การแก้ปัญหา ซึ่งสนับสนุนแนวคิดที่ว่า BBL สามารถปรับใช้ได้กับผู้เรียนที่มีความหลากหลายและช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 2: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติจริง และการสะท้อนคิดช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลนี้สอดคล้องกับงานของ Amjad และคณะ (2023) ซึ่งพบว่าการใช้ BBL มีผลต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียนในการเรียนรู้และการปฏิบัติทางคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า BBL สามารถเสริมสร้างแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Olaoluwa (2024) ยังพบว่า การใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ที่ 3: ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้

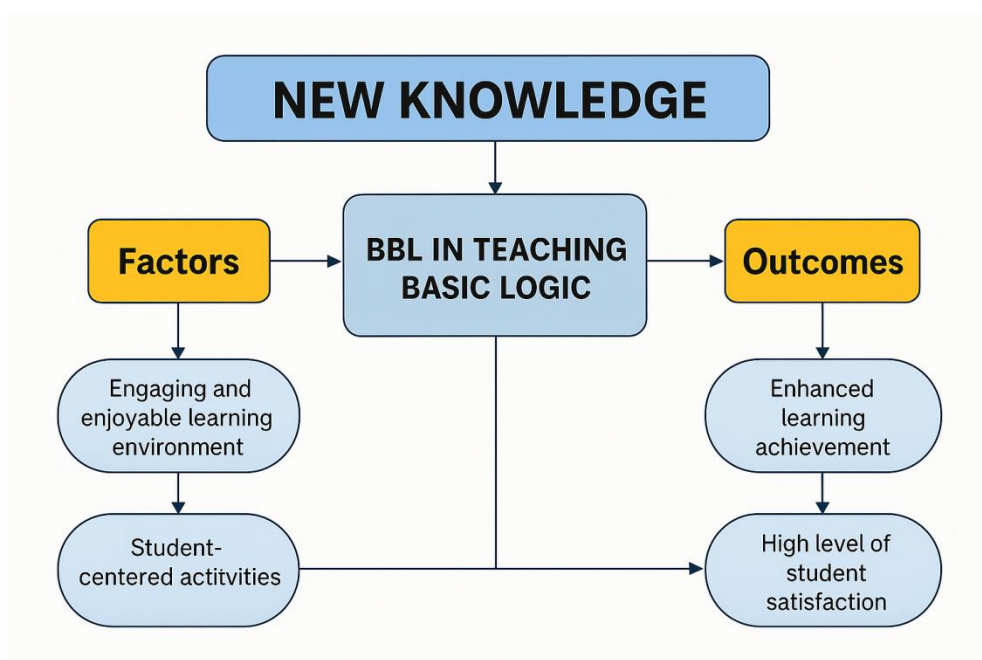
ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านกิจกรรมที่หลากหลาย เนื้อหาทันสมัย และบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและความสุขในการเรียน สอดคล้องกับหลักการของ BBL ที่เน้นภาวะอารมณ์เชิงบวกและการเรียนรู้ในบริบทที่มีความหมาย (Jensen, 2005) ผลนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewkumsai และ Phusee-orn (2024) ซึ่งได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับการฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในหัวข้อ "ตรรกศาสตร์เบื้องต้น" ผลการวิจัยพบว่าแผนการเรียนรู้นี้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับสูง

Citation : จิราภรณ์ ดีประเสริฐ, ปารเมศ ชินะแขว, รัชนิเพ็ญ พลเยี่ยม, ปิยะธิดา ชนะพันธ์, พิสิฐ พิณจุสกุล, และ นรินทรา มิ่งโอโล. (2568).

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 179–206. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.35>

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

ภาพที่ 2 ผังมโนทัศน์แสดงองค์ความรู้ใหม่

ผังมโนทัศน์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า BBL ส่งผลต่อทั้งพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ และทัศนคติของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยองค์ประกอบหลักเริ่มจากการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และความเข้าใจเชิงตรรกะ พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจภายในและความพึงพอใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) อย่างต่อเนื่อง พร้อมมีระบบติดตามผลหลังการอบรม

1.2 หน่วยงานทางการศึกษา เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรบรรจุแนวทาง BBL เป็นส่วนหนึ่งของกรอบการพัฒนาหลักสูตรรายวิชา และสนับสนุนโรงเรียนต้นแบบในการนำร่องใช้จริง

1.3 ควรจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐหรือหน่วยงานสนับสนุนการศึกษา เพื่อพัฒนาเครื่องมือการเรียนรู้ สื่อการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ BBL อย่างมีระบบต่อเนื่องในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิผลของการใช้ BBL กับกลุ่มผู้เรียนในระดับอื่น เช่น ระดับประถมศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสม

2.2 ควรเปรียบเทียบการจัดกิจกรรม BBL กับแนวทางการเรียนรู้แบบอื่น เช่น Active Learning, STEM หรือ Inquiry-Based Learning

2.3 ควรศึกษาปัจจัยเชิงจิตวิทยา เช่น ความมั่นใจในตนเอง หรือทัศนคติเชิงบวก ที่อาจมีอิทธิพลร่วมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบริบทของการใช้ BBL

เอกสารอ้างอิง (References)

- จุฑาทิพย์ แก้วอาร์ตัน, พรณทิพา ตันตินัย, ผลาตร สุวรรณโพธิ์. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเอสคิวอาร์คิวซีคิว ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 5(4), 60–74.
- ชญาพร สลิตเสถียร. (2560). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการหาร โดยใช้การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2560*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- ณัฐพล เฟื่องฟู. (2560). *การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- วรารณ เพ็ชชะ. (2563). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: BBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- วรุณี เพียรประกอบ. (2558). *ผลสัมฤทธิ์และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเศษส่วน ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- ศิรินันท์ ว่องโชติกุล, วัฒนรัตน์ จตุรานนท์, สุนทร บำเรอราช. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐาน ระดับประถมศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(65), 193–198.
- ศิริราพร บุญยอ. (2567). การพัฒนารูปแบบการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ความน่าจะเป็น ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิจัยทางจิตวิทยา การศึกษาและสังคมศาสตร์*, 20(2), 19–31.
- AlAkayleh, S. S., & Al-Zoubi, A. M. (2023). The effectiveness of a program based on brain-based learning in acquiring mathematical skills among students with learning difficulties in math. *Res Militaris*, 13(3), 3069–3085.
- Amjad, A. I., Habib, M., Tabassum, U., Alvi, G. F., Taseer, N. A., & Noreen, I. (2023). The impact of brain-based learning on students' intrinsic motivation to learn and perform in mathematics: A neuroscientific study in school psychology. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 16(1), 111–122.
- Caine, R. N., & Caine, G. (1990). Understanding a brain-based approach to learning and teaching. *Educational Leadership*, 48(2), 66–70.
- Jensen, E. (2005). *Teaching with the brain in mind* (2nd ed.). Alexandria, VA: ASCD.
- Kaewkumsai, K., & Phusee-orn, S. (2024). Developing achievement in mathematics, specifically in elementary logic, through brain-based learning (BBL) combined with skill practice exercises for Grade 10 students. *Higher Education Studies*, 14(2), 130–136.
- Olaoluwa, S. (2024). Application of brain-based learning strategy for students' optimal learning outcomes in mathematics. *Creative Education*, 15, 2037–2052.

Citation : จิราภรณ์ ดีประเสริฐ, ปารเมศ ชินะขาว, รัชนิเพ็ญ พลเยี่ยม, ปิยะธิดา ชนะพันธ์, พิสิฐ พิณจสุกุล, และ นรินทรา มิ่งโอโล. (2568).

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องตรรกศาสตร์เบื้องต้น. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(3), 179–206. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.35>

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

Transformational Leadership of School Administrators in the Digital Era Under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3

อระยา อำภาว^{1*}, สมฤทัย เตาจันทร², และ ชวนคิด มะเสนะ³

Oraya Amphawa^{1*}, Somrutai Taochan², and Chuankid Masena³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, Student in Master of Education Program in Educational Management, Ubon Rajabhat University, Thailand.

²⁻³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, Faculty of Education, UbonRatchathani Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Fern190060@gmail.com

DOI : 10.14456/jasrru.2025.36

Received : May 12, 2025; Revised : June 7, 2025; Accepted : June 17, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 323 คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ดำรงวาระที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตาม ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร สามารถนำพาสถานศึกษาก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ที่ทันสมัย และต้องมอบหมายงานตามความเหมาะสม

คำสำคัญ (Keywords) : ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Citation : Amphawa, O., Taochan, S., & Masena, M. (2025). Transformational Leadership of School Administrators in the

Digital Era Under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 207–222. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

Abstract

The purposes of the research were 1) to study the level of transformational leadership of school administrators in the digital era. 2) To compare the level of transformational leadership of school administrators in the digital era classified by position, work experience, and school size. 3) To study guidelines for developing transformational leadership of school administrators in the digital era under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. The sample group consisted of 323 people, including administrators and teachers. The target groups for in-depth interviews were 4 school administrators or teachers who received awards related to education. The instruments were a five-level rating scale and open-ended questionnaires, and a structural interview. Data were analyzed statistically to reveal percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and content analysis The research findings were as follows: 1) The overall results, as well as the results of each aspect of the transformational leadership of school administrators in the digital era, were high. 2) A comparison of the transformational leadership of school administrators in the digital era, classified by work experience showed no significant difference. However, position and school size were statistically significantly different at the 0.01 level. And 3) Guidelines for developing transformational leadership among school administrators in the digital era suggest that administrators should serve as good role models for personnel, be capable of leading their institutions to adapt to change, possess up-to-date knowledge, and assign tasks appropriately.

Keywords : Leadership, Digital Leadership, Transformational leadership

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันโลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกมิติของสังคมรวมถึงภาคการศึกษา ระบบการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากปัจจัยทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาไม่สามารถหยุดนิ่งอยู่กับรูปแบบเดิมได้อีกต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับตัวให้สามารถนำองค์กรก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เนื่องจากผู้บริหารเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจ นำพาองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก และยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคดิจิทัล ซึ่งมีบทบาทในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เช่น สมาร์ทโฟน (Smartphone) แท็บเล็ต (Tablet) คอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) เมื่อเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต จะช่วยให้การเรียนรู้ไร้ขีดจำกัดในด้านเวลา สถานที่ และปริมาณความรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทั่วโลกทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ใหม่กับผู้เรียน (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

ด้วยยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญและแทรกซึมในทุกมิติของการดำเนินชีวิต การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ซึ่งวิธีที่ดีที่สุดในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงคือการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมรับมือกับ

Citation : อรยา อำภา, สมฤทัย เต่าจันทร์, และ ชวนคิด มะเสนะ. (2568). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 207-222.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

ความท้าทายในอนาคต การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ "ประเทศไทย 4.0" ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของคนและการสร้างนวัตกรรม เพื่อตอบสนองการเติบโตทางเศรษฐกิจในรูปแบบที่เน้นการสร้างสรรค์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ระบบ การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคนไทย ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ การพัฒนาการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ควรมีความเข้าใจที่ชัดเจนและลึกซึ้งต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากไม่มี ทิศทางที่ชัดเจน อาจทำให้การพัฒนาไม่ประสบความสำเร็จตามกรอบเวลาที่คาดหวังไว้ (ศักดิ์สิน โรจน์สราญรมย์, 2561)

ทักษะและความสามารถของภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรตระหนักถึงโดยเฉพาะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงได้อย่าง มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาที่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดย ช่วยให้ผู้นำสามารถนำพาวงค์กรรับมือกับความหลากหลาย ความซับซ้อน และการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้ตาม พัฒนาศักยภาพและปรับตัวตามสถานการณ์ เพื่อเสริมสร้างความพร้อมในการเผชิญกับการแข่งขันและ ความท้าทายที่เกิดขึ้น สะท้อนถึงคุณภาพและความสามารถในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถ เสริมสร้างศักยภาพของตนเองและสร้างอิทธิพลในการดึงดูดใจผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงได้รับความร่วมมือ และการสนับสนุนจากผู้ร่วมงาน การมีภาวะผู้นำที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบารมี ความเชื่อมั่น และ ความเคารพนับถือในองค์กร อีกทั้งยังช่วยเสริมกำลังใจให้ทีมงานร่วมมือกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ชนันท์สร ปิยะภัทรวิรัตน์, 2565) ผู้นำยุคดิจิทัลไม่เพียงแต่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังคง แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุน การพัฒนา ทั้งในด้านนักเรียน ครู และโครงสร้างองค์กร ทั้งนี้ผู้เรียนที่ได้รับการศึกษาจากการบริหาร การศึกษาโดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนในยุคดิจิทัลจะสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ ทั้งนี้

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะ การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการศึกษา ที่มีคุณภาพและสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการ ทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

Citation : Amphawa, O., Taochan, S., & Masena, M. (2025). Transformational Leadership of School Administrators in the

Digital Era Under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 207–222. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ภาวะผู้นำที่สามารถการกระตุ้นและจูงใจผู้ตามให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านทัศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรม และค่านิยม อันเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งเน้นการนำพาผู้อื่นให้เกิดการปฏิบัติงานที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์และยั่งยืน (สุนทร โคตรบรรเทา, 2560) เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้ตามให้สูงขึ้น โดยการนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งนำการปรับปรุงระบบการทำงาน รัศมีกรณ จงวิศาล (2564) กล่าวว่า พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกในการจัดการและทำงาน เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตาม โดยการเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงกว่าความคาดหวัง พัฒนาความสามารถและศักยภาพของพวกเขาให้สูงขึ้น จนสามารถตระหนักถึงการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่มได้ ชักจูงให้มองไกลเกินกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวไปสู่ความสำเร็จ และประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคม ขณะที่ ปิยะพร ต่ายตระกูล (2566) กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องผสมผสานความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อบริหารจัดการและจูงใจผู้ตามให้เกิดการพัฒนาตนเองและเพิ่มความพยายามในการทำงานเกินกว่าที่เป็นปกติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้ตามมีความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภายในองค์กร ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในองค์กร ซึ่งแนวทางนี้ช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ส่วนตนและให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมหรือองค์กรเป็นหลัก การเปลี่ยนแปลงในระดับนี้จึงไม่เพียงแต่ยกระดับศักยภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร แต่ยังช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและสร้างความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารหมายถึงความสามารถในการบริหารงานโดยใช้ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อกระตุ้นและเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในองค์กร โดยเฉพาะในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องแสดงศักยภาพในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำยุคดิจิทัลจึงต้องไม่เพียงแต่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังสามารถปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาองค์กรและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน ยุคดิจิทัลนับเป็นความท้าทายในการบริหารการศึกษาอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจว่าในยุคนี้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างไร และจะอย่างไรให้ครูจัดการเรียนรู้ด้วยแนวทางใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมที่จะเชื่อมโยงความคิดและความรู้ด้วยเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลส่งถึงผู้เรียนได้ การใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลนั้นผู้บริหารต้องทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารควรเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างระมัดระวังและเหมาะสมกับลักษณะงานการบริหาร โดยสามารถใช้สื่อออนไลน์ที่ตอบโต้ตามลักษณะการสื่อสารแต่ละประเภท การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา (จิณณวัตร โคปะทัง, 2561) การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่รวดเร็วและรุนแรงส่งผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจ สังคม และการจัดการศึกษา ทำให้การบริหารองค์กรต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องวิธีการบริหารจัดการและปฏิบัติงานนั้นส่งผลการบรรลุผลสำเร็จขององค์กร การคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ หรือการออกแบบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสมที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรในเชิงบวก (จิตติมา วรรณศรี, 2564) การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล มีความสำคัญอย่างยิ่งในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ ผู้บริหารต้องปรับตัวและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในทุกมิติของการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล

Citation : อรยา อำภา, สมฤทัย เต่าจันทร์, และ ชวนคิด มะเสนะ. (2568). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 207-222.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

คือการผสมผสานเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ากับการจัดการศึกษาในทุกมิติ เพื่อสร้างประสิทธิภาพ ความสะดวก และความเท่าเทียมในการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาทักษะของบุคลากรและผู้เรียนให้สอดคล้อง กับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ขณะที่ สุกัญญา แซ่ม้อย (2562) กล่าวว่าภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมากในสภาพการณ์ที่โลก เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงต้องเข้าใจถึงความ เปลี่ยนแปลงนี้อย่างแท้จริง หากขาดการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและการปรับหลักสูตรให้เหมาะสม ผู้เรียนอาจขาดความเข้าใจในบริบทของยุคดิจิทัล ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็น บทบาทของผู้บริหาร ในยุคดิจิทัลจึงต้องมุ่งเน้นการสนับสนุน ส่งเสริม และเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมที่จะปรับตัวและแข่งขัน ในระดับสูงในกระแสโลกาภิวัตน์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและตัวอย่าง

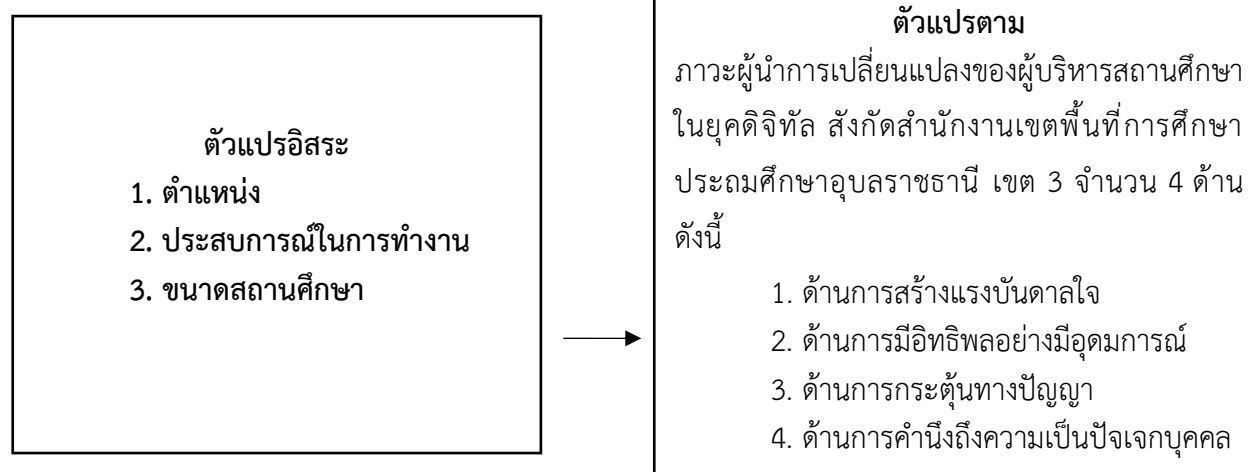
1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำนวน 2,013 คน โดยแบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 251 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,762 คน

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 จำนวน 323 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 40 คน ครูผู้สอน จำนวน 283 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 4 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน และครู 2 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. ตัวแปร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. เครื่องมือวิจัย

4.1 แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98 และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

4.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางสำหรับพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

5.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งไปยังตัวอย่างในรูปแบบออนไลน์ (Google Form)

5.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจนครบตามจำนวน แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ผล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยรวม รายด้าน และรายข้อ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างนำมาเปรียบเทียบกรณีรายคู่ โดยใช้ LSD (Least Significant Difference) โดยมีเกณฑ์คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51-5.00 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มาก

2.51-3.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล น้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิด ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content analysis)

Citation : อรยา อำภา, สมฤทัย เต่าจันทร์, และ ชวนคิด มะเสนะ. (2568). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 207-222.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

6.2 แบบสัมภาษณ์

วิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างด้านแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ความความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สพป.อบ.3

ตารางที่ 1 ภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ระดับ			ลำดับที่
		$\bar{x}$	S	แปลผล	
1	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.07	.53	มาก	4
2	ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.38	.44	มาก	1
3	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.08	.49	มาก	3
4	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.11	.50	มาก	2
รวม		4.17	.41	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.17$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์สูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$) รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.11$) ด้านการกระตุ้นทางปัญญาอยู่ในระดับมาก($\bar{x}=4.08$) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจน้อยสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.07$)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สพป.อบ.3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

2.1 การเปรียบเทียบความความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
ในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ระดับ				t	p
		ผู้บริหาร		ครู			
		สถานศึกษา					
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.52	.33	4.00	.53	8.49**	0.00
2	ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.70	.31	4.34	.44	6.54**	0.00
3	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.56	.39	4.01	.46	7.13**	0.00
4	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.62	.36	4.04	.47	9.19**	0.00
รวม		4.61	.32	4.11	.39	9.06**	0.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูกคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

2.2 การเปรียบเทียบความความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
ในยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
ในยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	.34	.17	.60	.55
		ภายในกลุ่ม	320	91.78	.29		
		รวม	322	92.12			
2	ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	.15	.08	.38	.68
		ภายในกลุ่ม	320	62.68	.20		
		รวม	322	62.83			
3	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	ระหว่างกลุ่ม	2	.02	.01	.05	.95
		ภายในกลุ่ม	320	76.91	.24		
		รวม	322	76.93			
4	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	.36	.18	.74	.48
		ภายในกลุ่ม	320	78.82	.25		
		รวม	322	79.18			
		ระหว่างกลุ่ม	2	.05	.03	.16	.86
	รวม	ภายในกลุ่ม	320	55.09	.17		
		รวม	322	55.14			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน
ไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
ในยุคดิจิทัล จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
ในยุคดิจิทัล จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.88	1.442	5.17**	.01
		ภายในกลุ่ม	320	89.24	.28		
		รวม	322	92.12			
2	ด้านกรมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	1.22	.61	3.16*	.04
		ภายในกลุ่ม	320	61.61	.19		
		รวม	322	62.83			
3	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	ระหว่างกลุ่ม	2	2.88	1.440	6.22**	.00
		ภายในกลุ่ม	320	74.06	.23		
		รวม	322	76.94			
4	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.92	.96	3.97*	.02
		ภายในกลุ่ม	320	77.27	.24		
		รวม	322	79.19			
		ระหว่างกลุ่ม	2	1.73	.87	5.19**	.01
	รวม	ภายในกลุ่ม	320	53.41	.17		
		รวม	322	55.14			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดย
ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสร้าง
แรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน

ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สพ.บ.3 โดยสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมาย คือผู้บริหารและครูที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ด้านการยอมรับของผู้บริหาร เพื่อนครู และสังคมว่าเป็นแบบอย่างของจิตวิญญาณแห่งครู เพื่อยกย่องและเชิดชูเกียรติ เช่น รางวัลครูสุคติ รางวัลครูสุภา รางวัลครูดีเด่น หรือประกวดได้รางวัลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น โรงเรียนนวัตกรรม รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS Best Practice ด้านต่าง ๆ ซึ่งสรุปเป็นรายด้านโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content analysis) ดังนี้

3.1 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ คือ ผู้บริหารควรเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร สนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องสร้างความมั่นใจว่าสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีการยกย่อง ชมเชย สร้างขวัญกำลังใจ นอกจากนี้ยังนำแนวทางจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จมาเป็นต้นแบบจะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรมีแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยีและกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อกระตุ้นให้ทั้งตนเองและบุคลากรพัฒนาไปตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาก้าวไปข้างหน้า และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือ ผู้บริหารที่ดีต้องเป็นแบบอย่างในการทำงาน มีความมั่นใจในตนเอง มีความทุ่มเท เสียสละ และเอาใจใส่บุคลากร พร้อมพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถนำพาสถานศึกษาก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งต้องสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากร รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีอุดมการณ์ที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา คือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ที่ทันสมัยและสามารถนำข้อมูลมาเผยแพร่ให้กับครูและบุคลากร พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานได้ โดยเน้นเป้าหมายหลักของสถานศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนา อีกทั้งควรนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อติดตามและกำกับดูแลการปฏิบัติงาน รวมถึงส่งเสริมการแสวงหานวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน มีทักษะในการค้นคว้า วิจัย เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ และนำความรู้มาปรับใช้กับบริบทของโรงเรียน

3.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คือ ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละบุคคล เพื่อบอบหมายงานให้เหมาะสม ต้องปฏิบัติต่อครูและ

Citation : Amphawa, O., Taochan, S., & Masena, M. (2025). Transformational Leadership of School Administrators in the

Digital Era Under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 207–222. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

บุคลากรอย่างเสมอภาค รับฟังความคิดเห็นของทุกคน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพ ควรสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองตามความถนัดและความสนใจ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการอบรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรก้าวทันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู 4 ด้าน พบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ที่ความรู้ ข้อมูล หรือข่าวสารสามารถค้นคว้าได้ผ่านทางสังคมไร้พรมแดน โลกมีการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาก็เช่นกัน การขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาจึงต้องใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการ ผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะนำสถานศึกษาให้ก้าวหน้าในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ กษมา ศรีรัมย์วงศ์ (2560) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ชายแดนอำเภอโป่งน้ำร้อน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผลเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการทำงานในตำแหน่งที่ต่างกัน มีมุมมองและพื้นฐานความเข้าใจในภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกัน ทำให้การยอมรับแตกต่างกัน สอดคล้องกับ อิศักดิ์ สารสมักร (2563) พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในยุคการศึกษา 4.0 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งมีความแตกต่างกัน

2.2 ผลเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความเสียสละทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ยึดหลักการทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานจึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันได้รับรู้ถึงการบริหารสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ กษมา ศรีรัมย์วงศ์ (2560) พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์ชายแดนอำเภอโป่งน้ำร้อน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

Citation : อรยา อำภา, สมฤทัย เต่าจันทร์, และ ชวนคิด มะเสนะ. (2568). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 207-222.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

2.3 ผลเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากอาจเป็นเพราะสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีปัจจัยหรือทรัพยากรที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ บุคคล และวัสดุอุปกรณ์ จึงทำให้ผู้นำได้แสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันตามสภาพและบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ศิลปินทิพย์พคุณ (2566) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและในแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ คือ ผู้บริหารควรเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร สนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องสร้างความมั่นใจว่าสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีการยกย่อง ชมเชย สร้างขวัญกำลังใจ นอกจากนี้ยังนำแนวทางจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จมาเป็นต้นแบบจะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรมีแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยีและกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อกระตุ้นให้ทั้งตนเองและบุคลากรพัฒนาไปตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาก้าวไปข้างหน้า และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อัมภาว ศรีสลักันมี (2566) พบว่า ผู้บริหารสร้างขวัญและให้กำลังใจ ให้คำยกย่องชมเชย สร้างความเป็นมิตรกับครู เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูผู้สอน ส่งเสริมการเข้าร่วมอบรม แลกเปลี่ยน สร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน นำเทคโนโลยี เทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป มีการนิเทศ ติดตามงานเป็นระยะ แบ่งภาระงานให้ทั่วถึง และให้ความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

3.2 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือ ผู้บริหารที่ดีต้องเป็นแบบอย่างในการทำงาน มีความมั่นใจในตนเอง มีความทุ่มเท เสียสละ และเอาใจใส่บุคลากร พร้อมพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถนำพาสถานศึกษาก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งต้องสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากร รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีอุดมการณ์ที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อีรศักดิ์ สารสมัค (2563) พบว่า

Citation : Amphawa, O., Taochan, S., & Masena, M. (2025). Transformational Leadership of School Administrators in the

Digital Era Under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 207–222. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดมั่นในอุดมการณ์ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง พัฒนาความรู้ความสามารถ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค 4.0 มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี

3.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา คือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ที่ทันสมัยและสามารถนำข้อมูลมาเผยแพร่ให้กับครูและบุคลากร พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานได้ โดยเน้นเป้าหมายหลักของสถานศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนา อีกทั้งควรนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อติดตามและกำกับดูแลการปฏิบัติงาน รวมถึงส่งเสริมการแสวงหานวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน มีทักษะในการค้นคว้า วิจัย เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ และนำความรู้มาปรับใช้กับบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับ ชุดิกายุจน์ ทักโลวา และวันทนา อมตารียกุล (2564) พบว่า ผู้บริหารมองเห็นปัญหาให้เป็นทั้งความท้าทายและโอกาสในการร่วมมือกันของครูและบุคลากรเพื่อหาแนวทางแก้ไข พร้อมทั้งกระตุ้นให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ทั้งยังทำหน้าที่เป็นแบบอย่างและส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหา รวมถึงสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน อีกทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

3.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คือ ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละบุคคล เพื่อบริหารงานให้เหมาะสม ต้องปฏิบัติต่อครูและบุคลากรอย่างเสมอภาค รับฟังความคิดเห็นของทุกคน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพ ควรสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองตามความถนัดและความสนใจ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการอบรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรก้าวทันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ชุดิกายุจน์ ทักโลวา และวันทนา อมตารียกุล (2564) พบว่า ผู้บริหารสามารถจดจำและรับรู้ถึงการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร มอบหมายงานอย่างเหมาะสมตามความรู้และความสามารถ เปิดโอกาสให้ทำงานอย่างอิสระ พร้อมทั้งเข้าใจธรรมชาติและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงศักยภาพในด้านอื่น ๆ และสร้างความไว้วางใจในหมู่ผู้ร่วมงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเกิดแรงจูงใจ มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล เช่น การให้รางวัล คำชม หรือการนำตัวอย่างของครูที่ใช้เทคโนโลยีหรือ AI มาใช้ในการเรียนรู้ ลดภาระของครูในงานเอกสาร เพื่อให้ครูมีเวลาในการพัฒนาตัวเองและพัฒนากิจการการเรียนรู้

Citation : อรยา อำภา, สมฤทัย เต่าจันทร์, และ ชวนคิด มะเสนะ. (2568). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(3), 207-222.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่หรือหน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายหรือขับเคลื่อนตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในด้านการเสริมสร้างขวัญกำลังใจที่ดีในการขับเคลื่อนโรงเรียนให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล เช่น นโยบาย เรียนดีมีความสุข ละครครูและบุคลากรทางการศึกษา การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ใช้ AI ในการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

2.2 ควรศึกษาวิจัยแนวการเสริมสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง (References)

- กษมา ศรีสัมภูงศ์. (2560). การศึกษาการะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ชายแดนอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. ศิริธรรมออฟเซต.
- จิตติมา วรณศรี. (2564). การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล (การพิมพ์ครั้งที่ 3.). รตนสุวรรณ
- ชนันท์สรณ์ ปิยะภัทรวิรัตน์. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา].
- ชุตติกาญจน์ ทักโลวา และวันทนา อมตาริยกุล. (2564) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วารสารรัชต์ภาคย์, 15 (41), 310-325.
- ธีรศักดิ์ สารสมศรี. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่10). สุวีริยาสาส์น.
- ปิยพร ต่ายตระกูล. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- รัตติกรณ จงวิศาล. (2560). มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร (พิมพ์ครั้งที่4). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศักดิ์สิน โรจน์สราญรมย์. (2561). *Active Learning กระบวนการสร้างคุณภาพแท้สู่ประเทศไทย 4.0*. พัฒนาคุณภาพวิชาการ อินเตอร์เนชั่นแนล.

Citation : Amphawa, O., Taochan, S., & Masena, M. (2025). Transformational Leadership of School Administrators in the

Digital Era Under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(3), 207–222. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

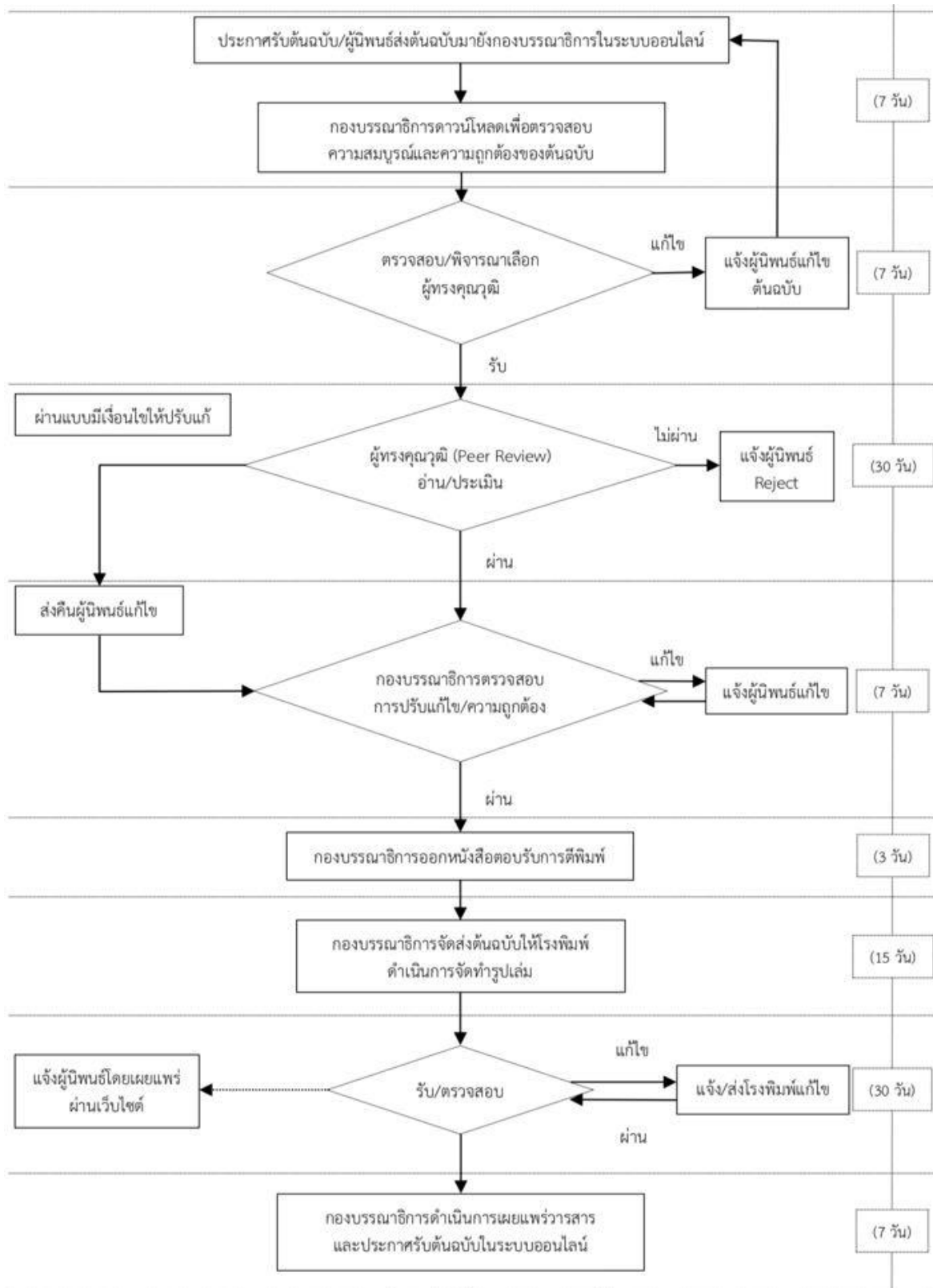
- ศิลป์ ทิพย์นพคุณ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 7 (1), 202-216.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *ภาวะผู้นำในองค์กรสถานศึกษา*. ปัญญาชน.
- อัษฎา ศรีล้านมี. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในยุควิถีใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].

Citation : อรยา อำภา, สมฤทัย เต่าจันทร์, และ ชวนคิด มะเสนะ. (2568). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(3), 207-222.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.36>

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 31 ชั้น 2
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944
<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru> E-mail : jasrru@srur.ac.th
ISSN 2822-0870 (Print) I ISSN 2822-0889 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการทางสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา การบริหารจัดการ การบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่ท้องถิ่น สังคม ประเทศ โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN 2822-0870 (Print) ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 และได้จัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN 2822-0889 (Online) ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 โดยมีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 6 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์) ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน) ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน) ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม) ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม) และฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม) สำหรับวารสารฉบับพิเศษ (Special Issues) นั้น ทางวารสารตีพิมพ์บทความโดยใช้วารสารฉบับปกติตามกำหนดออก แต่มีความพิเศษเนื่องจากการตีพิมพ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตีพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Themes or Specific Topics) ตามที่มหาวิทยาลัยหรือคณะกำหนด ทั้งนี้ ทางวารสารจะมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับเพิ่มเติม (Supplemental Issues) ที่ตีพิมพ์บทความในฉบับที่นอกเหนือจากฉบับปกติตามกำหนดออก เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคณะในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปีละ 1 ฉบับ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสาร และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับ

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิต่างน้อยสามท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละหนึ่งท่าน หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอ

ขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้พิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้พิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้พิมพ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

ตีพิมพ์เผยแพร่บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลวิจัยที่น่าเสนอผลลัพธ์จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้พิมพ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 สังกัดผู้พิมพ์ (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้พิมพ์ทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ

1.4 ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) ให้ระบุอีเมลผู้พิมพ์ที่เป็น “ผู้ประพันธ์บรรณกิจ”

1.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ

1.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ

1.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ค้นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้พิมพ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

1.8 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.9 การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) เป็นการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่สนใจ จากงานวิจัย บทความ หรือหนังสือที่ตีพิมพ์มาก่อนหน้า เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอในมุมมองของผู้นิพนธ์ พร้อมระบุแหล่งที่มาอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง

1.10 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี) เป็นการบอกทิศทางในการศึกษาค้นคว้า เป็นโครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ตัวแปร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ช่วยให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยได้อย่างชัดเจน และเป็นประโยชน์ในการวางแผนการวิจัยและการนิพนธ์บทความ

1.11 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์ (ถ้ามี) วิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

1.12 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

1.13 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.14 ความรู้ใหม่ (New Knowledge) (ถ้ามี) นำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

1.15 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.16 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ รูปแบบการอ้างอิงให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 สังกัดผู้นิพนธ์ (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้นิพนธ์ทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ

2.4 ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) ให้ระบุอีเมลผู้นิพนธ์ที่เป็น “ผู้ประพันธ์บรรณกิจ”

2.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ

2.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ

2.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษา ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์คั่นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

2.8 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา เสนอผลการศึกษาที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการศึกษา ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม มีนำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

2.9 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา หากมีข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป จะเกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษา

2.10 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ใช้ได้ทั้ง

ภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ รูปแบบการอ้างอิงให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสาร ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru> ตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนดเป็นไฟล์เวิร์ด (Word file) เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ A4 โดยให้ใช้ไฟล์ดาวน์โหลดจากรูปแบบบทความ (Article Format) ที่วารสารกำหนดเท่านั้น

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาบทความในทุกส่วนจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เท่านั้น

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ เป็นส่วนของรายละเอียดตามที่วารสารกำหนดเพื่อความชัดเจนของการศึกษาและอ้างอิงสำหรับผู้สนใจ

1.5 ชื่อเรื่อง ทั้งชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ ทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 1 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ชื่อผู้พิมพ์แต่ละคนคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข¹ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์ ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษโดยระบุใต้ชื่อผู้พิมพ์

1.8 สังกัดผู้พิมพ์และผู้ประพันธ์บรรณกิจ ให้เขียนไว้ด้านใต้ชื่อผู้พิมพ์ที่มีเครื่องหมายเลข¹ กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ ด้วย รวมถึงระบุผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) มีเครื่องหมาย * กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุอีเมลสำหรับติดต่อประสานงาน ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษโดยระบุใต้ชื่อผู้พิมพ์

1.9 หัวข้อของบทความย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยและอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้ค้นคว้าด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022) หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้ค้นคว้ามีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
Corresponding Author	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งผู้พิมพ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA Style version 7 th Edition (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (.) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบ			
จำนวนต้นฉบับ : ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ หากผู้พิมพ์มีมากกว่า 1 คน ให้ใส่ชื่อผู้พิมพ์ให้ครบทุกคน โดยคั่นด้วยจุลภาค (,) ระหว่างผู้พิมพ์ แล้วตามด้วยคำว่า “และ” ในภาษาไทย หรือตามด้วยคำว่า “&” ในภาษาอังกฤษ ก่อนผู้พิมพ์คนสุดท้าย โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของผู้พิมพ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้พิมพ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หากต้องการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริสต์ศักราช โดยนำไป

ต่อท้ายรายการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์

3.1.1 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

1) ผู้แต่ง 1 คน

ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./(URL) (ถ้ามี)

Surname,/Name./(Year of Publication)./Title/(Edition)./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี. (2560). *การเมืองการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ*. บริหารศาสตร์.

Mertens, D. M. (2014). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods* (4th ed.). Sage.

2) ผู้แต่ง 2 คน

ชื่อ/สกุล./และ/ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./(URL) (ถ้ามี)

Surname,/Name./& Surname,/Name./(Year of Publication)./Title/(Edition)./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

วันชัย สุขตาม, และ เสกสรรค์ สนวา. (2562). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์*. สำนักพิมพ์สถาบันวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.

ไพบรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา, และ ชูจิต ตรีรัตนพันธ์. (2560). *การคิดเชิงออกแบบ: เรียนรู้ด้วย การลงมือทำ*. ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC). <http://resource.tcdc.or.th/ebook/Design.Thinking.Learning.by.Doing.pdf>

Svendsen, S., & Løber, L. (2020). *The big picture/Academic writing: The one hour guide* (3rd digital ed.). Hans Reitzel Forlag. [https://hansreitzel.dk/soeg/the-big-picture-\(i-bog\)-i-bog-53615-9788741280615](https://hansreitzel.dk/soeg/the-big-picture-(i-bog)-i-bog-53615-9788741280615)

3) ผู้แต่ง 3 คน

ชื่อ/สกุล./ชื่อ/สกุล./และ/ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./(URL) (ถ้ามี)

Surname,/Name /, Surname,/Name./& Surname,/Name./(Year of Publication)./Title/(Edition)./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

วันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน, และ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2564). *รัฐศาสตร์ แนวคิดพื้นฐานสู่การปฏิบัติในยุคดิจิทัล*. โฟร์เพช.

Ary, D., Jacobs, L. C., Irvine, A. K. S., & Walker, D. A. (2018). *Introduction to research in education*. Cengage Learning.

3.1.2 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./https://doi.org/เลข DOI
Surname,/Name./(Year of Publication)/Title/(Edition)/Publisher./https://doi.org/DOI
number

ตัวอย่าง

Jackson, L. M. (2019). *The psychology of prejudice: From attitudes to social action* (2nd ed.). American Psychological Association. [https://doi.org/ 10.1037/0000168-000](https://doi.org/10.1037/0000168-000)

3.2 วารสาร

1) บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า.
Surname,/Name./(Year of Publication)/Article title./Journal name,/Year number(Issue
number),/Page number.

ตัวอย่าง

ณัฐวดี บุญครอง, อธิมาตร เพิ่มพูน, และวันชัย สุขตาม. (2565). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดตั้งวิสาหกิจ
ชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงบ้านทุ่งโก. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*,
6(1), 27-40.

Chawla, L. (1994). Editor's note. *Children's Environment*, 2(11), 3. Sillick, T. J., & Schutte, N.
S. (2006). Emotional intelligence and self-esteem mediate between perceived early
parental love and adult happiness. *E-Journal of Applied Psychology*, 2(2), 38-48.
[http://ojs.lib.swinedu.au/ index.php/ejap](http://ojs.lib.swinedu.au/index.php/ejap)

2) บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า./https://doi.org/เลข
DOI

Surname,/Name./(Year of Publication)/Article title./Journal name,/Year number(Issue
number),/Page number./https://doi.org/DOI number

ตัวอย่าง

ปรเมษฐ์ สีจันทา, วีรพงษ์ นิทะรัมย์, และ อลิสา สุวรรณัง. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนาชุมชนหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 บ้านใหม่ ตำบลตระแสง อำเภอเมืองสุรินทร์
จังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 1(1), 45-56.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.4>

Herbst-Damm, K. L., & Kulik, J. A. (2005). Volunteer support, marital status, and the survival times of terminally ill patients. *Health Psychology, 24*, 225–229.
<https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.225>

3.3 หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ/สกุล./(ปี./วันที่/เดือน). ชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า./(URL) (ถ้ามี)
Surname,/Name./(Year,/Date/Month). Column name./Newspaper name./Page
number./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เติลนิวส์ว่าไรดี: ‘สื่อพิพิธภัณฑ’ เชื่อมยุคสมัย เข้าถึงด้วย ‘มิติใหม่’ อินเทอร์เน็ต. *เติลนิวส์*, 4. http://lib.edu.chula.ac.th/fileroom/cu_formclipping/drawer006/general/data0013/00013005.pdf

Brody, J. E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*.
<https://www.nytimes.com>

3.4 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

1) วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]./ชื่อมหาวิทยาลัย.

Surname,/Name./(Year published)./Thesis title/[Unpublished doctoral dissertation or Unpublished master's thesis]./University name.

ตัวอย่าง

รัฐธรรมนุญ รุ่งเรือง. (2561). บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Jung, M. S. (2014). *A structural equation model on core competence of nursing students* [Unpublished doctoral dissertation]. Choong-Ang University.

2) วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์

ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL

Surname,/Name./(Year published)./Thesis title/[Doctoral dissertation or Master's thesis, University name]./Website name./URL

ตัวอย่าง

- วรารณณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการละคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณวุฒิปบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/302>
- Ata, A. (2015). *Factor effecting teacher-child communication skill & self-efficacy beliefs: An investigation on preschool teachers* [Master's thesis, Middle East Technical University]. Middle East Technical University Library.
<http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12619101/index.pdf>

3.5 รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี Proceedings

- ชื่อ/สกุล./ (ปี)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(น./เลขหน้า)/ฐานข้อมูล./[https://doi.org/เลข DOI \(ถ้ามี\) หรือ \(URL\) \(ถ้ามี](https://doi.org/เลข DOI (ถ้ามี) หรือ (URL) (ถ้ามี)
- Surname,/Name./ (Year)./Article title./In/Editor's name/(Editor),/Conference topic title./Conference name/(Page number)./Database./[https://doi.org/DOI number \(if any\) or \(URL\) \(if any\)](https://doi.org/DOI number (if any) or (URL) (if any))

ตัวอย่าง

- ภัทรารณณ์ แก้วกุล, ณัฐปภัสร ฉลาดมาก, และ อภิชากร ดวงแะแพญศิริกุล. (2563). รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารประเพณีประออกเปรี๊ยะแค บ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. ใน จิรายุทรัพย์สิน (บ.ก.), *New Normal New Life : กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสืบสานอัตลักษณ์ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาสู่การพัฒนาท้องถิ่นตามศาสตร์พระราชา. การประชุมวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 3* (น. 815–524). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97–108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

3.6 รายงาน

- 1) รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

- ชื่อหน่วยงาน./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./ (URL) (ถ้ามี)
- Agency name./ (Year published)./Title./Publisher./ (URL) (if any)

ตัวอย่าง

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2561). *รายงานประจำปี 2561*. 21 เซ็นจูรี่.
[https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc_annual_re port_2561.pdf](https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc_annual_report_2561.pdf)

National Cancer Institute. (2019). *Taking time: Support for people with cancer* (NIH Publication No. 18-2059). U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health. <https://www.cancer.gov/publications/patient-education/takingtime.pdf>

2) รายงานที่จัดทำโดยผู้เขียนรายบุคคลสังกัดหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./(URL) (ถ้ามี)

Surname,/Name./(Year published)/Title./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

สมาลี ตั้งคณานุรักษ์, อรทัย วิมลโนธ, และ เกรียงไกร นจร. (2559). *การวิจัยและพัฒนา รูปแบบเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบ การควบคุมและวินัยของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G. (2015). *A randomized control trial of a statewide voluntary prekindergarten program on children's skills and behaviors through third grade.* Vanderbilt University, Peabody Research Institute.

3.7 เว็บไซต์

ชื่อ/สกุล./(ปี,/วัน/เดือนที่เผยแพร่)/ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

Surname,/Name./(Year,/Day/Month published)/Article title./Website name./URL

ตัวอย่าง

เอนอชฌา วัฒนบุรานนท์. (2554, 27 เมษายน). *การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา.* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Chulapedia). <http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php?title=การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา>

Centers for Disease Control and Prevention. (2018, August 22). *Preventing HPV associated cancers.* https://www.cdc.gov/cancer/hpv/basic_info/prevention.htm

3.8 ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย./(ปี,/วัน/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน./หน้า/เลขหน้า.

Legal name./(Year,/Day/Month)/Government Gazette./Volume/Volume number/Section/Section number./Page/Page number.

ตัวอย่าง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1-18.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505. (2505, 27 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* (ฉบับพิเศษ). เล่ม 79 ตอนที่ 67. หน้า 24-31.

หมายเหตุ : ที่มาของรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
(สิงหาคม 2564). *การอ้างอิงสารสนเทศตาม “Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition)*. Thaijo. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/153329/111738>

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้นิพนธ์บทความ

1. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น
2. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัย เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
3. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแต่ง แก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ ของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน
4. ผู้นิพนธ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือ ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% และระบบตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ อักขรวิสุทธิ โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20%
5. ผู้นิพนธ์ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสารจะถอนบทความนั้นออกทันที ทั้งนี้ ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏอยู่ในบทความไม่สามารถเพิ่มชื่อได้หลังจากวารสารตอบรับการเผยแพร่แล้ว
6. ผู้นิพนธ์จะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาในผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที
7. ผู้นิพนธ์จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้
8. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ ออกไป หรืออาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร
9. ผู้นิพนธ์ควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี) ในบทความผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้นิพนธ์ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้น เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ในเอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรมและจรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 21 กรกฎาคม 2566 และที่มีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม
2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้พิมพ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีผลกระทบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% และระบบตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ อักษรวิสุทธิ์ โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เป็นต้น
3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง (บรรณาธิการ หรือกองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น
4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสารหรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)
6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอก ผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เช่น โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% และระบบตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ อักษรวิสุทธิ์ โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้พิมพ์บทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
7. บรรณาธิการจะต้องไม่ผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์และผู้ประเมินโดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด
8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้พิมพ์ปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิมพ์ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและคุณภาพ การอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความ ในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page Charge หรือ Processing Fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page Charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้น ๆ ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์บทความไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรมีการพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

หมายเหตุ : แปลและปรับปรุงจาก <https://publicationethics.org> และประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 21 กรกฎาคม 2566 และที่มีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม

นโยบายการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Policy)

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ ตระหนักถึงบทบาทของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการผลิตองค์ความรู้ โดยเฉพาะในบริบทของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ซึ่งให้ความสำคัญต่อเจตจำนงของผู้วิจัย การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และการสร้างคุณค่าทางวิชาการอย่างมีจริยธรรม วารสารจึงกำหนดนโยบายการใช้ AI เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การใช้ AI สำหรับผู้นิพนธ์บทความ

1.1 ผู้นิพนธ์สามารถใช้ AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการนิพนธ์บทความในด้านการตรวจสอบไวยากรณ์ การจัดโครงสร้างภาษา หรือการสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น แต่ AI ไม่สามารถเป็นผู้นิพนธ์หลักหรือตัวแทนของผู้นิพนธ์ได้ เพื่อคงไว้ซึ่งเจตจำนงของมนุษย์ในการผลิตองค์ความรู้ และให้บทความมีคุณค่าใหม่ทางวิชาการ

1.2 ผู้นิพนธ์ต้องรับผิดชอบต่อนเนื้อหาทั้งหมดของบทความ ทั้งในด้านความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และจริยธรรมทางวิชาการ หากมีการใช้ AI ช่วยสร้างหรือวิเคราะห์เนื้อหา ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าเนื้อหานั้นเป็นต้นฉบับ ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์หรือจรรยาบรรณ และมีการอ้างอิงอย่างถูกต้อง

1.3 การเปิดเผยการใช้ AI ต้องดำเนินการอย่างชัดเจนโปร่งใส โดยระบุไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องของบทความ เช่น บทคัดย่อ (Abstract) วิธีดำเนินงานวิจัย (Methodology) หากใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูล บทความควรระบุคำสั่ง (Prompt) ที่ใช้ในการสร้างเนื้อหา ตาราง หรือภาพ เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เป็นต้น

1.4 การใช้ AI เพื่อช่วยตรวจสอบไวยากรณ์หรือปรับภาษาสามารถทำได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งเป็นพิเศษ หากไม่มีผลต่อเนื้อหาสาระหลักของบทความ

2. การใช้ AI สำหรับผู้ประเมินบทความ

2.1 ผู้ประเมินต้องไม่อัปโหลดต้นฉบับ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของบทความลงในเครื่องมือ AI เนื่องจากอาจละเมิดความลับและสิทธิส่วนบุคคล

2.2 ผู้ประเมินไม่ควรใช้ AI วิเคราะห์หรือสรุปผลการประเมิน เนื่องจากการประเมินบทความวิชาการต้องใช้วิจารณญาณและความเข้าใจเชิงวิพากษ์ของมนุษย์

2.3 ผู้ประเมินสามารถใช้ AI ตรวจสอบไวยากรณ์ หรือความชัดเจนของภาษาตามความเหมาะสม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิชาการ

3. การใช้ AI สำหรับบรรณาธิการ

3.1 บรรณาธิการต้องไม่อัปโหลดต้นฉบับลงในเครื่องมือ AI เว้นแต่เป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบการใช้ AI ในบทความ ซึ่งต้องเป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานน่าเชื่อถือ มีประสิทธิภาพ และสามารถปกป้องข้อมูลของผู้นิพนธ์ได้

3.2 บรรณาธิการควรมีเครื่องมือหรือแนวทางสำหรับการตรวจสอบการใช้ AI โดยเฉพาะในกรณีที่เนื้อหา มีลักษณะผิดปกติ เช่น การสังเคราะห์เนื้อหาที่ไม่มีแหล่งอ้างอิง การใช้ภาพที่สร้างโดยอัตโนมัติ หรือข้อความที่แสดงลักษณะไม่เป็นธรรมชาติ เป็นต้น

3.3 บรรณาธิการสามารถใช้ AI ในการตรวจสอบไวยากรณ์หรือจัดการเอกสารในเชิงเทคนิค โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจทางวิชาการ

4. แนวทางการพิจารณาบทความที่ใช้ AI

4.1 วารสารจะไม่รับพิจารณาหรือตีพิมพ์บทความที่ใช้ AI ในการสร้างเนื้อหาทั้งหมด หรือที่ไม่ได้ควบคุมโดยมนุษย์อย่างเหมาะสม

4.2 วารสารสงวนสิทธิ์ไม่รับพิจารณาบทความที่ผู้พิมพ์ไม่เปิดเผยข้อมูลการใช้ AI อย่างครบถ้วน หรือไม่รับผิดชอบต่อนโยบายที่เผยแพร่

4.3 ผู้พิมพ์สามารถยื่นคำร้องโต้แย้งผลการพิจารณาเกี่ยวกับการใช้ AI โดยต้องแสดงหลักฐานที่ชัดเจน เพื่อให้บรรณาธิการและกองบรรณาธิการพิจารณา หากเห็นว่าเหตุผลสมเหตุสมผล อาจมีการเปลี่ยนแปลงผลการตัดสินใจได้ ทั้งนี้ การตัดสินใจของกองบรรณาธิการถือเป็นขั้นสุดท้าย

4.4 หากตรวจพบภายหลังพบว่าบทความที่ได้รับการตีพิมพ์แล้วมีการใช้ AI โดยละเมิดนโยบายนี้ วารสารขอสงวนสิทธิ์ในการเพิกถอนการเผยแพร่ (Retraction) และแจ้งเหตุผลอย่างชัดเจนบนเว็บไซต์ของวารสาร

หมายเหตุ : นโยบายฉบับนี้ดัดแปลงและปรับปรุงจากแนวทางของ COPE Council (<https://doi.org/10.24318/cCVRZBms>) และ World Association of Medical Editors (<https://wame.org/page3.php?id=106>) (ปรับปรุงล่าสุดวันที่ 11 เมษายน 2568)

แบบฟอร์ม
การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....
2. วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี).....
3. สถานภาพผู้นิพนธ์
☐ อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน)
โปรแกรม.....คณะ.....
☐ บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน)
4. ขอส่งนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) ได้แก่
☐ บทความวิจัย เรื่อง
- ☐ บทความวิชาการ เรื่อง.....
5. ชื่อผู้นิพนธ์ร่วม (ถ้ามี).....
6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....ถนน.....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์มือถือ.....โทรศัพท์/โทรสาร.....
E-mail.....
7. สิ่งที่ส่งมาด้วย
☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางออนไลน์ <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru>
ชื่อแฟ้มข้อมูล.....
☐ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณา
ของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้นิพนธ์
(.....)
วันที่...../...../.....

สำนักงาน :

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 3 ชั้น 2

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ - ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944